

Kikongo ya leta: Bible for 1 John, 1 Peter, 1 Thessalonians, 2 Peter, 2 Thessalonians, Colossians, Ephesians, Galatians, Hebrews, James, Jude, Luke, Philemon, Philippians

Formatted for Translators

©2022 Wycliffe Associates

Released under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Bible Text: The English Unlocked Literal Bible (ULB)

©2017 Wycliffe Associates

Available at <https://bibleineverylanguage.org/translations>

The English Unlocked Literal Bible is based on the unfoldingWord® Literal Text, CC BY-SA 4.0. The original work of the unfoldingWord® Literal Text is available at <https://unfoldingword.bible/ult/>.

The ULB is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Notes: English ULB Translation Notes

©2017 Wycliffe Associates

Available at <https://bibleineverylanguage.org/translations>

The English ULB Translation Notes is based on the unfoldingWord translationNotes, under CC BY-SA 4.0. The original unfoldingWord work is available at <https://unfoldingword.bible/utn>.

The ULB Notes is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

To view a copy of the CC BY-SA 4.0 license visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Below is a human-readable summary of (and not a substitute for) the license.

You are free to:

- Share — copy and redistribute the material in any medium or format.
- Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially.

The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.

Under the following conditions:

- Attribution — You must attribute the work as follows: "Original work available at <https://BibleInEveryLanguage.org>." Attribution statements in derivative works should not in any way suggest that we endorse you or your use of this work.
- ShareAlike — If you remix, transform, or build upon the material, you must distribute your contributions under the same license as the original.
- No additional restrictions — You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

Notices:

You do not have to comply with the license for elements of the material in the public domain or where your use is permitted by an applicable exception or limitation.

No warranties are given. The license may not give you all of the permissions necessary for your intended use. For example, other rights such as publicity, privacy, or moral rights may limit how you use the material.

Luke

Chapter 1

¹Bantu mingi ba ndaka kusonika bamambu yina salamaka na kati na beto na kulanda mutindu ya kuizilaka na bantagu, ²na kulandakana yina bazabisaka beto na bayina vua ndaka bambangi ya mona meso banda na mbadukulu, mpe bakumaka bisielo ya ndinga ya Nzambi. ³Na yau, munu mpe mumonaka mbote na kufiongunina mbote mbote banda na mbadukulu mpe na kusonikina nge mambu ya kudedama, Nkuluntu Teofilo. ⁴Mu zona ti nge zaba kedika ya malongi yina bapesaka nge; ⁵Na ntangu yina Elode vuandaka ntinu ya Yuda, ya vuandaka Nganga Nzambi mosi na nkumbu ya Zakalia, yandi vuandaka na dikabu ya banganga Nzambi ya Abia. Nkento n'andi vuandaka na dibuta ya Aloni, nkumbu n'andi vuandaka Elizabeti. ⁶Bau nionso zole vuandaka ya lunungu na ntuala Nzambi, bavuandaka tumamana mbote mbote bansikudukusu mpe bansiku ya Mfumu. ⁷Kansi bavuandaka na muana ve, samu Elizabeti vuandaka kisita, mpe bau nionso zole kumaka ya kuyunduka na ntangu yina. ⁸Kilumbu mosi Zakalia vuandaka sala kinganga na nsunganyilu ya tuala ya Nzambi, dikabu na yandi soluaka na kusala yau, ⁹na kulandakana kinkulu ya kinganga Nzambi, na kupona yina kesala, yandi soluaka na kukota na yinzo ya Nzambi samu na kuyoka nkayilu ya nsunga(l'encens). ¹⁰Bantu nionso vuandaka na lusambulu na ntangu ya nkayilu ya nsunga. ¹¹Mbasi ya Nzami monikinaka yandi, yakutelema na lubakala ya ntala nkayilu ya nsunga. ¹²Ntangu yandi monaka mbasi, Zakalia bangaka mpe wonga kangaka yandi. ¹³Kansi mbasi tubilaka yandi: "kumona wonga ve, Zakalia, samu ti lusambulu na nge me ndimama. Nkento a nge kebutila nge muana ya bakala mpe nge kepesa yandi nkumbu ya Yoane". ¹⁴Yandi ke vuanda into ya kiese mpe ya mayangi, mpe bantu mingi ke yangalala na mbutukulu n'andi. ¹⁵Samu yandi ke vuanda muntu ya nene na ntadisi ya Mfumu, yandi ke kunua vinia ve, ata malavu mosi ya ngolo ve. Yandi ke fulusua na Mpeve ya Nlongo kubanda na kivumu ya mama n'andi. ¹⁶Mpe bantu mingi ya Israeli ke balumuka na Mfumu Nzambi na bau. ¹⁷Yandi ke tambula na ntadisi ya Nzambi, na Mpeve mpe na lulendo ya Elia, samu mintima ya batata ya vutuka na bana na bau, mpe kutuadisa bantu ya matingu na nduenga ya balunungu, samu na kukubikila Mfumu Nzambi nkangu mosi ya bantu ya kukubukua. ¹⁸Zakalia zabisaka mbasi: " inki mutindu mu ke zabila yau e ? Samu nkento na munu na munu mosi beto me yunduka ". ¹⁹Mbasi vutudilak'andi: " mu ke Gabilele, yina ke telemaka na ntula Nzambi. Mu tindamaka samu mu zabisa nge Nsangu ya Mbote. ²⁰Na yau, nge ke tuba diaka ve ti kilumbu mambu yayi ke salama samu nge ndimaka ve mambu na munu yina ke salama na ntangu na yau". ²¹Bantu vuandaka vingila Zakalia mpe yitukaka mutindu yandi salaka ntangu ya yinda na kati ya Kinlongo(sanctuaire). ²²Ntangu yandi bimaka, ndinga kangamaka, mpe bavisaka ti yandi monaka mona meso na Kinlongo. Yandi kumaka kutubila bau na bidimbu mpe yandi kumaka dibaba. ²³Ntangu kisalu n'andi manisaka, yandi vutukaka na yinzo n'andi. ²⁴Na manima ya mua ntangu, nkento n'andi Elizabeti kumaka na buemba. Yandi suamaka bangonda tanu, mpe yandi tubaka: ²⁵"Tala diambu Mfumu me sadila munu; yandi me kitisila munu nlemvo na yandi samu na kukatusa nsoni na munu na ntuala ya bantu". ²⁶Na ngonda ya sambanu, Nzambi tindaka mbasi Ngabilele na mbanza Ngalili yina ke na nkumbu Nazeleti, ²⁷na muana nkento mosi wawusuaka na bakala mosi na nkumbu ya Yosefi, na dikanda ya Davidi. Nkumbu ya muana nkento vuandaka Maliya. ²⁸Mbasi kuminaka yandi mpe tubaka: " Mbote, nge muntu me monokono nlemvo ya nene, Mfumu kele na nge". ²⁹Maliya yitukaka na mambu yina, mpe yandi kukiyuvulaka nsasa ya mbote ya mutindu yina. ³⁰Mbasi zabisaka yandi: " kumona wonga ve, Maliya, nge me monukunua nlemvo na Nzambi. ³¹Tala, nge ke buta muana ya bakala mpe nge ke pesa yandi nkumbu ya Yesu. ³²Yandi ke vuanda ya nene mpe ba ke bokidila yandi Muana ya Mfumu yina me luta kuzangama. Mfumu Nzambi ke pesa yandi kiti ya Davidi, Nkulu na yandi. ³³Yandi ke yadila na yinzo ya Yakobi ntangu nionso, mpe Kintinu n'andi ke suka ve". ³⁴Maliya zabisaka Mbasi: "Inki mutindu ya ke salamina, samu mu zaba bakala ve? ". ³⁵Mbasi pesaka mvutu mpe tubaka: " Mpeve ya Nlongo ke kitila nge, mpe lulendo ya Mfumu Nzambi ke yitalala nge. Na yua, Muana yina ke na kubutuka ke vuanda ya Nlongo, ba ke bokidila yandi Muana ya Nzambi. ³⁶Mpe tala, kibuti ya nge Elizabeti bakaka, yandi mpe, kivumu ya muana bakala na kinunu n'andi. Yandi kele na ngonda sambanu, yina ba vuandaka bokidila kisita, ³⁷samu Nzambi ke lembanaka kima ve." ³⁸Maliya tubaka: " Mu ke kisielo ya Mfumu. Bika ya salamina munu mutindu nge me tubila". Mpe Mbasi bikaka yandi. ³⁹Na ntangu yina, Maliya kuendaka malu malu na mbanza ya mongo kele na mbanza ya Yuda. ⁴⁰Yandi kotaka na yinzo ya Zakalia mpe yandi pesaka Elizabeti mbote. ⁴¹Ntangu Elizabeti me kuwa mbote ya Maliya, muana susumukaka na kivumu n'andi. Elizabeti fulusuaka na Mpeve ya Nlongo. ⁴²Yandi tubaka na ndinga ya ngolo: "Nge ke yakusakumunua kati kati ya bakento nionso, mpe mbuma ya kivumu ya nge kele yakusakumunua. ⁴³Mutindu nini ya me salamina munu ti mu vunda mama ya Mfumu na munu e ? ⁴⁴Samu ntangu mbote na nge bulaka ngunga na makutu na

munu, muana susumukaka na kivumu ya munu. ⁴⁵Kiese na nkento yina ndimaka, samu mambu yina Mfumu tubaka samu na yandi fuana salama ⁴⁶"Na yau Maliya tubaka:" Muela na munu sika Mfumu, ⁴⁷mpe mpeve na munu kena kuyangalala na Nzambi, Mvuluzi na munu. ⁴⁸Samu yandi me kitisameso n'andi na kisielo n'andi ya nkento. Ya kieleka, banda kilokula yayi bambandu nionso kebokidila munu nkento ya mayangi. ⁴⁹Samu Mpungu Tulendo me sadila munu mambu yanene; nkumbu n'andi ke ya nlongo! ⁵⁰Nkenda n'andi ke vuanda mbandu na mbandu na bayina ke vuminaka yandi. ⁵¹Yandi monisaka ngolo ya diboko n'andi mpe yandi muangisaka bayina kele na mabanza ya kukizangula. ⁵²Yandi buisaka mintinu na bakiti na bau, mpe yandi zangulaka bantu ya kusungama. ⁵³Yandi fulusaka na bima ya mbote bayina vuandaka na nsatu, mpe yandi vutulaka bamvuama maboko mpamba. ⁵⁴Yandi sadisaka kisielo n'andi, Isaeli, samu na kumonisa nkenda n'andi ⁵⁵(mutindu yandi zabisaka batata na beto) Abalayama mpe dibuta n'andi na bambandu nionso". ⁵⁶Maliya vuandaka na yinzo ya Elizabeti bangonda tatu lenda fuana, na manima na yua, yandi vutukaka na yizo n'andi. ⁵⁷Na ntangu yayi kilokula Elizabeti fuana buta kukaka, mpe yandi butaka muana ya bakala. ⁵⁸Bakundi mpe bibuti n'andi kuwaka ti Mfumu monisaka nkenda n'andi ya nene na ntadisi n'andi; mpe bayangalalaka kintuadi na yandi. ⁵⁹Bosi na kilumbu ya nana, bakuizaka samuna kuzengisa muana. Bazonaka bokidila yandi" Zakaliya" nkumbu ya tata n'andi. ⁶⁰Kansi mama n'andi me tuba: "Ve, bakebokidila yandi Yoani". ⁶¹Bazabisak'andi: "muntu mosi ve na dibuta na nge ke na nkumbuyayi". ⁶²Bayuvusaka tata n'andi na bidimbu samu na kuzaba nkumbu yandi zona bapesa na muana. ⁶³Zakaliya lombaka fidibaya mpe yandi sonikaka: "nkumbu n'andi Yoani". Bau nionso yitukaka. ⁶⁴Na mbala mosi yinua n'andi zibukaka, mpe yinua n'andi kanguluaka. Yandi tubaka, na kukembisa Nzambi. ⁶⁵Wonga bakaka bantu nionso ya kinzungidila, mpe na ndambu ya bantu yina ke zingaka na mongo ya Yuda, vuandaka tubila mambu'ango. ⁶⁶Bantu nionso kuwaka yau lundaka yau na bantima na bau, mpe vuandaka tuba: "Muana yayi ke kuma nani e?" Samu diboko ya Mfumu vuandaka na yandi. ⁶⁷Tata n'andi Zakaliya fulukaka na Mpeve ya Nlongo, mpe bikulaka na kutuba ti : ⁶⁸" Bika Mfumu, Nzambi ya Isaeli zitusua, samu yandi vungulaka nkangu n'andi mpe mpulusu n'andi. ⁶⁹Yandi me bimisina beto kilendo ya mpulusu na dikanda ya Davidi, kisielo n'andi. ⁷⁰Yawu yandi zabisaka na yinua ya bambikudi n'andi ya nlongo na bantangu ya ntama. ⁷¹Yau kele mpulusu ke katula beto na maboko ya batantu mpe na bayina ke zolaka beto ve. ⁷²Yandi me monisa n'kenda n'andi na batata na beto mpe mebambukila moyo luwawanu n'andi ya nlongo, ⁷³na kulandakana ndefi yandi kudiaka na tata na beto Abalayama, ⁷⁴ti na manima ya kukatula beto na mboko ya batantu na beto, yandi kepesa beto luve(insula) ya kuzitisa yandi, ⁷⁵luzingu na beto ya mvimba, na nlongo mpe na lunungu na yinsi ya disu n'andi. ⁷⁶Bosi nge, muana na munu, ba ke bokidila nge mbikudi ya Nkua Kayengele, samu nge ke tambula na ntuala Mfumu samuna kubongisa ngizulu n'andi, ⁷⁷mpe kupesa na bantu n'andi nzayilu ya mpulusu na nzila ya ngiambudulu ya masumu. ⁷⁸Nzambi na beto ke yambudilaka beto na nkenda n'andi ya n'ene. Na nzila na yau, yandi ke kuiza, kufuanana na kukia kebimisaka ntangu na nsuka nsuka, mpe kungengisa beto banda na zulu. ⁷⁹Yandi ke kienzula bayina kele na kitombe mpe penepene ya lufua, samuna kutambusa makulu na beto na nzila ya luvuvamu". ⁸⁰Na yina me tala muana, yandi vuandaka yunduka mpe yandi vuandaka kuma ngolo samuna Mpeve. Yandi vuandaka zingila na dikanga tiii kilumbu yina yandi bandaka kukimonikisa na nkangu ya Isaeli.

Chapter 2

¹Na ntangu yina, Kaisala Angustu piyaka lutumu na kutanga batu nionso yina kena kuzinga na yinza. ²Lutangu ya ntete salamaka na ntangu Kilenio vuandaka mfumu ya kizunga ya Silia. ³Na yawu, bawu nionso vuandaka kuenda sonama mutu na mutu na mbanza na yandi. ⁴Yosefi, tombukaka yandi diaka kubanda na Nazaleti mbanza ya Ngilili, na kukuenda na Yuda mbanza ya Davidi, yina kele na nkumbu ya Betelemi; samu yandi vuandaka mutu ya yinzo ya Davidi. ⁵Yandi kuendaka kukisonikisa na nketo yina yandi fuana kuela : Maliya, yandi vuandaka na buemba. ⁶Na ntangu bavuandaka kuna, kilumbu yandi fuana buta kukaka. ⁷Yandi butaka muana ya bakala, muana na yandi ya ntete, yandi zingaka yandi bilele mpe yandi tulaka yandi na kidikulu ya bibulu samu kisika vuandaka ve na yinzo ya banzenza. ⁸Yawu vuandaka na kati ya kizunga yina bamvungudi vuandaka luta na kati ya bilanga samuna ku vunga bibulu na bawu. ⁹Na mbala mosi, mbasi ya Mfumu monikinaka bawu mpe nkembo ya Mfumu seminaka bawu; mpe wonga bakamaka bawu. ¹⁰Mbasi tubilaka bawu : "Beno mona wonga ve, samu mukena kuzabisa beno nsangu ya mbote, yayi ke vuanda kiese ya nene samuna nkangu nionso." ¹¹Bubu yayi, na mbanza ya Davidi, me butukila beno mvuluzi kele Klisto, Mfumu. ¹²Tala kidimbu yina beno ke mona : muana yinsua mezingua bilele mpe ya kulekusua na kidikulu ya bibulu. ¹³Na mbala mosi, mbasi, kintuadi na nkangu ya binuani ya zulu, kena kusika Nzambi mpe kena kutuba : ¹⁴"Nkembo na Nzambi na bifulu ya kuzangama, mpe na ntoto, luvuvamu na kati ya batu yandi kendimaka." ¹⁵Ntangu bambasi me bika bawu samuna kukuenda na zulu, bamvungudi me tubasana bawu na bawu : "Beto kuenda tala na Betelemi inki kena kuluta kuna, yina Mfumu me zabisa beto." ¹⁶Bakuendaka na nsualu nionso kuna bosi bakutaka Maliya na Yosefi mpe muana ya kuleka na yinzo ya kidikulu ya bibulu. ¹⁷Na manima ya kumona yawu, bazabisaka na batu yina batubilaka bawu samuna muana yango. ¹⁸Batu nionso kuwaka bavuandaka yitukaka yina bamvungudi vuandaka tubila bawu. ¹⁹Samuna Maliya, yandi vuandaka yindula mambu nionso yandi kuwaka, yandi monaka yawu mfunu mingi na ntima na yandi. ²⁰Bosi bamvungudi vutukaka na kukembisa mpe kuzitisa Nzambi samuna yina bakuwaka mpe kumonaka, disuasuni ve na yina batubilaka bawu. Na ntangu kilumbu ya nana fuanaka, bosi muana fuana zengua, ba pesaka yandi nkumbu ya Yesu, nkumbu yina bapesaka yandi na mbasi ntangu Maliya vuanda na buemba. ²²Na ntangu bilumbu na bawu ya mpedoso lungaka, naku landakana nsiku ya Mose, Yosefi mpe Maliya banataka yandi na yinzo ya Nzambi ya Yelusalemi samu bamonisa yandi na Mfumu. ²³Kulandila yina kelemya kusonama na nsiku ya Mfumu : "Muana ya bakala nionso ya ntete, na kubutuka, fueti yekulua na Mfumu." ²⁴Bakuizaka mpe kupesa nkayilu mutindu nsiku ya Mfumu kena kutuba : "Buduka zole to mabembe zole." ²⁵Nzoka, mutu mosi vuandaka na Yelusalemi na nkumbu Simeoni. Mutu yina vuandaka ya kudedama mpe ya kivumi na meso ya Nzambi. Yandi vuandaka vingila lubombolo ya Isaeli mpe Mpeve ya Nlongo vuandaka na yandi. ²⁶Nsongolo ya Mpeve ya Nlongo tubaka, yandi lenda kufua ve tekila yandi mona Masiya ya Mfumu. ²⁷Na lutuadusu ya Mpeve ya Nlongo, Simeoni kuendaka na yinzo ya Nzambi. Banataka muana Yesu na bibuti na yandi na yinzo ya Nzambi samuna kukokisa yina fuana salama kulandila nsiku. ²⁸Simeoni me baka muana na maboko na yandi, vutusaka matondo na Nzambi mpe me tuba : ²⁹"Ntangu yayi Mfumu, bika kisadi na nge kuenda na luvuvamu kulandila mpova na nge." ³⁰Samu meso na munu me mona mpulusu na nge, ³¹yina nge kubikaka samuna nkangu na nge, ³²kukia samu na bapayen mpe nkembo samuna nkangu na nge Isaeli. ³³Tata mpe mama na yandi vuandaka na kiese samuna yina bavuandaka tuba na muana. ³⁴Simeoni sakumunaka bawu MPE tubaka na Maliya, mama na yandi : "Ya kubukuaka ti muana yayi kele kubua mpe kutelema na batu mingi na Isaeli mpe bonso kidimbu kekotisa mvualangani. ³⁵Sabala ke tobula nge muela, samu mabanza mingi ya bantima monika na meso ya batu." ³⁶Mbikudi mosi ya kento na nkumbu ya Ana, muana ya Fanueli, na dikanda ya Aseli. Yandi vuandaka kinunu. Bakuelaka yandi kento zabaka ntete bakala ve, yandi zingaka bamvula nsambodia na baka na yandi; ³⁷yandi bikanaka difola bamvula makumi nana na yiya, yandi vuandaka ntama ve na yinzo ya Nzambi samuna kusala muini mpe mpimpa kondua kudia mpe kunua ata kima mosi ve mpe kusambila. ³⁸Na bamvula yina kaka, yandi kuminaka bawu mpe bandaka ku vutula matondo na Nzambi mpe kutubila bantu nionso yina vuandaka vingila nkudulu ya Yelusalemi, nsangu ya muana. ³⁹Na ntangu bakukisaka nionso sonamaka na nsiku ya Mfumu, bavutukaka na Nazaleti na mbanza ya Ngilili. ⁴⁰Muana vuandaka kula mpe yandi kumaka ngolo, yandi vuandaka kula na nduenga mpe nlemvo ya Nzambi vuandaka na yandi. ⁴¹Bibuti na yandi vuandaka kuenda bamvula nionso na Yelusalemi samuna na nkinzi ya Pasika. ⁴²Na manima bamvula kumi na nzole, bakuendaka na nkinzi kulandila kifu na bawu. ⁴³Bosi ntangu bilumbu manisaka, bavutukaka na mbanza ya bau, Yesu muana bikanaka na Yelusalemi, kansi bibuti na yandi vuandaka zaba ve. ⁴⁴Bavuandaka yindula yandi kele na kati ya bakundi yina vuandaka kuenda na yandi nzila mosi, kilumbu ya mvimba kutaka tekila basoda yandi kati na bibuti mpe bakundi na yandi. ⁴⁵Bamonaka yandi ve, bavutukaka na Yelusalemi samuna kusosa yandi. ⁴⁶Na manima bilumbu tatu bakuendaka kuta yandi na kati ya yinzo ya Nzambi ya Yelusalemi, ya kuvuanda kati na

minlongi, yandi vuandaka kuwa mpe kuyuvula bawu. ⁴⁷Bayina nionso vuandaka kuwa yandi yitukaka samuna ngangu mpe bamvutu na yandi. ⁴⁸Na ntangu bavuandaka tala yandi, bamonaka mangitukulu mpe mama na yandi tubaka : "Muana na munu, samuna inki nge me sala mambu ya mutindu yayi? Kuwa, tata na nge mpe munu beto kena kusosa nge na kiadi ya ngolo." ⁴⁹Yandi tubilaka bawu : "Samuna inki beno kena kusosa munu, beno zaba ve ti mu fuana vuanda na yinzo ya Tata na munu?" ⁵⁰Kansi bavisaka ve yina yandi vuandaka tubila bawu. ⁵¹Bosi yandi kuendaka na bawu nzila mosi na Nazaleti, yandi tumamanaka bawu. Mpe mama na yandi vuandaka yangalala na mambu nionso na ntima na yandi. ⁵²Kansi Yesu vuandaka kula na nduenga mpe na nzutu, mpe nlemvo ya Nzambi mpe ya bantu vuandaka na yandi.

Chapter 3

¹Na ntangu ya mvula kumi na tanu ya ntinu Tibere Kayisala, ntangu yina Ponse Pilato vuandaka mfumu ya kinzunga ya Yudea, Elode vuandaka mfumu na Ngalili, Filipi, mpangi na yandi, vuandaka mfumu ya mbanza ya Ituli mpe Takonite, Lisaniasi vuandaka mfumu ya Alibene, ²mpe na ntangu ya banganga ya Nzambi ya mbuta Ane na Kayifa, mambu ya Nzambi kuminaka Yoani, muana ya Zakali, na insi yaku yuma. ³Yandi vuandaka tambulaka na kinzunga yina kele pene-pene na nzadi ya Yodani, kulongisa mbotokolo ya kuvilula madiela mpe ngiambudulu ya masumu. ⁴Mutindu mesonama na mukanda ya Isaya : "Ndinga ya yiya kena kuboka na insi yaku yuma : beno bongisa nzila ya Nzambi, beno sungika nzila na yandi. ⁵Ndimba nionso ke fuluka, myongo nionso ya nene mpe ya fioti ke kita, banzila yaku beba kevuanda yaku bongama, banzila ya mabulu keyinama, ⁶pe, mutu nionso kemona mpulusu yina me katuka na Nzambi. ⁷Na yawu, Yoani vuandaka zabisa na batu yina vuandaka katuka na bambaza samuna yandi botika bawu : "Beni bana banioka mbalu, nani mekebisa beno nakutina nganzi yina kena kuiza?" ⁸Beni monisa mavanga ya mpisulu ya mayele pe beno bika kubanza nakati ya mintima na beno: "Tata na beto nde Abalahami," pamba ve muke na zabisa beno ti Nzambi kena lulendo yaku pesa na Abalahami bana katuka na matadi yayi. ⁹Kiubi me kubama deja samuna kuzenga mianzi yaminti. Na yawu, bake zenga inti nionso yina kebata ve mbutu ya mbote pe bake loza yawu na tiya. ¹⁰"Na manima, bankangu yuvusaka Yoani : "Nini beto fuana sala?" ¹¹Yandi vutudilaka bawu mutindu yayi : "Bika yina kele na biyunga zole, kabila mosi na yina me kondua, pe yina kele na madia sala mutindu mosi. ¹²Bamfutisi ya mpaku bakuizaka samuna babotama mpe bazabisaka yandi : "Nlongi, nini beto fuana sala?" ¹³Yandi vutusalaka bawu : "Beni bika baka mbongo kulutika yina beno fuana baka. ¹⁴Bisodi mosi pe yuvusaka yandi : "Bosi beto, nini beto fuana sala?" Yandi tubilaka bawu : "Beni sala ve na kingolo to kutuba mambu ya luvunu samuna mutu. Beni sepela na mbongo yina bake naku futa beno. ¹⁵Na ntangu nkangu vuandaka vingila na mpuila nionso ngizulu ya Klisto, mosi na mosi vuandaka kukiyuvusa kana Yoani lendaka vuanda Klisto. ¹⁶Yoani vutusaka na bawu nionso na kutuba : "Munu, muke nabotika beno na maza, kansi mutu kena kuiza, yandi meluta munu na lulendo mpe mu fuana ve naku zibula minsinga ya mapapa na yandi. Yandi kebotika beno na Mpeve ya Nlongo mpe na tiya. ¹⁷Yandi kele na kiyungulu na maboko na yandi, samuna kukabula bambuma na matiti mpe kusangisa fufu na kikeboko na yandi. Kansi yandi keyoka matiti na tiya yina ke kufuaka ve. ¹⁸Na bansiamusu mingi ya nkaka, Yoani vuandaka samuna nsangu ya mbote na nkangu. ¹⁹Ntangu basembaka Mfumu Elode samuna yandi kuelaka Elodias, nketo ya mpangi na yandi, mpe samuna mambu nionso yina ya nkaka ya yimbi yandi salaka, ²⁰Elode buelaka diambu yayi nazulu ya bibila na yandi : yandi kangaka Yoani na buloko. ²¹Ntangu bavandaka botika nkangu, ya kuizaka salama ti, Yesu pe babotikaka yandi. Na ntangu yandi vuandaka sambila, dizulu zibukaka, ²²mpe Mpeve ya Nlongo kitilaka yandi neti dibembe. Ndinga mosi mpe wakana na dizulu : "Nge kele muana ya munu ya bakala yina muke zolaka, muke yangalalaka na nge. ²³Yesu vuandaka na bamvula pene ya makumi na tatu ntangu yandi bandaka kisalu na yandi. Mutindu batu vuandaka ndimina yawu, yandi vuandaka muana ya Josefi, muana ya Eli, ²⁴muana ya Matati, muana ya Levi, muana ya Meleki, muana ya Yanayi, muana ya Yosefi ²⁵muana ya Matatia, muana ya Amosi, muana ya Nahumi, muana ya Eseli, muana ya Nangai, ²⁶muana ya Maati, muana ya Matatia, muana ya Semei, muana ya Yoseki, muana ya Yoda, ²⁷muana ya Yoanani, muana ya Lesa, muana ya Zolobabeli, muana ya Salateli, muana ya Neli, ²⁸muana ya Meleki, muana ya Adi, muana ya Kisami, muana ya Elemadami, muana ya Eli, ²⁹muana ya Yesu, muana ya Eliezeli, muana ya Yolimi, muana ya Matati, muana ya Levi, ³⁰muana ya Simeoni, muana ya Yuda, muana ya Yosefi, muana ya Yonami, muana ya Eliakimi, ³¹muana ya Melia, muana ya Mena, muana ya Matata, muana ya Natami, muana ya Davidi, ³²muana ya Isayi, muana ya Yobedi, muana ya Boazi, muana ya Salai, muana ya Nasoni ³³muana ya Aminadabi, muana ya Adamini, muana ya Alani, muana ya Esiloni, muana ya Pelezi, muana ya Yuda, ³⁴muana ya Yakobi, muana ya Isaki, muana ya Abalayami, muana ya Tela, muana ya Naholi, ³⁵muana ya Seluki, muana ya Rewu, muana ya Peleki, muana ya Ebeli, muana ya Sela, ³⁶muana ya Kayinani, muana ya Alipasadi, muana ya Semi, muana ya Noa, muana ya Lameki, ³⁷muana ya Matusalemi, muana ya Enoki, muana ya Yaleti, muana ya Mahaleli, muana ya Kayinani, ³⁸muana ya Enosi, muana ya Sete, muana ya Adami, muana ya Nzambi.

Chapter 4

¹Yesu fulukaka na mpeve ya Nlongo pe Andi katukaka ya Yodani. ²Mpeve nataka yandi na insi ya ntoto yaku yuma kuna diabulu tota yandi bilumbu makumi yiya. Yandi kudiaka kima ve na bilumbu yina pe na manima ya tangu yina, yandi monaka nsatu ya madia. ³Diabulu me tubila yandi : "Kana nge kele Muana ya Nzambi, zabisa na ditadi yayi na kukituka dipa." ⁴Yesu vutudilaka yandi, yasonamaka : "Mutu ke zingila kaka na dipa ve." ⁵Pe diabulu nataka Yesu na kifulu mosi ya kuzangama. Yandi memonisa yandi bimfumu nionso ya ntoto na tangu ya kufi. ⁶Diabulu me tubila yandi : "Muke pesa nge kimfumu nionso yayi pe minkembo na bawu pamba ve yakele ya munu pe muke pesaka yawu na yina muzola. ⁷Na yawu, muke pesa nge yawu kana nge me bwongimina munu. ⁸Kasi Yesu me vutudila yandi, yamesonama : "Nge fuana bwongimina Nzambi kaka pe kusadila yandi" ⁹Na manima diabulu nataka Yesu na kisika me luta yaku zangama na yinzo ya Nzambi ya Yelusalemi. Yandi me zabisa yandi : "Kana nge kele Muana ya Nzambi, kukiloza kuna na insi. ¹⁰Samu yamesonama : "Yandi ke tinda bambasi na yandi samuna kutanina nge. ¹¹Pe bakesimba nge na maboko samuna nge tuta ata ditadi mosi ve." ¹²Yesu vutudilaka yandi, yamesonama : "Nge lenda ve tota Mfumu Nzambi na nge." ¹³Tangu diabulu manisaka kutota Yesu, yandi tatukaka na yandi samuna kuvingila tangu yankaka. ¹⁴Na manima na yawu, Yesu vutukaka na Ngalili, yakufuluka na lulendo ya Mpeve. Nsangu na yandi muanganaka na kinzunga nionso. ¹⁵Yandi kumaka kulonga na bayinzo na bau ya tukutukunu pe batu nionso vuandaka sepela na yandi. ¹⁶Tangu yandi kuendaka na Nazaleti, mbaza yandi yundukilaka, yandi kotaka na yinzo ya tukutukunu, kilumbu ya sabala mutindu vuandaka kifu na yandi. Yandi telamaka samuna kutana mambu ya Nzambi na ndinga ya nene. ¹⁷Bapesaka yandi mukanda ya mbikudi Ezayi. Tangu yandi me zibula, yandi monaka mambu yayi : ¹⁸"Mpeve ya nlongo kele na munu samuna yandi me sola munu naku samuna nsangu ya mbote na bamputu. Yandi me tinda munu naku samuna pulusu na batu yaku kangama pe kuzibula meso ya bampopo. Yandi me tinda munu samuna kusadisa batu ya pasi ¹⁹pe naku samuna mvula ya nlemvo ya Nzambe." ²⁰Yandi kangaka mukanda, yandi vutulaka yawu na kisadi yina pesaka yandi pe yandi me vuanda. Batu nionso vuandaka tala yandi. ²¹Bosi yandi me banda zabisa bawu : "Mambu yayi beno me kuwa mekokisama bubu." ²²Bawu nionso vuandaka minbangi ya mambu yandi tubaka pe bavuandaka yitukua na bapova ya nduenga yandi vuandaka tuba. Batu vuandaka tuba : "Yandi yayi ve muana ya Josefe?" ²³Pe yandi tubilaka bawu : "Yakedika beno ke tubila munu dingana yayi, 'Munganga, kukibuka nge mosi. Sala awa na buala nge butukilaka, nionso yina beto mekuwa nge salaka na Kapernawumi." ²⁴Yandi zabisaka bawu diaka : "Na kedika, mukena tubila beno, mbikudi mosi ve kevuandaka na yenge na mbanza na yandi. ²⁵Nakedika mukena kuzabisa beno : bafola vuandaka mingi na Israeli na tangu ya mbikudi Eliya, mvula nokaka ve bamvula tatu na ngonda sambanu pe buala ya mvimba vuandaka na nsatu mingi. ²⁶Kasi Eliya tindamaka ata na difola mosi ve, kaka na difola ya buala Sarepta na Sidon. ²⁷Pe batu mingi vuandaka na kimbemvo ya buazi na Israeli na tangu ya mbikudi Eliza, kasi mosi ve bakaka ndiakusu, kaka Naamani mutu ya Siri. ²⁸Tangu bakuwaka mambu yina, batu nionso vuandaka na kati ya yinzo ya tukutukunu fuemaka mingi. ²⁹Batelamaka, bafukusaka yandi na nganda ya mbanza pe banataka yandi ti na nsongi ya mongo batungilaka mbanza samuna kuloza yandi na ndimba. ³⁰Kasi Yesu lukata na kati ya bawu pe yandi kuendaka na kifulu yankaka. ³¹Yandi kuendaka na Kapernawumi, mbanza ya Ngalili, pe yandi vuandaka longa bawu na yina metala kilumbu ya sabala. ³²Bavuandaka yitukua na malongi na yandi samu yandi vuandaka tuba na lulendo. ³³Mutu mosi na yinzo ya tukutukunu vuandaka na mpeve ya yimbi ya kusumuka. Yandi bokaka na ndinga ya ngolo : ³⁴"Ah! Inki diambu beto mesala nge, Yesu ya Nazaleti? Nge mekuiza kubunga beto? Munu mezaba nani nge kele : Mutu ya Nlongo ya Nzambi" ³⁵Yesu sembaka mpeve ya yimbi pe yandi tubaka : "Kanga yinua pe bima na nzutu ya mutu yayi." Mpeve ya yimbi lozaka mutu yina na ntoto na meso na bawu; yandi bimaka na nzutu na yandi pe yandi salaka yandi ata pasi mosi ve. ³⁶Batu nionso vuandaka yaku yitukua pe bavuandaka tubila yawu tangu nionso bawu na bawu. Bavuandaka tuba : "Inki bapova yayi ? Yandi kena pesa ntumu na bampeve ya yimbi na lulendo nionso pe bakena kubima." ³⁷Na pidina, nsangu ya Yesu muanganaka na bifulu nionso ya kinzunga yina. ³⁸Bosi Yesu katukaka na yinzo ya tukutukunu pe kuendaka kota na yinzo ya Simoni. Nzitu ya Simoni ya nketo vuandaka na yuku-yuku (banzangala) ya ngolo. Balombaka Yesu naku sadisa yandi. ³⁹Yandi pusanaka pene-pene na yandi. Yandi pesaka ntumu na yuku-yuku ya bima na nzutu na yandi pe yabimaka. Kaka na tangu yina, nketo yina telamaka pe bandaka kusadila bawu. ⁴⁰Na kokila, batu nataka na Yesu bayina vuandaka na bambevo ya mutindu na mutindu. Yandi tulaka bawu maboko pe yandi niakisaka bawu. ⁴¹Bampeve ya yimbi pe vuandaka bima na nzutu ya batu mingi kati na bawu pe bavuandaka boka : "Nge ikele Muana ya Nzambi!" Yesu sembaka ba mpeve ya yimbi pe pesaka bawu ve nzila yakutuba samu bazabaka ti yandi vuandaka Klisto. ⁴²Tangu buisi mekukia, Yesu bimaka pe kuendaka na kifulu mosi ya ntoto yaku yuma. Bankangu ya batu sosaka yandi pe bakuizaka na kifulu yandi vuandaka. Bazolaka kakidila yandi naku kuenda na kifulu yankaka. ⁴³Kasi yandi zabisaka bawu : "Mu fuana pe samuna nsamu ya

mbote ya kimfumu ya Nzambi na bambanza yankaka, pamba ve yawu nde batindilaka munu awa." ⁴⁴Pe, yandi tatamanaka kulongisa na bayinzo ya tukutukunu na buala ya Yudeya.

Chapter 5

¹Yakumaka tangu mosi, nkangu kuizaka zungidila Yesu samuna kuwa mambu ya Nzambi na disimu ya dizanga ya Ngenzezaleti. ²Babuatu zole vuandaka vana ya mintambi ya bambizi, bavuandaka sukula makonde. ³Yesu kotaka na watu mosi, yina ya Simoni, yandi lombaka kupusana fioti na kati ya maza, pe yandi longaka nkangu. ⁴Na tangu yandi manisaka kutuba, yandi zabisaka na Simoni : "Pusana sika maza kele mpinda pe loza makonde samuna kuloba mbizi." ⁵Simoni vutulaka na kutuba : "Nlongi, beto me sala mpimpa ya mvimba, beto mebaka kima ve. Kansi na mpova nange, muke loza makonde." ⁶Basalaka yawu pe babakaka bambizi mingi, nkutu makonde nabawu vuandaka kupasuka. ⁷Balombaka lusadusu na bankundi nabawu vuandaka na nlungu yankaka, bakuizaka mpe bafulusaka babuatu nionso zole na bambizi pe yabandaka nakudinda. ⁸Na ntangu Simoni Petelo monaka mambu yina, yandi fukamaka na ntadisi ya Yesu mpe yandi tubaka : "katuka pene-pene na munu, Mfumu, samu mukele nsumuki." ⁹Yandi yitukaka na bayina vuandaka na yandi samuna bambizi balobaka. ¹⁰Bavuanda Zaki, Yoani, bana ya Zebedayi, bawu nionso mintambi ya bambizi, kintuadi na Simoni. Bosi Yesu tubaka na Simoni : "Kuvuanda na wonga ve, pamba ve muke kumisa nge lobi ya batu." ¹¹Ntangu bamebimisa babuatu na maza, babakaka nionso mpe balandaka yandi. ¹²Yesu vuandaka na mosi ya bambaza yayi mpe kuna vuandaka na mutu mosi na kimbevo ya buazi. Ntangu yandi monaka Yesu, yandi fukamaka yintu na ntoto mpe salaka lusambulu yayi : "Mfumu, kana nge mezola yawu, nge lenda vedisa munu." ¹³Yesu lambulaka diboko, simbaka yandi mpe yandi tubaka : "Me zola yawu, vedila." Na mbala mosi, buazi me katuka na yandi. ¹⁴Yesu pesaka yandi ntumu yaku zabisaka kima mosi ve na mutu. Yandi zabisaka yandi : "Kuenda kukimonikisa na banganga ya Nzambi, mpe pesa minkayilu ya kuvedila bonso Mose sonikaka yawu, yake vuanda kimbangi samuna bawu." ¹⁵Bavuandaka kutubila yandi mingi, bankangu ya batu bandaka kukutakana samuna kuwa yandi mpe kuniakusua na bimbevo na bawu. ¹⁶Kansi yandi vuandaka kuvengama na bifulu ya ntoto yaku yuma samuna kusambila. ¹⁷Mosi na bilumbu yina, yandi vuandaka longa. Bafalisi na banlongi ya minsiku bavuandaka, bakatukaka na babuala nionso ya Ngalili, Yuda mpe Yelusalemi; lulendo ya Nzambi vuandaka sala kati na yandi samuna kuniakisa bambevo. ¹⁸Bosi, babakala mosi kuizaka na mutu mosi yakuvanguka banataka na zulu ya nkuala; bavuandaka na nsatu ya kukotisa mpe kutula yandi na ntadisi na yandi. ¹⁹Awa bamonaka ve nzila yakukotisila yandi samuna batu vuandaka mingi, banangunaka yandi na nludi sika batobulaka mpe bakulumunaka yandi na nkuala na yandi sika Yesu vuandaka, na kati kati ya batu. ²⁰Awa yandi monaka kiminu na bawu, yandi me tuba : "Tata, masumu nanga me yambudulua." Bafalisi na minsoniki bandaka kuvunguta : "Nani mutu yayi kena kufinga Nzambi?" ²¹Nani lenda lemvukila masumu kana Nzambi kaka ve?" ²²Kansi Yesu, awa yandi zabaka mabanza na bawu, yandi yuvusaka bawu : "Samuna nini beno kena kuyuvusa biuvu yayi ya yimbi na mintima na beno?" ²³Nini me luta pasi, na kutuba "Masumu na nge me yambudulua" to ya kutuba "Telama mpe tambula?" ²⁴Na yawu, samu beno zaba ti Muana ya Nzambi kele na kimfumu awa na ntoto ya kulemvukila masumu, muke nakuzabisa nge : "Telama, baka mfulu na nge mpe vutuka na yinzo na nge." ²⁵Na mbala mosi, mutu yina telama na nkuala na yandi na ntadisi na bawu mpe vutukaka na yinzo na yandi naku nkembisaka Nzambi. ²⁶Batu nionso yitukaka mpe nkembisaka Nzambi, bavuminaka yandi, mpe bavuandaka tuba : "Bubu beto memona mambu ya ngitukulu." ²⁷Na manima na yawu, Yesu bimaka mpe monaka mfutisi ya mpaku mosi na nkumbu ya Levi yaku vuanda na yinzo ya mpaku. Yandi mezabisa yandi : "Landa munu." ²⁸Levi bikaka nionso, yandi metelama mpe mebanda kulanda yandi. ²⁹Levi sadilaka Yesu nkinzi ya nene na yinzo na yandi, nkangu ya nene vuandaka kuna, bamfutisi ya mpaku mpe batu yankaka vuandaka lutisa ntangu ya mbote na meza na kudia kintuadi na bawu. ³⁰Bafalisi na minsoniki vuandaka vunguta mpe batubaka na banlonguki na yandi : "Samuna nini beno kena kudia mpe kunua kintuadi na bamfutisi ya mpaku mpe na basumuki?" ³¹Yesu vutulaka mpe zabisaka bawu : "Yake batu ya mavimpi ve kevuandaka na nsatu ya munganga, kansi bambevo. ³²Mukuizaka bokila batu ya lunungu ve, kansi basumuki samuna babiluka." ³³Bazabisaka yandi : "Bambala mingi banlonguki ya Yoani ke minaka nsoki mpe bake sambilaka, na banlonguki ya Bafalisi mpe; nzoka nde bayina yange bakena kudia mpe kunua." ³⁴Yesu zabisaka bawu : "Beni lenda minisa nsoki bankundi ya nkuedi na ntangu bake na yandi kintuadi?" ³⁵Bilumbu kekuiza yina nkuedi kevuanda diaka na bawu ve, na bantangu yina, bake mina nsoki." ³⁶Yesu tubilaka diaka bawu kingana yayi : "Mutu mosi ve kebaka kitendi ya kinkutu ya yimpa samuna kutunga nlele ya ntama. Kana yandi mesala yawu, yandi kepasula yina ya yimpa, mpe kintendi yayi ya yimpa ke kuelana ve na nlele ya ntama. ³⁷Pe, mutu mosi ve lenda tula vinu ya yimpa na bisangala ya ntama; vinu ya yimpa kepasula bisangala, vinu kemuangana mpe bisangala kebeba. ³⁸Na yawu, yame fuana naku tula vinu ya yimpa na bisangala ya yimpa. ³⁹Pe, mutu mosi ve na manima ya kunua vinu ya ntama, kezola diaka kunua yina ya yimpa, samu yandi ketuba : "Ya ntama melutisa mbote."

Chapter 6

¹Kilumbu mosi ya Sabala, Yesu vuandaka luta na bilanga mpe minlonguki na yandi vuandaka katula matiti ya masangu, na manima yakunika yawu na maboko na bawu, bavuandaka kudia yawu. ²Kasi ndambu ya bafalasi tubaka : "Samuna nini beno kena sala yina bame pekisa kilumbu ya Sabala?"³Yesu vutudilaka bawu : "Benotangaka ve yina salaka Davidi ntangu yandi monaka nsatu, yandi na bankudi na yandi? ⁴Yandi kotaka na yinzo ya Nzambi, bakaka mapa ya minkayilu, yandi kudiaka yawu pe yandi pesaka na bankudi na yandi. Nzoka mutu mosi ve kele na insua ya kudia mapa yina kaka banganga Nzambi."⁵ Yandi tubilaka bawu : "Muana ya mutu kele mfumu ya Sabala."⁶Kilumbu ya nkaka ya Sabala, Yesu kotaka na yinzo ya tukutukunu mpe kuna yandi longaka batu. Mutu mosi vuandaka vana na diboko ya lubakala yaku lebakana. ⁷Minsonuki na bafalisi vuandaka tadidila Yesu samuna kutala kana yandi ke niakisa mutu kilumbu ya Sabala, samuna kubaka kibila bake fundila yandi. ⁸Lokola yandi zabaka mabanza na bawu, yandi tubaka na mutu ya diboko yaku lebakana : "Telama vana na ntadisi ya batu nionso." Mpe mutu yina telemaka vana.⁹Yesu me tubila bawu : "Mukena kuyuvusa beno kana luve kele ya kusala diambu ya mbote kilumbu ya Sabala to kusala diambu ya yimbi, yaku vulusa moyo to ya kuzimbisa yawu?"¹⁰Yandi vuandaka tala bawu nionso, yandi tubilaka mutu yina : "Lambula diboko na nge." Yandi salaka yawu mpe diboko na yangi belukaka. ¹¹Bafulukaka na nganzi, bavuandaka bindasana mpaka samuna kuzaba nini balendaka sala Yesu.¹²Ya kumaka na bilumbu yina Yesu kuendaka na mongo samuna kusambila mpe yandi lutisaka mpimpa ya mvimba naku sambila Nzambi. ¹³Ntangu buisi kukuika, yandi bokilaka minlonguki na yandi mpe yandi solaka kati na bawu kumi na zole, na bayina yandi pesaka nkumbu ya bantumua.¹⁴Ba nkumbu ya bantumua vuandaka Simoni, na yina yandi pesaka nkumbu ya Petelo, Andele, mpangi na yandi, Yakobi, Yoane, Batelemai, ¹⁵Matai, Toma, Yakobi, muana ya Alafai, Simoni, yina bavuandaka bokila Zelote, ¹⁶Yuda, muana ya Yakobi, mpe Yuda Iskaloti yina kumaka yekudi.¹⁷Na manima Yesu kitaka mongo kintuadi na bawu mpe yandi telamaka na kifulu yaku lendumuka. Nkangu ya nene ya minlonguki na yandi vuandaka vana, na kifunda ya nene ya batu ya Yudea, ya Yelusalemi mpe ya ndambu ya nkaka ya maza ya Tir na Sidoni. ¹⁸Bakuizaka samuna kuwa yandi mpe kuniakusua na bimbevo na bawu. Ba yina tungisamaka na mpeve ya yimbi niakusuaka mpe. ¹⁹Nkangu nionso vuandaka sosa naku simba yandi samu ti lulendo mosi vuandaka bimina na yandi samuna kuniakisa bawu nionso.²⁰Yandi talaka minlonguki na yandi mpe yandi me tuba : "Mayangi, na beno yina kele mputu, kimfumu ya Nzambi kele ya beno. ²¹Mayangi, na beno kena kufua nsatu na ntangu yayi, beno ke yukuta. Mayangi, na beno kena kudila bubu, beno ke seka.²²Mayangi na beno ntangu batu ke yina beno, ntangu bake loza beno, bake finga beno mpe bake sonika nkumbu na beno yimbi, samuna Muana ya mutu. ²³Benotangalala na kilumbu yina mpe beno dumuka na kiese, pamba ve, nsendo na beno ke vuanda ya nene na mazulu. Samu ti, bakulu na bawu bavuandaka sala bambikudi mutindu yina.²⁴Kansi engua beno bamvuama! Pamba ve beno mebaka deja mbombolo. ²⁵Engua na beno kele yaku fuluka ntangu yayi! Beno ke kufua nsatu na ntangu ke kuiza. Engua na beno kena kuseka ntangu yayi! Pamba ve beno kedila ntangu ke kuiza. ²⁶Benokele batu ya kiadi ntangu batu nionso kena kutuba mambote samuna beno ntangu nionso! Pamba ve, mutindu yina nde bakulu na bawu vuandaka sala bambikudi ya luvunu.²⁷Kansi mu kena kutuba na beno kena kuwa munu, 'Benozola mintatu na beno, beno sala mambote na bayina ke yinaka beno, ²⁸beno sakumuna bayina ke singaka beno, beno sambidila bayina ke monisaka beno mpasi.²⁹Mutu meka bula nge na ditama mosi, pesa yandi mpe yina ya nkaka. Mutu meka vuakula kiyunga na nge, kupekisa yandi ve naku baka mpe kinkutu nange. ³⁰Pesa na nkoso mutu ke lomba nge. Mutu meka baka kima yina yange, kulomba yandi ve naku vutudila nge yawu.³¹Yina benozola ba yankaka sadila beno, beno sala mutindu mosi samuna bawu. ³²Kana beno kena kuzola kaka bayina ke zolaka beno, inki mfutu beno kena kubaka? Pamba ve, batu ya masumu mpe bake zolaka bayina ke zolaka bawu. ³³Kana beno kena kusala mambote kaka na bayina kena kusala beno mambote, inki mfutu beno kena kubaka? Pamba ve, batu ya masumu kesalaka mutindu yina. ³⁴Kana beno kena kudeviza kaka na bayina kele na zila yaku vutudila beno, inki mfutu beno kena kubaka? Ata batu ya masumu bake devizaka na batu ya masumu mpe bake vingila bavutudila bawu mbongo yina bame devisi.³⁵Kansi, benozola mintatu na beno, beno sala bawu mambote. Benodevisa, mpe beno vuanda na mayindu ve bavutudila beno yawu; nsendo na beno kevuanda ya nene. Benokevuanda bana ya Nkua kayengele, pamba ve, yandi kele, yandi mosi, mbote na mintondudi mpe batu ya yimbi. ³⁶Benovuanda na nkenda mutindu tata na beno kele na nkenda.³⁷Benobika zengila mutu nkanu mpe bake zengila beno nkanu ve. Benobika semba mpe bake semba beno ve. Benolemvukila ba yankaka mpe bake lemvukila beno. ³⁸Benopesa na ba yankaka mpe bake pesa beno. Bake dukula na nsongi ya nlele na beno kitezo ya mbote (yaku fuana, yina bame toma ningisa mpe yaku fuluka). Pamba ve, bake teza beno na kitezolo yina beno ke tezila bayankaka.³⁹Yandi tubilaka bawu mpe dingana mosi : "Mpofolenda tuadisa mpofonyakaka? Yandi meka sala yawu, bawu zole ke kubua ve na dibulu? ⁴⁰Nlonguki me luta mfumu na

yandi ve, kansi nlonguki nionso yina kele yaku kubukua mbote, kevuanda bonso nlongi na yangi.⁴¹ Samuna nini nge kena kutala dititi ya fioti yina kele na disu ya mpangi na nge, mpe nge kena kumona ve kuni yina kele na disu na nge? ⁴²Wapi mutindu nge lenda tuba na mpangi na nge, "Mpangi, vingila mukatusa dititi kele na disu na nge" kana nge, nge kena kumona ve kuni yina kele na disu na nge? Mutu ya disu na insi ya lukaya, katula tete kuni na disu na nge, bosi nge ke mona mutindu nini kukatula dititi kele na disu ya mpangi na nge. ⁴³Inti mosi ve ya mbote kebutaka mbuma ya yimbi, inti pe mosi ve ya yimbi kebutaka mbuma ya mbote. ⁴⁴Koso inti kezabanaka na mbuma yina ya yandi. Bake bukaka ve bambuma ya fige na bansende mpe bake vandaka ve minfilu na bansende. ⁴⁵Mutu ya mbote kebimisaka mambu ya mbote ke katukaka na kimvuama ya mbote ya ntima na yandi, mpe mutu ya yimbi kebimisaka mambu ya yimbi kekatukaka na kimvuama ya yimbi ya ntima na yandi. Pamba ve, yina mefuluka na ntima ya mutu nde inua ketubaka. ⁴⁶Samuna nini beno kena kubokila munu : "Mfumu, Mfumu," mpe beno kena kusala ve yina mukena tuba. ⁴⁷Mukena monisa beno na nani mekokana mutu nionso yina me kuiza na munu, me kuwa mambu na munu, me sadila yawu. ⁴⁸Yandi me fuanana na mutu mosi, awa yandi kena kutunga yinzo, yandi me timuna na mpinda mpe yandi me tunga na dibanga. Maza ya mvula me kuiza mpe ditembo me buila yinzo yina, yanunga ve naku buisa yawu samu ti yatungamaka mbote. ⁴⁹Kansi yina kena kuwa mambu na munu mpe kena kusadila yawu ve, yandi me fuanana na yina me tunga yinzo na yandi na ntoto, lufulu kele ve. Ntangu ditembo me kubua na yinzo yina, yame tumu tuluka, mpe kubeba na yawu vuandaka ya nene.

Chapter 7

¹Ntangu Yesu manisaka kutuba na bayina vuandaka kuwa yandi, yandi kotaka na Kapenaumi.²Tala, mfumu mosi ya basoda vuandaka na kisadi n'andi yina yandi vuandaka zola mingi mpe yandi zolaka kufua samuna kimbevo.³Ntangu mfumu yayi kuwaka nsangu ya Yesu, Yandi tinaka bakuluntu ya bayuda samuna kulomba Yesu kuenda belusa kisadi n'andi. ⁴Kukuma kaka pene na Yesu, babombidilaka yandi na kutuba ti:" Ya me fuana ti nge sadila yandi yau, ⁵samu yandi ke zolaka yinsi na beto mpe yadi tungilaka beto yinzo yayi ya lukutukunu".⁶Na yau, Yesu tatamanaka nzila n'andi na bau. ntangu yandi kumaka pene pene ya yinzo, mfumu ya basoda tindaka baninga n'andi samu bazabisa yandi ti:" Mfumu, kudimonisa mpasi ve, samu mu kele ya kukuka ve ti nge kota na yinzo ya munu. ⁷Yau yina mu monaka ti mu lenda kuiza ve kisika nge yikele. Kansi tuba kaka ata diambu mosi, mpe kisadi na munu ke beluka. ⁸Samu munu diaka, mu kele na yinsi ya kimfumu, na basoda yina mu ke tindaka. Me tuba na yayi:" kuenda" mpe yandi me tumama; na ya nkaka:" kuiza" mpe yandi me kuiza; na kisadi na munu:" sala yayi" mpe yandi me sala".⁹Ntangu Yesu kuwaka mambu yayi, yandi yitukaka na mambu'ango, mpe yandi talaka nkangu vuandaka landa yandi, me tuba:" me zabisa beno, ata na Israeli mu mona muntu na lukuikilu ya mutindu yayi ve". ¹⁰Ntangu bantu yana batindaka vutukaka na yinzo, bakutaka yandi na nzutu ya mbote.¹¹Na manima ya ntangu, Yesu kuendaka na mbanza mosi ke na nkumbu ya Naina, minlonguki n'andi mpe nkangu ya n'ene kuendaka na yandi. ¹²Lukufi na kielo ya mbanza, tala, ba vuandaka nata muntu ya kufua, muana kaka mosi ya mama n'andi(yandi vuandaka difola), nkangu ya m'funu yambanza yina landaka yandi. ¹³Na kumona yandi, Mfumu vuandaka na kiadi mingi samuna yandi mpe me zabisa yandi:" Kudila ve". ¹⁴Bosi yandi me pusana penepene me simba nkela vuandaka natunua nzutu, bayina vuandaka nata yau telemaka, mpe tuba:" Ntuenia ya bakala me zabisa nge, telema". ¹⁵Muntu ya kufua me vuanda mpe banda kutuba. Bosi Yesu me vutula yandi na mama n'andi.¹⁶Na yau bantu nionso simbamaka na wonga, mpe pesaka nkembo na Nzambi na kutubaka ti:" Mbikudi mosi ya n'ene me tedumusua kati na beto mpe Nzambi buminaka nkangu n'andi". ¹⁷Nsangu yina samuna Yesu muanganaka na Yudeo nionso mpe na bizunga ya penepene.¹⁸Banlongoki ya Yoani zabisaka yandi mambu nionso. ¹⁹Bosi Yoani bokilaka banlongoki n'andi zole mpe tindaka bau kuyuvula Mfumu:" Nge kele yina me kuiza to beto vingila yankaka e? ²⁰Ntangu bakumaka penepene ya Yesu, bantu'ango tubaka:" Yoani Mbotiki me tinda beto na nge beto yuvula:" nga nge ke kuiza to beto fuana vingila yankaka e?"²¹Na ntangu yina, Yesu belusaka bantu mingi vuandaka na bimbevo, bantima ya kuluala mpe bampeve ya yimbi, mpe bampofo monaka. ²²Yandi vutulaka mpe tubaka:" Ntangu beno ke kuenda, beno zabisa na Yoani yina beno me mona mpe beno me kuwa. Bampofo me mona, makoka me tambula(diata), bantu ya buazi me vedusua, ya kufua makutu me kuwa, mafua me fuluka, mpe Nsangu ya Mbote me longua na bamputu. ²³Yandi sakumunua muntu yina ke tatamana ku kuikila samuna bisalu ya munu". ²⁴Ntangu bantumua ya Yoani kuendaka, Yesu bandaka kuzabisa minkangu na yina me tala Yoani:" nini beno kuendaka tala na makanga e? Disoso kene kuningana na mupepe e? ²⁵Na yau, nini beno kuendaka tala e? Muntu me vuata bilele ya ntalu e? kansi bayina me vuata bilele ya kitoko mpe ke zingaka luzingu ya mbote kele na bayinzo ya bamfumu. ²⁶Na yau nini kuandi beno kuendaka tale e? Mbikudi e? Inga, mu kena kutubila beno, mpe yandi me lutila mbikudi.²⁷Tala yandi yayi mikanda soniminaka:" tala me tinda na ntuala nge yina ke kubika nzila ya nge. ²⁸Mu kena kutubila beno, na kati ya bantu yina me butuka na nkento, mosi ve kele nkuluntu kana Yoani ve. Na yau fimuana muana(kindende) na kimfumu ya Nzambi kele nkuluntu kuluta yandi". ²⁹Ntangu nkangu nionso kuwaka yandi mpe bafutisi mpaku, bau tubaka ti Nzambi kele lunungu, na kubotokuaka mbotokolo ya Yoani. ³⁰Kansi bafalisayi mpe minlongi ya nsiku ya Bayuda mabanza ya Nzambi ve samuna bau samu babakaka mbotokolo ya Yoani ve. ³¹Na nini mu lenda fuanikisa bantu ya mbandu yayi e? Na nini ba me fuanana e? ³²Ba me fuanana na bimbanambana kena kusakana na kisika ya bantu nionso, yina me vuanda mpe kena kutubasana bayayi na bayankaka na kutubaka ti:" Beto budilaka beno pitulu kansi beno kina ve. Beto yimbilaka muyimbu ya mafua, kansi beno dila ve".³³Samu Yoani Mbotiki kuizaka, yandi vuandaka kudia dimpa ve, mpe yandi vuandaka kunua vinia ve, mpe beno me tuba:" Yandi kele na mpeve ya yimbi". ³⁴Muana ya Muntu me kuiza, yandi kena kudia mpe ku nua, beno kena kutuba:" yandi ke kudiaka mingi mpe ku nuaka mingi, (nduvu), nkundi ya bafutisi mpaku mpe ya basumuki. ³⁵Kans nduenga me zabakana na bana nionso". ³⁶Tala mosi ya bafalisi bokilaka Yesu samu bakudia na yandi. Ntangu yandi kotaka na yinzo ya nfalisi bosu me vuanda na meza, ³⁷nkento mosi musumuki ya mbanza yina kuwaka ti Yesu kele na yinzo ya falisi, yandi kotaka na mbala mosi. Yandi nataka ntutu mosi ya malasi ya nsunga. ³⁸Lokola yandi vuandaka na manima na yandi, penepene ya makulu n'andi, yandi bandaka kusukula makulu ya Yesu na mansanga n'andi mpe yandi pangusaka yau na bansuki n'andi, me fiba yau mpe me tiamunina yau malasi.³⁹Na ntangu, nfalisi yina bokilaka Yesu monaka yau, yandi kena kutuba kati na yandi mosi:" Kana muntu yayi vuandaka mbikudi yandi zolaka zaba nani yandi ikele nkento yayi kena kusimba yandi, mpe yandi kele musumuki". ⁴⁰Yesu bakaka mpova mpe me tuba:" Simoni, muke

na diambu ya kuzabisa nge". Yandi vutusaka:" Nlongi, tuba".⁴¹Yesu tubaka:" Muntu mosi devisaka bantu zole mbongo. Ya ntete fuana pesa yandi nkama ya talanta, ya nkaka makumi tanu. ⁴²Lokola bau lendaka ve kufuta mfuk'ango, yandi lemvukilaka bau zole. Na yau, kati na bau zole nani nge ke luta zola e?". ⁴³Simoni vutusaka mpe tubaka:" Mu banza yina balemvukilaka mfuka ya n'nene". Yesu tubilak'andi:" Nge me tuba mbote". ⁴⁴Bosi Yesu balukaka sika ya nkento, mpe tubaka na Simoni:" Nge kena kumona nkento yayi, mu kotaka na yinzo ya nge, nge tiamuninaka munu maza na makulu ve, kansi yandi sukulaka makulu na munu na mansangaza n'andi, mpe yandi kusunaka yau na bansuki n'andi. ⁴⁵Nge pesaka munu beze(bipuepue) ve, kansi yandi banda yandi kuizilaka yandi kena kulemba ve na kufuka(kuzipa)munu makulu na babeze(bipuepue) ⁴⁶Nge kusaka munu mafuta ve na yintu, kansi yandi kusaka malasi na makulu na munu. ⁴⁷Yau yina mu kena kuzabisa nge, masumu n'andi mingi me lemvukulua, samu yandi me monisa nzola mingi. Kansi yina me lemvukulua fioti ke zolaka fioti". ⁴⁸Yandi me tubil'andi diaka:" Masums na nge me lemvukulua". ⁴⁹Bayina vuandaka na meza na yandi vuandaka tuba kati na bau mosi:" Nani kele muntu yayi ke kuma tii na kulemvukila masumu e". ⁵⁰Kansi Yesu tubaka na nkento:" Lukuikilu na nge me vuluza nge, kuenda na luvuvamu".

Chapter 8

¹Na manima na yawu Yesu vuandaka kuenda na ba mbanza pe ba buala, kulonga pe samuna nsamu ya mbote ya kimfumu ya Nzambi. Kumi na zole vuandaka na yandi ²na bankento yina yandi niakisaka na bampeve ya yimbi pe na bimbevo. Maliya, yina bake bokilaka Madelene, yina ba bimisaka ba mpeve nsambodia ya yimbi, ³Yoane nkento ya Kuza, kisadi ya Elode, na Sazana, pe bankento mingi ya nkaka yina vuandaka sadisa bawu na bima na bawu. ⁴Na ntangu makabu mingi ya batu vuandaka kuiza kifulu yandi vuandaka, batu ya ba mbanza ya mutindu na mutindu vuandaka kuiza na yandi, yandi telaka bawu kingana : ⁵"Nkuni mosi kuendaka kuna, na ntangu yandi vuandaka kuna, mbongo ya nkaka kubuaka na pembeni ya nzila, bandeke dodaka yawu, ⁶ya nkaka kubuaka na zulu ya mabanga, ya me mena nkansi ntangu muini kumaka ngolo, ya yumaka, ⁷yankaka kubuaka na bansende, bansende me mena mpe yame fietukusua. ⁸Bosi ya nkaka me kubua na ntoto ya mbote mpe yame buta ba mbutu mingi. Na manima ya kutuba mambu yina, yandi me boka na ndinga ya ngolo : yandi yina kele na makutu yandi kuwa. ⁹Na yau ba minlonguki na yandi yuvusaka mbangudulu ya kingana yina. ¹⁰Yandi me zabisa bawu : "Yame pesama na beno na kuzaba mansueki ya kimfumu ya Nzambi kansi na ba yankaka, na ba ngana samuti ata bakena kutala bamona ve, kana bame kuwa bavisa ve. ¹¹Tala yina kena kutuba kingana, mbongo ya kele mambu ya Nzambi, ¹²yina me kubua na pembeni ya nzila ya kele bayina ke kuwaka mambu ya Nzambi kasi Satana me kuiza katusa yawu. ¹³Yina kubuaka na mabanga, yakele bayina kena kulandakana mambu ya Nzambi na kiese, kansi na mua ntangu fioti, ntangu ntoto mekuiza ba mebika bawu. ¹⁴Yina kubuaka na ba nsende, ya kele bayina me kuwa mabu ya Nzambi kasi ba mpasi, kimvuama mpe mayindu ya luzingu, bambutu ya yela ve. ¹⁵Kansi yina kubuaka na ntoto ya mbote, ya kele bayina mekuwa mambu ya Nzambi na ntima ya mbote mpe bame lunda yawu, bake buta bambutu mpe kutatamana. ¹⁶Tala, mutu mosi ve kepedisa muinda samuna kutula yawu na katini to na insi ya mfulu. Kansi yandi ke tula yawu na kifulu baketulaka muinda samuna kukienzula batu nionso. ¹⁷Samu ti diambu mosi ve ya kusuama yina ke zabakana ve, diambu mosi ve ya nsueki yina ke monika ve na kiya. ¹⁸Beno toma kuwa, samu ti bake toma pesa na yandi yina kena kima, kasi yandi yina kele na yau ve, bake katula yina kele na yandi. ¹⁹Na manina na yawu, mama na yandi mpe bampangi na yandi kuizaka na yandi kansi banungaka ve samu ti batu vuandaka mingi. ²⁰Ba me zabisa yandi : " Mama na nge mpe bampangi bakele na nganda, bazola kumona nge." ²¹Yesu me vutusa na bawu : "Mama na munu mpe bampangi na munu yakele bayina ke kuwaka mambu ya Nzambi mpe kesadila yawu. ²²Kilumbu mosi Yesu mekota na nlungu kintuadi na minlonguki na yandi, yandi me zabisa bawu : "Beto zengisa na disimu yankaka ya maza." Bame banda kunata nlungu. ²³Na ntangu bavuandaka nata nlungu, Yesu me leka. Kitembo ya ngolo kuizaka kubua na maza mpe nlungu na bawu vuandaka fuluka na maza mpe bamonaka wonga. ²⁴Na yawu minlonguki na Yesu pusanaka na yandi mpe balamusaka yandi na kutuba : "Nlongi, nlongi! Beto kena kufua." Yandi lamukaka, sembaka mupepe mpe nganzi ya maza manisaka mpe luvovomo kotaka. ²⁵Bosi yandi tubaka na bawu : "Wapi kiminu na beno?" Wonga builaka bawu mpe kuyituka, bame banda kutuba bawu na bawu : "Yandi yayi nani yandi kele, yandi kena kutinda mupepe mpe maza mpe yakena kutumamana yandi?" ²⁶Bakumaka na insi ya Ngalasa yina me talana na Ngalili. ²⁷Na ntangu bakitaka na nlungu, mutu mosi ya mbanza vuandaka na bampeve ya yimbi mekuiza dengana yandi. Kubanda ntama yandi kevuataka diaka bilele ve mpe yandi vuandaka vuandaka na yinzo ve, kansi na ndiamu. ²⁸Na ntangu yandi monaka Yesu, yandi bokaka, yandi me kubua na ntuala na yandi. Yandi me tuba na ndinga ya ngolo : " Inki beto na nge yesu, Muana ya Nzambi ya mazulu? Mukena kubombidila nge, kukuamisa munu ve." ²⁹Samu ti Yesu tubaka na mpeve ya yimbi na kubima na mutu yayi, samu ti ba mbala mingi yandi vuandaka kanga yandi. Atako yandi vuandaka yaku kangama na bambienga mpe bansinga, mpe bavuandaka kenga yandi, yandi zengaka bambienga mpe bampeve yayimbi vuandaka tinda yandi na dikanga. ³⁰Na manima Yesu me yuvusa yandi : "Nkumbu nange nani?" Yandi me vutusa : "Legio" samuti ba mpeve mingi ya yimbi kotaka na yandi. ³¹Bampeve yango bombidilaka Yesu, yandi bika tinda bawu na diyenga. ³²Na kizunga yango vuandaka mpe na nkangu ya nene ya bangulu kena kudia na mongo. Bampeve ya yimbi mebombidila yandi na kupesa bawu insua yaku kota na bangulu mpe yandi me pesa bawu insua. ³³Ba mpeve ya yimbi bimaka na mutu mpe bakotaka na bangulu, mpe nkangu yango kuendaka kukiloza na dizanga ya maza pe bame kufua kuna. ³⁴Na ntangu ba minkengi ya bangulu monaka mambu yina salamaka, batinaka mpe bakuendaka samuna mambu yango na ba mbanza mpe na babuala. ³⁵Na yawu batu bimaka samuna kutala mambu yina salamaka. Mpe na ntangu bakumaka sika vuandaka Yesu mpe bakutaka mutu vuandaka na bampeve ya yimbi me vuanda, yandi me vuata, mayele mevutuka, bame mona wonga. ³⁶Na yawu bayina monaka mambu yango mutindu ya salaminaka mebanda samuna inki mutindu mutu vuandaka na bampeve ya yimbi niakinaka. ³⁷Batu nionso ya kizunga ya Ngalasa lombaka na Yesu yandi katukila bawu samu ti wonga ya ngolo builaka bawu. Na yawu yandi me kota na nlungu, yandi me vutuka. ³⁸Mutu yina vayikusuka ba mpeve ya yimbi,

vuandaka bombidila yandi na kupesa yandi insua na kukuenda kintuadi na yandi. Kasi Yesu vutusaka yandi na kutubaka : ³⁹" Vutuka na yinzo na nge mpe samuna nionso ya nene Nzambi me sadila nge." Mutu kuendaka mpe samunaka na mbanza ya mvimba mambu Yesu salaka samuna yandi. ⁴⁰Tala, na ntangu Yesu vutukaka, nkangu ya nene yambaka yandi, samu ti ba vuandaka vingila yandi. ⁴¹Mutu mosi na nkumbu ya Yailo kuizaka. Yandi vuandaka mosi ya bambuta ya yinzo ya tukutukunu. Yandi kubuaka na makulu ya Yesu mpe yandi bombidilaka yandi na kukuenda na yinzo na yandi, ⁴²samu ti muana na yandi mosi kaka ya nkento ya kumi na mvula zole vuandaka lukufi na lufua. Na natangu Yesu vuandaka kuenda kuna, nkangu vuandaka fietikisa yandi. ⁴³Nzoka kati na nkangu nketo mosi vuandaka na kimbevo ya kubima menga kitezo ya bamvula kumi na zole, yandi bebisaka mbongo na yandi nionso na ba minganga kasi ndiakusu vuandaka ve. ⁴⁴Yandi pusanaka na manima na Yesu mpe yandi me simba nsongi ya nlele na yandi mpe na ntangu yina kaka menga me lemba kubima na yandi. ⁴⁵Yesu me tuba : "Nani me simba munu?" Batu nionso vuandaka ndima yawu ve, Petelo me zabisa yandi : "Nlongi, nkangu kena kufuetikisa nge." ⁴⁶Kansi Yesu me vutusa : "Mutu mosi mesimba munu, samu ti ngolo me bima na nzutu na munu." ⁴⁷Nketo kuizaka na kuzakama, yandi me ndima mpe kutuba mutindu yandi simba mpe kuniaka na mbala mosi. ⁴⁸Na yawu yesu me zabisa yandi : "Kuenda na yenge, kuvuvu nange me vulusa nge." ⁴⁹Na ntangu yandi kele tete na kutuba, mutu mosi me kuiza zabisa Yailo : "Bika kuamisa diaka Nlongi samu ti muana mekufua." ⁵⁰Kansi Yesu me kuwa mpe yandi me tuba : "Kumona wonga ve, leka kaka kiminu mpe yandi ke vuka." ⁵¹Na ntangu yandi kumaka na yinzo, yandi zolaka ve mutu mosi kota, kaka Petelo, Yoane na Yakobi na bibuti ya muana. ⁵²Batu nionso vuandaka dila mpe kunionga samuna muana kansi yandi me tuba : "Beno bika dila, yandi me leka." ⁵³Kansi bavuandaka seka yandi samu ti bazaka ti yandi kele ya kufua. ⁵⁴Kansi Yesu me simba diboko ya muana mpe yandi me bokila yandi na ndinga ya ngolo : "Muana na munu, lamuka." ⁵⁵Mpeve na yandi me vutuka kati na yandi, yandi me lamuka mbala mosi. Yesu tubaka bapesa yandi kima ya kudia. ⁵⁶Bibuti na yandi me yituka kansi Yesu metuba na bawu, beno tuba ve yina me salama.

Chapter 9

¹Yandi bokilaka ba kumi na zole mpe yandi pesaka bau kilendo mpe kunia kisa mpe kimfumu na zulu ya bandoki mpe kuniakisa bimbevo. ²Yandi tindaka bau na kusamuna Kimfumu ya Nzambi mpe kuniakisa bambevo³Yandi zabisaka bau:" Beno baka kima mosi ve samuna nzietolo na beno, nkawa ve, kilundulu ya mbongo ve, dimpa ve, mbongo ve, biyunga zole ve. ⁴Yinzo nionso beno ke kota, beno ke vuanda kuna tiii beno ke katuka kisika yina . ⁵Mpe bayina ke yamba beno ve na mbanza yina, beno pupula fundu fundu(poussière) ya makulu na beno, samuna kimbangi ti beno kele kintuadi ve na bau. ⁶Na yau, bakuendaka na babuala kusamuna Nsangu ya Mbote mpe baniakisaka bantu bisika nionso.⁷Ntangu Elode, mfumu kuwaka mbafuaambu nionso vuandaka luta, yandi vuandaka diaka na kiese ve, mabanza n'andi ninganaka, samu bayankaka vuandaka tuba ti Yoani Mbotiki me fuluka na bafua, ⁸bayankaka ti Eliya me monika diaka, ba yankaka diaka ti mosi na mimbikudi me fuluka na bafua. ⁹Elode tubaka: " mu zanga ka yintu ya Yoani, kansi nani yayi mu kena kuwila mambu ya mutindu yayi e?" Mpe Elode sosaka nzila ya kumonina Yesu.¹⁰Ntangu bayina tindamaka vutukaka, bazabisak'andi nionso yina basalaka. Yandi bendaka bau mpe kunata bau na mbanza kele na nkumbu ya Betesayida. ¹¹Kansi ntangu minkangu kuwaka yau ba landaka yandi; mpe yandi yambaka bau mpe yandi tubilaka bau mambu ya kimfumu ya Nzambi; mpe yandi niakisaka bantu.¹²Ntang mpimpa kumaka penepene, kumi na zole kuizaka zabisaka yandi:" Vutula bantu na babuala ya kinzungidila mpe na babuala ya fioti fioti samuna kusosa kifulu ya kuleka mpe madia samu beto kele na dikanga". ¹³Kansi yandi zabisaka bau:" Beno, beno pesa bau kima ya kudia". Batubaka:" Beto ke kaka na mampa tanu na mbisi zole, buna beto kuenda sumba madia samuna bantu nionso yayi". ¹⁴Bavuandaka kana mafunda tanu ya bantu. Yandi zabisaka banlongoki n'andi:"Beno vuandisa bau na makabu(groupe) ya makumi tanutano".¹⁵Ba salaka mutindu Yesu zabisaka bau, mpe bantu nionso vuandaka. ¹⁶Yandi bakaka mampa tanu na bambizi zole yina, yandi sendulaka meso na dizulu, yandi sakumunaka yau, mpe yandi zenguzunaka yau, yandi pesaka yau na minlongoki n'andi samu ba kabudila nkangu. ¹⁷Bau nionso kudiaka mpe ba yukutaka, mpe bintini ya mampa bikanaka, fulukaka na bitunga kumi na zole.¹⁸Ntangu yandi vuandaka sambila yandi mosi, minlongoki vuandaka na yandi mpe yuvusaka bau:" Nini bantu kena kutuba samuna munu e?". ¹⁹Bavutusaka:" Yoani mbotiki, ba yankaka Eliya, ba yankaka diaka ke na kutuba ti mosi na mimbikudi ya ntama me fuluka".²⁰Yandi zabisaka bau:" Bosi beno nini beno me tuba, mu ke nani e?". Petelo vutusaka:" Nge kele Klisto ya Nzambi". ²¹Kansi yandi me pekisa bau na kutubila muntu ve, ²²samu Muana ya muntu fueti mona ntete mpasi na bamambu mingi, ba fueti niafun'andi na bakuluntu, na bangudi ya nganga mpe na minsoniki, ba ke kufua yandi, kansi na kilumbu ya tatu ,yandi ka fuluka²³Yandi zabisaka bau nionso:" Kana muntu zona kuiza na manima na munu, yandi fueti kukikadila nkanu, kubaka dikulunsi na yandi konso kilumbu mpe kulanda munu. ²⁴Konso muntu ke sosa kutanina luzingu n'andi, ke zimbisa yau, kansi konso muntu ke zimbisa luzingu n'andi samuna munu, ke vuluza yau. ²⁵Ndandu nini ke na muntu na kuvua yinza ya mvimba bosi me kukizimbisa e?. ²⁶Konso muntu ke fuila munu mpe mambu na munu nsoni, Muana ya muntu mpe ke fuila yandi nsoni ntangu yandi ke kuiza na nkembo n'andi, ya Tata n'andi, mpe ya bambasi n'andi ya nlongo. ²⁷Kansi ya kieleka me tubila beno, bantu yankaka kele na kati na beno ke kufua ve kana bamona ve Kimfumu ya Nzambi". ²⁸Bilumbu nana lutaka na manima ya kutuba bamambu yayi, Yesu bakaka Petelo, Yoani na Yakobi, mpe yandi nataka bau na mongo samuna kusambila. ²⁹Ntangu yandi vuandaka sambila, mbonokono n'andi kitukaka mpe muatu n'andi kumaka mpembe mpe lezimaka.³⁰Tala, babakala zole vuandaka solula na yandi(Yesu), ya vuandaka Mose na Eliya, ³¹bau monikaka na mbonokono ya nkembo. Ba vuandaka mokina ngiendolo n'andi na Yelusalemi. ³²Na ntangu yina, Petelo na bayina vuandaka na yandi, lekaka pongi ya ngolo, kansi ntangu ba lamukaka, ba monaka nkembo n'andi kintuadi na babakala zole yina vuandaka na yandi. ³³Ntangu bakatukaka kisika ba vuandaka Yesu, Petelo zabisaka Yesu:" Nlongi, ya me fuana na beto na kuvuanda awa. Beto ke tunga bayinzo tatu, mosi samuna nge,mosi samuna Mose, mpe mosi samuna Eliya". Yandi vuandaka visa ve yina yandi vuandaka tuba. ³⁴Ntangu yandi vuandaka tuba mambu yina, dituti zipaka bau mpe ba monaka wonga. ³⁵Ndinga wakanaka na kati ya dituti tubaka:" Yandi yayi kele muana na munu mu ponaka. Beno kuwa yandi". ³⁶Ntangu ndinga me manisa kutuba, Yesu vuandaka yandi mosi. Ba vuandaka suii mpe na bilumbu yina, bazabisaka muntu ve mambu yina bamonaka.³⁷Kilumbu landaka, na manima ya kukulumuka na mongo, nkangu ya n'ene ya bantu kuizaka na yandi. ³⁸Tala, muntu mosi kati na nkangu tubaka na ndinga ngolo:" Nlongi, me bombidila nge na kutala muana na munu, samu yandi kele muana mosi kaka ya munu. ³⁹Tala, mpeve ya yimbi ke kotilaka yandi mpe na mbala mosi, yandi me banda kuboka ,yau ke salaka ti yandi kangama mpe me banda kubimisa mete na yinua n'andi. Mpeve ya yimbi ke bimaka na mpasi, ya ke lembisaka yandi mingi ntangu ya ke bimaka. ⁴⁰Mu bombidilaka minlongoki na nge bakuka yau, kansi bakokaka ve".⁴¹Yesu vutulaka mpe tubaka:" Mbandu me kondua kiminu mpe ya kuzimbusua, ntangu yikua mu ke vuanda na beno mpe mu ke vibidila beno? Nata muana na nge awa". ⁴²Ntangu

ditoko vuandaka kuiza, mpeve ya yimbi buisaka yandi na ntoto mpe vindumunaka yandi ngolo. Kansi Yesu sembaka mpeve ya kusumuka, yandi niakisaka ditoko, mpe vutusa yandi na tata n'andi.⁴³ Bau nionso yitukaka n'nene ya Nzambi. Ntangu bantu nionso vuandaka sepela na mambu nionso yandi salaka, yandi zabisaka minlongoki n'andi: ⁴⁴" Beno kuwa mbote mbote mambu yayi samu Muana ya muntu ke yekulua na maboko ya bantu". ⁴⁵ Kansi bavisaka ve nsasa ya bamambu yina, meso na bau vuandaka ya kukangama samu babika visa yau. ba monaka wonga na kuyuvusa yandi samuna diambu yayi. ⁴⁶ Na yau, ba vuandaka yuvasana bau na bau samuna kuzaba nani me lutisa kikuluntu. ⁴⁷ Kansi Yesu, na kuzabaka mabanza ya bantima na bau, bakaka fimuana mosi mpe yandi tedimisaka yandi penepene na yandi. ⁴⁸ Mpe yandi me zabisa bau : " Kana muntu me yamba na nkumbu na munu muana fioti me fuanana na yandi yayi, yandi me yamba munu, mpe bosi kana muntu me yamba munu, yandi me yamba mpe yina tindaka munu. Samu yina me lutisa fioti kati na beno nionso, yandi nde me lutisa na kikuluntu(kimbuta). ⁴⁹ Yoani vutulaka mpe me tuba: " Nlongi, beto monaka muntu mosi vuandaka bimisa bampeve ya yimbi na nkumbu na nge mpe beto pekisaka(simaka) yandi samu yandi ke landaka beto ve. ⁵⁰ Kansi Yesu me tubila yandi: " Kupekisa yandi ve, muntu yina kele kitantu ve na beto, kele na beto". ⁵¹ Ntangu bilumbu yandi fuana kuenda na zulu kumaka penepene, yandi bakaka lukanu ya ku kuenda na Yelusalemi. ⁵² Yandi tindaka bantumua tekidila yandi; bakuendaka mpe bakotaka na dibuala mosi ya Samaliya samuna kukubikila yandi kifulu. ⁵³ Kansi bantu ya kuna yambaka yandi ve, samu yandi vuandaka kuenda na Yelusalemi. ⁵⁴ Ntangu Yakobi na Yoani monaka yau, batubaka: " Mfumu, nge zona beto tinda tiya kulumuka mpe fukisa bau e?". ⁵⁵ Kansi yandi bangumukaka sembaka bau. ⁵⁶ Na yau, ba kuendaka bau na dibuala ya nkaka. ⁵⁷ Ntangu ba vuandaka tambula, muntu mosi zabisaka yandi: " Mu ke landa nge kifulu nionso nge ke kuenda". ⁵⁸ Yesu vutudilaka yandi: " bamfuenge kele na kisika ba ke lekaka mpe banuni ya zulu kele na bazala na bau kansi Muana ya Muntu kele na kisika ya kutula yintu ve". ⁵⁹ Yadi tubilaka muntu ya nkaka: " Landa munu". Kansi yandi vutusa: " Mfumu, pesa munu yinsua mu kuenda zika ntete tata na munu". ⁶⁰ Kansi Yesu zabisaka yandi: " Bika bantu ya kufua bazikasana, kansi nge, kuenda mpe samuna Kimfumu ya Nzambi". ⁶¹ Muntu ya nkaka mpe tubaka: " Mfumu, mu ke landa nge, kansi pesa mu ntete yisua ya kukuenda zabisa bantu ya yinzo na munu". ⁶² Kansi Yesu tubilaka yandi: " Muntu nionso me banda kisalu mpe me lemba na nzila me bonga samuna Kimfumu ya Nzambi".

Chapter 10

¹Na manima na yawu, Mfumu ponaka lusambuadi ya nkaka, mpe yandi tindaka bawu zole zole samu bakuenda na ba mbanza mpe na babuala yina yandi mosi zolaka kuenda. ²Yandi metubila bawu : "Diyinza kele ya nene kansi bisadi kele fioti. Beno sambila na mfumu ya diyinza, samu yandi tinda bisadi na diyinza na yandi. ³Beno kuenda. Tala, mukena tinda beno lokola mameme na kati-kati ya memvo. ⁴Beno nata lukabi ya mbongo ve, nkutu ve, sapatu ve, mpe kupesa mbote na nzila ve. ⁵Na ndambu ya bayinzo beno ke kota, beno tuba ntete, 'Yenge yavuanda na yinzo yayi.' ⁶Kana mutu ya yenge ke vana, yenge ke bikana na yandi, kana ti yandi kele ve yake vutuka na beno. ⁷Beno sikila kaka na yinzo yayi, kudiaka mpe kunuaka yina bake pesa beno, samu kisadi fueete baka mfutu. Beno tambula-tambula na ba yinzo ve. ⁸Kana beno me kota na mbanza mpe bame yamba beno, beno kudia yina bake pesa beno, ⁹mpe beno belusa bambevo kele kuna. Beno tubila bawu, 'Kimfumu ya mazulu me finama na beno. ¹⁰Na mbanza nionso beno ke kota mpe bake yamba beno ve, beno vayika na banzila ya bawu mpe beno tuba, ¹¹'Beto me pupudila beno fundu-fundu ya mbanza ya beno yina kele na makulu ya beto, kansi beno zaba ti kimfumu ya mazulu me finama.' ¹²Mukena tuba na beno ti na kilumbu ya lufundusu mbanza yina keluta Sodom na kumona mpasi. ¹³Kiadi na nge Korazina! Kiadi na nge Betesayida! Kana bimangu nionso yina Nzambi salakana na mbanza na beno, salamaka na bambanza Tir mpe Sidoni, bazolaka vilula mayele, katuka ntama batu ya mbanza yayi zolaka vuata bangoto mpe pakula dibombi. ¹⁴Yawu yina mfundusu ya beno ke luta ngolo na Tir mpe Sidoni. ¹⁵Beno batu ya Kapernawumi, beno kena kubanza ti Nzambi ke zangula beno ti na zulu? Ve, bake kitisa beno ti na insi ya bafua. ¹⁶Yandi yina me kuwa beno me kuwa munu mpe yina ke manga beno me manga munu; mpe yina me manga munu, me manga yina tindaka munu. ¹⁷Lusambudi kuizaka na yenge, bame tuba : "Mfumu, ata bampeve ya yimbi me tumama na nkumbu na nge." ¹⁸Yesu me tubila bawu : "Mumonaka Satana katukaka na zulu kubua lokola luvezomo. ¹⁹Tala, mupesaka beno lulendo yaku tambula na zulu ya banioka, ya bankala-nseke, mpe kuwangisa lulendo nionso ya Satana mpe kima mosi ve lendaka sala beno yimbi. ²⁰Na yawu beno yangalala ve samuna bampeve tumamanaka beno, kasi beno yangalala samu ti bankumbu na beno me sonama na mazulu. ²¹Na ntangu yina Yesu sepelaka ngolo na Mpeve ya Nlongo mpe me tuba : "Me zitisa nge Tata na munu, Mfumu ya zulu mpe ya ntoto samu nge suekaka mambu yayi na batu ya nduenga mpe batu ya mayele. Mpe nge zabisaka yawu na bayina kena mayele mingi ve lokola bimbana mbana. Ya kieleka Tata, lokola nge monaka yaku songa na meso na nge. ²²Bima nionso pesamaka munu na Tata na munu, mpe mutu mosi ve mezaba nani ke Muana si kana Tata ve mpe mosi me zaba Tata ve, kaka Muana, mpe yina nionso yina Muana zola zabisa yandi. ²³Yandi balukaka na minlongoki mpe yandi me tuba : "Yenge na bayina kena kumona mambu yayi. ²⁴Mukena kutubila beno ya kieleka ti bambikudi mpe bantinu mingi zolaka mona mambu yayi mpe bamonaka yawu ve mpe bazolaka kuwa mambu yayi mpe bakuwaka yawu ve. ²⁵Nlongi mosi ya nsiku ya yuda telamaka mpe totaka yandi na kutuba : "Nlongi, nini mu sala samu mu baka difua ya moyo ya mvula na mvula?" ²⁶Yesu me zabisa yandi : "Nini sonamaka na nsiku? Nini ngeke nakutanga kuna?" ²⁷Yandi me vutudila yandi : "Zola Mfumu Nzambi na nge na ntima na nge nionso, na muela na nge nionso, na ngolo na nge nionso, mpe na mabanza na nge nionso, mpe zola mfinangani na nge lokola nge mosi." ²⁸Yesu me zabisa yandi : "Nge me vutula mbote, sala yawu mpe nge ke zinga. ²⁹Kansi nlongi yina, lokola yandi zolaka kukinungisa, yandi zabisaka na Yesu : "Nani kele mfinangani na munu?" ³⁰Yesu vutusa : "Mutu mosi katukaka na Yelusalemi samuna ku kuenda na Yeliko. Yandi kutanaka mintani zionaka yandi bima na yandi nionso, babulaka yandi mpe babikaka yandi pene-pene ya lufua. ³¹Nganga ya Nzambi mosi kulumukinaka na nzila yina, mpe, ntangu yandi me mona yandi, yandi lutanaka. ³²Mutindu mosi, nlevita kumaka diaka na kisika yina mpe, ntangu yandi me mona yandi, yandi lutakanaka. ³³Kansi mutu mosi ya Samalia vuanda kuenda na nzietolo, yandi kumaka na kisika yandi vuandaka. Ntangu yandi me mona yandi, kingongo fulukaka na ntima na yandi. ³⁴Yandi pusanaka pene-pene na yandi mpe kangaka bamputa na yandi, yandi dukulaka mafuta na vinia. Yandi kumisaka yandi na zulu ya kavalu na yandi mosi, yandi nataka yandi na yinzo ya banzenza mpe yandi sadisaka yandi. ³⁵Kilumbu landilaka, yandi bimisaka mbongo, yandi pesaka yawu na munganga na kutuba, 'Toma sadisa yandi, mpe mbongo nionso nge ke bimisa diaka, muke futa yawu tangu muke vutuka. ³⁶Na bawu tatu yayi, na mabanza na nge, nani kele mfinangani ya mutu yina kubuaka na maboko ya mintani?" ³⁷Nlongi yina tuba : "Yina monisaka yandi nkenda." Yesu me zabisa yandi : "Kuenda mpe sala mutindu mosi." ³⁸Na ntangu yina, lokola ba vuandaka na nzietolo, yandi kotaka na dibuala mosi, mpe nketo mosi vuandaka na nkumbu ya Malata yambaka yandi na yinzo na yandi. ³⁹Yandi vuandaka na mpangi mosi ya nketo vuandaka na nkumbu ya Malia yina vuandaka na makulu ya Mfumu mpe vuandaka kuwa mambu na yandi. ⁴⁰Kansi Malata kukipesaka na kulambila bawu madia. Yandi kuizaka na Yesu mpe tuba : "Mfumu, yake na kusala nge kima mosi ve ti mpangi na munu me bikila munu kisalu nionso munu mosi? Zabisa yandi, yandi sadisa munu." ⁴¹Kansi Mfumu vutudilaka yandi : "Malata, Malata, nge ke naku sala

mpasi samuna mambu mingi, ⁴²kansi diambu mosi kele mfunu mingi : Malia ponaka yina me lutila mbote, yina bake katusa yandi ve."

Chapter 11

¹Yakumaka ntangu Yesu vuandaka sambila sika mosi, nlongoki mosi me tuba : "Mfumu, monisa beto kusambila mutindu Yoane monisaka minlongoki na yandi."²Yesu me tubila bawu : "Ntangu beno kena kusambila beno tuba, 'Tata, bika nkumbu na nge zitusua bika luzolo na nge kuiza.'³Pesa beto madia kilumbu na kilumbu. ⁴Lemvukila masumu na beto mutindu beto mpe fuana lemvukila mutu yina me sala beto yimbi. Kuyambula beto ve na ntotolo."⁵Yesu me tuba : "Nani kati na beno kena nkundi mpe me kuenda na kati-kati ya mpipa samuna kulomba, 'Nkundi, devisa munu bitini tatu ya mampa, ⁶samuna nkundi mosi me katuka ntama mpe mu kele ve na kima yaku pesa yandi?' ⁷Na yawu, yandi me vutusa na kati, 'Kutungisa munu ve, nkielo na munu me kangama, munu na bana na munu kena leka. Mulenda ve kutelama samuna kupesa nge dipa.' ⁸Mukena kutubila beno, atako yandi ketelama ve samuna kupesa nge dipa samu nge kele nkundi na yandi, kansi samuna ntatumunu na nge, yandi ke telama mpe ke pesa nge bitini nionso yina nge ke vuanda na yawu nsatu."⁹Yesu me tuba diaka : "Lomba bake pesa nge, sosa ngeke baka, kokuka bake zibula. ¹⁰Samuna mutu nionso ke lomba ke baka, mutu ke sosa ke mona, mutu ke kokuta bake zibudila yandi."¹¹Tata nini yina kena muana na yandi me lomba dipa, yandi ke pesa dibanga, to nioka na kifulu ya mbizi? ¹²To kana yandi me lomba diki ba pesa yandi nkutu? ¹³Kansi beno batu ya ntima yimbi beno fuana zaba wapi mutindu ku pesaka na bana na beno bima ya mbote ntangu Tata na beno na dizulu me pesa Mpeve ya Nlongo na bayina ke lombaka?"¹⁴Na manima, Yesu benganaka mpeve ya yimbi yina vuandaka na dibaba. Ntangu mpeve yango me bima dibaba me tuba, nkangu nionso sutukaka. ¹⁵Kansi bayankaka vuandaka tuba : "Ya kele na Bezebuli mfumu ya bampeve ya yimbi nde yandi me bimisila bawu."¹⁶Ba yankaka totaka yandi mpe balombaka kidimbu yina me katuka na Nzambi. ¹⁷Kansi Yesu zabaka mabanza na bawu mpe yandi tubaka : "Insi nionso yina ke yaku kabuana yawu mosi ke panzana, mpe yinzo nionso yina ke yaku kabuana yawu mosi ke kubua."¹⁸Kana Satana me kabuana yandi mosi, wapi mutindu insi na yandi ke zingila? Samuna beno kena kutuba me bengana mpeve ya yimbi na Bezebuli. ¹⁹Kana me bangana mpeve ya yimbi na Bezebuli, na nkumbu ya nani minlongoki na beno ke benganaka mpeve ya yimbi? Na yawu, bake sambisa beno. ²⁰Kansi kana me bengana mpeve ya yimbi na musapi ya Nzambi, buna kimfumu ya Nzambi me kuiza na beno. ²¹Ntangu bakala ya ngolo kele na binuanunu na yinzo na yandi, bima na yandi kele na nkebolo. ²²Kansi kana mutu ya nkaka me kuiza, yina me luta yandi na ngolo, yandi kebaka binuanunu yina yandi tudilaka ntima mpe yandi kekabula bima na yandi. ²³Mutu yina kele ve na munu kele kintatu na munu, mpe yina kele ve kintuadi na munu ke muanganaka. ²⁴Ntangu mpeve ya yimbi me bima na nzutu ya mutu, yandi ke kuendaka na bifulu yaku kauka, samuna kusosa kuvuanda. ²⁵Kana yandi baka ve, yandi ke vutuka na kifulu yina yandi katukaka, mpe ntangu yandi me vutuka kana kifulu yina ke yaku kubama mpe yaku bongisama, ²⁶na yawu, yandi ke kuenda baka bampeve nsambuadi yina me lutila yandi na yimbi mpe ke kuiza vuanda kati na yandi. Na yawu, mamvipi ya mutu yina kekuma diaka yimbi kulutisila."²⁷Ntangu Yesu me manisa kutuba mambu yina, nketo mosi na kati ya nkangu me telama mpe me tuba : "Kiese na kivumu yina butaka nge mpe mabeni yina yemikaka nge."²⁸Kansi yandi vutusaka : "Kiese nde na batu yina ke kuwaka mambu ya Nzambi mpe ke lundaka yawu."²⁹Ntangu nkangu kutanaka, Yesu me banda tuba : "Mbandu yayi kele ya yimbi. Bakena sosa kidimbu, kansi yake monikina bawu ve katusua yina ya Yonasi. ³⁰Samuna, mutindu Yonasi kumaka kidimbu ya batu ya Ninive, pidina mpe Muana ya Mutu ke kuma kidimbu ya mbandu yayi."³¹Ntinu ya nketo ya Sude ketelama kilumbu yina bake mfundisa batu nionso ya mbadu yayi mpe yandi kesemba bawu, samuna yandi me katuka na nsuka ya insi samuna kuwa nduenga ya Salomo kasi awa mutu kele kena nduenga kuluta Salomo. Batu na Ninive ketelama kilumbu ya mfundusu na mbandu yayi mpe kesemba bawu, samuna bandimaka malongi ya Yonasi, tala, mutu kele awa me luta Yonasi. ³²Mutu mosi ve, ntangu yandi me pedisa muinda ke tula yawu na kisika yaku suama, kansi yandi ketula yawu na meza samuna batu nionso yina ke kota na yinzo fuana monika. ³³Disu na nge kele muinda ya nzutu na nge. Kana disu kele ya mbote, nzutu na nge nionso kele na muinda. Kansi kana disu kele ya kufua, nzutu na nge kele na kitombe. ³⁴Na yawu, sala keba muinda na nge bika vuanda kitombe. ³⁵Kana nzutu na nge nionso kele na muinda ata kitombe mosi ve, nzutu na nge nionso ke vuanda na muinda yina ke kienzula nge."³⁶Ntangu yandi me manisa kutuba, Falasi mosi me lomba yandi kuiza kudia na yinzo na yandi. Yesu kotaka mpe kudiaka na meza na yandi. ³⁷Mpe falasi sutukaka samuna yandi sukulaka ve maboko na yandi tekila kudia. ³⁸Kansi Mfumu me tubila yandi : "Beni bafalasi, beno kena pangusa nganda ya bambungu mpe malonga kansi na kati ya beno kele nzinunu mpe yimbi. ³⁹Beni batu ya buzengi! Yina salaka nganda, yandi ve salaka mpe kati? ⁴⁰Beni pesa minkayilu na yina kele na kati mpe bima nionso ke vuanda yaku vedila samuna beno. ⁴¹Kiadi na beni bafalasi samuna beno kefutaka buku ya kumi ya musoso, ya bala-bala, mpe ya matiti ya bilanga, kansi beno me zimbana lunungu mpe luzolo ya Nzambi. Yakele mfunu mingi ku sala lunungu mpe kuzola Nzambi, na kuzanga ve kusala mambu ya nkaka. ⁴²Kiadi na beni bafalasi, samuna beno kezolaka bakiti ya ntete na kati ya yinzo ya

tukutukunu mpe bambote ya luzitu na bifulu batu ke vuandaka. ⁴⁴Kiadi na beno, samuna beno kele neti ndiamu yina kena kidimbu ve, batu kena tambudila na zulu na yawu naku kondua kuzaba." ⁴⁵Mosi ya minlongi ya nsiku me tubila yandi : "Nlongi, yina nge kena kutuba kena kufinga beto mpe." ⁴⁶Yesu me tuba : "Kiadi na beno, minlongi ya nsiku, samu beno kena fulusa batu na bifunda ya mpasi naku nata, kasi beno kena simba ve bifunda ata na musapi mosi." ⁴⁷Kiadi na beno, beno kena kutunga bandiamu ya kitoko samuna bambikudi, mpe bakulu na beno nde kufuaka bawu. ⁴⁸Na yawu, beno me ta kimbangi mpe beno me ndima mavanga ya bakulu na beno, samuna bakufuaka bambikudi mpe beno kena kutunga bandiamu na bawu. ⁴⁹Na yawu, nduenga ya Nzambi me tuba : "Muke tindila bawu bambikudi mpe bantumua, bake nuanisa mpe kufua ba yankaka. ⁵⁰Mbandu yayi kebaka mbanu ya menga nionso yina ya bambikudi tengukaka banda mbadukulu ya yinza, ⁵¹banda menga ya Abel ti menga ya Zakali, yina ba kufuaka na kati-kati ya kiyoka ya minkayilu mpe na kisika ya mbongo. Inga, mukena kutubila beno, mbandu yayi ke bakana mambu. ⁵²Kiadi na beno minlongisi ya minsiku, samuna beno me katusa nsabi ya mayele, beno kena kota ve beno mosi, mpe beno kena ku yimina bayina zola kota kuna." ⁵³Ntangu Yesu mebima kuna, minsoniki mpe bafalasi tediminaka yandi mpe zonzisaka yandi na mambu mingi, ⁵⁴naku mekaka mintambu na mambu yina yandi ke tuba.

Chapter 12

¹Na ntangu yina , awa mafunda mingi ya batu kutakanaka mpe bavuandaka diatasana, Yesu bandaka naku zabisa tete na minlonguki : "Beno keba na nkadulu ya bafalisi yina kele diso na insi ya lukaya.²Diambu nionso ya kulundama ke zayakana mpe diambu nionso ya kusuama kezabakana. ³Na yawu, nionso beno ke tuba na kitombe yake wakana na kukia mpe yina beno ke tuba na kinsueki na bivinga yake samunua na nganda ya bayinzo.⁴Mukena kuzabisa beno bakundi ya munu, beno mona wonga ve na bayina lenda kufua nzutu mpe lenda sala kima yankaka ve. ⁵Kansi mukena kulubula beno samuna mutu yina beno fueti mona wonga. Beno mona nde wonga samuna yandi yina lenda kufua nzutu ya mutu mpe kuloza yandi na bulungi. Inga, yandi nde beno fueti mona wonga, me tubila beno.⁶Keti bake tekisaka bansuini tanu na talu ya makuta zole kuandi, pidina ve? Nzoka Nzambi zimbana ve ata mosi kati na bawu. ⁷Kansi samuna beno, Nzambi ketangaka ata bansiku ya mintu na beno. Beno bika vuanda na wonga, beno kele na mfunu kuluta kifunda ya bansuini.⁸Munu kena kutubila beno, konso mutu ke tela munu kimbangi na meso ya batu, Muana ya mutu ketela yandi kimbangi na meso ya bambasi ya Nzambi. ⁹Konso mutu ke manga munu na meso ya batu, Muana ya mutu kemanga yandi na meso ya bambasi ya Nzambi. ¹⁰Konso yina ketubila Muana ya mutu mambi ya yimbi, bake lemvukila yandi, kasi yina kefinga Mpeve ya Nlongo, bake lemvukila yandi ve.¹¹Ntangu bake nata beno na bayinzo ya tukutukunu, to na ntuala ya bantuadisi ya buala mpe bamfumu ya luyalu samuna bafundisa beno, beno vuanda na mayindu ve wapi mutindu beno ke tubila samuna kusamba, ¹²pamba ve Mpeve ya Nlongo keluengisa beno kaka na ntangu yina mambu beno fuana tuba.¹³Bosi mutu mosi na kati ya nkangu me tubila Yesu : "Nlongisi, zabisa mpangi ya munu naku kabula na munu kimvuama tata bikila beto." ¹⁴Yesu zabisaka yandi : "Mbuta mutu, nani mekumisa munu, mutu yina fueti sambisa beno to fueti kabula bima na beno?" ¹⁵Mpe yandi tubaka na bawu : " Beno keba na luzolo ya bimvuama, pamba ve luzingu ya mutu yasimbama ve na bimvuama na yandi ya mingi."¹⁶Bosi Yesu tubilaka bawu kingana yayi : "Mutu mosi ya mvuama vuandaka na babilanga yina butaka mingi. ¹⁷Yandi banzaka kati na yandi, 'Nini muke sala? Pamba ve mukele diaka ve na kifulu ya ku lundila mimbutu ya bilanga.' ¹⁸Yandi me vutula, 'Tala diambu muke sala. Mukena buisa bayinzo muke lundilaka mimbutu ya bilanga samuna mutunga yankaka melutisa nene mpe muke tula kuna mimbutu mpe bima yankaka. ¹⁹Muke tuba na muela na munu, 'Mwela, nge kele na bima mingi yaku lundama samuna bamvula mingi. Pema nge, kudia, kunua mpe yangalala."²⁰Kansi Nzambi me tubila yandi : "Nge mutu ya buzengi yaya, bubu yayi kaka nge ke kufua. Bosi bima nge mekubika yake kuenda na nani?" ²¹Pidina yake vuandila samuna mutu nionso kekulanda kimvuama samuna yandi mosi kasi samuna Nzambi ve.²²Yesu me zabisa na minlonguki na yandi : "Na yawu munu me tubila beno, beno vuanda na mayindu ve samuna moyo na beno, nini beno kekudia, mpe samuna nzutu na beno nini beno kevuata. ²³Pamba ve, luzingu me luta madia ya kudia mpe nzutu me luta bilele yaku vuata.²⁴Beno tala kifuani ya bacorbo, bake kunaka ve mpe bake yonzikaka ve. Bake na nkutu ve samuna kulunda mimbutu kasi Nzambi kedikilaka bawu. Beno kele na mfunu kulutula bandeke! ²⁵Nani kati na beno lenda buela fi ntangu ya fioti na luzingu na yandi samuna mayindu na yandi? ²⁶Kana beno lenda sala ve ata diambu ya fioti pidina, samuna nini kuvuanda na mayindu samuna mambu me bikana?²⁷Beno tala mutindu ke kudilaka biteka. Yau kesala ve pe yau ke suetaka ve. Kansi metubila beno ti ata Salomoni na nkembo na yandi nionso, vuataka lokola mosi na bawu ve. ²⁸Kana Nzambi lenda vuatisa mutindu yina matiti ya mfinda yina kele bubu yayi mpe mbazi ke lozua na tiya, wapi mutindu yandi ke vuatisila beno ve, batu ya kiminu ya fioti?²⁹Beno buela sosa yina beno ke kudia ve, yina beno ke kunua mpe beno vuanda na mayindu ve. ³⁰Samu batu ya yinza ya mvimba kena kusosa bima yina kasi Tata na beno me zaba ti beno kele ne nsatu na yawu.³¹Kansi beno sosa kimfumu na yandi, mpe bake buela beno bima yina na zulu. ³²Beno mona wonga ve, nkangu ya fioti, samu Tata na beno kena kiese ya kupesa beno kimfumu.³³Beno teka bima na beno mpe beno pesa na bamputu. Beno kuki sadila bilundulu ya mbongo ke beba ve, mayuduku na dizulu yina ke tatamana mvula na mvula. Kuna muyibi mpe khazu-khazu kele ve. ³⁴Samu, sika kele mayuduku na nge, sika kele ntima na nge.³⁵Bika mimvuatu na beno yavuanda yaku kangama na ba mponda mpe minda na beno ya kupela ntangu nionso, ³⁶mpe beno vuanda batu kena kuingila ngizulu ya Mfumu na bawu samu ba zibudila yandi mbala mosi ntangu yandi ke kuma mpe ke kokuta.³⁷Kiese kele na bisadi yina ke vuanda yaku lamuka ntangu mfumu na bawu ke kuiza. Ya kieleka muke na kuzabisa beno, yandi ke kanga mvuela na yandi na luketo na yandi, yandi ke vuandisa bawu pene-pene ya madia mpe ke dikila bawu (ke sadila bawu kisielo). ³⁸Kana Mfumu me kuiza na kilokula ya zole ya mpipa, to ya tatu, mpe me kuta bawu ya kukubama, bisielo yina kele ya kiese.³⁹Beno zaba diaka yayi : kana mfumu ya yinzo zabaka ntangu yina muyibi ke kuiza, yandi lenda ndima ve bayiba yinzo na yandi. ⁴⁰Beno vuanda yaku kubama, samu ti beno zaba ve kilokula yina Muana ya mutu ke kuiza."⁴¹Petelo tubaka : "Mfumu, ya kele kaka na beto nge kena kuzabisa kingana yayi to na batu nionso?" ⁴²Mfumu tubaka : "Nani kele nkebi yaku kuikama mpe ya nduka yina Mfumu na yandi yadisaka na

zulu ya bisadi ya nkaka samu yandi pesa bawu ndambu ya madia na bawu na ntangu yaku fuana? ⁴³Kiese na kisielo yina mfumu na yandi kekutana yandi kena kusala mutindu yina. ⁴⁴Ya kieleka mukena kuzabisa beno. Yandi ke yadisa yandi na bima na yandi nionso. ⁴⁵Kansi kana kisielo yina ketuba na ntima na yandi, 'Mfumu na munu ke vutuka malu ve,' mpe yandi me banda kubula bisielo ya babakala mpe ya banketo, kudia mpe kunua mpe yandi me kolua, ⁴⁶ mfumu ya kisadi yayi ke kuiza na kilumbu yina yandi vuandaka vingila ve, mpe na kilokula yina yandi zabaka ve, mpe yandi ke zenga yandi na bitini mpe kupesa yandi kifulu na kisika ya ba yina dimbulaka biminu ya bawu. ⁴⁷Kisielo yina, lokola yandi zabaka luzolo ya mfumu na yandi, kansi yandi kubiminaka yawu ve, bake bula yandi mingi. ⁴⁸Kansi yina zabaka ve luzolo ya mfumu na yandi, kansi mesala mambu me fuana na lusembo, yandi ke baka nsembolo ya fioti. Bake lomba bima mingi na yina bapesaka bima mingi, bake lomba diaka yaku lutisa na yina bapesaka yaku lutisa. ⁴⁹Mukuizaka samuna kutula tiya na ntoto, mpe mukena kukanisa ti yasalama malu-malu. ⁵⁰Kansi mukele na mbotokolo yina mu fueti botukua, mpe na mutindu muke naku vingidila yawu ti yake kokisama. ⁵¹Beno me kanisa ti mukuizaka kunata yenge na yinza? Ve, mukena zabisa beno, kasi kuvambisa. ⁵²Samu ti, kubanda ntangu yayi, batu tanu ya yinzo mosi kevambana, batu tatu mpe batu zole, to batu zole ke telimina batu tatu. ⁵³Bake kabuana, tata na muana, mpe muana na tata; mama na muana ya nketo, muana ya nketo na mama; nzitu ya nketo na nkuezi ya nketo, nzitu ya bakala na nkuezi ya bakala. ⁵⁴Yesu vuandaka tuba mpe na nkangu : "Kana beno me mona matuti me tomboka na sika kelekaka ntangu, beno me tuba, 'Mvula kena kuiza.' ⁵⁵Mpe kana mpemo ya sude kena kupepumuka, beno me tuba, 'Muini ke vuanda,' mpe yame salama. ⁵⁶Batu ya disu na insi ya lukaya, beno me zaba kusuasisa mbonokono ya ntoto, mpe ya zulu, kasi inki mutindu beno kena koka ve kuvisa ntangu yayi? ⁵⁷Samuna inki beno kena kusuasisa ve yina kele lunungu samuna beno mosi? ⁵⁸Kana nge me kuenda na ntatu na nge na ntuala ya ba zuzi, na nzila, sala nionso samu beno wizana na yandi, samu yandi bika yekula nge na bazuzi, mpe zuzi yekula nge ve na nkebi, mpe nkebi ketula nge na buloko. ⁵⁹Mukena tubila nge, nge ke bima ve, ti nge ke futa mbongo nionso.

Chapter 13

¹Na ntinga yina, batu vuandaka tuba samuna batu ya Ngalili yina Pilato sangisaka menga na minkayilu na bawu.

²Yesu vutudilaka bawu pe yandi tubaka : "Benoni kena kubanza ti batu yayi ya Ngalili kele basumuki ya nene kulutisa ba ya nkaka samuna bame mona mpasi ya mutindu yayi?"³Ve, mukena kuzabisa beno kansi kana beno soba nkadulu ve, beno nionso ke kufua mpila mosi.

⁴Beto lenda tuba diaka samuna batu kumi na nana ya Siloe, bayina builuaka yinzo ya yinda mpe kufuaka bawu nionso, beno kena kubanza ti bakele basumuki ya yimbi lutila bantu ya nkaka kevuandaka na Yelusalemi?

⁵Ve, mukena kuzabisa beno. Kansi kana beno soba nkadulu ve, beno nionso ke kufua mpe.

⁶Yesu tubilaka bawu kingana yayi : "Mutu mosi kunaka inti ya mungenge na bilanga na yandi mpe yandi kuendaka kusosa mimbuto kansi yandi monaka yawu ve."

⁷Mutu yina me tuba na kisadi : "Tala, yame sala bamvula tatu mukena kuiza kusosa mbutu na inti yayi mpe mukena kumona kima ve. Zenga yawu, samuna nini ya kele kubaka kifulu ya mpamba?"

⁸Kisadi ya bilanga me vutula : "Bika tete yawu imvu yayi, muke timuna pene-pene na yawu samuna kutula matiti ya kubola."

⁹Kana yame buta mbutu mvula kena kuiza, yake mbote, kansi kana yabuta ve, nge ke zenga yawu.

¹⁰Yesu vuandaka longa na mosi na bayinzo ya tukutukunu kilumbu ya sabato.

¹¹Nkento mosi vuandaka kuna na mpeve ya yimbi yina kumisaka yandi yaku vanguka; yandi vuandaka na nkunko mpe lendaka kutelama ve.

¹²Ntangu Yesu monaka nkento yayi, yandi me bokila mpe me tubila yandi : "Nkento, nge me beluka."

¹³Yesu tensikilaka yandi maboko mpe mbala mosi yandi me telama mpe nkembilaka Nzambi.

¹⁴Kansi bantuadisi ya yinzo ya tukutukunu monaka mbote ve samuna Yesu niakisaka kilumbu ya Sabato. Na yawu ntuadisi vutulaka na nkangu : "Beto kele na bilumbu sambanu ya kusala bisalu. Benoni kuizaka baka luniakusu na bilumbu yina kansi kilumbu ya Sabato ve."

¹⁵Mfumu me vutudila yandi : "Batu ya ntima zole! Nani kati na beno kezibulaka nsinga ya dimeme to ngombe na yandi ve, samuna kunua maza kilumbu ya Sabato?"

¹⁶Mpila mosi mpe na muana nkento yayi ya Abalayami, yayi Satana bikaka yaku kangama bamvula yinda kumi na nana, ya fuanaka ve kukutula yandi kilumbu ya Sabato?"

¹⁷Awa yandi vuandaka tuba mpidina, batu nionso yina vuandaka tedimina yandi kufuaka nsoni, kansi nkangu ya mvimba nionso vuandaka yangalala na mambu ya nkembo yandi vuandaka sala.

¹⁸Bosi Yesu tubaka : "Na nini kimfumu ya Nzambi me fuanana, mpe na nini mu lenda kokanisa yawu?"

¹⁹Yame fuanana na mbuma ya fioti yayi mutu me baka mpe meloza yawu na bilanga na yandi mpe yame kuna inti ya nene mpe banuni ya dizulu kena kutunga banzala na bawu na bitala na yawu.

²⁰Yandi tubaka diaka : "Na nini mu lenda fuanisa kimfumu ya Nzambi?"

²¹Yame fuanana na kifunusu yina nkento mosi bakaka samuna kusangisa na bitezolo tatu ya mfumfuta ya mampa ti na ntangu yandi me telama."

²²Yesu vuandaka zieta mpe longila na mbanza mpe buala nionso na nzila na yandi yaku kuenda na Yelusalemi.

²³Mutu mosi zabisaka yandi : "Mfumu, yake kaka mua ndambu ya batu ke vulusua?"

²⁴Bosi yandi tubilaka bawu : "Benoni sala ngolo naku kota na muelo yaku fietama samu batu mingi ke zola yawu mpe bake lenda kokuta yawu ve."

²⁵Ntangu Mfumu ya yinzo ke telama mpe ke kanga muelo beno ke telama na nganda, konkutula na muelo mpe beno ke tuba : "Mfumu, Mfumu, bika beto kota." Mpe yandi ke vutudila beno : "Mu zaba beno ve; wapi sika beno me katuka?"

²⁶Bosi beno ke tuba : "Beto kudiaka mpe kunuaka na ntadisi na nge mpe nge bandaka longila na ba balabala na beto."

²⁷Yandi ke vutudila beno : "Mukena kuzabisa beno, muzaba ve wapi sika beno me katuka. Benoni tatukila munu, beno bisadi ya mambi."

²⁸Yake vuanda bidilu na ba nkuetososi ya meno ntangu beno ke mona Abalayami, Isaki, Yakobi mpe mimbikudi na kimfumu ya Nzambi kansi beno, beno me lozama na mbazi.

²⁹Bake katuka na Este, Weste, Node mpe Sude, mpe bake vuanda na meza na kimfumu ya Nzambi.

³⁰Mpe beno zaba diambu yayi, batu ya nsuka ke vuanda ya ntete mpe ya ntete ke vuanda ya nsuka.

³¹Ntama mingi ve, bafalisi kuizaka mpe tubilaka yandi : "Kuenda nge mpe katuka awa samu Elode zola vonda nge."

³²Yesu me tuba : "Tuba na mfumenge yayi, Tala, mukena kubengana ba mpeve ya yimbi mpe mukena kuniakisa bubu na mbazi, mpe kilumbu ya tatu muke lungisa yina me zola."

³³Na nionso yayi, yake mfunu na munu, kutatamana bubu, mbazi mpe kilumbu ke landa samu ya lenda ndimama ve ti mbikudi mosi bakufua yandi na mbazi ya Yelusalemi.

³⁴Yelusalemi, Yelusalemi! Ngeye kena kufua ba mbikudi mpe nge na kulozila bantumwa nanga mabanga. Banda ntama muke vuandaka na nsatu yaku sangisa bana na nge bonso nsusu mosi kesangisa bana na yandi na insi ya maveve na yandi kansi nge zolaka yawu ve."

³⁵Tala, yinzo na nge me bikana yawu mosi. Mukena kuzabisa beno, nge ke mona munu diaka ve ti beno ke tuba : "Bika yandi sakumuka yina kena kuiza na nkumbu ya Mfumu."

Chapter 14

¹Kilumbu mosi ya Sabala, ntangu yandi vuandaka kuenda kudia dimpa na yinzo mosi ya mfumu ya bafalisi, mpe bafalisi vuandaka tala yandi. ²Na ntuala na yandi mutu mosi vuandaka vimbaka makulu. ³Yesu yuvusaka banluki ya nsiku mpe bafalisi : "Nsiku ya beto kena insua yaku niakisa kilumbu ya Sabala to ve?" ⁴Bavuandaka sui. Na yawu Yesu simbaka yandi, yandi niakisaka yandi mpe yandi bikaka yandi kuenda. ⁵Yandi zabisaka bawu : "Nani kele na muana to ngombe me kubua na dibulu kilumbu ya lumingu mpe yandi ketele ve na mbala mosi?" ⁶Ba bakaka ata mvutu ve yaku pesa yandi na mambu yango. ⁷Ntangu Yesu monaka mutindu bayina babokidisaka vuandaka pona bisika yaku vuanda yandi tubilaka bawu kingana : ⁸"Ntangu bame bokidisa nge na nkembo ya dikuela, beno vuandaka ve na bifulu yina ya luzitu, samuti ya lendaka ti mutu mosi meluta luzitu bokudusuaka. ⁹Ntangu mutu yina bokidisaka beno ke zabisa nge, 'Pesa na mutu yayi ya nkaka kifulu nange,' nge ke kuenda vuanda na manima. ¹⁰Kansi kana bame bokidisa nge, kuenda vuanda na manima, ntangu mutu yina bokidisaka nge kekuiza, yandi lenda tubila nge, 'Kuenda na ntuala.' Bake zitisa nge na bisika batu nionso yina me vuanda na ngeyo. ¹¹Samu ti nionso ke kukizangula bake kitisa yandi, mpe mutu yina ke kumikitisa bake zangula yandi." ¹²Yesu tubilaka mpe mutu yina bokidisaka yandi : "Ntangu ngeke kubika ndambisa ya muini to ya nkokila, kubokidisa ve bankundi mpe bamfinangani na nge, to bibuti na nge, to ba yina kele na kimvuama, mutindu mosi balendaka bokidisa nge, mpe balendaka sadila nge mutindu mosi. ¹³Kansi ntangu nge me bongisa nkinzi, bokidisa mpe batu yaku sukama, batu ya kieta, mimvakusi, bampofo, ¹⁴mpe nge ke vuanda mutu ya kiese, samu balenda ve kuvutusi ngeyo. Samu ngeke vuanda na nsendo na mfulukusu ya batu ya lunungu. ¹⁵Na ntangu mosi ya ba yina vuandaka na meza kintuadi na Yesu kuwaka mambu yango, mpe yandi me zabisa yandi : "Kiese na yina ke kudia dimpa na kimfumu ya Nzambi!" ¹⁶Kansi Yesu me tubila yandi : "Mutu mosi kubikisaka nkinzi ya nene mpe yandi bokidisaka batu mingi. ¹⁷Na ntangu madia manisaka ku kubama yandi tindaka bisadi na yandi samuna kuzabisa batu yina yandi bokidisaka, 'Beni kuiza samu ti nionso me kubama.' ¹⁸Bawu nionso bandaka kupesa ba mpengomono. Mutu ya ntete me tuba, 'Musumbaka bilanga mpe mu fueti kuenda tala yawu. Nlemvukila munu.' ¹⁹Mpe ya nkaka me tuba, 'Musumbaka nzole tanu ya ngombe mpe muzona meka yawu. Dodokolo.' ²⁰Mpe mutu ya nkaka me tuba, 'Mukuelaka, samuna yawu mulenda kuiza ve.' ²¹Kisadi kuizaka zabisa mambu yina na mfumu na yandi. Na yawu mfumu me fuema mpe metuba na kisadi na yandi, 'Kuenda na ba bala-bala ya mbanza mpe bokidila munu bamputu, makoka, bampofo mpe batu ya kieta.' ²²Kisadi metuba, 'Mfumu, yina nge tindaka mu me sala yawu kasi bifulu kele ntete.' ²³Mfumu me tuba na kisadi, 'Kuenda na banzila ya nene mpe na bapembeni komina bawu naku kuiza, samuna yinzo vuanda yaku fuluka. ²⁴Samu ti mume tuba na beno, mutu mosi ve bokudusuaka kekudia madia na munu.' ²⁵Makabu ya nene vuandaka tambula na yandi, yandi balukaka mpe yandi mezabisa bawu : ²⁶"Sikana mutu me kuiza na munu, mpe yandi me dila nkalu ve tata na yandi, mama, nketo, bampangi ya banketo mpe babakala, mpe luzingu na yandi mosi, yandi lenda vuanda nlongoki na munu ve. ²⁷Mutu nionso kebaka ve dikulusi na yandi mpe kulanda munu, yandi lenda vuanda nlongoki na munu ve. ²⁸Nani kati na beno zola tunga yinzo, ke vuanda ve mpe kutala nini ya kena ku lombi, kana yandi me baka bima yina lenda manisa yawu?" ²⁹Kana mutindu yina ve, na ntangu yake bongisa lufulu pe kekoka ku manisa ve, ba yina nionso kena kumona yandi bake banda kusekinina yandi mpe bake tuba, ³⁰Mutu yayi bandaka kutunga mpe yandi koka ve ku manisa. ³¹To inki ntinu yina, ntangu yandi kena kuenda kunuana mvita na ntinu yankaka, mpe yandi ke vuanda ntete ve, mpe keyuvusa nduengoso sikana yandi lenda nunga ntinu yina na mafunda kumi ya babakala, lokola yandi me kuiza na mafumi zole ya mafunda? ³²Kana ve, ntangu yandi kele ntete ntama, yandi ketinda bantumua mpe kuyuvusa nini ya kusala samu yenge vuanda. ³³Na yawu, mosi ve kati na beno lenda vuanda nlongoki na munu kana yandi bika bima na yandi nionso ve. ³⁴Mungua kele mbote, kansi kana mungua mekatuka nzenzo, inki mutindu yalendaka diaka vutukila nzenzo? ³⁵Ya kele diaka na mfunu ve, na ntoto mpe na mbozi. Bake loza yawu na nganda. Yina kele na makutu samuna kuwa, yandi kuwa."

Chapter 15

¹Na ntangu yayi bamvakusi ya mpaku nionso mpe batu yankaka ya masumu vuandaka kuiza na Yesu samuna kuwa yandi. ²Bafalisi mpe minsonuki vungutaka bawu na bawu na kutuba : "Mutu yayi kena ku yamba batu ya masumu mpe kena kudia mpe na bawu." ³Yesu kutaka kingana yayi yandi me tuba : ⁴"Nani kati na beno sikana yandi kele na nkama ya mameme mpe me zimbisa mosi na bawu, ke kuiza bika luvua ya ivua na dikanga ve, samu yandi kuenda sosa yina me zimbana ti yandi ke mona yawu?" ⁵Na yawu ntangu yandi me solula yandi, yandi me tula yandi na dipeka mpe me sepela. ⁶Ntangu yandi me kuma na yinzo yandi me kutikisa bankundi mpe ba mfinangani mpe me tubila bawu, 'Benno sepela kintuadi na munu samu ti mume mona dimeme ya munu zimbilaka.' ⁷Yawu yina mume tuba na beno, yake kuiza vuanda na kiese na mazulu samuna mutu mosi ya masumu me vilula mayele ke luvua na ivua ya batu ya lunungu kele batu ya mayele. ⁸To nkento nini kele na kumi na falanga, sikana yandi me zimbisa mosi yandi ke pedisa muida ve yandi ke kombula yinzo samuna kuluta kusosa ti yandi ke buela baka yawu. ⁹Mpe ntangu yandi me mona yawu, yandi me kutikisa ba nkundi na yandi mpe ba mfinangani, mpe tubaka na bawu, 'Benno yangalala kintuadi na munu, samu munu me mona falanga mu zimbisaka.' ¹⁰Yawu yina mu kena kutuba na beno, ya kele na kiese kati na bambasi ya Nzambi ntangu mutu ya masumu me vilula mayele. ¹¹Na yawu Yesu me tuba : "Tata mosi vuandaka na bana babakala zole, ¹²mpe yina ya leki me tuba na tata na yandi, 'Pesa munu ntangu yayi ndambu ya kimvuama na munu.' Na yau, yandi kabudilaka bawu kimvuama." ¹³Na manima ya ndambu ya bilumbu, yina ya nleki kubikaka nionso ya yandi mpe kuendaka na insi ya ntama mpe kuna yandi fukisaka mbongo na yandi nionso, sumbaka yina yandi vuandaka na mfunu ve, fukisaka mbongo na yandi na luzingu na yimbi. ¹⁴Ntangu yandi manisaka kusadila nionso, malema ya ngolo kuizaka na insi yina mpe yandi bandaka kusukama. ¹⁵Yandi kuendaka sala na mutu mosi ya insi yina mpe yandi tindaka yandi na mfinda samu yandi dikila ba ngulu. ¹⁶Yandi zinaka moyo na kudia ata madia ya bangulu samu ata mutu mosi pesaka yandi madia ve. ¹⁷Kasi na ntangu nleki luengaka, mpe yandi me tuba, 'Yikua ya bisadi ya tata na munu kele na madia mingi mpe mukena kufua nsatu. ¹⁸Muke telama mpe muke kuenda sika tata na munu, mpe muke tubila yandi, "Tata, mu sumukaka na ntadisi ya zulu mpe na nge. ¹⁹Mu fuana diaka ve kubokudulua muana na nge; kumisa munu mosi ya bisadi na nge." ²⁰Na yawu, yina ye nleki telama mpe kuizaka na tata na yandi; kansi na ntangu yandi kele ntete ntama, tata na yandi monaka yandi mpe fulukaka na kiadi mpe yandi zaulaka mpe zingilaka yandi na dilaka, mpe yambaka yandi. ²¹Muana me tuba : "Tata, musumukaka na ntadisi ya zulu mpe na tuala na nge. Mu fuana diaka ve na kubokudulua muana na nge." ²²Tata me tuba na bisadi na yandi : "Benno nata na nsualu bilele me luta kitoko mpe beno vuatisa yandi, beno tula yandi nlunga na musapi mpe basapatu na makulu. ²³Benno nata ngombe ya mafuta mpe beno kufua yawu, beto kudia mpe beto sepela, ²⁴samu muana na munu kufuaka, mpe yandi kele ntangu yayi ya moyo, yandi zimbalaka mpe ntangu yayi yandi me monana." Mpe babandaka kusepela. ²⁵Na ntangu yina mpangi na yandi ya mbuta vuandaka na bilanga. Lokola yandi vuandaka kuiza mpe pusanaka na yinzo, yandi kuwaka makele ya bisiku na makinu. ²⁶Yandi bokilaka mosi ya bisadi mpe yuvusaka yandi kana inki yina ya lendaka vuanda. ²⁷Kisadi me tubila yandi, "nleki na nge me kuiza, tata na nge me kufua ngombe ya nene samu yandi me vutuka mbote." ²⁸Muana ya kulutu fuemaka mpe yandi zolaka diaka kukota na yinzo ve, kansi tata na yandi bimaka mpe bombidilaka yandi; ²⁹kasi muana ya mbuta vutusaka na tata na yandi, "Tala bamvula mingi mume sadila nge, mpe mubundula minsiku na nge mosi ve, kansi nge pesa munu tete ve ata muana ya nkombo samu mu sepela na bankundi na munu. ³⁰Kansi ntangu muana na nge yina bebisaka kimvuama na ba nsuza, me kuiza; nge me kufua muana ngombe ya mafuta." ³¹Tata me zabisa yandi : "Muana, nge kele ntangu nionso na munu mpe nionso kele ya munu kele ya nge. ³²Kansi ya vuandaka mbote samuna beto na kusepela mpe kuvuanda na kiese samu mpangi na nge yayi nge kena kumona vuandaka ya kufua mpe ntangu yayi yandi ke moyo; yandi zimbalaka mpe yandi me monana."

Chapter 16

¹Yesu me tuba diaka na bisadi na yandi : "Mutu mosi vuandaka na kisadi na yandi. Bame zabisa yandi kena kusala mbote ve. ²Na yau, yandi me bokila yandi mpe yandi me zabisa yandi, 'Inki yina muke kuwa samuna nge? Kuiza songa mutindu nge me sadila samu ti nge ke vuanda diaka kisadi ve.' ³Kisadi metuba kati na yandi mosi, 'nini muke sala samuti mfumu na munu zola katusa munu ksalu? Mukena ngolo yaku timuna mpe nsoni na kulomba. ⁴Mume zaba yina muke sala, samu ti ntangu bake katusa munu na ksalu, batu ke yamba munu mbote naba yinzo na bawu. ⁵Kisadi mebokila bayina vuandaka na bamfuka ya mfumu na yandi mpe yandi me yuvusa na mutu ya ntete, "Ikua nge kena kudeva na mfumu na munu?" ⁶Yandi me tuba, "Nkama ya bitezo ya mafuta ya olive." Mpe yandi me zabisa yandi, "Baka lapi na nge, vuanda malu malu, sonika makumi tanu." ⁷Kisadi me tuba na mutu ya nkaka : "Ikua nge kena kudeva", yandi me tuba, "Nkama ya bitezo ya ble;" baka mukanda sonika lunana. ⁸Mfumu sikaka kisadi yina ya yimbi samu ti yandi sadilaka mayele. Samu ti bana ya yinza yayi me lutisa mayele na mutindu na bawu yaku zingila kuluta bana ya kiya. ⁹Mume zabisa beno, beno bongisa kinkundi na kimvuama ya kukondua lunungu. Na ntangu yake vuanda diaka ve, beno yambama na ba inza ya mvula na mvula. ¹⁰Yandi yina kele yaku kuikama na bima ya fioti, yandi kekuikama mpe na bima ya nene. ¹¹Kana kutu nge kuikama ve na kimvuama ya kukondua lunungu, nani ke tudila nge kivuvu na kimvuama ya mbote? ¹²Mutindi mosi, kana nge toma keba ve yina ya mutu ya nkaka, nani ke pesa nge yina ya nge? ¹³Mutu mosi ve lenda sadila ba mfumu zole na mbala mosi; to yandi ke lenda mosi mpe kuzola ya nkaka to mpe yandi ke tatamana na mosi mpe kulenda ya nkaka. Beno lenda ve sadila Nzambi na mbongo. ¹⁴Na yawu bafalisi vuandaka zola mbongo, bame kuwa mambu nionso yina, bame banda kuseka yandi. ¹⁵Mpe yandi me zabisa bawu : "Benno ke kukimonikisaka batu ya lunungu na ntuala ya batu. Kansi Nzambi mezaba bantima na beno. Yina batu kezitisaka ya kele nkakumusu na Nzambi. ¹⁶Bansiku mpe bambikudi vuandaka sala ntete ti na ntangu ya Yoane. Kubanda na ntangu yina, nsangu ya mbote ya kimfumu ya Nzambi kena kusamunuaka, mpe mutu nionso kena kusala ngolo samu yandi kota kuna. ¹⁷Kansi yalutisa na dizulu mpe ntoto ya luta, kasi dinotika mosi ya minsiku lendaka ve kubua. ¹⁸Mutu nionso ke vambana na nkento na yandi mpe kukuela nkento ya nkaka yandi me sala kinsuza mpe bakala yina kekuela nkento katukaka na dikuela, yandi me sala kinsuza. ¹⁹Ya vuandaka na mutu mosi ya mbongo mingi, yandi vuandaka vuata bilele ya mpumbu mpe ya lino mpe vuandaka yangalala ntangu nionso na kimvuama na yandi mingi. ²⁰Mutu mosi yaku sukama, na nkumbu ya Lazalo vuandaka leka muela na yandi, yandi vuandaka na bamputa na nzutu ya mvimba. ²¹Mpe yandi vuandaka sosa kudia, yina vuandaka sotuka na meza ya mutu ya mvuama mpe diambu ya nkaka, ba imbua vuandaka venda bamputa na yandi. ²²Ya kuizaka vuanda ti mutu ya mputu kufuaka mpe banataka yandi na bambasi na nkata ya Abalayami. Mutu ya mvuama mpe kuizaka kufua mpe bazikaka yandi. ²³Na insi ya bafua, yandi vuandaka yamusua. Yandi mesendula meso na yandi mpe yandi memona ntama Abalayami na Lazalo na nkata na yandi. ²⁴Mpe yandi me boka na ndinga ya ngolo, yandi me tuba : "Tata Abalayami, fuila munu nkenda mpe tinda Lazalo samu ti yandi tula musapi na yandi na maza samu yandi vavika munu na ludimi, samu ti mukena mpasi ya ngolo na kati ya tiya mukele." ²⁵Kansi Abalayami me tuba : "Muana na munu, bambuka moyo ti ntangu nge vuandaka moyo nge bakaka mambote mpe Lazalo bampasi. Kansi na ntangu yayi, yandi kena kubombua awa mpe ngeyo na mpasi. ²⁶Bosi mpe diyenga kele na beto na nge samu ti bayina kele awa kuiza ve kuna mpe bayina kele kuna bakuiza awa ve." ²⁷Mutu ya mvuama me tuba : "Mukena kubombidila nge, Tata Abalayami, nge tinda yandi na yinzo ya tata na munu ²⁸samu ti mume baka ba mpangi tanu ya babakala, samu yandi luengisa bawu, samu bawu mpe babika kuiza awa na kifulu yayi ya mpasi." ²⁹Kansi Abalayami me tuba : "Mose na bambikudi kele na bawu; bakuwa bawu." ³⁰Mutu ya mvuama me vutusa : "Ve, Tata Abalayami, kana mosi na kati ya batu ya kufua lendaka kuenda na bawu, bake vilula mayele." ³¹Kansi Abalayami me zabisa yandi : "Kana bakuwa Mose na bambikudi ve, bake ndima kusekuka ve kana mutu ya kufua mefutumuka."

Chapter 17

¹Yesu me tuba na banlongoki n'andi:" Ya tseleka beto ke vuanda na bamambu yina ke tesisa beto masakuba, kansi kiadi na muntu yina bamambu'ngo ke kuizila! ²Ya ke vuanda mbote samuna yandi bakanga yandi dibanga ke nikunuaka mfumfuta na nsingu mpe baloza yandi na im'bu, mbote ve na kutesisa masakuba na mosi kati na bana yayi. ³Beno kukikenga. Kana mpangi ya nge me vola masumu, vutukil'andi diaka bosi kana yandi me viluka, lemvukila yandi. ⁴Kana yandi me tesisa nge masakuba bambala nsambodia na kilumbu mosi mpe yandi me vutuka na nge bambala nsambodia na kutuba ti:" me viluka", nge fueti lemvukila yandi!". ⁵Bantumua tubilaka Mfumu:" Buela beto kiminu". ⁶Mfumu tubaka:" Kana beno ke na kiminu me kokana na mbuma ya mutade(wangila), beno lendaka tumina yinti yayi na kutubaka ti:" vuzuka, mpe kunuka na yimbu" yinti ke tumama beno. ⁷Kansi nani na beno, lenda vuanda na kisadi kena kubalula ntoto to kudikila mameme, lenda zabisa yandi ntangu yandi me katuka na bilanga," kuiza malu, mpe vuanda mpe kudia?". ⁸Yandi ke tubil'andi ve" Kubikila munu kima ya kudia, vuata bilele ya kisalu mpe bongisila munu meza, ti mu ke manisa kudia mpe kunua, bosi na manima nge ke kudia mpe kunua. ⁹Yandi ke vutula ve matondo na kisadi samu ti yandi salaka yina batindaka yandi, mutindu yina ve ? ¹⁰Beno mpe mutindu mosi, ntangu beno me sala nionso yina ba me tinda beno,beno tuba:" Beto kele bisadi ya mpamba. Beto me sala kaka kisalu na beto". ¹¹Ntngu yandi vuandaka kuenda na Yelusalemi, yandi lutilaka na kati kati ya Samalia na Ngilili. ¹²Ntngu yandi kotaka na dibuala mosi, bantu kumi na kimbevo ya buazi kuizaka kutana na yandi. Batelemaka ntama na yandi ¹³mpe batubaka na ndinga ya ngolo:" Yesu,Nlongi,fuila beto nkenda". ¹⁴Ntangu yandi me mona bau, yandi me tubila bau:" Beno kuenda kukisonga(kudimonisa) na banganga Nzambi". Ntangu ba vuandaka kuenda, ya salamaka baniakaka na nzila. ¹⁵Ntangu mosi na bau monaka ti yandi me niaka, yandi vutuka mpe zitisaka Nzambi na ndinga ya ngolo. ¹⁶Yandi fukamaka na makulu ya Yesu, yandi vutudilak'andi matondo. yandi vuandaka muntu ya Samalia. ¹⁷Yesu vutulaka me tuba:" Bau kumi vedusuaka ve ? Wapi ba ivua ya nkaka? ¹⁸Ya nkaka kele ve lendaka vutuka samuna kuzitisa Nzambi, kaka nzenza yayi ? ¹⁹Mpe yandi zabisaka yandi:" Telema mpe kuenda nge; kiminu na nge me vuluza nge". ²⁰Ntangu banfalisi yuvusaka yandi na yina me tadila Kimfumu ya Nzambi, Yesu vutudilaka bau:" Kimfumu ya Nzambi ke kuiza ve na mbonokono ya meso. ²¹Ba ke tuba mpe ve:" beno tala awa!" to "beno tal kuna!" samu Kimfumu ya Nzambi kele kati na beno". ²²Yandi tubaka na minlonguki:" Bilumbu kena kuiza yina beno ke vuanda na nsatu ya kumona kilumbu'ango, kansi beno ke mona yau ve. ²³Na yau bake zabisa beno:" beno tala kuna! beno tala awa! Kansi kubima na nganda ve, kuzaula ve na manima bau, ²⁴samu mutindu mpezomo ke ngengaka ntangu yake bimaka na ndambu yayi ya dizulu mpe ndambu yina, ya ke vuanda mutindu yina na kilumbu ya Muana Muntu. ²⁵Kansi ya ntete, yandi fuate yamusua mpe kulozua na mbandu yayi. ²⁶Mutindu ya vuandilaka na bilumbu ya Nowa, mutindu yina ya ke vuandila na bilumbu ya Muana ya Muntu. ²⁷Bavuandaka kudia, kunua, kukuela mpe kukuedisa bana na bau, tii kilumbu yina Nowa kotaka na nzanza(masuwa)(mpe mvula ya ngolo kitka mpe ya fukisaka bau. ²⁸Mutindu ya vuandaka na bilumbu ya Loti, bavuandaka kudia, kunua, kusumba, kutekisa, kukuna mpe kutunga bayinzo. ²⁹Kansi kilumbu Loti bimaka na Sodomo, mvula ya tiya kitaka na dizulu mpe fukisaka bau nionso. ³⁰Ya ke vuanda mutindu mosi ntngu Muanaya Muntu ke monukusua. ³¹Na kilumbu yina, muntu ke vuanda na dizulu ya muanzu(yinzo)ke koka ve kukita samuna kubimisa bima na yinzo n'andi. Mpe yina ke vuanda mfinda ke vutuka diaka ve. ³²Beno bambuka moyo na yina lutaka na nkento ya Loti. ³³Muntu yina ke sosa kuvukisa luzingu n'andi ke zimbisa yau, kansi yina ke zimbisa yau ke vukisa yau. ³⁴Mu kena kutubila beno, na mpimpa yayi bntu zole ke leka mfulu mosi. Bake baka mosi mpe yankaka ke bikana. ³⁵Bakento zole ke nikisa fufu kisika mosi, bake baka mosi mpe yankaka ke bikana. ³⁶(Babakala zole ke vuanda na mfinda, baka baka mosi mpe ya nkaka ke bikana). ³⁷Bayuvusaka yandi:" Mfumu, wapi?". Mpe yandi zabisaka bau:" kisika kele mvumbi, kisika yina mpe ke kutakanaka mbemba(bandeke yina ke kudiaka bamvumbi).

Chapter 18

¹Landila yawu, yandi me tela bawu ngana na yina me tadila inki bafuete sambidila mpe kulemba ve. ²Yandi me tuba : "Ya vuandaka na mbanza mosi, mfundisi mosi yaku kondua lunungu, mpe vuandaka vumina mutu mosi ve. ³Yavuandaka mpe na mbanza yango difola mosi, mpe yandi vuandaka kuiza na yandi ntangu nionso, naku tubaka : "Sadisa munu, nge nungisa munu na ntuala ya ntatu na munu." ⁴Samuti na ntangu ya yinda yandi vuandaka zola ve kusadisa yandi, kasi na nima ya ntangu yandi tubaka kati na yandi mosi : "Atako muke vuminaka Nzambi to mutu ve, ⁵kasi lokola difola yayi kena kukuamisaka munu, muke sadisa yandi samuti yandi bika diaka kukuamisa munu mpe ku kuiza-kuiza diaka." ⁶Na manima na yawu Mfumu me tuba : "Beno kuwa yina metuba mfundisi yaku kondua lunungu. ⁷Na ntangu yayi, Nzambi ke nungisa ve ba kiasolua na yandi kena kuboka muini na mpimpa? Yandi ke zingila naku sadisa bawu? ⁸Mukena kuzabisa beno ti, yandi ke nungisa bawu na nsualu. Mutindu mosi na ntangu Muana ya mutu kekuiza, yandi kekutana kuandi kiminu na ntoto? ⁹Bosi yandi me tuba diaka kingana yayi na bayina vuandaka kukimona batu ya lunungu mpe vuandaka zitisa ve batu ya nkaka : ¹⁰"Batu zole kuendaka na yinzo ya Nzambi samuna kusambila (mosi vuandaka mfalisi mpe ya nkaka mvakusi). ¹¹Mfalisi telamaka mpe sambilaka mutindu yayi, "Nzambi me tonda nge samu ti mu kele ve lokola batu ya nkaka, yina kele mintani, batu yaku kondua lunungu, batu ya kinsuza to pe lukola mvakusi yayi. ¹²Mbala zole muke minaka nsoki, na konso sabala mpe muke pesaka kibuku ya kumi na nionso ya munu." ¹³Kansi mvakusi telama ntama mpe yandi vumbulaka meso na yandi ve na zulu, kasi yandi bulaka ntulu na yandi na kutubaka, "Nzambi fuila munu nkenda, mu kele mutu ya masumu." ¹⁴Mukena kuzabisa beno, mutu yayi vutukaka na yinzo na yandi, yaku nungusua, mutindu mosi ve na yina ya nkaka, samu ti mutu ke kukizangulaka bake kitisa yandi, kansi yina ke kukikitisaka bake zangula yandi." ¹⁵Batu vuandaka nata mpe bana na bawu na yandi samu yandi tula bawu maboko, kansi minlonguki monaka yawu mpe basembaka bawu. ¹⁶Kasi Yesu bokilaka ba kuiza na yandi na kutubaka : " Beno bika bana bakuiza na munu, beno pekisa bawu ve; samu ti kimfumu ya Nzambi kele ya batu ya mutindu yina. ¹⁷Kedika mukena kuzabisa beno, mutu nionso yina ke yamba ve kimfumu ya Nzambi lokola muana, yandi ke kota kuna ata fioti ve." ¹⁸Mfumu mosi yuvusaka Yesu mpe yandi me tuba : "Nlongi ya mbote, nini mu fuana sala samu mu baka moyo ya mwula na mwula?" ¹⁹Yesu me tuba na yandi : "Samuna inki nge me bokila munu, ya mbote? Mutu mosi ve kele ya mbote, kaka Nzambi. ²⁰Nge me zaba minsiku : kusala kinsuza ve, kufua mutu ve, kuyiba ve, kuta kimbangi ya luvunu ve, zitisa tata pe mama na nge." ²¹Mfumu yango me tuba : "Kubanda kinleke na munu, muke tumamanaka mambu yina nionso." ²²Ntangu Yesu kuwaka yawu, yandi me zabisa yandi : "Kima mosi diaka me kondua nge. Nge fueti tekisa mvuilu na nge nionso, mpe kukabula yawu na bamputu, mpe ngeke baka difua na dizulu (bosi kuiza, landa munu)." ²³Kansi ntangu mutu ya mvuama kuwaka yawu, yandi kumaka na kiadi ya ngolo, samu ti yandi vuandaka na mbongo mingi. ²⁴Awa Yesu monaka ti yandi mekuma na kiadi, mpe yandi me tuba : "Ya kele mpasi na bamvuama na kukota na kimfumu ya Nzambi. ²⁵Samuti yame lutisa nsuakula na Kamela na kulutila na ditobo ya ntumbu, na mvuama naku kota na kimfumu ya Nzambi." ²⁶Bayina vuandaka kuwa yandi bame tuba : "Buna nani lendaka vulusua?" ²⁷Yesu vutusaka : "Yina lendakana ve na batu, ya lendakana na Nzambi." ²⁸Petelo tubaka : "Tala, beto bikaka bima na beto nionso mpe beto landaka nge." ²⁹Na yau yesu me zakisa bawu : "Yakedika mume zabisa beno ti mutu movi ve bikaka yinzo na yandi, to nkento na yandi, to ba mpangi na yandi, to bibuti na yandi, to bana na yandi samuna kimfumu ya Nzambi, ³⁰yina ke baka ve kuluta, na mbandu yayi, to na mbandu kena kuiza, moyo ya mvula na mvula." ³¹Na manima ya kusangisa kumi na zole sika yandi vuandaka, yandi zabisaka bawu : "Tale, beto kena kuenda na Yelusalemi, mpe yina nionso sonamaka na bambikudi samuna Muana ya mutu yake kokisama. ³²Samu ti bake yekula yandi na bapayen, bake sekinina yandi, kulevula yandi mpe kulozila yandi mete. ³³Na manina yaku bula yandi ba sikoti, bake kufua yandi, bosi kilumbu ya tatu, yandi ke futumuka." ³⁴Bavisaka ata kima movi ve na mambu nionso yina mpe mpova yayi ya suekamaka na bawu, mpe ba vuandaka visa ve mambu yina vuandaka tubuka. ³⁵Ya vuandaka ti, na ntangu Yesu vuandaka finangana na Yeliko, mutu mosi ya kufua meso vuandaka na pembeni ya nzila samuna kulomba. ³⁶Yandi kuwaka ndonga kena kuluta, yandi yuvusaka diambu yina kena kuluta. ³⁷Bame zabisa yandi ti Yesu ya Nazaleti vuandaka lutila vana. ³⁸Na yawu, mutu ya kufua meso bokaka na kutubaka : "Yesu, muana ya Davidi, fuila munu nkenda." ³⁹Bayina vuandaka na ntuala sembaka mpovo, kuzabisaka yandi, yandi dingalala. Kansi yandi lutaka boka diaka : "Muana ya Davidi fuila munu nkenda." ⁴⁰Yesu telamaka mpe yandi zabisaka banatina yandi mutu yango. Bosi ntangu mpofu kumaka pembeni, Yesu yuvusaka yandi : ⁴¹"Nini nge zola musadila nge?" Yandi me tuba : "Mfumu, muzola mona diaka." ⁴²Yesu me tuba na yandi : "Mona nge. Kiminu na nge me niakisa nge." ⁴³Yandi me ntumbu mona pe yandi melanda Yesu na kuzitisa Nzambi. Batu nionso ntangu ba monaka yawu bazitisaka Nzambi.

Chapter 19

¹Yesu kotaka mpe vuandaka lutila na Yeliko. ²Kansi tala mutu mosi vuandaka na nkumbu na Zakai. Yandi vuandaka mvakusi mpe mvuama. ³Yandi vuandaka sosa kumona Yesu kasi yandi kokaka ve samuna ndonga. Samuti ntela na yandi ya nkufi. ⁴Yandi zaulaka na ntuala ya batu mpe makaka inti ya Sikomoli samu yandi mona Yesu fuanaka lutila vana. ⁵Ntangu Yesu kumaka na kisika yina yandi talaka na zulu mpe me tubila yandi : "Zakai, kita malu samu bubu yayi muke vuaka na yinzo na nge." ⁶Yandi kitaka malu mpe yambaka yandi na kiese. ⁷Naku monaka mutindu yina, batu kumaka kutuba, "Yandi me kuenda na yinzo ya mutu ya masumu." ⁸Zakai telamaka na ntuala ya Mfumu mpe me tubila yandi : "Nlongi, muke pesa ndambu yabima na munu na batu yaku zanga mpe kana mume salaka yimbi ya bima ya mutu, muke vutusi yandi mbala yiya. ⁹Yesu me tubila yandi : "Mpulusu me kota na yinzo yayi bubu yayi, samuna yandi yayi kele mpe muana ya Abalayami. ¹⁰Pamba ve, Muana na mutu kuizaka samuna kusosa mpe kuvulusa bayina kele yaku zimbala." ¹¹Yandi vuandaka kuwa mambu Yesu vuandaka tuba. Yandi tatamanaka kutuba kingana samu ti yandi vuandaka pembeni ya Yelusalemi, mpe yandi vuandaka ndima ti kimfumu ya mazulu kemonika na mbala mosi. ¹²Na yawu, yandi me tuba : "Mutu mosi ya mfunu kuendaka na insi ya ntama samuna kubaka kimfumu mpe kuvutuka na manima. ¹³Yandi bokilaka kumi ya bisadi na yandi, yandi pesaka bawu kumi ya bafalaka, mpe yandi me tubila bawu, 'Beni butisa yawu ti muke vutuka.' ¹⁴Kansi batu ya insi yina vuandaka kuyina yandi mpe batindaka bamvuala ya ba ntunu ya luyalu na manima yaku tuba, 'Beto zola ve mutu yayi vuanda mfumu na beto.' ¹⁵Ya vuandaka ti na manima yaku vutuka na yandi, ntangu yandi bakaka kimfumu, yandi yuvusaka bisadi na yandi bayina yandi pesaka mbongo, samuna kuzaba, wapi mutindu mutu na mutu butisaka mbongo yandi pesaka. ¹⁶Ya ntete me kuiza na ntuala na yandi mpe yandi me tuba, 'Mfumu, falaka nange me buta kumi ya nkaka na zulu.' ¹⁷Mfumu me zabisa yandi, 'Ya kele mbote, kisadi ya mbote, samuti nge me kuikama bima ya fioti, nge ke yadila kumi ya ba mbanza. ¹⁸Ya zole kuizaka mpe me tuba, 'Mfumu, falaka na nge me buta tanu ya nkaka na zulu.' ¹⁹Mfumu me tubila yandi, 'Yadila ba mbanza tanu. ²⁰Mpe ya nkaka me kuiza naku tuba, 'Tala falaka na nge, mulundaka yawu mbote-mbote na nlele, ²¹Samuna munu vuandaka na wonga na nge, samuna nge kele mutu ya ntima ngolo. Nge ke baka yina nge kuna ve, mpe ngeke buka yina nge kuna ve. ²²Mfumu me tuba, 'Mukena semba nge na mambu na nge, kisadi ya yimbi, nge zabaka mukele mutu ya ntima ngolo, ke bakaka yina mukuna ve, mpe ke bukaka yina mukuna ve. ²³Samuna nini kasi nge tulaka ve falaka na munu na nkebolo ya mbongo, ntangu muzonaka vutuka mubaka ndambu na zulu na yawu? ²⁴Mfumu me tuba na bayina vuandaka vana, 'Beni baka falaka beni pesa na yandi yina kele bafalaka kumi.' ²⁵Mpe bame tuba, 'Mfumu, yandi kele na yawu kumi. ²⁶Mukena tubila beni, bake pesa na yina kena yawu mpe bake katusa na yina ke na yawu ve ata yina vuandaka na yandi. ²⁷Na ntangu yayi beni nata mintatu na munu awa bayina zolaka ve mu yadila bawu, samuna mu kufua bawu na ntuala na munu. ²⁸Na manima kutuba mambu nionso yandi tatamanaka na Yelusalemi. ²⁹Ya kumaka ntangu yandi vuandaka pusana na kizunga ya Befayeli mpe Betani, na mongo ya fioti na nkumbu ya Olive, yandi tindaka zole ya minlongoki na yandi, ³⁰mpe yandi tubaka : "Beni kuenda na buala yina kele pembeni. Ntangu beni ke kota, beni ke mona mpunda ya fioti yina mutu mosi ve me vuandilaka. Beni zibula mpe natina munu yandi. ³¹Kana mutu me yuvusa beni, 'Samuna nini beni me zibula yandi?' Beni tuba, 'Mfumu kena nsatu na yawu.' ³²Bayina ba tindaka, ba kuendaka mpe monaka mpunda ya fioti mutindu Yesu tubilaka bawu. ³³Ntangu ba vuandaka kuzibula mpunda ya fioti, bamfumu na yawu me tuba : "Samuna nini beni kena zibula mpunda ya fioti na munu?" ³⁴Bavutulaka : "Mfumu kena nsatu na yawu." ³⁵Ba nataka mpunda ya fioti na Yesu, ba tulaka bilele na zulu na yawu, Yesu vuandaka na zulu na yawu. ³⁶Ntangu ba vuandaka kuenda, ba tandaka bilele na nzila. ³⁷Ntangu bavandaka kuenda na ndimba ya mongo ya baolive, bamvuka ya minlonguki bandaka kusepela mpe ku zitisa Nzambi na ndinga ya ngolo samuna bimangu yina bame mona, ³⁸naku tuba : "Bika yandi zitusua ntinu yina ke kuiza na nkumbu ya Mfumu. Yenge na mazulu mpe nkembo na kisika yaku zangama." ³⁹Ndambu ya bafalasi, kati kati na nkangu, tubaka : "Mfumu, pekisa minlongoki na nge." ⁴⁰Yesu me tubila bawu : "Mukena tubila beni, kana bame vuanda sui, mabanga ke boka." ⁴¹Yesu vuandaka pusana na mbanza, yandi dilaka, ⁴²mpe yandi me tuba : "Kana nge zabaka bubu yayi mambu yina ya kiese. Kansi na ntangu yayi yame suekama na meso na nge." ⁴³Bilumbu kena kuiza, bantatu na nge kekakidila nge, kezungidila nge mpe keketikisa nge bifulu nionso. ⁴⁴Bake bebisa nge na bana na nge. Bake bika ve dibanga mosi na zulu ya dibanga ya nkaka, samuna nge zaba ve ntangu Nzambi mekaka kuvulusa nge. ⁴⁵Yesu kotaka na yinzo ya Nzambi mpe kuna yandi benganaka ba yina vuandaka teka kuna. ⁴⁶Yandi tubilaka bawu : "Yame sonama, 'Yinzo na munu kele yinzo ya lusambulu.' Kansi beni, beni me kumisa yawu kifulu ya miyibi." ⁴⁷Yesu vuandaka kulongisa kilumbu na kilumbu na yinzo ya Nzambi mpe bangudi nganga, bansoniki mpe bangudi ya nkangu vuandaka sosa kufua yandi. ⁴⁸Kansi bazabaka ve mutindu nini kubaka yandi samuna nkangu ke kuwaka yandi naku sepela nionso.

Chapter 20

¹Kilumbu mosi Yesu vuandaka longisa batu nsangu ya mbote na yinzo ya Nzambi, bangudi nganga na minsoniki kuizaka kintuadi na bangudi ya batu. ²Batubilaka yandi : "Na lulendo nini nge kena sadila mambu yina? Mpe nani yina me pesa ngeyo lulendo yango?" ³Yandi vutulaka : "Munu mpe muke yuvusa beno diambu, beno tubila munu : 'mbotokolo ya Yoane yakatukaka na zulu to na batu?' ⁴Babanzaka bawu mosi, mpe batubaka : "Sikana beto me ndima, 'Ya mazulu,' yandi ke tuba, 'Samuna inki beno ndimilaka yandi ve?' ⁵Sikana beto me tuba ya batu, batu nionso ke lozila beto mabanga, samu ba tomaka leka kiminu na mbikudi Yoane." ⁶Bavutulaka ti bazaba ve wapi sika ya katukaka. ⁷Yesu me tubilaka bawu : "Munu mpe muke tubila beno ve wapi mutindu muke na lulendo yaku sala mambu yina." ⁸Yandi tubaka kingana na nkangu : "Mutu mosi kunaka bilanga na yandi ya vinia, yandi bikaka na bisadi na yandi, bosi yandi kuendaka vuanda bilumbu mingi na yinsi ya nkaka. ⁹Na ntangu ya ngionzokolo yandi me tinda kisadi mosi kuenda kutana na bayina kesalaka bilanga ya vinia, samuna bapesa yandi mbuma ya bilanga. Kansi bisadi yina bulaka yandi mpe bame bika yandi kuenda maboko mpamba." ¹⁰Yandi tindaka diaka kisadi ya nkaka mpe bame bula yandi diaka, bame viokola yandi na nsoni mingi mpe bame vutula yandi maboko mpamba." ¹¹Yandi tindaka diaka kisadi ya tatu mpe bame luadisa yandi, mpe bame bengana yandi. ¹²Mfumu ya bilanga ya vinia me tuba, 'Nini musala? Muke tinda muana na munu ya bakala muke zolaka mingi, nanga bake mona yandi luzitu.' ¹³Kansi ntangu bisadi ya vinia me mona yandi, ba vuandaka tubasana, na mutindu yayi, 'Tala mvinginini ya difua. Beto kufua yandi samuna difua ya vuanda ya beto.' ¹⁴Balozaka yandi ntama na bilanga ya vinia, mpe bame kufua yandi. Na mutindu yina, nini mfumu ya bilanga ya vinia ke sala bawu? ¹⁵Yandi ke kuiza mpe yandi ke kufua bisadi yina ya bilanga ya vinia, mpe yandi kepesa bilanga ya vinia na batu ya nkaka." Ntangu bakuwaka yawu bame tuba : "Nzambi bika sepela na yawu." ¹⁶Kansi Yesu me tala bawu mpe yandi me tuba : "Nini me monisa diambu yina sonamaka : 'Dibanga yina lozaka ba yina vuandaka tunga me kuma ya mfunu?' ¹⁷Mutu nionso ke kubua na zulu ya dibanga yina yandi ke toluka, mpe na yina yake buila yandi ke kesumuka." ¹⁸Na yawu bamfumu ya nganga na minsoniki me banda kusosa kutula yandi maboko na ntangu yina, samu bazaka ti yandi tubaka kingana yina samuna bawu. Kansi ba monaka wonga ya nkangu. ¹⁹Bame sungimina kutala yandi, bame tinda mineki, neti batu ya lunungu, samu ba baka yandi yimbi na yina yandi ke tuba, samu ba yekula yandi na luyalu mpe mfumu ya kinzunga. ²⁰Bame yuvusa yandi : "Nlongi, beto me zaba ti nge ke tubaka mpe kulongisa na mutindu mosi yaku sungama mpe nge ke landaka mambu ya mutu ve, kansi ngeke longaka mambu ya Nzambi na nseleka. ²¹Beto kele na minsua to ve, naku futa ba mpaku na Kaesala?" ²²Kansi Yesu me bakusa mayuya na bawu mpe me vutudila bawu : ²³"Beno monisa munu kivanza mosi ya mbongo. Ilungi mpe bisono kele na mbongo yayi ya nani?" Bame vutula : "Ya Kaesala." ²⁴Yandi me tubila bawu : "Pidina, beno vutula na Kaesala yina kele ya Kaesala, na Nzambi yina kele ya Nzambi." ²⁵Ba kokaka ve kutuba yimbi na mambu na yandi na ntadisi na yandi. Bame yitukua na mvutudulu na yandi kansi ba tubaka kima mosi ve. ²⁶Ntangu ndambu ya saduki, yina ketubaka ti mfulukulu kele ve, bame pusana naku yuvusa yandi kyuvu yayi : ²⁷"Nlongi, tala yayi Mose zonikinaka beto : Kana mpangi ya mutu mosi me kufua, kena nkento, kena bana ve, mpangi na yandi lenda baka nkento na yandi, samuna yandi pesa mpangi na yandi muana." ²⁸Nzokande bavuandaka bampangi nsambodia, ya ntete me kuela kansi yandi me kufua ni kubuta bana, ²⁹mpe ya zole diaka, ³⁰mpe ya tatu me kuela yandi, ya vuandaka mutindu mosi na bawu nsambodia, bame kufua ni kubika bana. ³¹Landila bilumbu na ntuala, nketo me kufua mpe. ³²Na mfulukulu, yandi ke vuanda nketo ya nani na bawu nionso? Pamba ve, yandi vuandaka nketo ya bawu nsambodia. ³³Yesu vutudilaka bawu : "Bana ya yinza yayi bake kuelaka mpe bake pesaka bawu na makuela. ³⁴Kansi bayina ke monana yaku fuana na ntangu ya mfulukulu ya bafua, balenda kuela ve mpe balenda pesa bawu na makuela ve. ³⁵Balenda mpe kufua ve, samu bake vuanda mutindu mosi na ba mbasi, mpe bake vuanda bana ya Nzambi lokola bake bana ya mfulukulu. ³⁶Kana batu ya kufua me fuluka, Mose mpe yandi nsongaka yawu na ntangu tiya vuandaka pela, yandi bokilaka Mfumu Nzambi ya Abalayami, Nzambi ya Isaki, mpe Nzambi ya Yakobi. ³⁷Nzambi kele Nzambi ya batu ya kufua ve, kansi ya bayina kele moyo, samu ti bawu nionso kele moyo na yandi." ³⁸Ndambu ya minsoniki me vutula : "Nlongi nge me tuba mbote." ³⁹Mpe bakokaka diaka ve kuyuvusa biuvu ya nkaka. ⁴⁰Yesu me tubila bawu : "Nini mutindu bake tubaka ti Klisto kele muana ya Davidi? ⁴¹Davidi yandi mosi tubaka na mukanda ya Minkunga, 'Mfumu me tuba na Mfumu na munu, vuanda na lubaka na munu, ⁴²'ti ntangu muke tula bambeni na nge na makulu na nge.' ⁴³Davidi kebokila Klisto 'Mfumu,' buna wapi mutindu yandi ke muana ya Davidi?" ⁴⁴Na ntangu nkangu vuandaka kuwa yandi, yandi tubaka na minlongoki na yandi : ⁴⁵"Beno keba na minsoniki, bake zolaka kutambula na bilele ya yinda, mpe bake zonaka bapesa bawu bambote ya mutindu ya nkaka na bisika ya batu mingi, bake sosaka kuvuanda na bifulu ya ntete na yinzo ya Nzambi, mpe na ntangu ya ba nkinzi. ⁴⁶Bake nsansikisaka diaka ba yinzo

ya banketo me fuilaka ba bakala, mpe bake vunikasaka kusala lusambulu ya yinda. Bake baka mfundusu ya nene."

Chapter 21

¹Awa Yesu sendulaka meso, yandi monaka bamvuama vuandaka tula minkayilu na kitunga. ²Yandi monaka mpe nketo mosi ya mputu yina vuandaka difola, vuandaka tula mpe makuta zole. ³Mpe yandi tubaka : "Ya kieleka mukena kuzabisa beno, mputu yayi ya difola me pesa kulutisa bato nionso ya nkaka. ⁴Batu nionso yayi, bame baka yina kele na mfunu mosi ve samuna kupesa minkayilu. Kansi difola yayi me pesa yina ya mfunu, nionso yandi vuandaka na yawu na kuzinga." ⁵Lokola mua batu vuandaka tubila yinzo ya Nzambi, mutindu batomisaka yawu na mabanga ya kitoko mpe na minkayilu, Yesu me tuba : ⁶"Na bima yayi beno kena kumona, bilumbu ke kuiza, yake bikana dibanga na zulu ya dibanga yina ke balumuka ve." ⁷Bayuvusaka yandi : "Nlongi, ni ntangu mambu yayi ke salama? Mpe nini ke vuanda kidimbu ntangu mambu yina ke salama?" ⁸Yesu me vutula : "Benokeba samu bavuna beno ve. Samu batu mingi ke kuiza na nkumbu na munu, na kutuba, 'Yake munu' mpe 'Ntangu me finama.' Beno landa bawu ve. ⁹Na ntangu beno ke kuwa bake tubila ba mvita mpe kutombuka ya batu, beno mona wonga ve, samu mambu yina nionso fuana salama ntete, kansi nsuka ke salama malu-malu ve. ¹⁰Bosi yandi me zabisa bawu : "Batu ya insi mosi ketedimina batu ya insi ya nkaka, mpe insi mosi ya ntinu ketedimina insi ya ntinu ya nkaka. ¹¹Ntoto ke ningana na ngolo nionso mpe na bifulu mingi ba nsatu na bimbevo ya nene. Mambu ya nsisi kesalama, mpe bidimbu ya nene kemonika na dizulu. ¹²Kansi, na ntuala ya mambu nionso yayi, bake tetikila beno maboko, bake monisa beno mpasi, bake kanga beno na ba yinzo ya tukutukunu, bake loza beno na buloko, bake nata beno na ntuala ya bantinu mpe bamfumu ya bambanza samuna nkumbu na munu. ¹³Yake pesa beno nzila yaku tuba kimbangi. ¹⁴Na yawu beno tula mabanza na beno na ntima ve samuna kukitanina, ¹⁵samu muke pesa beno mambu yaku fuana mpe nduenga mosi yina ke sala ti mintatu na beno nionso bavuanda na lulendo yaku tedimina to kutuba ya nkaka ve na yina beno ke tuba. ¹⁶Kansi bake yekula beno ata na babuti na beno, na bampangi na beno, na bamfinangani mpe na bankundi na beno, mpe bake vondisa mingi kati na beno. ¹⁷Bake yina beno na batu nionso samuna nkumbu na munu. ¹⁸Kansi beno ke zimbisa ata nsuki mosi ve na intu na beno. ¹⁹Na ntatumunu na beno, beno ke vukisa miela na beno. ²⁰Ntangu beno ke mona Yelusalemi me zungidilua na binuani ya mvita, beno fuana zaba ti kubebisama na yawu kele pene-pene. ²¹Na yawu, bayina ke vuanda na Yuda batinina na miongo, ba yina ke vuanda na kati-kati ya mbanza bakuenda mpe, ba yina ke vuanda na ndambu ya kizunga bakota kuna ve. ²²Samu yake vuanda bilumbu yaku vutula yimbi na yimbi samuna kukokisa nionso kele yaku sonama. ²³Kiadi na banketo kevuanda na bivumu mpe na yina ke yemika na bilumbu yina! Samu maniongo ya nene ke vuanda na insi, mpe nganzi ke vuanda samuna nkangu yayi. ²⁴Bake kufua na meno ya mbele, bake nata bawu batu yaku kangama na kati na ba yinzo nionso mpe Yelusalemi ke diatukusua na bayina kele bayuda ve ti ntangu na bawu ke lungama (fuana). ²⁵Yake vuanda na bidimbu na ntangu, na ngonda mpe na bambuetete. Mpe na ntoto, yake vuanda na kiadi kati na batu yina ke saba ve nini kusala na makele ya mbu mpe bamayo. ²⁶Batu kekufua na wonga na kuvingila mambu kesalama na ntoto samu tulendo ya mazulu ke ningana. ²⁷Bosi beno ke mona muana ya mutu kukita na lulendo mpe nkembo ya nene. ²⁸Na ntangu mambu yayi ke banda kusalama, beno telama mpe beno tedimisa ba intu na beno samu mpulusu na beno me kuma pene-pene. ²⁹Yesu tubilaka bawu kingana mosi : "Benotala inti ya ba mingiengie na bainti ya nkaka. ³⁰Ntangu makaya ya impa me banda kubima, beno ke zaba naku tala yawu ti nsungi ya mvula me finama. ³¹Pidina, ntangu beno ke mona mambu yayi kusalama, beno zaba ti kimfumu ya mazulu me finama. ³²Na kedika mukena kuzabisa beno, mbandu yayi ke luta ve kana mambu yayi me salama ve. ³³Dizulu na ntoto ke luta, kansi mambu na munu ke sala luta ve. ³⁴Benosala keba, beno lutisa ve ntangu nionso ya beno na kusala minkembo, ku kolua malavu, mpe naku vuanda na maniongo samu na luzingu na beno. Kana ve, kilumbu ya lufundusu ke kumina beno naku pamuka, ³⁵neti mutambu. Yau ke kumina nionso yina kele na ntoto ya mvimba. ³⁶Benoleka pongi ve, beno sambila ntangu nionso samu beno baka ngolo ya kuvibidila mambu nionso yina ke salama, mpe ya kuvuanda ya kutelema na ntuala ya Muana ya mutu." ³⁷Na bilumbu ntangu Yesu vuandaka longa na inzo ya Nzambi, yandi vuandaka litisila mpimpa na mongo ya ba inti ya Olive. ³⁸Nkangu nionso vuandaka kuiza na nsuka nsuka sika yandi vuandaka na yinzo ya Nzambi samuna kuwa yandi.

Chapter 22

¹Nkinzi ya mapa yina bake bokilaka Paki kumaka pembeni. ²Ba ngudi nganga na minsoniki vuandaka sosa na mutindu nionso samuna kufua Yesu, kansi ba vuandaka na wonga ya nkangu. ³Satana mekotila Yuda Iskaloti mosi na minlongoki kumi na zole. ⁴Yuda kuendaka ku wizana na bangudi nganga mpe ba mfumu ya minkengi na mutindu nini yandi lenda kuyekula Yesu na maboko na bawu. ⁵Ba vuandaka na kiese mpe bawizanaka kupesa yandi mbongo. ⁶Yandi ndimaka mpe vuandaka sosa nzila yaku yekula Yesu na ntangu ya mbote yina batu lenda zaba ve. ⁷Kilumbu ya nkinzi ya mapa kevimbaka ve, ntangu bake kufuaka dimeme samuna kudia Paki kumaka. ⁸Yesu tindaka Petelo na Yoane naku tuba : "Beno kuenda bongisa Paki samuna beto kudia." ⁹Batubilaka yandi : "Wapi nge zola beto bongisa yawu?" ¹⁰Yandi vutusaka : "Beno kuwa, ntangu beno ke kota na mbanza, mutu mosi me nata mvungu ya maza ke kutana na beno, beno landa yandi na yinzo yina yandi ke kota. ¹¹Mpe beno ke tuba na mfumu ya yinzo, 'Mfumu me tuba wapi kivinga yina muke kudia Paki na minlongoki na munu?" ¹²Yandi ke monisa beno kivinga ya nene yina kele na bima nionso yaku kubama. Kuna beno kesadila yawu. ¹³Bakuendaka mpe bamonaka mutindu kaka yandi tubilaka bawu. Mpe babongisaka madia ya Paki. ¹⁴Ntangu kokaka yandi vuandaka na bantumua. ¹⁵Yandi me zabisa bawu : "Munu vuandaka na nsatu ya kudia na beno Paki ti na ntangu yaku mona mpasi. ¹⁶Samu mukena kutubila beno muke kudia yawu diaka ve ti na ntangu yake kokisama na kimfumu ya dizulu ya Nzambi." ¹⁷Na manima, Yesu me baka dikopo, ntangu yandi me tonda Nzambi yandi me tubila bawu : "Beno baka yayi mpe beno kabula yawu beno na beno. ¹⁸Pambe ve, mukena kutubila beno muke kunua diaka yayi ve ti na ntangu kimfumu ya Nzambi ke kuiza." ¹⁹Na manima, yandi bakaka dimpa mpe yandi tondaka Nzambi, yandi zengaka yawu yandi pesaka bawu mpe yandi tubaka : "Yayi kele nzutu na munu me pesimina beno. Ben sala ntangu nionso samuna kukanisa munu." ²⁰Mutindu mosi mpe, na manima yandi bakaka dikopo mpe tubaka : "Dikopo yayi ya kele nguizani ya mona yina ke salama na menga na munu me tenguka samuna beno. ²¹Kansi beno sala keba, mutu yina kena ku yekula munu me vuanda na munu na meza yayi. ²²Samu Muana ya mutu kena kuenda mutindu ya tubamaka. Kansi kiadi na mutu yina me yekula Muana ya mutu." ²³Ba bandaka kuki yuvula bawu na bawu nani yina me sala pidina. ²⁴Minlongoki vuandaka kuzonza samuna kuzaba nani kati na bawu kele mbuta. ²⁵Yandi me tubila bawu : "Ba ntinu ya batu yina ke yalaka bainsi kena ku yala bawu, ba yina kele na kimfumu bake bokilaka bawu pidina. ²⁶Kansi yake vuanda ve pidina samuna beno. Kansi bambuta kati na beno kuma mutindu mosi na bana fioti mpe yandi yina kele mfunu mingi ke kuma neti yandi yina kena kusala. ²⁷Pamba ve, nani yina kele mbuta, yandi yina kele na meza to yandi yina kena kusala? Yandi yina ke na meza ve? Nzoka mukele neti kisadi kati na beno. ²⁸Kansi beno kele bayina tatamanaka na munu na ba ntoto. ²⁹Me pesa beno kimfumu mutindu mosi tata na munu pesaka munu yawu, ³⁰ samuna beno kudia mpe kunua na meza ya kimfumu na munu, mpe beno kevuanda na kiti ya kimfumu kusambisa makanda kumi na zole ya Isaele. ³¹Simoni, Simoni, sala keba, Satana me katuka kulomba nge samuna yandi yungula nge neti kaka fufu. ³²Kansi me sambidila nge samuna nge kubua na mpukumunu ve. Ntangu nge ke vutuka siamisa ba mpangi na nge." ³³Petelo me zabisa yandi : "Mfumu, muke yaku kubama ku kuenda na nge na buloko mpe na lufua." ³⁴Yesu me tubila yandi : "Petelo, mukena zabisa nge, nsusu kekokula kutu ve bubu yayi nge ke wangana munu mbala tatu. ³⁵Yesu tubaka diaka : "Ntangu mutindaka beni ni nkutu, ni nsaku, ni nkuta mpe ni sapatu, beno zangaka kima?" Bavutulaka : "Kima ve." ³⁶Mpe yandi me tubila bawu : "Kansi ntangu yayi, mutu yina kele na nkutu baka yawu, yina kena nsaku baka yawu. Mpe yina kele na mbele ve, teka bilele na yandi samuna yandi sumba yawu. ³⁷Samu mukena kuzabisa beno, yina sonamaka samuna munu fuana kokisama : 'Bamonaka yandi lokola mutu ke zitisaka minsiku ve." ³⁸Bame tuba : "Mfumu, tala ba mbele." Yandi me tubila bawu : "Yame koka." ³⁹Na manima ya kudia, Yesu kuendaka mutindu yandi mesanaka kusala yawu, na mongo ya Olive, mpe minlongoki landaka yandi. ⁴⁰Ntangu bakumaka yandi me tubila bawu : "Beno sambila samuna beno kubua ve na mpukumunu." ⁴¹Yandi kuendaka ntama na bawu, na kitini ya mutu me loza dibanga, yandi fukamaka, mpe sambilaka ⁴²naku tuba : "Tata, kana nge zola, katula dikopo yayi na ntuala na munu. Mbala nionso, na luzolo na munu ve, kansi ya nge salama." ⁴³Mpe mbasi monikinaka yandi samuna kusiamisa yandi. ⁴⁴Na mpasi ya lufua na ntima, yandi sambilaka na kingongo mpe mutoki na yandi kumaka lokola madada ya nene ya menga kusotuka na ntoto. ⁴⁵Na manima ya lusambulu, yandi kuendaka na minlongoki mpe yandi kutaka bawu yaku leka samuna kiadi na bawu ⁴⁶mpe yandi yuvusaka bawu : "Samuna nini beno kena kuleka? Ben telama beno sambila samuna beno kubua ve na mpukumunu." ⁴⁷Ntangu yandi vuandaka tuba ntete, nkangu mosi kuizaka na Yuda, mosi ya minlongoki kumi na zole, yandi nataka bawu. Yandi pusanaka na Yesu samuna kufiba yandi na ditama, ⁴⁸ kansi Yesu me tubila yandi : "Yuda, ya kele na kufiba nge kena kuteka Muana ya mutu?" ⁴⁹Ntangu bayina vuandaka pembeni ya Yesu monaka mutindu yake na lulila, bame tuba : "Mfumu, beto bula bawu na mbele?" ⁵⁰Mpe mosi bulaka kisadi ya ngudi nganga mpe zengaka yandi dikutu ya lubakala. ⁵¹Yesu me tuba : "Yame koka, beno bika."

Mpe yandi simbaka dikutu ya mutu yina mpe yandi vutusaka yawu.⁵² Yesu me tuba naku landa na bangudi nganga, bamfumu ya yinzo ya Nzambi mpe ba kulutu yina kuizaka samuna kukanga yandi : "Beno me nata ba mbele mpe ba inti mutindi ti mukele kimpubulu."⁵³ Bilumbu nionso mu vuandaka na beno na kati ya yinzo ya Nzambi, mpe beno sosaka ve naku kanga munu. Kansi yayi ke ntangu na beno, mpe ya lulendo ya tombe."⁵⁴ Babakaka yandi mpe banataka yandi na yinzo ya mfumu ya ngudi nganga. Kansi Petelo vuandaka landa mua ntama na manima.⁵⁵ Na manima yaku pedisa tiya yina vuandaka na kati-kati ya nganda ba vuandaka bawu nionso, Petelo mpe vuandaka na kati ya bawu.⁵⁶ Kisadi mosi ya nketo monaka yandi na lusadusu ya ntemo ya tiya, yandi talaka yandi mpe yandi me tuba : "Mutu yayi vuandaka mpe na yandi."⁵⁷ Kansi Petelo wanganaka naku tuba : "Nketo, muzaba yandi ve."⁵⁸ Na mua ntangu, muntu ya nkaka me mona yandi mpe me tuba : "Nge kele mpe mosi na bawu." Kansi Petelo me tuba : "Muana bakala, mukele yina nge kena kutuba ve."⁵⁹ Na manima na ntangu mosi, ya nkaka me siamisa na kutuba : " Ya tseleka, mutu yayi vuandaka mpe na yandi, samuna yandi kele mutu ya Ngalili." ⁶⁰Kansi Petelo me vutusa : "Muana bakala, muzaba ve yina nge kena kutuba." Na mbala mosi, ntangu yandi vuandaka tuba ntete, tsusu me kokula.⁶¹ Mfumu balukaka mpe talaka Petelo, mpe Petelo bambukaka moyo yina Mfumu tubilaka yandi : "Ntete tsusu kokula ve, nge ke wangana munu mbala tatu." ⁶²Ntangu yandi me bima yandi dilaka na mpasi nionso.⁶³ Batu yina vuandaka simba Yesu, kumaka kusekinina yandi mpe kubula yandi.⁶⁴ Na manina yaku finika yandi ilungi bayuvusaka yandi na kutuba : "Kanisa, nani me bula nge?"⁶⁵ Batubaka ba mambu mingi ya yimbi samuna kuvueza yandi.⁶⁶ Ntangu nsuka me koka, bisadi ya bankulutu ya nkangu, bangudi nganga mpe minsoniki kutanaka, banataka Yesu na ntuala ya nkangu ya bankulutu, ⁶⁷mpe tubaka : "Kana nge kele Klisto, tubila beto yawu." Kansi yandi vutusaka : "Kana metubila beno, beno ke ndima yawu ve, ⁶⁸mpe kana me yuvusa beno, beno ke vutusa ve."⁶⁹ Banda ntangu yayi Muana ya mutu ke vuanda na diboko ya lulendo ya Nzambi." ⁷⁰Bawu nionso tubaka : "Yazola tuba nge kele Muana ya Nzambi?" Mpe yandi me vutudila bawu : "Beno me tuba yawu, mukele yawu." ⁷¹Na yina bame tuba : "Samuna nini beto kele diaka na nsatu ya kimbangi? Samu beto me kuwa yawu beto mosi na inua na yandi."

Chapter 23

¹Bawu nionso telamaka mpe banataka Yesu na ntuala ya Pilato. ²Ba bandaka kufunda yandi naku tubaka : "Beto mekuta mutu yayi kena kubebisa nkangu ya beto naku pekisaka batu na kufuta mpaku na Kaesala, mpe yandi mosi kena kukibieka Klisto, ntinu." ³Pilato yuvusaka yandi, mutindu yayi : "Nke kele ntinu ya bayuda?" Yesu me vutusa yandi : "Nge me tuba yawu." ⁴Pilato me tuba na bangudi ya nganga mpe na nkangu : "Mume mona diambu mosi ve ya yimbi na mutu yayi." ⁵Kansi batatamanaka kutuba : "Yandi ke kitumunaka batu mpe ku longisa na Yuda ya mvimba, ku banda na Ngalili sika yandi bandilaka ti awa." ⁶Ntangu Pilato kuwaka yawu, yandi yuvusaka si kana mutu yango vuandaka mutu ya Ngalili. ⁷Awa yandi kuwaka ti yandi kele mutu ya kizunga yina ke yadilaka Elode, yandi tindaka yandi na Elode, yina vuandaka mpe na Yelusalemi kilumbu yina. ⁸Ntangu Elode monaka Yesu, yandi vuandaka na kiese mingi samu banda ntama yandi zolaka ku mona yandi, samu yandi vuandaka kuwa nsangu na yandi, mpe yandi salaka kivuvu ti yandi ke mona bimangu yandi ke sala. ⁹Yandi yuvulaka yandi bangiuvula kansi Yesu vutusa kima mosi ve. ¹⁰Bangudi ya nganga mpe minsonuki telamaka vana mpe fundaka yandi na kingolo. ¹¹Elode na masodi na yandi bafingaka yandi mpe na manima yaku sekinina yandi mpe ba vuatisaka yandi kinkutu ya nkembo, bame buela tinda yandi na Pilato. ¹²Elode na Pilato kumaka bankundi na kilumbu yina kaka (na ntama bavuandaka mintatu) ¹³Pilato, na manima yaku sangisa bangudi ya nganga, bazuzi mpe batu ya nkangu, ¹⁴mpe yandi me tubila bawu : "Beno menatina munu mutu yayi lokola yandi kena kutukisa nkindu, mpe tala, mume yuvusa yandi na ntuala na beno, mpe mume mona ata diambu mosi ve yina beno kena kufundila yandi. ¹⁵Elode pe yandi monaka ata diambu mosi ve yina beno kena kufundila yandi, yina beno kena kuzengila yandi lufua. ¹⁶Na yawu, muke pesa yandi kitumbu mpe muke bikidila yandi." ¹⁷(Mpe Pilato fuanaka yambula nkole mosi ya bayuda samuna ntangu ya nkinzi) ¹⁸Kasi babokaka bawu nionso mbala mosi : "Katudila beto mutu yayi mpe yambudila beto Balabasi. ¹⁹Balabasi vuandaka mutu mosi batulaka na buloko samuna nkindu na mbanza mpe samuna kufua batu. ²⁰Pilato me buela tubila bawu diaka samuna dibanza yaku yambula Yesu. ²¹Mpe babokaka na kingolo : "Koma yandi, koma yandi." ²²Yandi me tubila bawu na mbala ya tatu : "Inki ya yimbi yandi me sala? Mume mona ve diambu mosi ya yimbi kati na yandi yina yandi fuete fuila. Muke bika yandi na manima yaku pesa yandi kitumbu. ²³Kansi babokaka na ndinga ya ngolo na kulomba ti bakoma yandi na dikulusi. Mpe mbokolo lutaka ngolo. ²⁴Pilato bakaka lukanu yaku pesa bawu yina balombaka ya salamina bawu. ²⁵Bayambulaka yina vuandaka na buloko samuna nkindu mpe kufua batu mpe yandi pesaka bawu Yesu samu basala luzolo na bawu. ²⁶Lokola bavuandaka nata yandi, bakangaka mutu mosi ya nkumbu ya Simoni ya Kilene, yina katukaka na bilanga mpe bapesaka yandi dikulusi, samu yandi nata na manima ya Yesu. ²⁷Batu mingi vuandaka landa yandi mpe banketo vuandaka tula maboko na bawu na ntima mpe kudila samuna yandi. ²⁸Yesu metala bawu mpe yandi me tuba : "Banketo ya Yelusalemi, beno bika dila samuna munu; kasi beno dila samuna beno mosi mpe bana na beno. ²⁹Samu ti bilumbu kekuiza yina bake tuba, 'Mayangi kele na banketo yina ke butaka ve, mayangi na bivumu ya bayina bimisaka bana ve mpe mabene yina yemikaka ve.' ³⁰Na yawu, bake kuiza tuba na miongo, 'Beno buila beto,' mpe na mongo ya fioti, 'Beno fuka beto.' ³¹Samu, kana bame sala mambu yayi na inti ya nkunzu, nini kekuiza vuanda na yina yaku yuma?" ³²Kaka na ntangu yina, banataka mintani zole samu bakufua bawu kifulu mosi na Yesu. ³³Ntangu bakumaka na sika bake bokidilaka "Kikonzongolo ya intu," (Gologota) bame koma yandi na dikulusi na mintani yina zole, mosi na lubakala mpe yankaka na lumoso ya Yesu. ³⁴Yesu me tuba : "Tata, yambudila bawu samu bazaba ve yina bakena kusala." Bame kabasana bilele na yandi na kuta wadi. ³⁵Batu telamaka vana, mpe vuandaka tala ntangu bazuzi vuandaka sekinina yandi naku tubaka : "Yandi vulusaka batu ya nkaka, sikana yandi kele Klisto, yina ponamaka na Nzambi, yandi kukivulusa yandi mosi." ³⁶Bisodi mpe vuandaka seka yandi, bapusanaka mpe bapesaka yandi vinu ya nsa. ³⁷Bavuandaka tuba : "Kana nge kele ntinu ya Yuda, kukivukisa nge mosi." ³⁸Mpe nsonokono yayi vuandaka na zulu na yandi : "Yandi yayi kele ntinu ya bayuda." ³⁹Mosi ya mintani yina bakomaka na dikulusi fingaka yandi mpe tubaka : "Nge kele Klisto ve? Kukivulusa nge mosi mpe vulusa beto." ⁴⁰Kansi yina ya nkaka me vutula mpe : "Nge ke mona Nzambi wonga ve, nge mutu kena kubaka kitumbu mosi? ⁴¹Samuna beto yaku fuana, pamba ve beto kena kubaka yina me fuanakana na masumu na beto. Kansi yandi salaka kima mosi ve ya yimbi." ⁴²Mpe yandi me tuba na Yesu : "Bambukila munu moyo ntangu nge ke kuiza na kimfumu na nge." ⁴³Yesu me vutudila yandi : "Mume tubila nge ya kieleka bubu yayi, nge ke vuanda na munu na paladizu." ⁴⁴Ya vuandaka na ntangu ya sambanu mpe kitombe vuandaka na insi ya mvimba ti na ntangu ya ivua. ⁴⁵Ntangu yina kaka, mpe divunga ya yinzo ya Nzambi pasukaka na kati-kati. ⁴⁶Yesu me boka na ndinga ya ngolo : "Tata, na maboko na nge mume bika moyo na munu." Na manima yaku tuba mambu yina, yandi zengaka ntima. ⁴⁷Naku mona yina salamaka, mfumu ya bisodi kembisaka Nzambi mpe yandi tubaka : "Ya kieleka mutu yayi vuandaka ya lunungu." ⁴⁸Mpe bayina nionso vuandaka vana, na manima yaku mona yina salamaka, bavutukaka, babutulaka maboko na ntima. ⁴⁹Kansi

bayina nionso zabaka Yesu, na banketo yina vuandaka na yandi ku banda na Ngalili, ba telamaka na ntama mpe vuandaka kutala mambu yango.⁵⁰ Tala, na kati ya lukutakanu ya ba mbuta, ya vuandaka na mutu mosi na nkumbu ya Yozefi, mutu ya mbote mpe ya lunungu.⁵¹ Yandi ndimaka ve lukanu mpe yina ba yankaka vuandaka sala, yandi vuandaka mutu ya Alamati, mbanza ya Yuda. Yandi vuandaka vingila kimfumu ya mazulu.⁵² Yandi kuendaka na Pilato mpe yandi lombaka nzutu ya Yesu.⁵³ Yandi kitisaka yawu, yandi zingaka nlele ya lino, mpe yandi tulaka yandi na ndiamu na kati ya dibanga, yina bame teka zikila mutu ve.⁵⁴ Ya vuandaka kilumbu ya nkubumunu mpe lumingu kumaka pembeni ya kubanda.⁵⁵ Banketo yina katukaka na Ngalili kintuadi na Yesu, balandaka yandi, bamonaka ndiamu mpe mutindu bakotisilaka nzutu ya Yesu.⁵⁶ Mpe bavutukaka, bakubikaka bima ya nsunga mpe malasi. Na manima ya kupema kilumbu ya lumingu mutindu kele na minsiku.

Chapter 24

¹Nsuka nsuka na kilumbu ya ntete, ya lumingu, bankento kuendaka na ndiamu. Banataka bima ya nsunga yina babongisaka. ²Bamekutana dibanga bame katulaka yawu na muelo ya ndiamu. ³Ntangu bakotaka bamonaka ve nzutu ya Mfumu Yesu. ⁴Na ntangu bavuandaka zaba ve nini basala, mpe na mbala mosi, babakala zole telamaka pembeni na bawu na bilele ya nkembo. ⁵Lokola bankento vuandaka mona wonga, bame kitisa bilungi ya bawu na ntoto, kasi bame zabisa bawu : "Samu na inki beno kena sosa mutu ya moyo kati na batu ya kufua?" ⁶Yandi ke diaka awa ve, kansi yandi me futumuka. Beno bambuka moyo na inki mutindu yandi zabisaka beno, ntangu yandi vuandaka ntete na Ngalili, ⁷mpe yandi vuandaka tuba : "Muana ya mutu fueti yekulua na maboko ya batu ya masumu, ba fueti koma yandi na dikulusi mpe kufutumuka na kilumbu ya tatu." ⁸Bankento me bambukila bampova yango moyo mpe bame vutuka. ⁹Bakuendaka samuna mambu yango na kumi na mosi mpe na batu nionso ya nkaka. ¹⁰Bayina zabisaka mambu yango na bantumua, vuandaka Maliya mutu ya Mangadala, Yoana, Maliya mama ya Yakobi mpe bankento yankaka vuandaka na bawu. ¹¹Kansi samuna bantumua nsangu yayi vuandaka lokola mambu ya mpamba mpe bandimaka bankento ve. ¹²Kansi Petelo telamaka mpe zaulaka na ndiamu. Na ntangu yandi yinamaka mpe talaka yandi monaka bilele ya leni. Petelo me kuenda na yandi, yandi me kuenda kanisa yina salamaka. ¹³Mpe kaka na kilumbu yango, zole kati na bawu kuendaka na buala na nkumbu ya Emausi, yame tatuka na Yelusalemi na makumi sambanu ya stadia. ¹⁴Bavuandaka solula bawu na bawu na yina nionso salamaka. ¹⁵Yavuandaka ti na ntangu ba vuandaka kubindasana mpaka, mpe kukiyuvusa, yandi mosi Yesu me pusana mpe yandi me banda kuenda na bawu kintuadi. ¹⁶Kasi meso na bawu vuandaka yaku kakudulua na kuvisa yandi. ¹⁷Yesu me tuba na bawu : "Inki yina beno kena kuenda tubaka nzila-nzila?" Bame ntumbu telama na kiadi. ¹⁸Mosi na bawu, nkumbu na yandi Kleopa, me vutusiya yandi : "Nge ke mutu mosi kaka, kena kuzingila na Yelusalemi me zaba ve yina mesala bilumbu yayi?" ¹⁹Yesu meyuvusa : "Inki mambu?" Mpe bavutusiya yandi : "Mambu metadila Yesu mutu ya Nazaleti, yina vuandaka mbikudi ya lulendo na mavanga mpe bampova na ntadisi ya Nzambi mpe ya batu nionso. ²⁰Mpe inki mutindu bangudi ya nganga mpe bamfumu na beto yekulaka yandi samuna kuzengila yandi lufua mpe kukoma yandi na dikulusi. ²¹Beto vuandaka na kivuvu ti yandi ke kuiza vulusa Israeli. Kedika, banda nionso yina mesalama, bubu yayi kilumbu ya tatu. ²²Kansi bankento ya nkaka kati na beto bamebuisaka beto zengele-zengele, bakuendaka nsuka-nsuka na ndiamu. ²³Lokola bakutaka nzutu na yandi ve, bakuizaka zabisa beto ti bambasi monikinaka bawu mpe bazabisaka beto ti yandi kele ya moyo. ²⁴Ba yankaka vuandaka na beto, bakuendaka na ndiamu mpe bakuendaka mona mutindu kaka bankento tubilaka. Kansi yandi bamonaka yandi ve." ²⁵Na yawu Yesu me zabisa bawu : "O babakala me zanga mayele, mpe bayina ke ndimaka malu ve mambu tubaka bambikudi. ²⁶Yafuanaka ve ti Klisto lungua mambu nionso yayi mpe kukota na nkembo na yandi?" ²⁷Mpe yandi me bandila na Mose, na bambikudi nionso, yandi me visikisa bawu na kati ya masonukua, yina me tadila yandi. ²⁸Na ntangu bakumaka pene-pene na dibuala kuna bavuanda kuenda, yandi mesala lokola yandi kena kuenda na buala ya ntama. ²⁹Kansi bame tatimisa yandi naku tubaka : "Sikila na beto, samu ti nkokila me finama mpe kilumbu me kuma na nsuka." Mpe yandi me kota samu yandi vuanda na bawu. ³⁰Ya vuandaka, na ntangu yandi vuandaka na meza kintuadi na bawu, yandi me baka dimpa mpe na manima yaku tonda Nzambi, yandi zengaka yawu mpe yandi pesaka bawu yawu. ³¹Na yawu, meso na bawu zibukaka, mpe bamebakusa yandi, kansi yandi me zimbala na meso na bawu. ³²Mpe bame tubasana : "Ntima na beto vuandaka bula ve kati na beto na ntangu yandi vuandaka tuba na nzila mpe yandi visikisa beto masonukua?" ³³Kaka na ntangu yina, bavutukaka na Yelusalemi mpe bakutanaka kumi na mosi na bayina vuandaka na bawu kintuadi. ³⁴Bame tuba : "Kedika, Mfumu me futumuka mpe yandi memonika na Simoni." ³⁵Mpe bame songa nionso yina kuminaka bawu na nzila, mpe mutindu Yesu kukimonikisaka na ntangu yandi vuandaka kabula dimpa. ³⁶Na ntangu bakena kutubila mambu yango, yandi mosi Yesu me kuiza telama na kati-kati ya bawu, mpe yandi me tuba : "Yenge vuanda na beno." ³⁷Kansi lokola bavuandaka na wonga ya ngolo mpe kuzakama, bakanisaka ti bame mona nkuyu. ³⁸Yesu me zabisa bawu : "Samuna inki beno me vinzuka mpe samuna inki babiuvu me fuluka na bantima na beno?" ³⁹Beno tala maboko na makulu na munu, yake kaka munu. Benosimba munu mpe beno tala. Mpeve kena nsuni, ni kisivi ve mutindu beno kena mona mu kele na yawu." ⁴⁰Landila mpova yina, yandi me songa bawu maboko mpe makulu na yandi. ⁴¹Ntangu bavuandaka leka kiminu ve mpe kuyangalala, mpe kuyituka, Yesu me zabisa bawu : "Benosimba kima ya kudia awa?" ⁴²Bame pesa yandi mbizi ya kuyokua. ⁴³Yesu mebaka yawu mpe yandi me kudia na ntuala na bawu. ⁴⁴Yandi me zabisa bawu : "Yawu yina me zabisaka beno na ntangu mu vuandaka na beno, muzabisaka ti yina sonamaka samuna munu na minsiku ya Mose, bambikudi mpe na minkunga futeke lungama." ⁴⁵Na yawu, yandi me zibula mayele na bawu samu bavisa masonukua. ⁴⁶Mpe yandi me zabisa bawu : "Yasonamaka mutindu yayi ti Klisto futeke lungua mpe kufutumuka na insi ya bafua kilumbu ya tatu. ⁴⁷Bosi kuvilula mayele mpe kuyambudulua masumu na nkumbu

na yandi fueeteke samunua na makanda nionso, bandila na Yelusalemi.⁴⁸ Beno kele bambangi yamambu yina nionso.⁴⁹ Tala, muke fidisa beno yina Tata na munu silaka. Kansi beno, beno vuanda na mbanza ti beno ke fulusua na lulendo ya Nkua kayengele.⁵⁰ Na manima na yawu, Yesu nataka bawu na ndambu ya Betania. Yandi zangulaka maboko na yandi, yandi me sakumuna bawu.⁵¹ Yavuandaka ti, na ntangu yandi vuandaka sakumuna bawu, yandi bikaka bawu mpe yandi tombuluaka na dizulu.⁵² Na manima yaku sambila yandi, ba vutukaka na Yelusalemi na kiese ya ngolo.⁵³ Bavuandaka tatamana na kinlongo, mpe kuzitisaka Nzambi.

Galatians

Chapter 1

¹Ntumua Paulu (ntumua ya bantu to ya muntu ve, kansi ya Yesu Klisto mpe Nzambi Tata, yina futumunaka yandi na bafua) ²mpe bampangi nionso kele na munu, na mabundu ya yinsi ya Ngalatia³Nlemvo vuanda na beno mpe ngemba ya Nzambi Tata na beto mpe ya Mfumu Yesu KListo, ⁴yina kudipesaka samuna masumu na beto, samuna kukula beto na ntangu yayi ya yimbi na mutindu kele luzolo ya Nzambi mpe Tata na beto. ⁵Na yandi nkembo mvula ya bamvula na mvula. ⁶Mu kena kuyituka ti beno me tatukila nsuala nsuala yina bokilaka beno na nlemvo ya Klisto. Mu kena kuyituka ti beno me baluka na nsangu ya mbote ya nkaka. ⁷Yayi ya zola tuba ve ti nsangu ya mbote ya nkaka, kansi nde kati na beno bantu ya nkaka kena kutula mvualangani mpe bakena zola balula nsangu ya mbote ya Klisto. ⁸Kansi ata beto, to mbasi ya dizulu, lendaka longa beno nsangu ya mbote ya nkaka yina beto longaka beno ve, yandi singua. ⁹Mutindu beto tubaka na ntuala, na yau malu malu yayi mu kena kuvutukila yau." Kana muntu me longa beno nsangu ya mbote yina beto longaka beno ve, yandi singua". ¹⁰Kansi malu malu yayi nini mu kena kusosa, bantu ndima munu to Nzambi e? mu kena kososa kuyangidika bantu e? Kana mu kena kusosa kuyangidika bantu, mu kele kisadi ya Klisto ve. ¹¹Na yau mpangi, mu zola beno zaba ti nsangu ya mbote mu longaka ya kele ya bantu ya mpamba ve. ¹²Mu bakaka yau na bantu mosi ve, ba longaka munu yau ve. Na kutubila mutindu ya nkaka, mu bakaka yau na nzayikusu ya yesu Klisto. ¹³Beno kuwaka bantu kutubila luzingu na munu ya ntama na kiyudeyo, mutindu mu vuandaka zoma dibundu ya Nzambi mpe kubebisa yau. ¹⁴Mu tatamanaka na kiyudeyo kuluta mbandu ya bantu ya nkangu na munu. Mu vuandaka na mpinda ya kinkulu ya batata na munu¹⁵Kansi ya yangidikaka Nzambi na kusola(kupona) munu kubanda na kivumu ya mama na munu. Yandi bokilaka munu na nlemvo n'andi ¹⁶samuna kumonisa Muana n'andi na munu, samu mu longa Nsangu ya Mbote na bapakanu (bapaian). Mu yuvulaka nduengoso na nsuni ve na menga ve. ¹⁷Mu kuendaka na Yelusalemi ve na bayina tekidilaka munu na kintumua. Kansi mu kuendaka na Alabia mpe mu vutukaka na Damasiko. ¹⁸Bosi na manima bamvula tatu, mu kuendaka na Yelusalemi samuna kuzaba Kefa (kefala), mpe mu vuandaka na yandi bilumbu kumi na tanu. ¹⁹Kansi mu monaka ata ntumua mosi ve na kati na bau, katula kaka Yakobi mpangi ya Mfumu. ²⁰Kedika na ntuala Nzambi, na nionso mu kena kusionikina beno, mu kena kuvuna ve. ²¹Na kulandakana, mu kuendaka na bizunga ya Silia mpe kilikia. ²²Mu vuandaka zabakana kaka ve na mabundu ya kizunga ya Yuda vuandaka na na Klisto. ²³Kansi ya vuandaka kaka kuwa:" muntu yina vuandaka zoma beto na bantangu ya nkaka kena kulonga kiminu yina yandi vuandaka bebisa. ²⁴Ba kembisaka Nzambi samuna munu.

Chapter 2

¹Mvula kumi na iya lutaka, mu vutukaka diaka na Yelusalemi na Balanaba, nataka diaka Tito kintuadi na yandi.

²Mu kuendaka samu mu bakaka nsongolo na Nzambi tubilaka munu kuenda kuna. mu vuandaka sasila bau Nsangu ya Mbote yina mu vuandaka samunina bapakanu, Kansi na pembeni mu tubilaka bntu yina ya kuzabakana vuandaka tuadisa. Mu zolaka vuanda na kivuvu ya kuzaula ve, to ya kuzaula mpamba ve.³Na Tito mpe nkundi ya Elene yina vuandaka na munu, tatimisaka yandi ve ti yandi zengua kaka, ⁴mpeleko bampangi ya luvunu tindamaka na kinsueki samuna ku neka kimpuanza na beto yina beto kele na yau na Klisto Yesu. Bau zolaka kumisa beto minanga ya minsiku. ⁵Beto pesaka bau ata fintangu mosi ve, Samu ti kedika ya Nsangu ya Mbote lenda sobua ata fioti ve samuna beto. ⁶Kansi bantu yina vuandaka tuba ti bau ikele mintuadisi bau nataka kima ve. Yina bau vuandaka ya nataka kima ve. Nzambi ketalaka yilungi ya muntu ve. ⁷Bau bakusaka ti mu kele ya kubokulua samuna kulonga Nsangu ya Mbote na bayina kele ya kuzengua ve, mutindu mosi Petelo bokuluaka samuna kulonga Nsangu ya Mbote na bayina ya kuzengua, ⁸samu, Nzambi mosi kaka yina salaka na Petelo samuna bayina ya kuzengua, kena kusala mpe kati na munu samuna bapakanu. ⁹Ntangu babakusaka nlemvo ya Nzambi yina ba pesaka munu, Yakobi, Petelo, Yoane zabakanaka bonso malunzi, ba pesaka beto mbote, na Balanaba na munu, na kisinsu ya kutambudila, samu ti beto kuenda na bapakanu mpe bau na bayina kele ya kuzengua. ¹⁰Ba zabisaka beto mpe ti beto bambukila bamputu moyo, munu kele na nsatu ya ngolo ya kusala yau.

¹¹Ntangu Kefa kuizaka na Antiokia, mu tediminaka yandi samu yandi vuandaka ya kubedusua. ¹²Na ntuala ti ndambu ya bantu tindamaka na Yakobi kuiza, Petelo vuandaka kudia na bapakanu. Kansi ntangu bantu yina kuizaka, yandi bikaka kudia mpe yandi tatukilaka bapakanu, samuna wonga ya bantu yina vuandaka ya kuzengua. ¹³Diaka, bayuda ya nkaka yina bikanaka vukanaka na disu na insi ya dititi na Kefa, samu Balanaba kudikotisa na disu na insi ya dititi ya bau. ¹⁴Kansi ntangu mu bakusaka ti yandi kena kulanda diaka kedika ya Nsangu ya Mbote ve, mu tubaka na Kefa na ntuala ya bau nionso: "Kana ngeye kele muyuda, kena kuzinga bonso bapaganu kansi na kiyuda ve, samuna nini nge ke tatimisa bapakanu na kuzinga lokola bayuda?" ¹⁵Beto yayi kele bayada ya kubutukila kansi bapakanano minsumuki ve, ¹⁶beto me zaba ti muntu mosi ve ke nungusua na bisalu ya nsiku kansi na kiminu na Yesu Klisto. Beto kuizaka na kiminu na Klisto Yesu, samu beto nungusua na nzila ya kiminu na Klisto kansi na nzila ya bisalu ya nsiku ve; samu muntu mosi ve lendaka nungusua na bisalu ya nsiku.

¹⁷¹⁸¹⁹Kansi kana ntangu beto kena sosa Nzambi samu yandi nungisa beto na Klisto, beto kena kudimona minsumuki, nga Klisto me kuma kisadi ya masumu e? Ve, ya kele mutindu yina ve! Samu kana me tunga diaka nsadulu ya nsiku yina mu tululaka, me kudi monisa munu mosi mvondi ya nsiku. Na nsiku muke ya kufua na nsiku, samu mu zinga samuna Nzambi. ²⁰²¹Mu komuaka na dikulunsi na Klisto. Munu ve kena kuzinga kansi Klisto kena kuzinga kati na munu, mpe luzingu mu kena kuzinga bubu yayi na nsuni, mu kena kuzinga na kiminu kati na Muana ya Nzambi, yina zolaka munu mpe kudipesaka yindi mosi samuna munu. Mu kena kulosa ve nlemvo n'andi, samu kana lunungu kele na nsiku, buna Klisto kufuaka mpamba.

Chapter 3

¹Beno bangalatia bizengi, nani me vukumuna beno e? Nsongolo ya Yesu Klisto komuaka na dikuluni ba monisaka beno kele ya mbote! ²Diambu mosi mu zolaka zaba na beno. MPeve beno tambulaka (bakaka) na mavanga ya nsiku to beno ndimaka yina beno kuwaka e? ³Inki bizengi beno kele ? Na nini beno bandaka, na mpeve samuna kumanisina na nsuni e? ⁴Mpasi ya mpamba kuani beno monaka na bamambu'ango, inga ya vuandaka ya mpamba e? ⁵Mutindu mosi, yina pesaka beno Mpeve mpe yina salaka mambu ya n'nene na kati na beno, yandi salaka yau na bisalu ya nsiku to na nguilu ya kiminu? ⁶Lokola: " Abalayama kuikilaka na Nzambi mpe yandi bikuaka ya lunungu", ⁷beno zaba ti bayina me ndima kele bana ya Abalayama. ⁸Masonukua bongisaka ti Nzambi ke nungisa bapakanu na kiminu. Nsangu ya Mbote samunuaka ntete na Abalayama: " na nge makanda nionso ke sakumunua na nge". ⁹Yau yina, bayina kele na mini me sakumunua kintuadi na Abalayama vuandaka na kiminu. ¹⁰¹¹¹²Bayina ke tulaka kivuvu na bisalu(mavanga) ya nsiku, kele na insi ya nsingulu, samu ya me sonamaka: "Yandi singua muntu yina ke zinga ve mutindu ya sonamaka na mukanda ya nsiku, mpe ke sadilaka yau ve". Bubu yayi, ya me monana mbote ti Nzambi ke nungisaka muntu na nsiku ve samu: " muntu ya lunugu kezinga na kiminu". Nsiku ke katukaka na kiminu ve, kansi: " Yina ke tumamaka na mambu ya nsiku ke zinga na minsiku". ¹³Klisto kulaka beto na nsingulu ya nsiku ntangu yandi kumaka nsingulu samuna beto, samu ya me sonamaka: " Yandi singua yina ke komua na inti". ¹⁴Dituku vuandaka ti lusakumunu yina vuandaka na zulu ya Abalayama ya kukisama na bapakanu na Klisto Yesu, samu ti beto baka nsilulu ya mpeve na kiminu. ¹⁵Bampangi, mu kena kutuba mutindu kele bifu ya bantu. Bonso kaka nguizani ya bantu kele, muntu ve lenda vunza (katula) nsilulu ya Nzambi to ku buela diambu mosi kati na yau. ¹⁶Na yau nsilulu pesamaka na Abalayama na nkuna n'andi. Ba tubaka ve ti: " bankuna ", bonso ya kele mingi, kansi na mosi kaka: " na nkuna na nge", kele Klisto. ¹⁷Na ntangu yayi me tuba mutindu yayi. Luwawanu ya nsilulu yina Nambi ndimaka lenda katulua na nsiku ve yina kuizaka na manima ya bamvula nkama yiya na makumi tatu (430). ¹⁸Samu kana difua kuizaka na nzila ya nsiku, ya lendaka kuizila diaka na nzila ya nsiku ve, kansi Nzambi pesaka na kimpuanza difua na Abalayama na nzila ya nsilulu. ¹⁹Samuna inki nsiku tuluaka e? Ya buelamaka samuna ntulumunu, tii na ngizulu ya nkuna ya Abalayama yina bapesaka nsilulu, mpe nsiku tanguaka na bambsi na nzila ya n'wawisi. ²⁰Ntangu yayi, n'wawisi ke vuandaka na kati ya kuluta muntu mosi (bantu zole to kuluta), kansi Nzambi kele kaka yandi mosi. ²¹Na yau, nsiku ke tediminaka bansilulu ya Nzambi e? Ve! Samu kana nsiku yina lenda pesa luzingu me pesamaka, nga lunungu zolaka kuizila na nzila ya nsiku yayi. ²²Kansi, Masonukua tulaka nionso na yinsi ya disumu. Na yau, nsilulu ya Nzambi kele kukula beto na nzila lukuikilu na Yesu Klisto pesamaka na bayina ke ndimaka. ²³²⁴²⁵²⁶Kansi tekila kiminu na Jesu, beto vuandaka ya kukangama mpe ya kulundua na nsiku tii na nzayikusu ya kiminu. Na yau, nsiku kitukaka nkengi na beto tii ngizulu ya ntangu ya Klisto samu beto nungusua na kiminu. Lokola kiminu kele awa, beto kele diaka na insi ya kimfumu ya nkengi ve. Samu beno nionso kele bana ya Nzambi na nzila ya Klisto Yesu. ²⁷Beno nionso yayi botukuaka na Klisto, beno me vuataka Klisto. ²⁸Muyuda na elene, n'nanga, muntu ya kimpuanza, bakala, nkento, kele diaka ve, samu beno nionso kele mosi, na Klisto Yesu. ²⁹Kana beno kele ya Klisto, buna beno kele nkuna ya Abalayama, mimvingidi ya nsilulu.

Chapter 4

¹Me tuba ti lokola mvingidi kele muana, yandi kele disuasuni na n'nanga, ata ko yandi me kuvua bima nionso, ²yandi ke kaka na insi ya bansansi mpe minkebi ya bima tii ntangu zengaka tata n'andi ke kuka. ³Beto mpe, ntangu beto vuandaka bana, beto vuandaka ya kukangama na bamambu ya yinza. ⁴Kansi ntangu kilokula zenguaka kukaka, Nzambi tindaka Muana n'andi, butukaka na nkento, butukaka na insi ya nsiku, ⁵yandi salaka mutindu yina samuna kukula bayina vuandaka na insi ya nsiku, samu beto baka kimuana. ⁶Samu beno ke bana, Nzambi tindaka Mpeve ya Muana n'andi kati ya bantima na beto, mpeve kena kuboka: "Aba, Tata". ⁷Samuna yau, beno ke diaka min'nanga ve kansi bana, mpe kana beno kele bana, buna beno kele mvingidi ya difua na Nzambi.

Ephesians

Chapter 1

¹Polo, ntumua ya Klisto Yesu na luzolo ya Nzambi, na banlongo ya Nzambi na Efeso mpe bakuikami na Klisto Yesu. ²Bika nlemvo mpe yenge ya Nzambi, Tata na beto mpe Tata na Mfumu na beto Yesu Klisto vuanda na beno. ³Bika Nzambi mpe Tata ya Mfumu Yesu Klisto zitiusa! Yandi sakumunaka beto na bansakumunu ya kimpeve na bifulu ya mazulu na Klisto. ⁴Nzambi ponaka beto kati na yandi banda na mbadukulu ya yinza, samu beto vuanda nlongo mpe kukondua nsembolo na meso na yandi. ⁵Nzambi kubikaka beto samu beto kuma bana na nzila ya Yesu Klisto, na nzolakani ya nlemvo na yandi. ⁶Kimuana na beto tukisaka nzitusu ya nlemvo na yandi ya nkembo, yina yandi kabudilaka beto na yina zolaka beto. ⁷Na Yesu Klisto, beto bakaka nkudulu na menga na yandi mpe ngiambudulu ya masumu, mutindu ya bimvuama ya nlemvo na yandi. ⁸Yandi dukulaka nlemvo yina na beto na nduenga nionso mpe na nduka. ⁹Nzambi zabisaka beto mansueki ya luzolo na yandi mutindu yandi zoninaka, mpe yina yandi monikisaka na Klisto. ¹⁰Lukanu ya Klisto vuandaka samu ti, na nsukulu ya ntangu, yandi kubikisa bima nionso na zulu pe na ntoto na yinsi ya Mfumu mosi, na Klisto. ¹¹Na Klisto beto biekuka mimvingidi ya difua. Ya kubukuaka samuna beto na lukanu ya yina salaka bima nionso na lukanu ya luzolo na yandi. ¹²Nzambi biekaka beto mimvingidi ya difua samu beto vuanda yantete na kubaka kivuvu ya kusikalala na Klisto. Na nzila yina beto ke vuanda samu na nzitusu ya nkembo na yandi. ¹³Na Klisto, beno mpe, ntangu beno kuwaka mambu ya kieleka, nsangu ya mbote ya mpulusu, mpe beno lekilaka yandi kiminu mpe beno bakaka kidimbu ya Mpeve ya Nlongo yina ba sidikilaka beno. ¹⁴Mpeve ya Nlongo kele difua na beto ya kusikalala ti beto ke tambula yawu mbote na nzitusu ya nkembo na yandi. ¹⁵Na yawu, banda ntangu munu kuwaka yina me tadila kiminu na beno na Mfumu Yesu Klisto mpe luzolo na beno na banlongo ya Nzambi, ¹⁶mu tatamanaka kuvutula matondo na Nzambi samu na beno na bansambulu na munu. ¹⁷Bika Nzambi ya Mfumu Yesu Klisto, Tata ya nkembo, pesa beno mpeve ya nduenga pe ya nzayikusu na mpisulu na yandi. ¹⁸Bika meso ya ntima na beno ya kienzulua samu beno zaba nini kele kivuvu ya kusikalala yina beno bakuduluaka, mpe bimvuama ya difua na yandi ya nkembo na kati ya banlongo nionso ya Nzambi. ¹⁹Mpe mukena kulomba na bansambulu na munu beno zaba lulendo ya nene-nene na yandi na beto lekilaka yandi kiminu, na mutindu kele mavanga na yandi ke salaka na ngolo na yandi ya nene. ²⁰Na lulendo yina kaka Nzambi salaka na Klisto ntangu yandi fulukisaka yandi na bafua mpe yandi vuandisaka yandi na diboko ya lubakala na bifula ya mazulu. ²¹Yandi vuandisaka Klisto na ntandu ya ngiandulu nionso, na kikulu, na lulendo, na kimfumu, mpe nkumbu nionso me zabana. Klisto ke yadila na ntangu yayi kaka ve, kansi mpe na yina ke kuiza. ²²Nzambi salaka bima nionso na yinsi ya makulu ya Klisto mpe yandi pesaka yandi na dibundu lokola nkulu na ntandu ya bima nionso. ²³Dibundu kele nzutu na yandi, nzadulu ya yandi yina kele nionso na batu nionso.

Chapter 2

¹Kansi na yina me tala beno, beno vuandaka ya kufua na bantiakulu na beno ya nsiku mpe na masumu na beno.

²Beno vuandaka tambula kati na yawu mutindu kele mavanga ya yinza yayi. Beno landaka nkulutu ya bimbumu ya mpeve. Yakele mpeve ya mutu yina ke salaka kati na bana yina ke tumamanaka ve. ³Na ntama, beno nionso vuandaka kintuadi na bayina ke lekaka kiminu ve. Beto vuandaka sala yina kele kintuadi na banzinunu ya yimbi ya musuni na beto. Beto vuandaka sala mabanza ya musuni; beto vuandaka bana ya nganzi lokola ba yankaka.

⁴Kansi Nzambi kele na nkenda mingi samuna luzolo na yandi ya nene yina yandi zolaka beto. ⁵Ntangu beto vuandaka ya kufua na bantiakulu na beto, yandi nataka beto na luzingu ya yimpa kintuadi na Klisto - na nlemvo na yandi beno bakaka mpulusu. ⁶Nzambi fulukisaka beto nionso mpe vuandisaka beto na bifulu ya mazulu na Klisto Yesu, ⁷samuna bamvula ke kuiza, yandi monisa beto kimvuama ya nene ya nlemvo na yandi, na nzila ya mambote ya Klisto Yesu. ⁸Pamba ve, beno bakaka mpulusu na nlemvo na nzila ya kiminu, mpe ya katukaka na beno ve, yakele nkayilu ya Nzambi, ⁹yakele ve na mavanga samu ti mutu mosi ve kukiyana. ¹⁰Samuti beto kele bivangu ya Nzambi, semuaka na Yesu Klisto samuna ku sala mavanga ya mbote yina Nzambi kubikilaka beto banda ntama, samu beto tambula na yawu. ¹¹Beno bambuka moyo ti na ntama, beno vuandaka ve bayuda na musuni. Bake bokilaka beno "batu yaku zengua ve" na yina bake bokilaka "kuzenga" na musuni, salamaka na maboko ya batu. ¹²Samu na ntangu yina, beno vuandaka yaku vambana na Klisto. Beno vuandaka banzenza na nkangu ya Israeli. Beno vuandaka banzenza na baluwawanu ya nsilulu. Beno vuandaka na kivuvu ve na yina me tala mbazi. Beno vuandaka na Nzambi ve na yinza. ¹³Kansi na ntangu yayi, na Klisto Yesu, beno yina vuandaka ntama na Nzambi, beno kumaka kintuadi na Nzambi na menga ya Klisto. ¹⁴Pamba ve, yandi kele yenge na beto. Vana vuandaka zole yandi salaka yakuma mosi. ¹⁵Yandi tululaka na musuni na yandi kibaka ya mpambumunu yina vuandaka vambisa beto : kintantu; ya zona tuba ti yandi katusaka bansikudukusu mpe bansiku samu na ku sala mutu ya yimpa na yandi mosi. ¹⁶Yandi salaka yawu samuna kuwizinisa bankangu zole na Nzambi na nzutu mosi na nzila ya dikulusi. Na dikulusi, yandi kufuaka kintatu. ¹⁷Yesu kuizaka mpe yandi samunaka beno yenge; na beno vuandaka ntama mpe yenge na bayina vuandaka pembeni. ¹⁸Pamba ve, na nzila na Yesu, beto nionso zole kele na yinsua yaku kota na Tata na Mpeve mosi. ¹⁹Na yawu, beno yina kele ve bayuda, beno kele diaka ve batu ya nganda mpe banzenza. Kansi, beno me kuma bampangi na bayina bavengulaka samuna Nzambi mpe batu ya dibuta ya Nzambi. ²⁰Batungaka beno na lufulu ya bantumua mpe bambikudi. Klisto Yesu vuandaka yandi mosi dibanga ya difuma. ²¹Na yandi, yinzo nionso me simbama mpe kena kukula lokolo yinzo ya Nzambi na Mfumu. ²²Na yandi beno pe kena kutungua kintuadi lokola yinzo ya Nzambi na Mpeve.

Chapter 3

¹Samuna yawu munu, Polo, mu kele nkole ya Klisto Yesu samuna beno bapakanu. ²Mume kanisa ti beno kuwaka kiyeko ya nlemvo ya Nzambi yina yandi pesaka munu samuna beno. ³Muke na kusonika na mutindu ya nzayikusu yina mu bakaka. Yayi keke kedika ya kusuama (disuekama); mu sonikinaka yawu na lukufi na mukanda ya nkaka. ⁴Ntangu beno ke tanga yawu, beno lendaka visa mbakusulu na munu na disuekama yayi me tala Klisto. ⁵Na bambandu ya nkaka, kieleka yayi zayukusuaka ve na bana ya batu. Kansi na ntangu yayi, yame zayikusua na Mpeve na bantumua na yandi mpe bambikudi yina yandi biekaka. ⁶Disuekama yina kele ti bapakanu kele kintuadi na beto mimvingidi ya difua mpe binama ya nzutu. Bakele kintuadi na beto na kati ya nsilulu ya Klisto Yesu na nzila ya nsamu ya mbote. ⁷Pamba ve, mume kuma kisadi ya nsamu ya mbote yina na nkayilu ya nlemvo ya Nzambi, pesamaka munu na nzila ya lulendo na yandi yina kesalaka. ⁸Nzambi pesaka munu nkayilu yina, ata mume luta fioti na bayina biekuaka samuna Nzambi. Nkayilu yayi kele ti mu fuana samuna na bapakanu nsamu ya mbote ya bimvuama ya nene ya Klisto. ⁹Mu fuana kienzula batu nionso na yina me tala ntadulu (lukanu) ya kinsueki ya Nzambi. Yayi kele ntadulu yina Nzambi suekaka na bambandu lutaka, yandi yina salaka bima nionso. ¹⁰Ya salamaka mutindu yayi samuti na nzila ya dibundu, mintuadisi mpe himfumu na bisika ya kuzangama ya mazulu bazaba bampila mingi ya nduenga ya Nzambi. ¹¹Yake salama na mutindu ya lukanu ya mvula na mvula yina yandi lungisaka na Klisto Yesu Mfumu na beto. ¹²Pamba ve, na Klisto beto kele na kibakala mpe kufinangana (insua ya kukota) na kivuvu samuna kiminu na beto na yandi. ¹³Na yawu, muke lomba na beno naku lebakana ve samuna bampasi ya munu samuna beno. Yakele nkembo na beno. ¹⁴Samuna diambu yina, mukena kufukama na ntuala ya Tata. ¹⁵Na yandi dibuta nionso na dizulu mpe na ntoto me sonukua. ¹⁶Muke na kusambila yandi pesa beno, samuna kimvuama ya nkembo na yandi, diluaku yaku vuanda yaku siama na lulendo na nzila ya Mpeve yina kele na beno. ¹⁷Mukena kusambila Klisto vuanda na bantima na beno na kiminu. Mukena kusambila beno mena mianzi mpe beno kunua na nzola na yandi. ¹⁸Bika beno vuanda na nzola na yandi, samu beno bakula, mutindu mosi na bankuikizi nionso, nini kele bunkufi, yinda, ntela mpe mpinda ya nzola ya Klisto. Mukena kusambila beno zaba nene ya nzola ya Klisto, yina me lutisa nzayilu nionso. ¹⁹Beno sala yawu, samu beno vuanda yaku fuluka na mpulusulu nionso ya Nzambi. ²⁰Ntangu yayi, na yina lenda sala mambu nionso, na zulu mingi kuluta yina beto kelomba to kubanza, mutindu ya lulendo na yandi yina kena kusala kati na beto, ²¹na yandi vuanda nkembo na dibundu mpe na Klisto Yesu, na bambandu nionso, bilumbu nionso mpe mvimba mvimba. Ameni.

Chapter 4

¹Na yawu, lokola nkole ya Mfumu, muke na kusiamisa beno na kutambula na mutindu yina me fuanakana na mbokolo yina beno tambulaka. ²Beno vuandda na luyinunu nionso, kimpombo mpe mvibudulu. Benovibasana beno na beno na nzola. ³Beno sala nionso naku keba kintuadi ya Mpeve na nsinga ya yenge. ⁴Nzutu kele mosi, mpe Mpeve mosi, mutindu kaka beno bokuduluaka na kivuvu mosi. ⁵Mpe Mfumu kele mosi, kiminu mosi, mpe mbotokolo mosi. ⁶Nzambi mosi mpe Tata ya batu nionso. Yandi kele na ntandu ya batu nionso, na nzila ya batu nionso mpe na batu nionso. ⁷Mosi-mosi na beto bakaka nlemvo mutindu kele kitezo ya nkayilu ya Klisto. ⁸Mutindu metuba masonukua : "Ntangu yandi tombukaka na mazulu, yandi nataka bankole na kinkole. Yandi pesaka bankayilu na nkangu." ⁹Nini zona tuba "yandi tombukaka", kana ve yandi kulumukaka mpe na yinsi ya ntoto? ¹⁰Yina kulumukaka, yandi mpe tombukaka diaka ntama na zulu ya mazulu. Yandi salaka yawu samu yandi lungila na bima nionso. ¹¹Klisto pesaka minkayilu mutindu yayi : bantumua, bambikudi, minsamuni, minkengi mpe minlongi. ¹²Yandi salaka yawu samuna kupesa na banlongo yina mefuana samuna kisalu ya kufuanikisa (kutunga) nzutu ya Klisto. ¹³Yandi kena kusala yawu ti beto nionso ke kuma na kiminu mosi mpe na nzayilu ya muana ya Nzambi. Yandi kena kusala yawu ti beto ke yunduka lokola bayina mekumaka na mbokono ya Klisto. ¹⁴Yakele mutindu yina samu beto bika vuanda diaka bana. Yakele pidina samu beto bika natuka na mupepe nionso ya malongi, na nzila ya mayuya ya batu yina kele na mayele ya kufuluka na luvunu. ¹⁵Kansi beto ke tubaka kedika na nzola mpe beto kekula na nionso yina metadila yandi yina kele yintu, Klisto. ¹⁶Klisto kena ku sangisa banlongo nionso na nzutu mosi. Yandi me tula nionso kintuadi na lusadusu ke pesasanaka mutindu kele kiela na kiela samu ti nzutu yamvimba ya kula mpe ya siamusua na nzola. ¹⁷Na yawu, mume tuba mutindu yayi mpe mukena kusiamisa beno kati na Mfumu : Benotambula diaka ve lokola ba pakanu yina ketambulaka na mayele na bawu ya lufukulu. ¹⁸Bame baka kitombe na mayele na bawu. Bakele na nganda ya moyo ya Nzambi samuna kukondua kuzaba kele kati na bawu samuna mbalu ya bantima na bawu. ¹⁹Bake monaka nsoni ve. Bakukipesaka na nzinunu mpe nsumukunu na kusala nkukumusu nionso na vema. ²⁰Kansi mutindu yina ve beno longukilaka Klisto. ²¹Mume banza ti balongisaka beno samu na yandi mutindu kedika kele na Yesu. ²²Beno katusa nionso yina kele mbonokono na beno ya ntama, mutu ya ntama yina kena kubivusuaka ba nzinunu ya luvunu. ²³Beno kituka batu ya yimpa na mayele na beno. ²⁴Beno vuata mutu ya yimpa yina kele mutindu kele Nzambi na lunungu mpe nlongo ya kedika. ²⁵Na yawu, beno vula yimbi nionso ya mutindu na mutindu. "Benotuba kedika mutu na mutu na muninga na yandi," samu ti beto kele babiela ya ntuadi. ²⁶"Kana beno me fuema beno vola masumu ve." Benobika ve nganzi ti ntangu ke kota. ²⁷Benobika pesa nzila na Satana. ²⁸Yina nionso ke yibaka yandi yiba diaka ve. Kansi yandi sala. Yandi sala yina kele ya mbote na maboko na yandi, samu yandi baka yina yandi lenda pesa batu ya nkaka yina kele na nsatu. ²⁹Diambu mosi ve ya yimbi bima na yinua na beno. Kansi yina ya mbote samuna kutunga ba yankaka yina kena kuwa. ³⁰Beno pesa Mpeve ya Nzambi kiadi ve. Na yandi, beno tuduluaka kidimbu samu na kilumbu ya nkudulu. ³¹Beno katusa ndudi nionso, nkesi, nganzi, mpe mbokolo ya ntiakulu ya katulua na beno sika mosi na nionso ya yimbi. ³²Beno kalasana nlembami, nkenda, kuyambasana mutindu ya Nzambi kati na Klisto yina yambudilaka beno.

Chapter 5

¹Beno vuanda bilandi ya Nzambi mutindu ya bana na yandi ya luzolo. ²Beno tambula na nzola mutindu Yesu Klisto zolaka mpe beto, mpe kukipesaka yandi mosi samuna beto. Yandi vuandaka nkayilu mpe dikabu, samuna kuvuanda malasi ya kitoko na Nzambi. ³Kindumba, ata diambu mosi yaku vedila ve to nsatu ya kuzua bimvuama fuana monana kati na beno. Mutindu yina kele nkadulu ya bayina ke kuikilaka. ⁴Beno tuba mambu ya nsoni ve, ya buzoba to ya yimbi ve, musokosi yina ke mbote ve. Kansi beno vutulaka matondo. ⁵Pamba ve, beno fuana zaba ti mutu yina ke zingaka na kusala kindumba, buzoba, to ke vuandaka na nsatu ya kuzua bimvuama, yazola tuba kusambila biteki, ke kota ve na kimfumu ya Klisto mpe ya Nzambi. ⁶Mutu mosi vuna beno ve na bampovolo ya pamba-pamba. Yakele samuna mambu yina nganzi ya Nzambi ke kuizaka na bana ke kuwaka ve. ⁷Beno vuanda kintuadi na bawu ve. ⁸Pamba ve, beno vuandaka batu ya kitombe, kansi na ntangu yayi beno ke kiya kati na Mfumu. Na yawu, beno tambula lokola bana ya kiya. ⁹Samu mbuma ya kiya ke na mambu nionso ya mbote, ya lunungu mpe ya kedika. ¹⁰Beno sosa yina ke kitoko na Mfumu. ¹¹Beno sangana ata mbala mosi ve na mavanga ya yimbi ya kitombe, beno fuana bimisa yawu na nganda. ¹²Pamba ve, mambu bake salaka na kiunsueki kele nsoni mingi na kutubila yawu. ¹³Mambu nionso, kana ya me tulua na kiya, yame monana. ¹⁴Samu nionso yaku zayakana kele yaku kienzulua. Na yawu ya me tubama : "Lamuka, nge kene kuleka, telama kati na batu ya kufua, mpe Klisto ke kienzula nge." ¹⁵Beno fuana sala keba na mutindu beno kena kuzinga, lokola bazoba ve, kansi lokola batu ya mayele. ¹⁶Beno sadila ntangu, samu bilumbu kele ya yimbi. ¹⁷Beno vuanda bazoba ve, kansi beno bakusa luzolo ya Mfumu kele nini. ¹⁸Beno kolua malavu ve, yina ke nataka na mbivusu, kansi beno fuluka na Mpeve ya Nlongo. ¹⁹Beno siamasana na bankunga, miyimbu mpe miyimbu ya kimpeve, beno yimbila mpe sanisina Mfumu na ntima na beno nionso. ²⁰Beno vutulaka ntangu nionso matondo na Nzambi na diambu nionso na nkumbu ya Mfumu na beto Yesu Klisto. ²¹Beno tumama beno na beno na luzitu na Klisto. ²²Banketo, beno tumamana babakala na beno, lokola na Mfumu. ²³Samu bakala kele mfumu ya nketo, mutindu Klisto kele Mfumu ya dibundu. Yandi ke Mvulusi ya nzutu. ²⁴Na mutindu mosi dibundu ke tumamanaka na Klisto, bika banketo sadila yawu mpe na babakala na bawu na mambu nionso. ²⁵Babakala beno zola banketo na beno, mutindu Klisto zolaka mpe dibundu, mpe kukipesaka yandi mosi samu na yawu. ²⁶Yandi salaka yawu samu na ku vedisa yawu. Yandi sukulaka yawu na maza mpe na mpova na yandi. ²⁷Yandi salaka yawu samuna kukimonikisa na yandi mosi dibundu ya nkembo, yina kena ditona mosi ve ya mvindu, ni mfiende, to yina kele ve na kima ya yimbi, kasi yavuanda ya Nlongo mpe na diambu mosi ya kusemba ve. ²⁸Na mutindu mosi, babakala fuana zola banketo na bawu lokola banzutu na bawu mosi. Yina kezolaka nketo na yandi kena kukizola yandi mosi. ²⁹Mutu mosi ve ke yinaka nzutu na yandi mosi, kansi yandi ke dikalaka yawu mpe ke zolaka yawu, mutindu Klisto zolaka mpe dibundu. ³⁰Pamba ve, beto kele binama ya nzutu na yandi. ³¹Na yawu, muana bakala ke katuka na yinzo ya tata mpe mama na yandi, mpe yandi ke kangama na nketo na yandi, mpe bawu zole ke kuma nzutu mosi." ³²Yakele disuekamu ya nene, kasi mukena kutubila samuna Klisto mpe dibundu. ³³Na yawu, mutu nionso kati na beno fuana mpe zola nketo na yandi mosi mutindu yandi mosi, mpe nketo fuana zitisa bakala na yandi.

Chapter 6

¹Bana, beno tumamanaka na bangudi na beno na Mfumu, samu yawu me fuana. ²"Zitisa tata na nge mpe mama na nge;" (yayi kele nsikudukusu ya ntete na nsilulu), ³"samu ti nionso vuanda mbote samuna nge, mpe nge zingila mingi na yinza yayi." ⁴Beno batata, beno fuemisa ve bana na beno. Kansi, beno yundula bawu na malongi mpe kivumi ya Mfumu. ⁵Bisadi, beno tumama na bamfumu na beno ya ntoto, na luzitu ya nene mpe kuzakama, na kimpombo ya ntima na beno. Beno tumama bawu mutindu beno kesadila na Klisto. ⁶Beno tumama kaka ve ntangu bake naku tala beno samu na kusepedisa bawu. Kansi beno tumama lokola bananga ya Klisto. beno sala luzolo ya Nzambi na ntima ya mbote. ⁷Beno sala na ntima na beno nionso lokola beno kena sadila Mfumu, batu ve. ⁸Beno zaba ti samuna diambu nionso ya mbote yina mutu kena sala, yandi ke yamba nsendo ya Mfumu, yandi vuanda nanga to munu ya kimpuanza. ⁹Mpe beno, bamfumu, beno sala mutindu mosi samuna basadi na beno. Beno vumisa bawu ve. Beno me zaba ti Mfumu na beno mpe ya bau kele na mazulu. Beno me zaba ti yandi ke vuanda ve na ntalu zizi. ¹⁰Na nsuka, beno siamasana na Mfumu mpe na ngolo ya lulendo na yandi. ¹¹Beno vuata banduanunu ya Nzambi, samu beno koka kutelimina mayuya ya diabulu. ¹²Pamba ve, beto kena kunuanisa ve nzutu na menga. Kansi beto kena kunuanisa bikulutu, bangiandulu ya kimpeve, bamfumu ya kimfumu ya kitombe, ba mpeve ya yimbi na mazulu. ¹³Na yawu, beno vuanta banduanunu nionso ya Nzambi, samu beno nunga kutedimina yimbi na bilumbu yayi ya yimbi. Na manima yawu sala nionso yayi, beno ke siama. ¹⁴Beno vuanda yaku siama. Beno sala yawu na manima yaku vuata mponda ya kedika mpe nkaku ya lunungu; ¹⁵na manima yaku tula na makulu na beno nkubumunu ya nsamu ya mbote. ¹⁶Na mambu nionso yina beno baka nkaku ya kiminu, samu beno koka ku kanga bitoto ya tiya ya nkandi ya mpemba. ¹⁷Beno vuika nkaku yampulusu, mpe sabala ya Mpeve, yina kele mambu ya Nzambi. ¹⁸Beno sambila ntangu nionso na Mpeve, na bansambulu mpe bandombolo ya mutindu nionso. Na dibanza yina, beno kaya meso na ntatumunu mpe bansambudulu samuna banlongo nionso. ¹⁹Mpe beno sambidila munu, samu mubaka nsamu yaku tuba ntangu muke zibula yinua. Beno sambila samu muzayikisa disuekama ya nsamu ya mbote na kibakala. ²⁰Mukele ntumua na minsinga samuna nsamu ya mbote, samu ti na bansinga yina mu tuba na kibala mutindu mu fuana tubila. ²¹Samu beno zaba bisalu na munu mpe mutindi kele mavipi na munu, Tisik, mpangi ya luzolo mpe kisadi ya kukuikama na Mfumu, ke tubila beno nionso. ²²Mume tindila beno yandi samuna lukanu yina, samu ti beno zaba mutindu beto kele mpe yandi bomba bantima na beno. ²³Bika yenge vuanda na bampangi, mpe nzola na kiminu kati na Nzambi Tata mpe Mfumu Yesu Klisto. ²⁴Bika nlemvo vuanda na beno nionso yina kezolaka Mfumu Yesu Klisto na nzola yaku suka ve.

Philippians

Chapter 1

¹Polo na Timote, bisadi ya Yesu-Klisto, nabanionso vanguluaka na kati ya Klisto Yesu, bayina kele na mbanza Filipe, na mintuadisi ya dibundu mpe bisielo; ²Bika nlemvo mpe yenge me katuka na Nzambi, Tata na beto mpe Mfumu na beto Yesu-Klisto, vuanda na beno. ³Mu kena kutonda Nzambi na munu, na konso diambu mu kena kuyamina beno ntima, ⁴na bansambudulu nionso samuna beno, muke sambilaka bilumbu nionso na kiese. ⁵Mu kena kuvutula matondo samuna kintuadi na kati ya Nsangu ya Mbote banda kilumbu ya ntete tii bubu yayi. ⁶Mu kena kivuvu ya kusiana na diambu yaya ti yina bandaka kisalu ya bota kati na beno yandi tatamana samuna kumanisa yau tii na kilumbu ya Yesu -Klisto. ⁷Ya kkele mmbote mu banzila mutindu yina samuna beno nionso, samu beno kele na kati ya ntima na munu. Beno nioso vuanda kintuadi na munu na nlemvo ya Nzambi, ya vuanda na ntangu muke na boloko, to mu kena kusamba, to na kusikidikisa Nsangu ya Mbote. ⁸Samu Nzambi kele mbanngi na munu ti me zola beno mingi na Yesu -Klisto. ⁹Mpe mu kena kusambila mutindu yayi: Bika nzola na beno ya yunduka(fuluka)na nziyilu mpe na mpisulu. ¹⁰Mu kena kusambila samu beno zaba kusuasisa mpe kupona(kusola)yina kele ya kulunga(ya mbote mbote). Mu kena kusambidila yau samu ti beno vuanda na kieleka mpe kuvuanda na lusembo ve na kilumbu ya Klisto; ¹¹samu beno mpe beno fulusua na mbutu ya lunungu ya Yesu-Klisto; na nzitusu mpe na nsikuku ya Nzambi. ¹²Bampangi, na kilokula yayi mu zola beno zaba ti mambu yina builaka munu ya me tomisa mingi Nsangu ya Mbote. ¹³Na nzila na yau, bampangi na munu na Klisto me zabana na binuani nionso ya yinzo ya kintinu mpe na konso muntu. ¹⁴Mpe bampangi mingi na Mfumu me luta kabuka ntima, samuna bampangi na munu, samuna kumuangisa mambu ya Nzambi na kibakala nionso. ¹⁵Yakieleka, bayankaka kena kusala yau na kimpala mpe minzonza. Kansi bayankaka samuna nzola na beto.

¹⁶Bayina kena kusamuna Klisto na nzola me zaba ti batulaka munu awa samuna kutabila Nsangu ya Mbote.

¹⁷Kansi bayankaka ke samunaka Klisto na nsatu ya bau mosi kaka mpe na makani ya mbote ve. Bake na mabanza ya kubuedila munu mpasi na bmpanga na munu.¹⁸Kansi yina yakele Mfumu ve! Na nionso, Klisto kena kusamunua, ya vuanda samuna bansatu ya yimbi to ya mbote, mpe na yina nionso, mu me yangalala. ya kieleka, muke ya kuyangalala. ¹⁹Samu me zaba ti nionso yina kele samuna kimpuanza na munu. Ya ke salamina mutindu yina na nzila ya bansambudulu na beno mpe na lusadusu ya Mpeve ya Nlongo. ²⁰Mu me tula kivuvu mpe nsiamusu ti mu ke fuisua nsoni ve. Kansi, na kibakala , na ntangu nionso to na kilokula yayi, kivuvu kele ti Klisto ke zangulua na nzutu na munu, na moyo to lufua. ²¹Samu, samuna munu, Yesu kele moyo na munu, mpe lufua kele ndandu. ²²Kansi kana kuzinga na masumu kena kubuta mimbutu(bambuma)ya kisalu na munu, wana mu zaba diaka ve nini mu sola(pona). ²³Samu mambu nionso zole yayi kena kufietikisa munu. Muke na nsayu ya kukatuka na yinza yayi mpe kuvuanda na Klisto, yau me lutisa mbote! ²⁴Kansi kuzinga na nsuni yayi kele mfunu mingi samuna mambote na beno. ²⁵Samu mume visa yau mpe mume zaba ti muke vuanda mpe muke tatamana na beno, samuna ntomoso mpe kiese na beno na kiminu. ²⁶Na yau, luyanu ya beno na kukizangula na Klisto samuna munu ke fuluzua samu beno ke mona munu diaka kati na beno. ²⁷Beno vuanda na nkadulu me fuanana na Nsangu ya Mbote ya Klisto. Benoit sala yau samu ti, ata me kuiza tala beno to mu kele ve, mu kuwa ti beno ke ya kusiana na mpeve mosi. Kivuvu kele na kuwa ti beno kena kusala kintuadi na mpeve mosi samuna kiminu ya Nsangu ya Mbote. ²⁸Mpe mintantu na beno muesa beno wonga na kima mosi ve. Yayi ya kele samuna bau kidimbu ya mbungulu na bau. ²⁹Kansi samuna beno, ya kele kidimbu ya mpulusu na beno me katuka na Nzambi.Samuna Klisto, beno bakaka luve, kaka na kulekila yandi kiminu ve, kansi mpe ya kuyamusua samuna yandi. ³⁰Samu beno kele na mvita mosi yina beno kele na yau kintuadi na munu, mpe yina beno kuwaka mu kele na yau na kilokula yayi.

Chapter 2

¹Kana nsiamusu kele na Klisto, kana mbombolo me katuka na nzola n'andi, kana kintuadi ya Mpeve kele, kana mavanga ya nkenda mpe ya nzolakani kele. ²Beno lungisa kiese na munu na kuvuanda na mabanza mosi, nzola mosi, kintudi ya kimpeve, mpe makani mosi. ³Kusala kima mosi ve samuna ntomoso ya nge mosi to samuna luyanu. Kansi na luyinunu beno mona ti yankaka me lutila munu. ⁴Kusosa va kunungisa mambu na nge mosi, kansi ya bantu ya nkaka. ⁵Beno vuanda na mabanza mosi yina vuandaka na Klisto Yesu. ⁶Yandi vuandaka mutindu mosi na Nzambi, kansi yandi bakaka ve kufuanana na yandi na Nzambilokola kima ya kukangimina. ⁷Kansi yandi kukisalaka nkatu. Yandi bakaka nzutu ya kisadi, mpe yandi kumaka mutindu mosi na bantu. ⁸Yandi kukiyinaka mpe tumamaka tii na lufua, lufua ya dikulunsi. ⁹Yau yina mpe Nzambi zangulaka yandi mingi mpe pesak'andi nkumbu kele na zulu ya bankumbu nionso. ¹⁰Yandi salaka yau samu ti na nkumbu ya Yesu, makungunu nionso ya fukama na zulu, na ntoto, mpe na yinsi ya ntoto. ¹¹Mpe ndinga nionso ya tuba(funguna)ti Yesu-Klisto kele Mfumu, na nkembo ya Nzambi Tata n'andi. ¹²Na yau, bakundi ya luzolo, lokola beno ke tumamaka ntangu nionso, beno tatamana kusala samuna mpulusu na beno na wonga mpe kuzakama, kaka ve ntangu mu kele na beno, kansi lutila ntangu mu kele na beno ve. ¹³Samu Nzambi ke salaka kati na beno ti, beno vuanda na luzolo ya kusala samuna kiese n'andi. ¹⁴Beno sala nionso na maniogo ve, na kuvunguta ve. ¹⁵Beno sala yau samu beno kuma ya kusonga mpe ya kudedama, bana ya Nzambi me kondua kieta. Benoit sala mutinu yina samu beno ngenga lokola minda na yinza, na kati ya mbandu ya yimbi mpe ya masumu(bumbabu). ¹⁶Beno simbidila mbote mbote mambu ya moyo samu mu yangalala na kilumbu ya Klisto. Na yau mu ke zaba ti mu zawulaka mpe mu salaka mpamba ve. ¹⁷Kansi kana nzutu na munu me pesama bonso nkailu, yake vuanda kisalu samuna lukuikilu na beno, mu kena kiese mpe mume yangalala kintuadi na beno nionso. ¹⁸Mpe mutindu mosi, beno mpe, beno sepela kintuadi na munu. ¹⁹Kansi na nkumbu ya Mfumu Yesu, mume tula kivuvu ti, ntama mingi ve, muketindila beno Timoteo lokola yandi., samu mu yangalala(siamusua) ntangu muke kuwa mambu na beno. ²⁰Muke na muntu ya nkaka ve na mayindu samuna beno,yina lenda vuanda na susi ya beno lokola yandi. ²¹Samu bayina yankaka, bau nionso kena kusosa ntete ntomoso ya bau mosi, ntomoso ya bisalu ya Yesu-Klisto ve. ²²Kansi beno, beno me zaba mfunu na yandi, samu mutindu mosi, lokola muana kena kusadisa tata n'andi, yandi mpe kena kusala na munu na Nsangu ya Mbote. ²³Kivuvu kele ti mu ke tinda yandi kana mume zaba mbote mutindu mambu na munu kesukila. ²⁴Kansi mume tula kivuvu na Mfumu Nzambi mpe na munu mosi, muke kuiza ntama mingi ve. ²⁵Mume mona yakele mfunu mingi na kudisa beno Epafalodito. Yandi kele mpangi na munu mpe kinuani kintuadi na munu, ntumua mpe kisadi samuna bansatu na munu. ²⁶Ntangu beno kuwaka ti yandi belaka, yandi vuandaka na kiadi mingi mpe yandi vuandaka zina ntima nsatu ya kuvuanda na beno nionso. ²⁷Kimbevo ya ngolo vuandaka na yandi mpe yandi zolaka kufua, kansi Nzambi fuilaka yandi kiadi. Yandi ve kansi na munu samu mu vuanda na mpasi kaka na mpasi ve. ²⁸Mu zominaka kutindila beno yandi samu ti beno sepela ntangu beno ke mona yandi, mpe mu kitisa ntima. ²⁹Na nkumbu ya Mfumu, beno yamba Epafolodito na kiese nionso. Benoit zitisa bantu lokola yandi. ³⁰Samu yandi zolaka fuila na kisalu ya Klisto. Yandi zolaka zimbisa(vidisa) moyo n'andi samuna kusadisa munu mpe kusala yina beno lenda sala ve samuna munu.

Chapter 3

¹Yankaka, bampangi na munu, beno yangalala na Mfumu. Mu ke lemba ve kusonikina beno bamambu yina beno me zaba. Ya ke tanina beno kansi. ²Beno keba(luenga) na bayimbua. Beno luenga na bisadi ya yimbi. Beno keba na bayina zenguaka mbote ve. ³Samu beto zenguaka nzutu mbote mbote. Beto nde ke sambilaka na Mpeve ya nzambi. Beto nde ke kukiyanaka kati na Klisto Yesu, mpe beto ke tulaka kivuvu na musuni ve. ⁴Munu diaka na lenda tula kivuvu na munu na musuni (nsuni). Kana muntu me banza ti yandi lenda tula kivuvu na musuni, munu lendaka lutila. ⁵Bazengaka munu na kilumbu ya nana, samu, mukele ya Isaeli, na dikanda ya Benyamini; muke Ebeleo ya Baebeleo. Na nsiku, mukele mfalisi. ⁶Mu zomaka dibundu na kinkesi nionso. Mumonanaka na lusembolo ve na yina me tadila lunungu ya minsiku. ⁷Kansi, mambu yina vuandaka ndandu na munu, mu talaka yau bonso mfulu, samuna Klisto. ⁸Mutindu yina, mu kena kutala mambu'ango lokola mfulu, samuna nzayilu ya kukuka ya Yesu-Klisto, Mfumu na munu. Samuna yandi nde mu yambulaka mambu nionso. Mu kena kutala yau lokola poto poto, samu mu baka(nunga) Klisto ⁹mpe mu monika kati na yandi. Ve, na lunungu na munu ve, yina me katuka na nsiku. kansi kintuadi na yina ke bakamanaka na lukuikilu na Klisto, lunungu yina ke katukaka na Nzambi salamaka na zulu ya lukuikilu. ¹⁰Na kilokula yayi, muzola zaba Klisto, mpe kilendo ya mfulukulu n'andi, mpe kintuadi ya bampasi n'andi. Mu zola fuanana na Klisto na lufua n'andi, mpe na mutindu ya nkaka, ¹¹mu kuma ti na mfulukusu kati na bafua. ¹²Ya kele ve ti me tambula bima yayi, mukuma ntete ve na kitezo ya lunungu. Kansi mu kena kuzaula, kumeka(kutonta) kusimba yau, samu ti munu mosi mpe, ba simbaka munu na Yesu-Klisto. ¹³Bampangi, mu ndima ntete ve ti me simbaka yandi. kansi mu kene kusala diambu yayi: kuvilakana yina me lutaka, mpe kutadila yina kele na ntuala, ¹⁴mu kena kuzaula ti na nsuka, samu mu baka nsendo ya mbokolo ya Nzambi na Yesu-Klisto. ¹⁵Na yau, beto nionso kele ya kuyunduka, beto vuanda dibanza mosi. Kana beno kele na mabanza yankaka, Nzambi ke kienzula beno na diambu yina. ¹⁶Kansi, yina beto nungaka kubaka, beto simbidila yau mbote mbote. ¹⁷Bampangi, beno landa tanginina munu. Meso na beno ya tala bayina kena kudiata na mutindu ya beto. ¹⁸Mingi kati na beno kena kudiata(kutambula) bonso mintantu ya dikulunsi ya Klisto, Bayina mu vuandaka zabisa beno mbala na mbala, mpe mu kena kuzabisa beno na kinsanga na meso. ¹⁹Na nsuka nsendo na bau kele mbungulu(kufukusua), samu Nzambi na bau kele bivumu na bau, nzitusu na bau kele na mambu ya nsoni. Mabanza na bau kele na bima ya ntoto(yinza). ²⁰Kansi, kisi nsi nabeto kele na mazulu, mpe beto kuna kena kuvingila Mvuluzi mosi, Mfumu Yesu Klisto. ²¹Yandi ke kitula nzutu na beto ya luyinunu, samu ya fuanana na nzutu na yandi ya nkembo, yina salamaka na kilendo n'andi ya kusala bima nionso na yinsi ya kimfumu na yandi.

Chapter 4

¹Na yau, bampangi na munu ya nzola ba yayi mu kena kumonina kingunda, beno kele kiese mpe kolola na munu, mutindu yina beno siama na Mfumu. ²Mu kena kubombidila Evodia na Sintika na kuvuanda na mabanza mosi na Mfumu. ³Na yau, mu kena kubombidila nge diaka, mpangi na munu na diyinza, sadisa bakento yayi, samu bavuandaka salaka kintuadi na munu na kulonga Nsangu ya Mbote, kintuadi na Klema mpe bampangi ya nkaka yina me bikana kele bankumbu na bau na mukanda ya moyo. ⁴Beno yangalala na Mfumu ntangu nionso. Mu kena kutuba dika beno yangalala. ⁵Bika nlembami na beno ya zabakana na bantu nionso. Mfumu ke lukufi. ⁶Beno vuanda mayindu na kima mosi ve. Kansi na mambu nionso, beno zabisaka nsatu na beno na Nzambi, na lusambulu, na bandombolo, na mvutudulu ya matondo. ⁷Mpe yenge ya Nzambi, me lutila mayele na beto, ke kenga bantima mpe mabanza na beno na Klisto Yesu. ⁸Na yau, bampagi, nionso yina keleka ya kieleka, nions yina kele ya luzitu, nionso yina kele ya lunungu, nionso yina kele ya kuvedila, nions yina kele ya kuzolakana, nionso yina kele ya nzitusu, kana diambu ya kusonga, kana diambu me fuana na nzitusu, beno banzila yau. ⁹Mambu beno longuaka, tambulaka, kuwaka, mpe monaka na munu, beno sadila yau. Mpe nzambi ya yenge ke vuanda na beno. ¹⁰Mu me sepela mingi na Mfumu samu na ntangu yayi, beno me vutula diaka ndandu na beno na munu. Ya kieleka na ntete beno vuandaka mona ndandu na munu, kansi beno bakaka diluaku ve ya kusadisa munu. ¹¹Mu kena kutuba yau samuna bansatu ya munu ve, samu mu longukaka kumesana na konso ntangu. ¹²Mu me zaba kuvuanda na nsukumunu, mu me zaba kuvuanda na mvuilu. Na mutindu nionso mpe na knso dimbu, mu longukaka disuekamu. mutindu nini kuyukutusua mpe kufua nsatu na ntangu mosi, kuvuanda na mvuilu mpe na nsukumunu. ¹³Mu lenda sala mambu nionso na yandi ke siamisaka munu. ¹⁴Kansi, beno salaka diambu ya mbote ya kusangana na bampasi na munu. ¹⁵Mpe beno me zaba, beno bantu ya Filipi ti, na mbadukulu ya Nsangu ya Mbote, ntangu mu katukaka na Makedonia, dibundu mosi ve sadisaka munu, kana beno ve. ¹⁶Ata ntangu mu vuandaka Tesalonika, beno tindilaka munu bambala mingi lusadusu samuna bansatu na munu. ¹⁷Ya kele ve ti mu kena kulomba lusadusu, kansi mu kena kusosa mbutu ke niekisa (tomisa) kikuluntu na beno. ¹⁸Mu tambulaka nionso, mpe mu kena mvuilu mingi, mu kele ya kulunga. Mu tambulaka (bakaka) na maboko ya Epafolodito bima yina beno tindilaka munu, ya kele malasi ya nsunga ya mbote, mpe nkayilu ya kufuana me zolakana na Nzambi. ¹⁹Na yau, Nzambi na munu kevutudila beno na mutindu kele bimvuama na yandi mpe bansatu na beno nionso, na nzitusu kele na Klisto Yesu. ²⁰Ntangu yayi, bika Nzambi mpe Tata na beto baka nziyusu ntangu nionso, Amen. ²¹Beno pesa mbote na banlongo nionso na Jesu-Klisto. Bampangi yina kele na munu me pesa beno mbote. ²²Banlongo nionso me pesa beno mbote, mpe mingi mingi bantu ya yinzo ya Kaisala. ²³Bika nlemvo ya Mfumu na beto Jesu -Klisto vuanda na beno nionso. Amen.

Colossians

Chapter 1

¹Paulu, ntumua ya Yesu Klisto na luzolo ya Nzambi, mpe mpangi ya bakala Timoteo, ²Na basantu mpe bampangi minkuikizi kati na Klisto kele na mbanza Kolosai, bika nlemvo mpe luvuvamu vuanda na beno, yina me katuka na Nzambi Tata na beto. ³Beto kena kuvutula matondo na Nzambi, Tata ya Mfumu na beto Yesu Klisto, mpe beto lenda bika ve samuna kusambidila beno. ⁴Na nsangu beto kuwaka samuna lukuikilu na beno kati na Yesu Klisto mpe na nzola na beno na ntadisi ya basantu nionso, ⁵samuna kivuvu na yina bakubikilaka beno na mazulu, mpe bika nsangu ya mbote ya tseleka, nsangu yina ya ntete ntete ya Masonukua ya Nlongo pesaka beno nzayilu. ⁶Yandi kele kati na beno, mpe kati na yinza ya mvimba; yandi me buta bambutu, mpe ya kena kuyunduka kaka, bonso kifuani kele kati na beno, kubanda nkangu yina beno kuwaka mpe beno zabaka nlemvo ya Nzambi kufuanana na tseleka. ⁷Na kulandila banduengoso yina beno bakaka na Epafala, mpangi na beto ya luzolo, kintuadi na ksalu, yina kele samuna beno kisadi mosi ya kukuikama na Klisto, ⁸mpe yina longisaka beto yinki mutindu ya nzola Mpeve kena kusadila beno. ⁹Yau yina beto mpe, katuka na kilumbu yina beto kuwaka yau, beto kena kutatamana kusambila Nzambi samu na beno, mpe kulonba ti beno fulusua na nzayilu ya luzolo na yandi, na nduenga nionso mpe mayele ya kimpeve, ¹⁰Samuna kuvuanda na kikadilu na mutindu ya Mfumu mpe kuyangidika yandi mvimba mvimba na kubutaka mbutu na mutindu ya bisalu nionso ya mbote mpe na kukula na nzayilu ya Nzambi, ¹¹na nionso yina, beno fuana siamusua na nzila ya kilendo ya nkembo na yandi, samu ti beno vuanda bilumbu nionso na kiese, mpe bantu ya kivuvu mpe mvibudulu. ¹²Beno vutula matondo na Tata, yina me kumisa beno bantu ya kukuka na kubaka difua ya basantu na kati na kukia, ¹³yina kangulaka beto na

kilendo ya kitombe mpe yandi nataka beto na kati ya kimfumu ya Muana, na luzolo na yandi.¹⁴ Na yandi beto kanguluaka mpe beto tambulaka ndemvokolo ya masumu.¹⁵ Yandi kele kifuani ya Nzambi kemonanaka ve, yandi(Yesu Klisto) butukaka ya ntete na bivangua nionso.¹⁶ Na yandi salamaka bima nionso ke na mazulu mpe na ntoto, yina ke monanaka na yina ke monanaka ve, bivuandulu, nzitusu, bilendo, bimbumu. Nionso yandi salaka ya ke ya yandi.¹⁷ Yandi kele ya ntete(na ntuala) na bima nionso, mpe nionso ke na kuzinga samuna yandi.¹⁸ Yandi kele yintu ya nzutu ya yinzo ya Nzambi; yandi kele mbadukulu, ya ntete na kuvutuka kati na bafua, samu yandi vuanda ya ntete na nionso.¹⁹ Samu Nzambi zolaka ti kufulusua vuanda na yandi; ²⁰Yandi zolaka na nzila na yandi, nionso wizana, yina kele na ntoto mpe yina kele na makulu, na kutula luvuvamu na nzila na yandi, na nzila ya menga na yandi na dikulunsi.²¹ Mpe beno, bayayi vuandaka mbala ya nkaka banzenza mpe batantu na mabanza na beno mpe na bisalu na beno ya yimbi, ntangu yayi yandi wizisaka beno na nzila ya lufua ya nzutu na yandi ya kinsuni,²² samuna kukitula beno basantu na ntuala na yandi, kukondua kieta mpe kubamunua ve,²³ kansi kana beno me vuanda ya kusiana mpe ya ku telema ngui na lukuikilu, kukondua kuvengama na kivuvu ya nsangu ya mbote beno kuwaka, yina balongaka na bivangua nionso na insi ya dizulu, mpe munu,Paulu, tuluaka kisadi.²⁴ Mu ke na kiese samuna bampasi na munu samuna beno; mpe yina kena kukondua na bampasi ya Klisto, mu kena kumanisa yau na nzutu na munu, samu nzutu na yandi kele Inzo ya Nzambi.²⁵ Samuna yau bakumisaka munu kisadi, nakutala mbebe yina Nzambi pesaka munu na kuvuanda kimfini na beno, samu mu longa ntangu nionso mambu ya Nzambi,²⁶ disuekamu ya nene vuandaka ntangu nionso bambandu na bambandu, kansi bubu yayi yandi me monisaka yau na basantu na yandi,²⁷ na nani Nzambi zonaka pesa nzayilu ya kuzaba yinki disuekamu ya kimvuama ya nkembo kele kati na bapaien, kuzaba: Klisto kati na beno, kivuvu na nkembo.²⁸ Yandi nde beto kena ku longa, kuniakisa muntu nionso, mpe kulonga muntu nionso na nduenga nionso, samuna kumonisa muntu nionso na Nzambi, ti yandi me kituka ya kufuana kati na Klisto.²⁹ Yau yina mu kena kusala, na kunuanaka na ngolo na yandi, yina kena kusala kati na munu.

Chapter 2

¹Na yau, mu zola ti, beno zaba inki mutindu ya nkindu ya nene mu kena kunuanaka samuna kubuela beno maboko, mpe samuna bayina ke na Laodikia, mpe samuna bau nionso yina mona ntete ve yilungi na munu na kinsuni. ²Samu ti bavuanda na ntima ya kufuluka na mbombolo, bau vuanda kintuadi na nzola, mpe na kitezo ya mayele ya kufuana samuna kuzaba disuekamu ya Nzambi, kele Klisto, ³kati na disuekamu me suekua binvuama nionso ya nduenga mpe ya nzayilu. ⁴Mu kena kutuba yau samu ti muntu vunuka ve na bampova ya kuleba yina kebuisaka bantu. ⁵Samu, kana mu kele na beno ve na nsuni, mu kele na beno na kimpeve, na kumonisa kiese na nkubukulu ya mbote yina kele na beno, mpe kusikalala ya kiminu na beno kati na Klisto. ⁶Yau yina, na kumona ti beno me yambaka Mfumu Yesu Klisto, beno diata kintuadi na yandi, ⁷beno ke ya kumena bamianzi mpe ya kitungua na yandi, mpe ya kusikalala na lukuikilu, na nzila ya ndongosolo yina ba pesaka beno, mpe ya kufuluka na matondo. ⁸Beno keba, muntu kumisa beno kisakununu na yandi ve, na nzila ya nduenga samuna kubuisa bantu, mpe na nzila ya luvunu na ya bantu ke yekamanaka na kinkulu, na mabanza ya bana fioti ya inza, kansi na Klisto ve. ⁹Samu kati na nzutu na yandi me fuluka kinzambi na yandi nionso. ¹⁰Beno kele ya kufuluka na nionso samuna yandi, yand'ikele Mfumu ya bikuluntu nionso mpe ya lulendo nionso. ¹¹Mpe na yandi beno zenguaka, na nzengolo ya diboko ya muntu ve, kansi na nzengolo ya Klisto, yina fueti vuanda namvundulu ya nzutu ya kinsuni. ¹²Na kuzikua na yandi na nzila ya mbotokolo, beno futumukaka kintuadi na yandi, na nzila ya lukuikilu na lulendo ya Nzambi, yina futumukaka yandi na bafua. ¹³Beno vuandaka ya kufua samuna bamambu na beno ya yimbi, mpe samuna kukondua kuzengua na kinsuni, yandi pesaka beno luzingu na yandi, na kulemvuka beto samuna bamambu na beto ya yimbi. ¹⁴Yandi vinzunaka bisono ya minsiku yina vuandaka kakidila mpe yina zengilaka beto bitumbu, mpe yina kele kintuadi na beto ve, yandi. bebisaka yau na kukomaka yau na dikulunsi; ¹⁵Yandi zionaka kilendo ya bakuluntu mpe kimfumu na bau, bosi yandi yekulaka bau na ntuala ya nkangu, na kunungaka bau na nzila ya dikulunsi. ¹⁶Muntu ve lenda sambisa beno na yina me tala kudia to kunua, to na yina me tala nkinzi(feti), na ntubukulu ya ngonda to ya tumingu: ¹⁷Yau vuandaka kini ya bamambu ke kuiza, kansi nzutu kele ya Klisto. ¹⁸Beno bika ve muntu kuiza ziona beno nsendo ya ndungunu, ata yandi me kuiza kudimonisa na luyinunu mpe na nsambudulu ya bambasi, mbala ya nkaka samuna kukiyana ya mpamba na mabanza na yandi ya kinsuni, ¹⁹kukondua kintuadi na Mfumu, zaba ti nzutu nionso ke ya kusiamusua mpe ya kuzolakana ngolo na bansinga, yau ke kulaka mutindu Nzambi kena kupesila. ²⁰Kana beno kele ya kufua na Klisto na bamfietokoso ya yinza, samuna yinki, bonso beno kena kuzinga na yinza, ba kena kutatimisa beno bansiku yayi: ²¹kubaka ve! kuleka ve! kuzinga ve! ²²Bansiku nionso ke fukila mpamba, mpe ya me salama na mikanda mpe na binkulu ya bantu? ²³Bau kele, na kisika ya tseleka, mbonokono ya nduenga, na kusala lusambulu naluzolo na bau, na luyinunu mpe nkuamusu ya nzutu, kansi babaka kima ve mpe ba kena kupesa samuna kuyangidika nsuni.

Chapter 3

¹Kana ti beno me futumukaka kintuadi na Klisto, beno sosa bima kele na zulu, kisika Klisto kele ya kuvuanda na lubakala ya Nzambi. ²Beno luta zola mingi bima ya zulu, Kansi yina kele na ntoto ve. ³Samu beno kele ya kufua, mpe moyo na beno kele ya kufua kati na Klisto mpe kati na Nzambi. ⁴Na ntangu Klisto, moyo na beno, ke monana, beno ke monana kintuadi na yandi na nkembo. ⁵Na yau, beno kufua bandambu yina kele na ntoto, kindumba, nsumukunu, banzinunu, bansatu ya yimbi, nzola ya kuluta ya mbongo, nionso yayi me monisaka nsambudulu ya biteki. ⁶Na nzila ya bima yayi nde nganzi ya Nzambi ke kuminaka bana yina ke kolamaka, ⁷batangu ya nkaka, beno Vuandaka tambulaka kati ya bim'ango, na ntangu beno vuandaka zinga luzingu ya masumu. ⁸Kansi bubu yayi, beno me bika bima nionso yayi, nganzi, mabanza ya kibulu, nganzi nganzi, ntiakulu, bampova ya luvunu yina lenda bima na yinua na nge. ⁹Beno vunasana ve beno na beno, beno vuluaka na kimuntu ya ntama mpe na bisalu na yandi. ¹⁰Bosi, beno vuataka kimuntu ya yimpa, yina me soba beno nzayilu, samuna kuvuanda kifiani ya yina salaka yau. ¹¹Awa ata ngeleki ata n'yuda kele diaka ve, ata ya kudabua (kuzengua) ata ya kudabua ve, ata kimpumbulu ata nsikite, ata nanga ata wakimpuanza; Kansi Klisto kele nionso mpe samuna bau nionso. ¹²Yau yina, mutindu beno kele bisolua ya Nzambi, basantu mpe banzolua, beno vuataka ntima ya kinkenda mpe ya kiadi, ya mambote, ya luyinunu, ya nlembami, ya luvibudulu. ¹³Beno vibasana beno na beno, Bosi kana muntu ke na diambu na muntu ya nkaka, beno lombasana nlemvo. Mutindu mosi Klisto lemvukilaka beno, beno lombasana nlemvo. ¹⁴Kansi na ntuala ya bamambu nionso yayi, beno vuanda (vuata) zola, yau kele kikangulu (nsinga) ya lunungu. ¹⁵Bika luvuvamu ya Klisto yina ba bokidilaka beno samuna kitunga nzutu mosi tala bantima na beno. Mpe beno vuanda na nzayilu. ¹⁶Bika mambu ya Klisto vuanda mingi kati na beno; beno lombasana mpe beno siamasana bayayi na bayankaka na nduenga nionso, na miyimbu ya Davidi, na miyimbu ya nsikulu, miyimbu ya kimpeve, kuyimbilaka Nzambi kati na bantima ya beno na nsongolo ya nlemvo. ¹⁷Mpe konso kima yina beno lenda sala, na mpova to na kisali, beno sala yau na Nkumbu ya Mfumu Yesu, na kuvutulaka matondo na Tata Nzambi na nzila na yandi. ¹⁸Bakento, beno lemvukaka na babakala na beno, bonso ya me fuana na Mfumu. ¹⁹Babakala, beno zolaka bakento na beno, beno vuandaka na bau ndudi ve. ²⁰Bana, beno tumamaka bibuti na beno na nionso. Samu yau kele ya kuzolakana na Mfumu. ²¹Batata, beno fuemisaka bana na beno ve, samu ba kondua kibakala ve. ²²Bisadi, Benoit tumamaka bamfumu na beno ya kinsuni, na meso na bau kaka ve, samuna kusepedisa bantu, kansi na luzolo ya ntima mpe kumona wonga ya Mfumu. ²³Nionso beno ke sala, beno sala yau na ntima ya mbote, bonso kaka na Mfumu, Kansi samuna bantu ve, ²⁴na kuzabaka ti beno ke baka nsendo ya difua ke katuka na Mfumu. Benoit sadila Klisto, Mfumu. ²⁵Samu yina ke sala na mutindu ya kufuanakana ve, ke baka nsendo na kisali na yandi, mpe ba ke lemvukila muntu ve.

Chapter 4

¹Minlongi, beno pesa na bisadi na beno yina kele ya kudedama mpe ya kufuanakana, na kuzabaka ti beno mpe, beno kele na Nlongi mosi na dizulu.²Beno tatamana na lusambulu, beno kaya meso na mvutudulu ya matondo.³Beno sambila mpe diaka samuna beto, samu ti Nzambi zibudila beto kielo ya mambu, samu munu muangisa disuekamu ya Klisto, na yau munu kele ya kukangama(na luvaku),⁴mpe kupesa nzayilu na mutindu munu lenda tubila yau.⁵Beno vuanda na nduenga na ntuala ya bayina kele na nganda, mpe beno sadila ntangu.⁶Bika mpova na nge vuanda ntangu nionso kintuadi na nlemvo, kutuisa yau mungua, samu beno zaba yinki mutindu beno ke pesila mvutu na konso muntu.⁷Tikiko, mpangi ya zala mpe kisadi ya kukuikama, kindiata na kisalu kati na Mfumu, yandi ke zabisa beno mambu yina me tadila munu.⁸Me tindila beno yandi na luzolo, samu beno zaba bamambu ya beto, mpe yandi bombidila bantima na beno.⁹Me tinda yandi kintuadi na Onesimo, munkuikizi mpe mpangi ya zola, yandi kele mpe ya beno. Bau ke zabisa beno nionso kena kuluta awa¹⁰Alisitalako, kindiata na munu na kukangua, me pesa beno mbote,mutindu mosi na Malako,muana ya ngudi a nkazi ya Banaba, na diambu'ango yina beno ndimaka kusungika, kana yandi me kuiza na beno, beno ndima yandi.¹¹Yesu, yina bake bokidilaka na nkumbu ya Yute, me pesa beno mpe mbote. Bau kele na kimvuka ya bayina kele ya kuzengua, mpe yandi mosi kaka vuandaka sala na munu samuna kimfumu ya Nzambi, mpe yandi kaka vuandaka bomba munu.¹²Epafalasa, yandi kele mpangi ya beno, yandi me pesa beno mbote: yandi kele kisadi ya Yesu Klisto, yandi ke lembaka ve na kunuana samuna beno na bisambu, samu beno vuanda ya ku telema na kuzaba kulemvuka na luzolo ya Nzambi.¹³Mu kena kupesa kimbangi samuna yandi, ti yandi kele na kisali mingi samuna beno, na bayina kele na Laodikia, mpe na Yelapoli.¹⁴Luka, dokuta, yandi kele yakuzolakana, kintuadi na Damasi bau me pesa beno mbote.¹⁵Beno pesa mbote na bampangi kele na Laodikia, mpe na Nimfa, na dibundu kele na yinzo na yandi.¹⁶Na ntangu beno ke tanga mukanda yina, beno sala ti yau tangama diaka na dibundu kele na Laodikia, bosi beno ke tanga yau na nkangu ya mvimba ke kutakana na Laodikia.¹⁷Mpe beno tubila Alakipo: Toma simba kisali nge bakaka kati na Mfumu, samu ti nge sala yau mbote.¹⁸Me pesa beno mbote,munu Paulu, me sonika na diboko ya munu mosi. Beno bambuka moyo na bansinga na munu. Bika nlemvo vuanda na beno!

1 Thessalonians

Chapter 1Polo, Sivano mpe Timoteyo na dibundu ya Tesalonika na Nzambi Tata mpe Mfumu Yesu Klisto. Bika nlemvo mpe yenge vuanda na beno.

²Beto kena kutatamana kuvutula matondo na Nzambi samuna beno nionso, ntangu beto ke tangaka bankumbu na beno na bansambulu na beto.³Beto ke bambukilaka moyo ntangu nionso, na ntadisi ya Nzambi Tata na beno, mavanga na beno ya kiminu, nzola na beno yaku kuikama mpe ntatumunu ya kivuvu na beno na Mfumu na beto Yesu Klisto.⁴Bampangi ya nzola na Nzambi, beto me zaba ti yandi ponaka beno,⁵samu nsangu na beto ya mbote kuizaka na beno, na kutuba ve, kasi na lulendo, na Mpeve ya Nlongo mpe na nsikudukusu ya nene. Mutindu mosi, beno me zaba mpe mutindu nini ya batu beto vuandaka kati na beno samu na ndandu na beno.⁶Beno me kumaka milandundi ya beto mpe ya Mfumu, lokola beno tambulaka mambu ya Nzambi na kati ya nzomono mingi na mayangi ya Mpeve ya Nlongo.⁷Beno me kumaka mbonosono samuna batu nionso yina lekaka kiminu na Makedonia mpe na Akayi.⁸Samu ti, banda na beno, mambu ya Nzambi muanganaka na Makedonia mpe na Akayi kaka ve, kasi na bifulu nionso yina kiminu na beno na Nzambi kumaka. Na yawu, yakele mfunu ve na kutubila yawu.⁹Samu bawu mosi tubaka mutindu beto kotilaka na beno mpe beno balukaka na Nzambi na kufila biteki manima samu na kusadila Nzambi ya moyo mpe yakieleka.¹⁰Batubaka ti beno kena kuingila, na mazulu, Muana na yandi yina yandi fulukisaka na bafua, Yesu, ke taninaka beto na nganzi ke kuiza.

Chapter 2

¹Pamba ve, beno me zaba, bampangi ngizulu na beto na beno vuandaka ya mpamba ve. ²Beno me zaba ti beto lunguaka ntete mpe kuamusuaka na nsoni nionso na Filipi. Beto siamusuaka na Nzambi na beto samu beto samunina beno masonukua ya Nzambi na kati ya bampasi mingi. ³Samu ti mbombolo na beto katukaka na nzimbusu ve, na nsumukunu ve, na luvunu ve. ⁴Kansi mutindu Nzambi ndimaka kupesa beto nsangu ya mbote, samu na yawu beto ke tubaka. Beto ke tubaka samuna kukizodisa na batu ve, kansi na Nzambi, yandi ke kongudilaka bantima na beto. ⁵Samu ntangu mosi ve beto sadilaka mambu ya kufiedila bantima ya batu, mutindu beno me zabila, to samu na nzinunu ya mbongo, Nzambi kele mbangi, ⁶to kusosa nkembo ya batu, ke katuka na beno to batu ya nkaka. Beto lendaka zomina nzitusu ya bantumua ya Klisto. ⁷Kansi, beto vuandaka nlembami kati na beno lokola ngudi kena kubombidila bana na yandi. ⁸Na yawu, beto zonaka beno. Beto vuandaka na kiese na kukabula na beno, mambu ya Nzambi kaka ve, kansi bamoyo na beto mpe, samu beno kumaka ntalu na beto. ⁹Pamba ve, bampangi, beno tebukilaka kisalu na beto mpe ntovokolo na beto ntima. Mpipa mpe muini, beto vuandaka sala, samu beto bika sala beno kizitu, na ntangu beto vuandaka samunina beno nsangu ya mbote ya Nzambi. ¹⁰Beno kele bambangi, kintuadi na Nzambi, ya ndiatulu na beto ya nlongo, ya lunungu mpe mezanga lusembo na ntuala ya beno lekaka kiminu. ¹¹Mutindu mosi tata ke lubulaka bana na yandi, beno me zaba mutindu beto lombilaka mpe sikidikisaka mosi mosi na beno, ¹²samu beno tambula na mutindu ya kufuana na ntadisi ya Nzambi yina ke na kubokila beno na kimfumu na yandi mpe na nkembo na yandi. ¹³Na yawu, beto ke vutudilaka Nzambi matondo ti, ntangu beto samuninaka beno mambu ya Nzambi, beno yambaka yawu ve lokola mambu ya mutu, kansi mutindu yakele : mambu ya Nzambi. Yawu mambu yango kena kusala kati na beno lekaka kiminu. ¹⁴Samu ti beno, bampangi, beno me kumaka minlandudi ya mabundu ya Nzambi kele na Yuda na Klisto Yesu, samu ti beno mpe, beno lunguaka kuama yina batu ya yinsi na beno lunguaka na Bayudayo. ¹⁵Bawu Bayudayo kufuaka Mfumu Yesu na bambikudi; bawu zomaka beto, na yawu bazolakanaka na Nzambi ve. Kansi, bakele kintantu na mutu nionso. ¹⁶Bake kakidilaka beto na kusamuna bapakanu samu ti bavulusua; na nzila yina bake na kufunisa masumu na bawu mpe nganzi ya Nzambi fuana buila bawu kaka na ntangu ya zimunina (nsuka). ¹⁷Bampangi, beto vambanaka na beno na ntangu ya fioti, na nzutu kansi na ntima ve. Beto vuandaka sosa na kimfuzi nionso ti beto mona beno, ¹⁸samu ti, bambala mingi, munu Polo, mu zinaka ntima na kukuiza na beno, kansi Satana vuandaka kakidila beto. ¹⁹Samu ti, kivuvu na beto, to kiese na beto, to kolola ya nzitusu na beto nini na ntadisi ya Mfumu na beto Yesu na ngizulu na yandi? Yakele ve beno, na bayankaka? ²⁰Pamba ve beno kele nkembo mpe kiese na beto.

Chapter 3

¹Na yawu, ntangu beto kena kukoka kuvibidila diaka ve, mabanza na beto kele ti beto bikana beto mosi na Atene. ²Beto tindaka Timoteo, mpangi na beto mpe kisielo ya Nzambi na nsamununu ya nsamu ya mbote ya Klisto, samu na kusiamisa beno mpe kubomba beno na kiminu na beno. ³Beto salaka yawu samu mutu mosi ve zezusua na bampasi yayi, samu ti na yawu beto bokuduluaka. ⁴Ya kieleka, ntangu beto vuandaka na beno, beto lubulaka beno ti beto ke zomua, mpe beto kena kumona yawu. ⁵Na yawu, ntangu mukokaka diaka ve kuvibidila, mu tindaka ntumua samu mu zaba mutindu kele kiminu na beno, kana mvukumuni me vukumuna beno, mpe kisalu na beto ya vuandaka ya mpamba. ⁶Kansi ntangu Timote katukaka na beno, yandi natinaka beto bansangu ya mbote me tadila kiminu mpe nzola na beno. Yandi tubilaka beto ti beno ke tebukilaka beto ntima ntangu nionso, mpe beno ke na nsatu ya kumona beto, mutindu beto mpe kena nsatu yaku mona beno. ⁷Samuna yawu, bampangi, na kati ya bampasi mpe nzomono na beto nionso, beto bombuaka samu na kiminu na beno. ⁸Samu ntangu yayi beto kele moyo, kana beto me siamusua na Mfumu. ⁹Samu ti mutindu nini beto lendaka vutudila Nzambi matondo na kiese na beno kena kumonisa beto na ntadisi na yandi? ¹⁰Mpipa mpe muini, beto kena kubombidila yandi beto mona bizizi na beno mpe kukokisa yina me zanga na kiminu na beno. ¹¹Bika yandi mosi Nzambi mpe Tata na beto, na Mfumu na beto Yesu, batuadisa nzila na beto ti na beno. ¹²Bika Mfumu funisa mpe niekisa nzola samuna beno na beno mpe samuna batu nionso, mutindu beto ke nakusadila yawu na beno. ¹³Yandi sala yawu, samu yandi siamisa bantima na beno na kukondua lusembo na nlongo na ntadisi ya Nzambi mpe Tata na beto na ngizulu ya Mfumu na beto Yesu Klisto kintuadi na banlongo nionso.

Chapter 4

¹Na nsuka, bampangi, beto kena kusiamisa mpe kubombidila beno na Mfumu Yesu Klisto. Mutindu beto zabisaka beno mutindu nini beno fueete tambudila samu na kuzolakana na Nzambi, mpe beno kena kusala yawu. Kansi beno luta sala yawu, ²samu ti beno me zaba bansikudukusu beto pesaka beno na Mfumu na beto Yesu Klisto. ³Samu Nzambi zona mbiekolo na beno, ngiangulu ve; ⁴mutu na mutu zaba mutindu yaku kebila nzutu na yandi nanlongo mpe na luzitu, ⁵kukipesa ve na nzinunu ya nzutu (mutindu ke sadilaka bapakanu yina zaba Nzambi ve). ⁶Mutu mosi ve sadila luvunu to sala mpangi na yandi yimbi na diambu yina, samu ti Mfumu Nzambi ke vutusa ndinda na mambu nionso yina, mutindu beto lubudilaka mpe pesaka beno kimbangi. ⁷Samu ti Nzambi bokila beno na nsumukunu ve, kansi na nlongo. ⁸Na yawu, mutu yina ke niafuna bansikudukusu yayi me niafuna batu ve, kansi Nzambi, yina ke pesaka beno Mpeve na yandi ya Nlongo. ⁹Na yina me tadila nzola ya kimpangi, yakele mfunu ve basonikina beno samuna yawu, samu Nzambi yandi mosi longaka beno naku zolasana beno na beno. ¹⁰Yawu mpe beno ke salaka na bampangi nionso kele na Makedonia nionso, kansi beto kena kubombidila beno, bampangi, na kuluta sala yawu. ¹¹Beto kena kubombidila beno diaka na kuzomina kuzinga na nlembami, na kusalaka mambu na beno mosi, na kusala na maboko na beno, mutindu mu sikidikisaka beno. ¹²Beno sala yawu, samuna kutambula na mutindu yaku songa na kivumi na batu yina kele na nganda ya kiminu, mpe samu beno zanga kima mosi ve. ¹³Bampangi, beto zona ve ti beno bika zaba mambu me tadila bayina kena kuleka, samu beno vuanda ve na kiadi mutindu kele bayina me zanga nsiamusu na yina me tadila mambu ke kuiza. ¹⁴Samu ti, kana beto me leka kiminu ti Yesu kufuaka mpe yandi fulukaka, mutindu mosi, Nzambi ke fulukisa, kintuadi na Yesu, bayina lekaka kati na yandi. ¹⁵Samu ti, tala, beto kena kuzabisa beno na nkumbu ya Mfumu, ti beto kele moyo, kena kuingila ngizulu ya Mfumu, beto ke tekila ve bayina me lekaka. ¹⁶Samu Mfumu yandi mosi kekatuka na dizulu mpe, na mbokolo ya ndinga ya nkulutu ya bambasi, mpe na tulumbeta ya Nzambi, mpe bayina kufuaka na Klisto ke fuluka ntete. ¹⁷Bosi beto kele moyo, beto bikanaka, beto ke zangulua sika mosi na matuti samu beto kutana Mfumu na mpeve, mutindu yina beto ke vuanda na Mfumu ntangu nionso. ¹⁸Beno bombasana na mambu yina.

Chapter 5

¹Bampangi, mfunu kele ve ya kusonikina beno na yina me tadila bantangu na bansungi, ²samu beno me zaba mbote ti kilumbu ya Mfumu ke kuiza lokola muyibi na mpipa. ³Ntangu bake tuba : "Yenge mpe luvovomo," buna mbungulu ke tumbu buila bawu. Yake vuanda lokola miangala ya nketo ke zona buta. Bake vuka ata fioti ve. ⁴Kansi, bampangi, beno kele na kitombe ve samu ti kilumbu yina sutukisa beno lokola muyibi. ⁵Samu ti beno kele beno nionso bana ya kiya mpe bana ya muini. Beto kele bana ya mpipa ve, ya kitombe ve. ⁶Na yawu, beto bika leka lokola batu yankaka, kasi beto kaya meso mpe beto kukikenga, ⁷samu ti bayina ke lekaka, bake lekaka na mpipa, mpe bayina ke koluaka, bake koluaka na mpipa. ⁸Kansi, lokola beto kele bana ya muini, beto kukikenga; beto vuata nkaku ya kiminu na ya nzola, mpe yimpu ya kivuvu ya mpulusu ke kuiza, ⁹samu ti Nzambi zengilaka beto nganzi ve, kasi na kubaka mpulusu na Mfumu na beto Yesu Klisto. ¹⁰Yandi kufuaka samuna beto, samu ti, ata beto kena kukaya meso, to beto kena kuleka, beto vuanda na yandi. ¹¹Na yawu, beno bambasana mpe kutungasana, mutindu beno ke sadilaka yawu. ¹²Bampangi, beto kena kulomba beno na kuzaba bayina ke na kusala kati na beno mpe kele na zulu na beno kati na Mfumu, mpe ke lubulaka beno. ¹³Beno zitisa bawu mingi na nzola samuna ksalu na bawu. Beno vuanda na yenge beno na beno. ¹⁴Bampangi, beto kena kubombidila beno na kulubula bayina kena bunkita, beno siamisa bayina ke ya kulebakana, beno vibidila bayina kele ngolo ve, beno vidibila batu nionso. ¹⁵Beno keba ti mutu vutusa ve yimbi na yimbi, kasi beno tatamana kusala yina kele mbote kati na beno mpe batu nionso. ¹⁶Beno yangalalaka ntangu nionso. ¹⁷Beno sambilaka, kulemba ve. ¹⁸Beno vutulaka matondo na mambu nionso, samu mutindu kele luzolo ya Nzambi na Klisto Yesu samuna beno. ¹⁹Beno bika kufua Mpeve. ²⁰Kulenza ve bambikudulu. ²¹Kansi beno fiongunina mambu nionso, beno simbidila yina ya mbote. ²²Beno tina mambu nionso ya mbivusu. ²³Bika Nzambi ya yenge yandi bieka beno mvimba. Bika mpeve na beno, muela mpe nzutu na beno ya vuanda na lusembo ve ti na ngizulu ya Mfumu na beto Yesu Klisto. ²⁴Yina bokilaka beno ke yakukuikama, mpe yandi ke kokisa yawu. ²⁵Bampangi, beno sambidila beto mpe. ²⁶Beno pesa mbote na bampangi nionso na mfibulu ya nlongo. ²⁷Muke na kusikidikisa beno na Mfumu, mukanda yayi fueete tangua na bampangi nionso. ²⁸Bika nlemvo ya Mfumu na beto Yesu Klisto vuanda na beno.

2 Thessalonians

Chapter 1

¹Polo, Silvano pe Timoteo, na dibundu ya Tesalonika na Nzambi, Tata na beto, mpe Mfumu Yesu Klisto. Bika nlemvo mpe yenge ke katukaka na ²Nzambi, Tata na beto mpe na Mfumu Yesu Klisto vuanda ne beno. ³Bampangi, beto fuana tonda Nzambi ntangu nionso samuna beno, samu ti yakele mbote, samuti kiminu na beno kena kukula mingi, mpe nzola na beno na mutu na mutu kena kunieka. ⁴Na yawu beto mosi kena kuniemisa beno na mabundu ya Nzambi. Beto ke na kutubila mvibudulu mpe kiminu na beno na banzomono mpe na bampasi nionso beno kena kuvibidila. ⁵Yakele kidimbu ya mona-meso ya mfundusu ya lunungu ya Nzambi, samu beno monika ti beno me koka na kimfumu ya Nzambi yina beno lunguluaka. ⁶Yakele diambu ya lunungu ti Nzambi vutula bampasi na bayina kena kuyamisa beno, ⁷mpe yandi vundisa beno yina me zungulua na nkuamusu mutindu mosi na beto. Yandi ke sala yawu na mbonokono ya Mfumu Yesu na dizulu, na bambasi, na lulendo na yandi. ⁸Na nlemo ya tiya, yandi ke vutula nlandu na bayina me zaba ve Nzambi mpe me manga kutambula nsangu ya mbote ya Mfumu na beto Yesu. ⁹Bake longua ndongi ya mbungulu ya mvula na mvula, ntama na kizizi ya Mfumu mpe nkembo ya lulendo ya yandi. ¹⁰Yandi ke sala yawu ntangu yandi ke kuiza kilumbu yina samu na kukembusua na batu na yandi mpe kumonukusua na batu nionso yina lekaka kiminu, samu beno lekila kimbangi na beto kiminu. ¹¹Samu na yawu, beto ke tatamana kusambidila beno, samu Nzambi na beto banzila beno ti beno me koka na mbokolo na yandi, mpe yandi kokisa lukanu nionso ya mbote mpe mavanga nionso ya kiminu na lulendo nionso. ¹²Beto ke na kulomba ti nkumbu ya Mfumu Yesu kembusua na beno, samu beno kembulua na yandi, samu na nlemvo ya Nzambi na beto mpe Mfumu Yesu Klisto.

Chapter 2

¹Bampangi, na yina metadila ngizulu ya Mfumu na beto Yesu Klisto mpe kukutakana na beto na yandi, muke na kulomba na beno, ²beno bika pumuka na mabanza na beno, na bampeve na beno, na diambu to na mukanda mosi lendaka katuka na beto samuna kuzabisa beno ti kilumbu ya Mfumu me kuizaka. ³Mutu bika vukumuna beno na mutindu mosi ve samu ya ke kuiza ve ti ndimbukulu ya biminu ke vuanda, mpe mutu ya bumpubulu ke zayikusua, muana ya mbungulu. ⁴Yandi ke kakidilaka mpe ke kukizangulaka na ntandu ya nionso bakebokidilaka "Nzambi," to bake sambilaka. Na yawu, yandi me vuanda na yinzo ya Nzambi mpe me kukisonga lokola Nzambi. ⁵Beno bambuka moyo ve ti muzabisaka beno mambu yayi ntangu mu vuandaka na beno? ⁶Ntangu yayi beno me zaba nini ke na kukakidila yandi samu yandi zayikusua kaka na ntangu na yandi. ⁷Samu mansueki ya kimpumbulu ke na sala, mutu mosi kaka kena kukakidila yandi na ntangu yayi ti yandi ke katulua na nzila. ⁸Buna mutu ya bumpumbulu ke zayikusua, yina Mfumu Yesu ke kufua na muevila ya yinua na yandi mpe ke fukisa na mbonokono ya ngizulu na yandi. ⁹Ngizulu ya nkolami ku tukusua na mavanga ya Satana na lulendo nionso, na bidimbu, na bimangu ya luvunu, ¹⁰mpe na mambu nionso ya luvunu me kondua lunungu. Mambu yayi ke vuanda samu na bayina ke fukila, samu bayambaka ve nzola ya kedika samu bavulusua. ¹¹Samu na yawu, Nzambi ke tuadisaka bawu na nzila ya nzimbusu samu balekila luvunu kiminu. ¹²Na yawu, bayina lekila kedika kiminu ve, kansi zominaka kukondua lunungu, bawu nionso ke fundusua. ¹³Kansi beto kena kutatamana kutonda Nzambi samu na beno bampangi ya nzola ya Mfumu, samu Nzambi ponaka beno na kuvuanda lokola mimbutu ya ntete ya mpulusu na mbiekolo ya Mpeve mpe ndekolo ya kiminu na kedika, ¹⁴yina beno bokuduluaka na nzila ya nsangu ya mbote samu beno baka nkembo ya Mfumu na beto Yesu Klisto. ¹⁵Na yawu, bampangi, beno siama, beno simbidila mambu beno longuaka, ya vuanda na kutuba to na mukanda. ¹⁶Bika yandi mosi Mfumunba beto Yesu Klisto, mpe Nzambi Tata na beto yina zonaka beto mpe pesaka beto na nzila ya nlemvo mbombolo ya mvula na mvula, mpe kivuvu ya mbote samu na bilumbu ke na kuiza, ¹⁷yandi bomba beno mpe sikidikisa bantima na beno na konso mavanga mpe konso ndinga ya mbote.

Chapter 3

¹Bampangi, beno sambidila beto samu ndinga ya Mfumu ya muangusua malu mpe ya kembusua, mutindu yakele na ndambu na beno. Beno sambila samu beno tanunua na batu ya ²kinkesi mpe ya yimbi, samu ti bawu nionso lekaka kiminu ve. ³Kansi Mfumu kele yaku kuikama, yina ke sikidikisa beno mpe ke tanina beno na nkua wambi. ⁴Beto ke sadilaka beno kivuvu na Mfumu ti beno ke na kusala mpe beno ke tatamana kusala mambu yina beto sikidikisaka beno. ⁵Bika Mfumu tuadisa bantima na beno na nzola ya Nzambi mpe ntatumunu ya Klisto. ⁶Bampangi, beto kena kusikidikisa beno na nkumbu ya Mfumu na beto Yesu Klisto, na kuvambana na bampangi yina kele bummomo (bumolo), diambu yina kele disuasana na malongi yina beto pesaka beno. ⁷Samu beno mosi me zaba ti beno fuana landudila beto, samu beto tambudilaka ve bonso bonso kati na beno. ⁸Mpe madia ya mutu mosi ve beto kudiaka ya mpamba. Kansi, beto salaka muini mpe mpipa, na ntovokolo nionso, samu beto bika pesa beno kizitu. ⁹Beto salaka yawu ve samu beto me zanga luve, kansi samu beto vuanda ntungulu beno fuana landudila. ¹⁰Pamba ve, ntangu beto vuandaka na beno, beto sikidikisaka beno : "Kana mutu sala ve, yandi kudia ve." ¹¹Samu bazabisaka beto ti ba yankaka kati na beno zona ve kusala. Bake salaka ve, kaka kukonda na mambu ya batu. ¹²Batu ya mutindu yayi, beto ke na kusikidikisa mpe kubombidila bawu na Mfumu Yesu Klisto na kusadila na nlembami mpe kudia madia ya bawu mosi. ¹³Kansi beno, bampangi, beno lemba ve kusala yina kele ya lunungu. ¹⁴Kana mutu tumamana ve mambu na beto me sonama na mukanda yayi, beno tatukila yandi mpe beno vuanda diaka kintuadi na yandi ve samu yandi kufua nsoni. ¹⁵Beno banzila yandi lokola ntatu ve, kansi beno luengisa yandi lokola mpangi. ¹⁶Bika yandi mosi Mfumu pesa beno yenge na yandi ntangu nionso mpe na mambu nionso. Yandi vuanda na beno nionso. ¹⁷Munu, Polo, me tindila beno mbote na diboko na munu, mutindu muke sadilaka yawu na mikanda nionso. ¹⁸Bika nlemvo ya Mfumu na beto Yesu Klisto vuanda na beno nionso.

Philemon

Chapter 1

¹Paulu, nkole ya Yesu Klisto, mpe mpangi Timoteo, na Filemoni mpangi na beto ya kuzolakana mingi mpe kindiata na beto na kisalu, ²na mpangi ya kento Afia, na Alakipe, kinuani ya beto na kintuadi, mpe na yinzo ya Nzambi kele na lupangu(yinzo) na nge. ³bika nlemvo mpe luvuvamu vuanda na beno na Nkumbu ya Nzambi Tata na beto mpe ya Mfumu na beto Yesu Klisto! ⁴Mu kena kuvutula ntangu nionso matondo na Nzambi na munu, na kubanzaka nge na bisambu na munu, ⁵samu ba zabisaka munu na kiminu kele na nge na Mfumu Yesu mpe na nzola kele na nge na basantu nionso. ⁶Mu kena kulomba na nge, bika lukuikilu na nge vuanda ya kusiana samu na Klisto, na kubambula beto moyo na yina me tala mambote na yandi. ⁷Na yau, mu vuandaka na kiese mingi mpe mu bakaka lubombolo na yina me tala nzola na nge; samuna nzola na nge, mpangi, bantima ya basantu vuandaka na luvuvamu. ⁸Yau yina, ata mu kele na kimpuanza nionso na Klisto na kusonikina nge yina kele ya kudedama, ⁹na kumonisa ti, yina me luta na nkumbu ya luzolo mu kena kusambidila nge, na yina mu kele, Paulu, kinunu, mpe yina me luta malu malu yayi, nkole ya Yesu Klisto. ¹⁰Me baka nge mutindu kaka muana na munu, mu butaka ntangu mu vuandaka na bansinga, Onesimo, ¹¹yandi na ntangu ya nkaka yandi vuandaka mfunu ve na nge kansi malu malu yayi yandi me kumaka mfunu, mpe na nge mpe na munu. ¹²Mu kena kutindila diaka nge yandi, yandi kele ya mu mosi. ¹³Mu vuandaka na mpuila ya kusimbidila yandi pene pene na munu, samu yandi sadila munu na kisika na nge, na ntangu mu kele ya kukangama samu na nsangu ya mbote. ¹⁴Na nionso yayi, mu lenda sala kima mosi ve kondua luve na nge, samu mambote na nge ya vuanda ya kutatimisa ve, kansi ya vuanda na luzolo. ¹⁵Ya lenda vuanda ti, yandi me vambana na nge na fintangu kaka samu nge mona diaka yandi bamvula na bamvula. ¹⁶Bonso muntu kele na nkole ve, kansi bonso yina kele na zulu na yandi, bonso mpangi ya bakala ya zolua, ya kuvambusua, mpe yandi lutila mfunu mingi samu na nge, ata na nsuni, ata na Mfumu. ¹⁷Kana nge me baka muntu bonso nkundi na nge, tambula yandi mutindu nge ke tambulaka munu. ¹⁸Bosi kana yandi salaka nge imbi, to yandi kele na mfuka na nge, tula yau na yintu na munu. ¹⁹Munu Paulu, kena kusonikina nge na diboko ya mu mosi, mu ke futa, na kutubila nge ve ti nge kudi pesa mvimba na munu. ²⁰Inga, mpangi ya bakala, bika mu bakila nge ndandu kati na Mfumu; vuvika ntima na munu kati na Klisto. ²¹Na kivuvu kele na nge, na kulemvuka na nge, me sonikina nge, samu nge zaba ti nge ke sala kulutila yina mu kena kutuba. ²²Na ntangu mosi pidina, kubikila munu kisika ya kuleka, samu mu kele na mabanza ya kukumina beno, samu na bisambu na beno ²³Epafalasa, kindiata na munu, beto kangamaka samu na Yesu Klisto. ²⁴Me pesa nge mbote, kintuadi na Malako, Alitalako, Demasi, Luka, na bau beto ke salaka kisalu mosi. ²⁵Bika nlemvo ya Mfumu na beto Yesu Klisto vuanda na mpeve na beno.

Hebrews

Chapter 1

¹Na ntama, na manima ya kutuba bambala mingi na batata na beto na nzila ya bambikudi, ²Nzambi, na bantangu yayi ya nsuka, tubilaka beto na nzila ya Muana na yandi, yina yandi biekaka mvingidi ya bima nionso, na yandi mpe yandi salaka yinza, ³mpe, lokola yandi kele mbonosono ya nzitusu na yandi mpe ndedakani na yandi ke simbidilaka bima nionso na ndinga na yandi ya lulendo, yandi salaka mpedolo ya masumu mpe yandi vuandaka na lubakala ya kitinu ya Nzambi na dizulu.⁴Lokola yandi kumaka na zulu ya bambasi, yandi bakaka nkumbu me lutila bankumbu na bawu na nzitusu. ⁵Samu ti, na mbasi nini Nzambi me tubaka : " Nge kele Muana na munu, mu me buta nge bubu yayi?" To diaka : "Mu ke vuanda Tata samuna yandi, mpe yandi ke vuanda Muana na munu?"⁶Mpe, na ntangu yandi kitisaka diaka Muanda ya ntete na yinza, yandi me tuba : "Bika bambasi nionso sambila yandi." ⁷Diaka yandi me zabisaka bambasi : "Yina ke kitulaka bambasi na yandi mipepe, mpe bisielo na yandi, banlemo ya tiya."⁸Kansi yandi zabisaka na Muana na yandi : "Kitinu na nge, O Nzambi, ke sikilaka mvula na mvula; kidimbu ya kitinu na nge kele kidimbu ya lunungu." ⁹Nge zolaka lunungu, nge belaka yimbi; samuna yawu, Nzambi, Nzambi ya nge kusaka nge mafuta ya kiese na zulu ya bantinu nionso ya yinza."¹⁰Mpe diaka : "Nge, Mfumu, na mbadukulu nge salaka lufulu ya ntoto, mpe mazulu kele mavanga ya maboko na nge; ¹¹Yina, yake fukila, kansi nge, nge ke sikila; yake kitulwa yantama lokola mvwatu (nlele, kinkuti), ¹²nge ke bundika yawu lokola kiyunga, mpe ya ke kutulwa; kasi nge, nge ke sekukaka ve, mpe bamvula na nge ke suka ata fioti ve."¹³Mpe, na mbasi nini yandi me zabisaka : "Vuanda na diboko na munu ya lubakala, ti muka kitula mintatu na nge mfiduku ya makulu na nge?" ¹⁴Ba nionso bakele ve bampeve ke sadilaka Nzambi, bafidusuaka samu na kusadila bayina fuefe vingila difwa ya mpulusu?

Chapter 2

¹Na yawu beto fueete luta lunda yina beto kuwaka, samu beto bika zimbala.²Samu ti, kana mambu bambasi samunaka ke ya kusikalala, mpe kana ntulumunu nionso mpe kuzanga kutumama nionso ke tambula nsembolo ya kufwana,³mutindu nini beto ke vukila kana beno me tambula ve mpulusu ya nene yina samunuaka ntete na Mfumu mpe siamusuaka na bayina kuwaka yawu? ⁴Nzambi mpe tubilaka yandi kimbangi na bidimbu, na mangitukulu mpe na bimangu ya disuasanu, mpe diaka na minkayilu yina Mpeve ya Nlongo kabulaka mutindu kele luzolo na yandi.⁵Samu ya kele ve na yinsi ya luyalu ya bambasi Nzambi salaka yinza yina beto ke na kutubila. ⁶Kansi, mutu tubaka kimbangi yayi : "Mutu kele nini samu ti nge bambukila yandi ntima (moyo)? To muana ya mutu samu nge kebaka yandi?"Nge salaka mutu na yinsi fioti ya bambasi; nge fulusaka yandi na nkembo mpe nzitusu. ⁸Nge salaka bima nionso na yinsi ya makulu na yandi." Samu ti na yandi nge pesaka kikulu na zulu ya bima nionso. Kima mosi ve kele na yinsi ya inswa na yandi ve. Kansi, beto mona ntete ve, ti bima nionso kele na yinsi ya lutumu (inswa) na yandi.⁹Kansi beto me mona yina ba basaka na mwa fintangu-ntangu na yinsi ya bambasi : Yesu, yina bavuatiska kolowa ya nkembo mpe ya nzitusu, samu na ntiakulu mpe lufua na yandi. Na yawu, na nlemvo ya Nzambi, yandi mekaka lufua samuna konso mutu. ¹⁰Yakele ya kusonga na Nzambi naku nata bana mingi na nkembo, samu ti bima nionso salamaka samuna yandi mpe na maboko na yandi. Yavuandaka ya kusonga samuna yandi, ya kulungisa Mfumu ya mpulusu na bawu na nzila ya bampasi na yandi.¹¹Samu ti yina ke vangulaka na bayina ke vanguluaka me kutuka na yinto mosi. Na yawu, nsoni kele ve ya kubokila bawu bampangi. ¹²Yandi me tuba : "Muke samuna nkumbu ya nge na bampangi na munu, mu ke yimbila miyimbu ya nzitusu na kati ya tukutukunu."¹³Mpe diaka : "Muke sala kivuvu na munu na yandi." Mpe diaka : "Tala, munu yayi na bana yina Nzambi pesaka munu." ¹⁴Na yawu, lokola bana nionso ya Nzambi kele na musuni na menga, Yesu mpe kumaka lokola bawu, samu ti na nzila ya lufua na yandi, yandi sukisa yina vuandaka na lulendo ya lufua, nkadi ya mpemba. ¹⁵Ya vuandaka mutindu yina samu yandi kutula bayina nionso lutasaka luzingu na bawu nionso na kinanga samu na lufua.¹⁶Samu ti, ya kieleka kuandi, bambasi ve yandi ke na kusadisa, kasi bana ya Abalayami.¹⁷ Na yawu, yakele mfunu mingi na yandi ya ku fuanana na bampangi na yandi na mambu nionso samu yandi kuma Mbuta nganga ya kukuikama mpe ya nkenda na mambu ya Nzambi, mpe samu batu lendaka tambula ngiambudulu ya masumu.¹⁸ Samu ti yandi mosi Yesu-Klisto lunguaka mpe vukumunuaka, yandi lenda sadisa bayina ke vukumunu.

Chapter 3

¹Na yawu, bampangi ya nlongo, beno kele ntuadi na mbokolo ya kizulu. Beno tadidila Yesu, Ntumua mpe Mbuta-nganga ya kiminu na beto. ²Yandi vuandaka yaku kuikama na Nzambi yina ponaka yandi lokola Mose yina vuandaka mpe ya kukuikama na yinzo ya Nzambi. ³Samu ti Yesu banzuluaka ti yandi me fuana na kutambula nkembo me lutila yina ya Mose samu ti yina ke tungaka yinzo me lutila yinzo yango na nzitusu. ⁴Samu ti konso yinzo tunguaka na mutu mosi, kasi yina tungaka bima nionso kele Nzambi. ⁵Yantete, Mose vuandaka ya kukuikama mbote-mbote lokola kisielo na yinzo nionso ya Nzambi. Yandi vuandaka kimbangi ya mambu yina fuanaka samunua. ⁶Kansi Klisto kele Muana ya kimfumu na yinzo ya Nzambi. Beto kele yinzo na yandi kana beto me simbidila mbote-mbote kivuvu na beto yaku sikalala mpe kiminu na beto ya kiese. ⁷Na yawu, mutindu Mpeve ya Nlongo kena kutuba : "Bubu kana beno me kuwa ndinga na yandi, ⁸kubadisa mintima na beno ve mutindu ya vuandilaka mfuemono na ntangu ya mpukumunu na yinsi ya nkatu. ⁹Mutindu yina ya vuandilaka ntangu bankaka na beno fuemaka mpe tontaka munu, mpe ntangu bamonaka mavanga na munu na bamvula makumi yiya. ¹⁰Na yawu, mu fueminaka mbandu yina mpe mu me tuba : "Ba me zimbala ntangu nionso na mintima na bawu mpe bazaba ve banzila na munu. ¹¹Na yawu, mu kudiaka ndefi na nganzi na munu : Bake kota ve na luvundulu na munu." ¹²Bampangi, beno luenga samu beno bika vuanda na ntima ya yimbi yina me dimbulaka kiminu, ntima yina me sotukaka na Nzambi ya moyo. ¹³Kansi beno bombasana beno na beno konso kilumbu, samu ti yatubamaka : "Bubu yayi," samu mutu mosi ve kati na beno badusua na bunkita ya masumu. ¹⁴Samu ti beto kele ntuadi na Klisto, kana beto me simbidila mbote kivuvu na beto ya kusiana na yandi ntangu nionso. ¹⁵Na yawu yasonamaka : "Bubu kana beno me kuwa ndinga na munu, kubadisa mintima na beno ve lokola na mfuemono." ¹⁶Nani ke fuema kana yandi me kuwa ndinga ya Nzambi? Yakele ve bayina Mose bimisaka na Ngipiti? ¹⁷Mpe nani bafueminaka bamvula makumi yiya? Yakele ve bayina volaka masumu mpe bamvumbi na bawu kubuaka na yinsi ya nkatu? ¹⁸Mpe na nani yandi levaka ndefi ti bake kota ve na luvundulu na yandi, sikana bayina tumamanaka yandi ve? ¹⁹Beto me mona ti ba kokaka ve kukota na luvundulu na yandi samu na ndimbukulu ya kiminu na bawu.

Chapter 4

¹Na yawu, beto fueti kukikenga samu beto kondua ve nsilulu ya kukota na luvundulu ya Nzambi. ²Samu ti nsangu ya mbote yayi samunuaka na beto mpe na bawu. Kansi ntumu yayi sadisaka ve bayina sanganaka na kiminu na bayina tumamanaka. ³Samu ti beto me lekaka kiminu, beto kaka ke kota na luvundulu yina, na kulandakana masonukua : "Lokola mu levaka ndefi na nganzi na munu, bake kota ata fioti ve na luvundulu na munu." Mpeleko mavanga yina yandi semaka salamaka na lufulu ya yinza. ⁴Samu kisika mosi yandi tubaka na yina me tadila kilumbu ya nsambodia : "Nzambi pemaka na bisalu na yandi na kilumbu ya nsambodia." ⁵Yandi tubaka diaka : "Bake kota ata fioti ve na luvundulu na munu." ⁶Na yawu, lokola nlemvo kele ntete na ndambu ya batu na kukota na luvundulu na yandi, mpe lokola bana Isaele mingi kuwaka nsangu ya mbote kotaka ve samu na mbadusulu ya ntima, ⁷Nzambi salaka diaka kilumbu mosi ke bokuduluaka "Lumbu ki." Na manima ya bilumbu mingi, yandi tubaka na yinua ya Davidi, mutindu yatubuluaka ntete : "Bubu yayi, kana beno me kuwa ndinga nandi, kubadisa mintima na beno ve." ⁸Samu ti kana Yosua pesaka bawu luvundulu, Nzambi zonaka tubila ve diambu ya kilumbu ya nkaka. ⁹Na yawu, luvundulu ya nkaka ya lumingu kubukuaka samu na bana ya Nzambi. ¹⁰Samu ti mutu yina me kota na luvundulu ya Nzambi me vunda mpe na bisalu na yandi, mutindu mpe Nzambi vundilaka na yina ya yandi. ¹¹Na yawu, beto sala kimfuzi naku kota na luvundulu yina, samu mutu mosi ve kubua na mbadusu ya ntima yina vuandaka na bawu. ¹²Samu ti mambu ya Nzambi kele moyo mpe lulendo, yake luadisaka kulutisa sabala ya bandambu zole. Yake zokamaka ti na kuvambisa muela ma mpeve, mpe madikula na nluku. Yakele ngolo na kusuasisa mabanza ya ntima na makanisi. ¹³Nsemono mosi ve kele ya kusuekama na ntadisi ya kizizi ya Nzambi. Kansi, bima nionso ke ya kumonukusua na meso na yandi. ¹⁴Na yawu, lokola beto kele na Ngudi ya nganga ya nene yina lutilaka na dizulu, Yesu Muana ya Nzambi, bika beto siana mbote-mbote na biminu na beto. ¹⁵Samu beto ke na Mbuta-nganga ya nkaka ve lenda fuila beto nkenda na kulekana na beto, kasi beto ke na mutu yina vukumunuaka lokola beto na mutindu nionso, katula kusala masumu. ¹⁶Beto pusana na kibakala na kiti ya nlemvo samu beto tambula nkenda mpe kumona nlemvo ke sadisaka na ntangu ya nsukumunu.

Chapter 5

¹Samuti ngudi ya nganga nionso ponamaka kati ya nkangu, yandi kele yaku biekua samuna batu, nayina me tadila bima ya Nzambi samu yandi yoka minkayilu mpe minkayilu samuna masumu. ²Yandi lenda lemvukila bayina zaba ve mpe batu yaku zimbala samu yandi mosi mpe me baka lebakana. ³Samuna yawu, yandi mosi mpe me bindama naku yoka nkailu samu na masumu na yandi mosi lokola na masumu ya batu nionso. ⁴Ata mutu mosi ve lenda baka yandi mosi nzitusu yango, kansi yandi me bokulua na Nzambi lokola Aloni bokuluaka. ⁵Mutindu mosi mpe, Klisto kukipesaka yandi mosi ve nzitusu ya kuvuanda ngudi ya nganga. Kansi Nzambi me zabisa yandi : " Nge kele Muana ya munu, bubu yayi, munu me kuma Tata na nge." (bubu yayi, mu me buta nge) ⁶Na ndambu ya nkaka yandi tubaka : "Nge kele nganga ya Nzambi mvula na mvula mutindu mosi na kinganga ya Melesedeki." ⁷Na ntangu ya luzingu na yandi na nsuni (na ntoto), Klisto sambilaka mpe lombaka, na mbokolo mpe kudila na Nzambi, yandi kaka lenda vukisa yandi na lufua. Nzambi kuwaka bisambu na yandi samu ti yandi vuandaka tumama na mambu nionso. ⁸Ata yandi vuandaka Muana, yandi longukaka tumama na nzila ya ba mpasi yandi monaka. ⁹Yandi nungusuaka mpe na yau yandi me baka luve yaku pesa mpulusu ya mvula na mvula na bayina ke tumamanaka yandi. ¹⁰Nzambi ponaka yandi ngudi ya nganga na mutindu ya kinganga ya Melesedeki. ¹¹Mambu mingi kele na beto yaku tuba na yina me tala Yesu, kansi ya kele mpasi na kusudikisa samu ti beno me kuma kuvisa mambu malu ve. ¹²Pamba ve, na ntangu yayi, beno kutu fujeteke vuanda minlongi katuka ntama, kansi beno kele ntete na nsatu ti mutu ya nkaka longisa beno mambu metadila lufulu ya mambu ya Nzambi. Beno kele na nsatu ya miliki, nkasi ya madia ya ngolo ve! ¹³Pamba ve, konso yina ke kunuaka kaka miliki, yandi mesana ntete ve mambu ya lunungu, samu ti yandi kele ntete muana ya fioti. ¹⁴Kansi madia ya ngolo kele ya bankulutu . Tala, bayina nionso, na kuyunduka na bawu, ba kubikaka mayele na bawu samuna ku suasisa mambu ya mbote mpe ya yimbi.

Chapter 6

¹Na yawu beto bika mambu ya mbadukulu ya Klisto, samu beto landa ndongosolo ya batu yaku yunduka. Beto vutukila ve lufundu ya mpisulu ya mayele na mavanga ya kufua mpe ya kiminu na Nzambi, ²ni na lufundu ya kulonga na nzila ya mbotokolo, kutetika batu maboko, mpe mfulukulu ya bafua mpe lufundusu ya mvula na mvula. ³Beto ke sala mpe mambu yina kana Nzambi me zola. ⁴Pamba ve, ya lenda ve na bayina vuandaka yaku kienzulua, bayina bimbaka nkayilu na mazulu, bayina vuandaka kintuadi na Mpeve ya Nlongo, ⁵mpe bayina bimbaka mambu ya mbote ya Nzambi mpe lulendo ya ntangu yina ke kuiza, ⁶kansi bame vutukila luzingu ya batu ya ntama; ba lenda diaka ve ku vulusua. Samu ti bame buela koma na bawu mosi Muana ya Nzambi, naku kumisaka yandi diambu ya nsoni na ntuala ya batu. ⁷Pamba ve, ntoto yina ke yambaka maza ya mvula ke kubuaka ntangu na ntangu mpe kebutaka minti ya mfunu na bayina kena kukuna yawu, ntoto yina ke yamba lusakumunu ya Nzambi. ⁸Kansi kana yakena buta bansende mpe minti ya yimbi, ya fuana ve mpe ya lenda singua. Yake sukaka naku yokana. ⁹Ata beto me tuba mutindu yayi, bankundi, beto kele na kiminu samuna yina me tala mpulusu mpe mambu ya mbote samuna beno. ¹⁰Pamba ve, Nzambi kele ya lunungu, yandi lenda ve kuzimbana bisalu na beno mpe nzola beno monisaka samuna nkumbu na yandi, mutindu beno sadisaka bankuikizi mpe beno kena kutatamana na kusadisa bawu. ¹¹Mpe beto zola ti mosi-mosi na beno tatamana mutindu yina ti na nsuka, samuna kivuvu yina kele na beno vuanda ya kulunga. ¹²Beto zola ve beno vuanda batu ya ku lemba, kansi, beno landa kifuani ya bayina ketambulaka bansilulu samuna kiminu mpe mvibudulu. ¹³Pamba ve, ntangu Nzambi pesaka nsilulu na Abalayami, yandi zengaka ndefi na nkumbu na yandi mosi, samu yandi lenda ve zenga na nkumbu ya yina me luta yandi. ¹⁴Yandi me tuba : "Muke sakumuna nge ya kieleka, mpe muke butisa dikanda na nge." ¹⁵Na mutindu yina, Abalayami vingilaka na mvibudulu mpe yandi bakaka yina basilaka yandi. ¹⁶Pamba ve, batu ke zengaka ndefi na nkumbu ya mutu yina me luta bawu. Kuzenga ndefi kele kidimbu yina kekumisaka mambu nionso ya kati yaku dedana. ¹⁷Ntangu Nzambi bakaka lukanu yaku monisa na bayina yandi pesaka nsilulu ti yandi kesekula ve mabanza na yandi, yandi zengaka ndefi. ¹⁸(Nsilulu mpe ndefi kele bima zole yina batu lenda sekula ve.) Nzambi salaka pidina samuna, na nzila ya bima zola yina kesekukaka ve (na yina Nzambi lenda vuna ve), beto bayina tininaka na yandi, beto kindama naku simba ngolo nsilulu kena ntuala na beto. ¹⁹Mutindu kizundu kesimbaka masuwa, beto kele na kivuvu lokola kizundu ya kusiana mpe ya ngolo samuna miela na beto, kivuvu yina kena kukota ti na kifulu ya kati ya kinlongo na manima ya nlele. ²⁰Yesu kotaka na kifulu yina neti ntekidi samuna beto, yandi kumaka ngudi nganga ya mvula na mvula kulandila nzila ya Melesedeki.

Chapter 7

¹Ya kele Melekisedeki, ntinu ya Salemi, Nganga Nzambi ya kuzangama, yina kutanaka na Abalayama na kuvutuka na yandi mpe sakumuna ka yandi, na manima ya kuzenga bansingu ya mintinu. ²Abalayama pesaka yandi kibuku ya kumi na nionso yina yandi bakaka. Nkumbu n'andi "Melekisedeki" yina zola tuba "Ntinu ya lunungu" mpe "Ntinu ya Salemi" yina zola tuba "Ntinu ya luvuvamu". ³Yandi vuandaka na tata ve, na mama ve, nkulu ve, na ntonono ya bilumbu ve, nsuka ya luzingu ve. Kansi yandi vuandaka Nganga Nzambi ya bilumbu nionso, bonso Muana ya Nzambi. ⁴Ntangu yayi, beno tala mfunu ya n'ene vuandaka na muntu yayi. Nkulu na beto Abalayama pesaka yandi kibuku ya kumi ya bima ya mbote yina yandi bakaka na nkundu. ⁵Mpe na yau bana ya Levi tambulaka kinganga, bau bakaka yinsua ya kubakaka kibuku ya kumi na nkangu, ya zola tuba na bampangi na bau ba Israeli, atako bau mpe kele bana ya Abalayama. ⁶Kansi Melekisedeki yina vuandaka muana ya Levi ve, bakaka bibuku ya kumi ya Abalayama, mpe sakumunaka yandi, yandi vuandaka na nsilulu. ⁷Beto lenda manga ve ti muntu kele na bikada ya kuzangama nde ke sakumunaka yina kele na bikada ya yinsi. ⁸Na yau, bantu yina kekufuaka ke bakaka kibuku ya kumi, kansi mbala yina, muntu ke baka kibuku ya kumi fuana vuanda ya moyo. ⁹Mutindu ya nkaka ya kutubila, Levi yina vuandaka baka kibuku ya kumi, futaka yau mpe na Abalayama. ¹⁰Samu Levi vuandaka kati na kivumu ya nkulu n'andi Abalayama ntangu Melekisedeki kutanaka na yandi. ¹¹Ntangu yayi, nsadulu ya mbote lendaka salama na nzila ya kinganga ya balevi (samuna yandi nde nkangu bakaka nsiku), ya vuandaka mfunu diaka Nganga Nzambi ya nkaka yandi bima na mitindu ya Melekisedeki, kansi na mitindu ya Aloni e? ¹²Samu ntangu bakesoba kinganga, nsiku mpe fuana soba. ¹³Kansi muntu yayi bamambu kena kutubilua kele ya dikanda ya nkaka, mpe ata muntu mosi ve me salaka na kinlongo. ¹⁴Na ntangu yayi, beto me zaba ti Mfumu na beto kele na dikanda ya Yuda, dikanda mosi yina Mose salaka tubila ve na yina me tala banganga Nzambi. ¹⁵Mpe yina beto kena kutuba me luta kuwisakana, kana nganga Nzambi ya nkaka me bima na mutindu ya Melekisedeki. ¹⁶Nganga Nzambi yayi ya yimpa kele ve yina lenda vuanda nganga Nzambi na mutindu ya dikada ya muntu, kansi mutindu ya kilendo ya moyo ke fukila ve. ¹⁷Samu Masonukua kena kutuba kimbangisamuna yandi." Nge kele Nganga Nzambi ya bilumbu nionso mtindu kele kinganga ya Melekisedeki". ¹⁸Na yau nsiku ya ntama ya katuluaka samu ya vuandaka ya kulebakana mpe mfunu ve. ¹⁹Samu nsiku lungisaka kima mosi ve, kutu kivuvu ya kuluta mbote kele na ntuala yina kena kufiningisa beto na Nzambi. ²⁰Kivuvu ya kuluta mbote vuandaka ve kondua kudia ndefi. Kansi bayankaka kumaka banganga Nzambi kondua kudia ndefi ata fioti ve. ²¹Kansi na yina me tala yandi yayi, Yesu, yandi kumaka Nganga Nzambi na ndefi salamaka na muntu yina tubilaka yandi." Mfumu kudiaka ndefi mpe yandi ke sala viluka (sekuka) ve: "Nge ikele Nganga Nzambi ya bilumbu nionso". ²²Yau yina, Yesu kumaka yintu ya luwawanu ya kuluta mbote. ²³Yau yina, lufua vuandaka kakidila (pekisa) banganga nzambi na kusala bilumbu nionso, yau yina, banganga nzambi kele mingi, mosi na manima ya nkaka. ²⁴Kansi samu Yesu kena kuzinga mvula ma mvula, Kinganga Nzambi na yandi ke soba ve. ²⁵²⁶Na yau, yandi kele ya kukuka na kuvuluza bayina ke finanganaka (kupasana) penepene na Nzambi na nzila na yandi samu yandi kena kuzinga mvula na mvula samuna kusambidilaka bau. Ya me luta mbote samuna beto na kubaka Nganga Nzambi ya mutindu yayi yandi kele na masumu ve, ditona ve, ya kuvedila, ya kuvambana na bantu ya masumu mpe yandi me kumaka n'ene kuluta mazulu. ²⁷Mutindu mosi ve na bangudi ya nganga, yandi kena mfunu ve, na kunata (kupesa) nkayilu bilumbu nionso, ya ntete samuna masumu na yandi mosi, mpe samuna nkangu. Yandi salaka yau mbala mosi na kudipesa yandi mosi. ²⁸Na yau, nsiku kena kutuba ti bayina ke ya kulebakana nde ba fueti vuanda bangudi ya nganga, kansi diambu ya ndefi katukaka na nsiku, me tula Muana, yina bakitulaka ya kulunga (kufuana) samuna kuzinga bamvula na bamvula.

Chapter 8

¹Na ntangu yayi diambu ya mfunu beto zola bubila yau yayi: Beto kele na Ngudi ya Nganga kele ya kuvuanda na lubakala ya kiti ya nzitusu na mazulu. ²Yandi kele kisadi na kati ya kisika na nlongo, yake kinlongo ya kieleka Mfumu tungaka, kansi muntu ve, kubikaka (bongisaka)yau. ³Samu ngudi ya nganga nionso ke tumbuaka samuna kupesa na mbala mosi minkayilu mpe na yina ya kuyoka. Na yau ya kele mfunu mingi ya kuvuanda na kima ya kupesa. ⁴Na ntangu yayi, kana Klisto vuandaka na ntoto, yandi lendaka vuanda Nganga Nzambi ve, samu bau ikele ba yina ke pesaka minkayilu na mutindu kele nsiku. ⁵Bau kena kusadila kifuani mpe kini (kita) ya mambu kele na zulu. Ya kieleka mutindu Nzambi vuandaka luengisa Mose ntangu yandi zolaka kutunga Kinlongo: "Tala", tubaka Nzambi." Sala nionso na mutindu ba monisaka nge na zulu ya mongo". ⁶Kansi ntangu yayi, Klisto bakaka kisalu me luta mfunu samu yandi kele nwawasi ya luwawanu ya mbote mingi tumbuaka na zulu ya bansilulu ya mbote. ⁷Samu kana luwawanu ya ntete vuandaka na nsembolo ve, na yau ya lendaka vuanda mfunu ve na kusosa luwawanu ya zole. ⁸Kansi ntangu Nzambi zabaka yimbi ya nkangu, yandi tubaka:" Beno tala, bilumbu kena kuiza (me tuba Mfumu), yina mu ke sala luwawanu ya impa na yinzo ya Isaeli na ya Yuda. ⁹Yake vuanda ve lokola luwawanu mu salaka na bankulu na bau na kilumbu yina mu sumbaka bau na diboko samuna kubimisa bau na ntoto ya Ngipiti. samu, bavibidilaka ve na kuvuanda na luwawanu na munu, mpe mu vuandaka tula bau diaka ata meso ve", tubaka Mfumu. ¹⁰Kansi "Tala luwawanu yina mu ke sala na yinzo ya Isaeli na bilumbu kena kuiza", me tuba Mfumu. " me ke tula bansiku na munu na mabanza na bau, mpe mu ke sonika yau na mintima na bau. Mu ke vuanda Nzambi na bau mpe ba ke vuanda nkangu na munu. ¹¹Ba ke longa diaka muntu na muntu mfinangani na yandi to mpangi na yandi ve, na kutubaka:" Zaba Mfumu" , samu bau nionso ke zaba munu, banda na nleke ti na mbuta na kati na bau. ¹²Samu mu ke vuanda Nzambi ya nkenda na mavanga na bau ya yimbi mpe mu ke mu ke bambukila diaka masumu na bau moyo ve". ¹³Na kutubaka ti:" impa", luwawanu ya ya ntete yandi kumisaka yau ya ntama. Yina yandi tubaka ya ntama ya ke zola zimbala.

Chapter 9

¹Ntangu yayi, ata luwawanu ya ntete vuandaka na minsiku na yina me tala nsambudulu mpe kinlongo ya yinza yayi. ²Samu kinlongo ya ngoto vuandaka kubukua. Na disuku ya ntete vuandaka tulua kebolo ya muinda, meza mpe mampa ya ntala, babokidilika kinlongo. ³Mpe na manima ya nlele (ngumbu) vuandaka disuku ya nkaka vuandaka bokudulua kinlongo ya nlongo. ⁴Ya vuandaka dizikua ya wolo samuna malasi ya nsunga. Na kati diaka vuandaka nkela ya luwawanu ya kuzingama na wolo. Na kati, vuandaka mbungu (wumbua) ya wolo tuluaka mana, nkawa ya Aloni yina bimisaka bafololo (bifulu) mpe mabanga ya minsiku ya luwawanu. ⁵Na zulu ya nkela ya luwawanu, bakeluba ya nkembo yitalalaka (fukidila) na kiandu ya nlemvo yina beto lendaka sasila (kutubila) ata fioti ve. ⁶Na manima ya kukubika bamambu yina, banganga Nzambi vuandaka kota bilumbu nionso na disuku ya nganda ya kinlongo ya ngoto samuna kusala bisalu na bau. ⁷Kansi kaka ngudi-nganga vuandaka kota na disuku ya zole mbala mosi na mvula, mpe yandi vuandaka kondua menga ve ya kupesa nkayilu samuna yandi mosi mpe samuna masumu ya kukanina ve ya nkangu. ⁸Mpeve ya Nlongo vuandaka monisa (songa) ti nzila ya kinlongo ya nlongo vuandaka ntete ya kuzibuka ve lokola kinlogo ya ngoto kele ntete. ⁹Yayi vuandaka kifuanusu ya ntangu yayi. Minkayilu mpe minkayilu ya kuyoka yina ba me monisa na kilokula yayi lenda vedisa ve kimuntu ya bayina ke zitisaka yau. ¹⁰Bake zolaka mingi madia, malavu, mpe bima ya nkaka ya mpedoso ya kilumbu na kilumbu. Ya vuandaka bansiku ya kinsuni yina sonukuaka tii nsiku ya impa ke tulua. ¹¹Klisto kuizaka bonso (lokola) Nguda-Nganga samuna bamambu ya mbote yina kuizaka. Yandi lutilaka na kinlongo me lutila n'nene mpe ya mbote yina salamaka na maboka ya bantu ve. ¹²Ya vuandaka na menga ya bankombo to ya bingombe ngombe ve, kansi na menga ya yandi mosi yandi kotilaka na kinlongo ya nlongo mbala mosi kaka mpe kutanina mpulusu na beto ya bamvula na bamvula. ¹³Samu kana menga ya bankombo mpe ya bangombe mpe mbuangusunu ya dibombe ya fngombe ngombe na banzutu ya bayina kele diaka ya kuvedila ve kena kuvambulua samuna Nzambi samuna kuvedisa nzutu na bau. ¹⁴Na ntalu yikua kuluta menga ya Yesu, na nzila ya Mpeveya mvula na mvula kudipesaka yandi mosi na Nzambi kondua ditona, kuvedisa kansansa na beto ya bisalu ya kufua samuna kusadila Nzambi ya moyo? ¹⁵Yau yina yandi kele n'wawisi ya luwawanu ya impa. Samu ti, lokola lufua kuizaka samuna kukula bayina vuandaka na masumu na bau na luwawanu ya ntete, bayina bokuluaka babaka nsilulu ya difua ya mvula na mvula. ¹⁶Samu, vana kele mukanda ya difua, ya kele mfunu mingi ya kumonisa lufua ya muntu yina me bika yau. ¹⁷Samu mukanda ya difua ke vuandaka mfunu kana muntu me kufua, samu ya ke vuandaka mfunu ve na ntangu muntu me sonika yau kena kuzinga ntete. ¹⁸Na yau, ata luwawanu ya ntete ya salamaka na menga ve. ¹⁹Samu ntangu Mose pesaka nsikudukusu mosi mosi ya nsiku na nkangu nionso, yandi bakaka menga ya nkombo mpe ya bingombe ngombe, na maza, mika ya mpumbu na isopi, mpe yandi muangumuninaka mukanda mpe nkangu nionso. ²⁰Mpe yandi tubaka : "Yayi kele menga ya luwawanu Nzambi me sikidikisa samu na beno. ²¹Mutindu yina, yandi lembaka menga na kinlongo ya ngoto mpe na bisadulu nionso ba ke sadilaka na kinganga. ²²Bosi mutindu kele nsiku, fioti me bikana nga nionso kena kuvedusua na menga. Kana menga tengukaka ve ngiambudulu ya masumu lendaka vuanda ve. ²³Na yau, ya vuandaka mfunu mingi ti bifuani ya bima ya zulu vuanda ya kuvedusua kintuadi na minkayilu ya bibulu. Kansi, bima ya zulu yau mosi fuana vedusua kintuadi na nkayilu yina me lutisa kitoko. ²⁴Samu Klisto kotaka ve na kinlongo ya nlongo yina tunguaka na maboko, yina kele kaka kifuani ya yina kele ya kedika. Na ndambu ya nkaka, yandi kotaka na dizulu samuna kumonika na ntuala Nzambi samuna beto. ²⁵Yandi kotaka ve samuna kudipesa yandi mosi mbala na mbala mutindu kesalaka ngudi-nganga ke kotaka na kinlongo ya nlongo bamvula nionso na menga ya bayankaka. ²⁶Kana ya vuandaka mutindu yina, nga yau zolaka vuanda mfunu mingi yandi lungua mbala mingi kubanda na mbadukulu ya yinza. ²⁷Muntu nionso fuana kufua nkumbu mosi, na manima na yau mfundusu vuanda. ²⁸Na mutindu mosi, Klisto mpe, yekuluaka mbala mosi samuna kukatula masumu ya bantu mingi, yandi ke monika mbala ya zole samuna kukatula masumu ve, kansi samuna kuvuluza ba yina kena kuvingila yandi.

Chapter 10

¹Pamba ve, nsiku kele kaka kifuanusu ya mambu ya mbote ke kuiza, yakele mutindu beto kena kumonila yawu ve na kati. Bayina kena kupusana na Nzambi balenda vuanda ya kufuana ve na minkayilu kaka yina Nganga-Nzambi ke pesaka ntangu nionso na imvu. ²Na mutindu ya nkaka, bazolaka tatamana kupesa minkayilu yina? Na yau, kana bavedusuaka na mbala mosi, minsambidi zolaka zaba diaka ve masumu. ³Kansi na minkayilu yayi, yake naku bambula moyo na masumu mvula na mvula. ⁴Kansi yake lenda salama ve ti menga ya bangombe na bankombo katula masumu. ⁵Ntangu Klisto kuizaka na inza, yandi tubaka : "Nge vuandaka na nsatu ya ni minkayilu ni makabu. Kansi nge bongisilaka munu nde nzutu. ⁶Nge sepelaka ve na bibulu yina bame yoka na meza ya minkayilu mpe minkayilu yina bake pesaka samuna nlemvo ya masumu." ⁷Na yawu mu tubaka : "Beno tala, munu yayi, mutindu yame sonama samuna munu na buku, samuna kusala luzolo na nge." ⁸Na ntete yandi tubaka : "Nge sepelaka ve na bibulu yina bame yoka na meza ya kuyoka minkayilu, mpe minkayilu yina batu ke pesaka samuna nlemvo ya masumu, nge me zola yawu ve mpe nge me yangalala na yawu ve." Kansi beto zaba ti bake pesaka yawu mutindu yina minsiku kena kutuba. ⁹Na manima yandi me tuba : "Tala, mukena kuiza kusala luzolo na nge." Yandi me katula nsadulu yina ya ntete samuna yandi tula ya zole. ¹⁰Mpe na luzolo yina beto vedusuaka na nkayilu ya nzutu ya Yesu Klisto mbala mosi na mvimba. ¹¹Na ndambu mosi, Nganga-Nzambi nionso ketelama kilumbu na kilumbu samuna ku sadila Nzambi yandi kepesa ntangu nionso minkayilu mosi ata ya lenda katula masumu ve. ¹²Na ndambu ya nkaka, Klisto pesaka nkayilu mosi kaka samuna masumu na ntangu nionso, yandi me vuanda na diboko ya lubakala ya Nzambi. ¹³Yandi kena kuvingila ti ntangu yina yandi ke diatikisa bambeni na yandi. ¹⁴Pamba ve, na nkayilu mosi kaka, yandi me fuanisa bayina kele yaku vedusua mvimba. ¹⁵Mpe Mpeve ya Nlongo kena kupesa beto kimbangi. Pamba ve, yandi ke tuba na ntuala ya nionso : ¹⁶"Tala luwawanu muke sala na bawu na manima ya bilumbu yayi, metuba Mfumu. Muke tula minsiku na bantima na bawu, mpe muke sonika yawu na mabanza na bawu. ¹⁷Muke bambukila diaka masumu na bawu ve mpe na mambu na bawu ya yimbi ve." ¹⁸Na ntangu yayi, kisika yina kele kulemvukila samuna mambu yayi, yakele diaka na nkayilu ata mosi ve samuna disumu. ¹⁹Na yawu, bampangi, beto kena lukuikulu ya ku kota na kisika ya kulutula nlongo na lusadusu ya menga ya Yesu. ²⁰Tala nzila ya mona mpe ya moyo yandi me zibula samuna beto na nlele, ya zona tuba nzutu na yandi. ²¹Mpe lokola beto kele na nkulutu ya Nganga-Nzambi na yinzo ya Nzambi, ²²beto pusana na bantima ya kedika ya kufuluka na lukuikulu mpe kiminu, na bantima yaku vedusua na mabanza nionso ya yimbi mpe banzutu na beto yaku sukulua na maza ya kuvedila. ²³Beto tatamana na kuzabisa kimbangi ya kivuvu na beto na Nzambi. Beto lemba ve samuna Nzambi yina pesaka nsilulu ke lungisaka bansilulu na yandi. ²⁴Beto salasana samuna kutuadisa beto na kuzola bampangi mpe kusala bisalu ya mbote. ²⁵Beto lemba ve naku sangana na bampangi ya dibundu mutindu batu ya nkaka ke salaka. Kansi, beto kukisiamisa beto na beto, mpe yawu, kulandila mingi beno kena kumona kilumbu kufinama. ²⁶Pamba ve, kana beto ke sala masumu na luzolo ya beto, na manima yaku zaba kedika, nkayilu ya masumu yina kele diaka ve. ²⁷Nzoka, yame bikana kaka kuvingila lufundusu ya nsisi, mpe tiya ya ngolo ke niengisa bambeni nionso ya Nzambi. ²⁸Konso mutu yina ke tumamaka ve na minsiku ya Mose, ke kuzuaka kitumbu ya kufua, bake monina yandi kiadi ve na ntangu batu zole to tatu me pesa kimbangi. ²⁹Ni kitumbu beno kena kanisa, me fuana na mutu ke diatikisa Muana ya Nzambi, ke mona menga ya luwawanu neti kima mosi ya kusumuka - menga yina vedisaka yandi - mpe yandi me finga Mpeve ya Nlongo? ³⁰Pamba ve, beto me zaba yina tubaka : "Muke vutula yimbi;" mpe diaka : "Mfumu ke fundisa batu na yandi." ³¹Ya kele diambu mosi ya mpasi mingi na mutu yina me kubua na maboko ya Nzambi ya moyo! ³²Beno bambuka moyo na mambu yina salamaka bilumbu ya ntete ntangu beno kienzuluaka, wapi mutindu beno monaka mpasi mingi. ³³Beno vuandaka batu yaku tiakama na bifingu mpe ba bandaka ku zoma beno, mpe beno vuandaka kati na batu yina lutilaka na bampasi ya mutindu yina. ³⁴Pamba ve, beno fuilaka kiadi na bayina vuandaka na buloko, mpe beno vuandaka ndima na kiese baziona bimvuama na beno. Benzo zabaka ti beno kele na kimvuama yina me lutila kitoko mpe yina ke bebaka ve. ³⁵Na yawu yina, beno bika ve kiminu na beno, nsendo ya nene me kangama na yawu. ³⁶Pamba ve, beno fuana vuanda na mvibudulu, samu beno baka yina Nzambi silaka beno na manima ya kusala luzolo na yandi. ³⁷"Kaka ntangu ya fioti me bikana, mutu yina fuana kuiza ke kuiza kaka mpe yandi ke zingila ve. ³⁸Mutu na munu ya lunungu ke zinga na kiminu. Kansi kana yandi me vutuka na manima, muke yangalala diaka na yandi ve." ³⁹Kansi beto kele ve bayina ke vutukaka na manima samuna mbungulu. Beto kele nde kati na batu yina kena kukuikila samuna kuvulusa miela na bawu.

Chapter 11

¹Kansi kiminu kele kivuvu ya kusikalala na kubaka bima yina nge kesilaka kivuvu, yakele mpisulu ya bima mge mona ntete ve. ²Samu ti, na yawu, bakulu na beto tewoluaka kimbangi samu na kiminu na bawu. ³Na kiminu, bame visa ti yinza semuaka na bunkete ya Nzambi, na yawu kima mosi ve na yina ke monikaka salamaka na nzila ya bima kemonikaka. ⁴Na kiminu Abeli tambikaka na Nzambi nkayilu me lutila mbote na yina ya Kayina. Na yawu ba tubaka kimbangi ti yandi ke ya lunungu. Mpe Nzambi ndimaka kimbangi na yandi nsamu na minkayilu na yandi. Mpe na kiminu, Abeli ke na kutatamana kutuba atako yandi me kufuaka. ⁵Na kiminu Enoki zanguluaka mpe monaka lufua ve. Yandi monikaka diaka ve samu ti Nzambi zangulaka yandi, samu ti tekila yandi zangulua, yatubamaka ti yandi vuandaka zolakanaka na Nzambi. ⁶Kana kiminu kele ve, nge lenda zolakana na Nzambi ve. Samu ti konso mutu ke kuiza na Nzambi fueti leka kiminu ke yandi kele mpe yandi ke sendaka bayina ke sosaka yandi. ⁷Na kiminu Nowa tungaka nzaza samu na kuvulusa batu ya yinzo na yandi, lokola yandi lubuluaka na Nzambi samu na bima yina yandi monaka ntete ve, na kivumi ya Nzambi. Na yawu, yandi bedisaka yinza mpe kumaka mvingidi ya difua ya lunungu ke katukaka na kiminu. ⁸Na kiminu Abalayami, ntangu yandi bokuluaka, tumamanaka na kukuenda na kisika yina yandi futeke tambula lokola difua. Yandi kuendaka ata ko yandi zabaka ve wapi yandi kena kukuenda. ⁹Na kiminu yandi vuandaka zinga na yinsi ya nsillulu lokola nzenza. Yandi vuandaka na yinsi ya banzo ngoto na Isaki mpe Yakobo, mimvingidi ya kintuadi ya difua mosi, ¹⁰samu yandi vuandaka vingila ntungulu ya mbanza yina Nzambi vuandaka mvangi mpe ntungi. ¹¹Na kiminu Abalayami bakaka lue ya kubuta, atako Sala vuandaka kisita. Diambu yina salamaka atako yandi vuandaka ya kuyunduka mingi, samu ti bavisaka ti yina pesaka bawu nsilulu ke yaku kuikama. ¹²Na yawu, na mutu yina vuandaka pene-pene ya lufua butukaka nkuna ya kunieka. Bakumaka bawu mingi lokola bambuetete ya dizulu mpe lokola nienze ya disimu ya yimbu, yina lenda tangukusua ve. ¹³Na kiminu banionso yayi kufuaka, bakukitambudilaka bansilulu ve. Kansi bamonaka yawu mpe bayangalalaka na ntama, samu ba visaka ti bake banzenza mpe bakena kuluta na yinza. ¹⁴Samu ti bayina ke tuba mambu ya mutindu yayi me visa mbote ti bafuete sosa yinsi samu na bawu mosi. ¹⁵Kana babanzilaka kaka yinsi yina babikaka, nga babakaka diluaku ya kuvutuka. ¹⁶Na yawu, ba zominaka yinsi me lutisa toma, yina ya kizulu. Na yawu, Nzambi monaka nsoni ve ya kubokulua Nzambi na bawu, samu ti yandi kubikilaka bawu mbanza ya nkaka. ¹⁷Na kiminu Abalayami, na manima ya kutontua, pesaka Isaki nkayilu. Yandi vuandaka muana na yandi mosi kaka yandi pesaka nkayilu, yandi yina bakaka bansilulu. ¹⁸Na Abalayami ba zabisaka : "Na nzila ya Isaki ke bimina nkuna na nge." ¹⁹Abalayami visaka ti Nzambi ke na lulendo ya kufulukisa Isaki na bafua mpe yandi yambaka yandi diaka, na mutindu ya kifuani. ²⁰Na kiminu mpe Isaki sakumunaka Yakobi na Esawu na yina me tadila mambu ke kuiza. ²¹Na kiminu Yakobi, ntangu yandi vuandaka kufua, sakumunaka bana ya Yosefi. Yakobi sambilaka ya kusikama na nsongi ya nkawa na yandi. ²²Na kiminu Yosefi, na nsuka ya luzingu na yandi, tubilaka bana ya Israeli ti bafuete bima na yinsi ya Ngipiti mpe kunata bivisi na yandi. ²³Na kiminu Mose, na mbutukulu na yandi, suekoko na bibuti na yandi bangonde tatu, samu bamonaka ti yandi kele fimuana-muana ya kitoko. Bamonaka ve wonga lutumu ya ntinu. ²⁴Na kiminu Mose, ntangu yandi me yunduka, tingunaka na kubokulua muana ya muana nketo ya Falawo. ²⁵Kansi yandi ponaka kubufua na dikabu ya Nzambi, samu ti yandi zonaka ve mayangi ya masumu na fi ntangu-ntangu. ²⁶Yandi banzaka ti mvuezolo ya Klisto kele kimvuama ya nene me lutila mayudukua nionso ya Ngipiti, samu yandi tadidilaka nsendo ke na ntuala. ²⁷Na kiminu Mose katukaka na Ngipiti. Yandi tinaka ve nganzi ya ntinu, kansi yandi kuamininaka nakutadidilaka yina ke monikaka ve. ²⁸Na kiminu yandi kebaka pasa mpe mbuakunu ya menga samu ti mbungi ya basemukunua valakana basemukunua ya Israeli. ²⁹Ya kele samu na kiminu bazengisaka na kati ya diambu ya kubuaka lokola bavuandaka na insi ya kuyuma. Kansi lokola batu ya Ngipiti zolaka sala yawu, baminamaka. ³⁰Ya kele na kiminu ti bibaka ya Yeliko builaka na manima ya kuzungidila yawu na bilumbu nsambodia. ³¹Ya kele na kiminu ti Rahabia nketo ya kinsuza fuilaka ve na batu ya kudimbuka kiminu samu yandi tambulaka bamineki na yenge. ³²Kansi mu tuba diaka nini? Samu ntangu me kuiza zanga munu ya kutuba samu na Ngidoni, Balaki, Samisoni, Yofeti, Davidi, Samueli, mpe bambikudi. ³³Na kiminu, babedisaka bimfumu, salaka lunungu, bakaka bansilulu. Bazibikaka bainua ya bankosi, ³⁴bazimaka lulendo ya tiya, bavukaka na meno ya sabala, babelukaka na bimbevo, babakaka ngolo na bamvita, batinisaka nkangu ya banzenza. ³⁵Banketo monaka diaka batu na bawu yina kufuaka na kufutumuka. Ba yankaka bakuamusuaka mingi mpe bazolaka vukusuku ve, samu batambulaka lufulukulu yina me luta mbote. ³⁶Ba yankaka vuezuka mpe babuluaka, bakangamaka na bambienga mpe na buloko. ³⁷Babulaka bawu mabanga, bantotaka bawu, bazengaka bawu na maguengue, bakufuaka bawu na sabala, batambulaka na bisika nionso. Bavuataka nkanda ya mameme mpe ya bankombo, bakonduaka bima ya kuvukila. Bazunguluaka mpe bayamusuaka. ³⁸Inza fuana na bawu ve. Bazenzilaka na yinsi ya nkatu mpe na bamongo, na banluka mpe na mabulu ya ntoto. ³⁹Atako batu nionso yina bateluaka kimbangi na

kiminu ya bawu, kansi batambulaka bima yina basiluaka ve. ⁴⁰Nzambi lokola yandi kubikilaka beto yankaka yina meluta mbote, samu balungua kondua beto ve.

Chapter 12

¹Na yau, lokola dikabu ya n'nene ya bambangi me zungidila beto, beto loza kima nionso kena kutula kizitu kati na beto mpe disumu yina kezingaka beto na ntatumusu ve (na petepete). Beto tatamana kuzaula na kivuvu samuna yina kele na ntuala na beto. ²Beto sungamana (tala) Yesu, yintu mpe m'vue (yina me kuvua to n'lungisi) ya kiminu na beto, samuna kiese yina kubukuaka samuna yandi, zunguaka mpasi na dikulunsi, yandi monaka nsoni ve, mpe vuandaka na lubakala ya kiti ya kimfumu ya Nzambi. ³Na yau, beno banzila yina kuamusuaka na bantu ya masumu yina zolaka yandi ve, samu beno bika ve mpe beno lemba ve. ⁴Beno telema ntete kekete ve (kukakila) tii na menga, to beno nuanisa ntete disumu ve. ⁵Beno me zimbakana molongi ba pesaka beno bonso bana:" Muana na munu, kumanga kitumbu ya Mfumu ve, mpe kulebakana ve ntagu ba kena kusemba nge na Mfumu". ⁶Samu Mfumu ke sembaka muntu nionso yina yandi ke zolaka, mpe yandi ke piyaka kitumbu na muana yina yandi ke yambaka. ⁷Beno vibidila bampasi samu beno vuanda na kikadulu ya mbote. Nzambi kena sembaka beno bonso bana, samu inki muana yina bake pesaka kitumbu ve na tata e? Kansi kana bake pesaka beno kitumbu ve, na yau beto nionso kele, ya zola tuba ti beno kele bana ya muntu ya nkaka kansi bana n'andi ve. ⁸Nkutu, beto vuandaka na batata na beto na ntoto samuna kupiya (kupesa) beto bitumbu, mpe beto kena kuzitisa bau. Ya lendakana ve ti beto tumamana Tata ya bampeve samu beto zinga e? ⁹Samu batata na beto pesaka beto bitumbu na bamvula fioti na mutindu bau vuandaka zodila, kansi Nzambi ke piyaka beto bitumbu samuna mambote na beto, samu beto vuanda kintuadi na kikadulu n'andi ya nlongo. ¹⁰Kitumbu mosi ve kepesaka kiese, kansi ya ke yamisaka kaka (mpasi). Kansi, yake butaka namanima na yau mbuma mosi ya yenge, ya lunungu na bayina ndimaka yau. ¹¹Na yau, beno siamisa maboko na beno ya kulebakana mpe makungunu na beno beno ya kulemba, ¹²mpe beno sungika banzila samuna makulu na beno, samu ti muntu nionso kena kutembila kubua ve, kansi yadi niaka. ¹³Beno sosa yenge na bantu nionso, mpe kikadulu ya nlongo kana ve muntu ve ke mona Nzambi. ¹⁴Beno kukikenga samu ti muntu mosi ve sotuka na nlemvo ya Nzambi, mpe muanzi (musisa) mosi ve ya ndudi yunduka samuna bamvita, mpe bantu mingi basumukina yau ve. ¹⁵Beno luenga samu muntu ve vuanda na kinsuza to ndimbukulu lokola Esau, kekisaka kinkuluntu n'andi samuna madia. ¹⁶Samu beno me zaba ti na manima, ntangu yandi zominaka kutambula difua ya lusakumunu, yandi luazuluaka (niafunuaka) samu yandi bakaka diluaku ya kuvilula mayela ve na ntansi ya tata n'andi, mpeleko yandi sosaka yau na kinsanga na meso. ¹⁷Samu beno kuizaka ve na mongo yina lendaka simbua, mongo yina me yokana na tiya, kitombe, dituti mpe kitembo. ¹⁸Beno kuizaka ve ntangu mpungi sikaka (bulaka), to na bamambu katukaka na ndinga kele ti bayina kuwaka yau lombaka ti batubila bau ya nkaka ve. ¹⁹Samu balembanaka kuvibidila yina basikidikisaka bau:" Ata kibulu me valakana mongo, bafuana kufua yau na matadi". ²⁰Mona meso yayi vuandaka wonga mingi ti Mose tubaka:" mume mona wonga mpe mume zakama". ²¹Kansi na kubangisa, beno kuizaka na mongo ya sioni mpe na mbanza ya Nzambi ya moyo, na Yelusalemi ya kizulu, mpe bakumu kumi ya mafunda ya bambasi kele na nkembo. ²²Beno kuizaka na dibundu ya bansemokono nionso sonamaka na dizulu, na Nzambi mfundisi ya nionso, mpe na bampeve ya balunungu yina lungusuaka. ²³Beno kuizaka na Yesu, n'wawisi ya luwawanu ya yimpa, mpe menga ya ndembolo kena kutuba kulutula menga ya Abeli. ²⁴Beno kuki kenga, na kutatamana kuwa yina kena kutuba. Samu bavukaka ve, ntangu bamangaka kuwa yina vuandaka kebisa bau na ntoto, ya kieleka bato ke vuka ve kana beto ke zola kuwa ve yina kena kutuba banda na dizulu. ²⁵Na ntangu yina, ndinga n'andi ningisaka ntoto. Kansi bubu yayi, yandi silaka mpa tubaka:" Mu ke ningisa ntoto kaka ve, kansi na mazulu". ²⁶Mambu yayi:" Mbala mosi diaka", kena kumonisa nkatukulu ya bima'ngo nikunuaka; ya zola tuba ti bima yina salamaka, samu ya nikunuaka ve ya vuanda kaka. ²⁷Na yau, kubakaka kimfumu yina ke nikunua ve, beto vuanda na mbambukulu ya moyo mpe na mutundu yina, beto zitisa Nzambi na kivumi mpe na wonga. ²⁸Samu Nzambi na beto kele tiya ke bungaka (fukisaka)

Chapter 13

¹Beno tatamana naku zolana lokola bampangi. ²Beno zimbana ve kuyamba banzena. Pamba ve, na nzila na yawu, ba yankaka yambaka bambasi pe bazabaka ve. ³Beno bambuka moyo na bayina kele na buloko, lokola kaka beno mpe beno kele na bawu kintuadi. Beno bambuka moyo na bayina bakena kuamisa, neti kaka beno vuandaka na bawu na nzutu. ⁴Bika dikuela ya zitusa na mutu nionso. ⁵Bika mfulu ya dikuela ya kebua nlongo samu Nzambi kefundisa batu ya kindumba mpe ya kinsuza. ⁶Bika beno vuanda na nzola ya mbongo ve. Beno yangalala na bima kele na beno, pamba ve Nzambi yandi mosi tubaka : "Muke loza nge ve, ni kusala bika nge." ⁷Beto yangalala na bima na beto samu beto koka kutuba na kibakala : "Mfumu kele nsadisi ya munu, muke mona wonge ve. Nini mutu lenda sala munu?" ⁸Beno tumisa bantuadisi na beno, bayina longisaka beno mambu ya Nzambi, mpe beno tala nsuka ya nkadulu na bawu; beno landakana kiminu na bawu. ⁹Yesu Klisto kele mutindu mosi mazono, bubu mpe mvula na mvula. ¹⁰Beno bika vukumuka na malongi ya mutindu na mutindu mpe ya nzenza, pamba ve ya kele mbote ntima siamusua na nlemvo, kansi na madia yina lenda tomisa ve bayina ke sadilaka yawu. ¹¹Beto kele na dizikua bisika yina batu kena kusala na kinlongo kele ve na yinsua ya kudia. ¹²Kansi, menga ya bibulu yina bakufuaka samuna masumu, ngudi nganga nataka yau na kinlongo kansi nzutu na bawu bake yokaka yawu na mbanzi atua (ya buala). ¹³Mutindu yina mpe Yesu monaka mpasi na nganda ya mbanza, samuna ku bieka nkangu na menga ya yandi mosi. ¹⁴Na yawu, beto bima samuna ku kuenda na yandi na nganda ya mbanza na kunata mvuezolo na yandi. ¹⁵Pamba ve, beto kele na mbanza mosi ve yina ke sikilaka awa na ntoto. Beto kena sosa nde yina ke kuiza. ¹⁶Na nzila na yandi, beto nata minkayilu ya kusika Nzambi, kisuka yina kele mbutu ya bainua na beto kena ku samuna nkumbu na yandi. ¹⁷Mpe beno zimbakana ve kusala mambote mpe kusadisana, pamba ve, Nzambi ke sepelaka na minkayilu ya mutindu yayi nde. ¹⁸Beno tumama mpe beno vuanda ya lemvu na mintuadisi na beno, pamba ve, bake kayilaka miela na beno meso, lokola bayina ke vutusa mvutu. Beno tumama samu bantuadisi na beno basadisa beno na kiese kansi na kunionga ve, yina ke vuanda ve mfunu samuna beno. ¹⁹Beno sambila samuna beto, pamba ve beto kena kiminu ti beto kele na kansasa ya mbote mpe beto zona zinga na mutindu ya kufuana na mambu nionso. ²⁰Mukena ku bombidila beno naku sala yawu, samu mu koka kuvutuka na beno malu. ²¹Na ntangu yayi, bika Nzambi ya yenge yina fulukisaka na bafua Mfumu na beto Yesu, yina kele mvungi ya nene ya mameme, na menga ya luwawanu ya mvula na mvula, ²²yandi fulusa beno na mambu ya mbote samuna kusala luzolo na yandi. ²³Bika yandi sala kati na beto yina kele yaku zolakana na ntuala na yandi, na nzila ya Yesu Klisto, na yina vuanda nkembo mvula na mvula. Amen. ²⁴Ntangu yayi, bampangi na munu, mukena kuluengisa beno na kuvibidila bapova yayi ya mbadukulu munu me sonikina beno na lukufi. ²⁵Beno zaba ti mpangi na beto Timoteo babikaka yandi, kana ti yandi ke kuiza malu muke mona beno kintuadi na yandi. ²⁶Beno pesa mbote na mintuadisi na beno nionso mpe banlongo nionso. Bayina ya Italia me pesa beno mbote. ²⁷Bika nlemvo vuanda na beno nionso.

James

Chapter 1

¹Yakobi, kisielo ya Nzambi mpe ya Mfumu Yesu Klisto, na makanda kumi na zole vuandaka na nsasukunu : Mbote. ²Bampangi, beno mona yawu lokola diambu ya kiese, ntangu beno me zungudulua na bampukumunu ya mutindu na mutindu. ³Beno me zaba ti ntoto ya kiminu na beno ketukisa ntatumunu. ⁴Bika ntatumunu lungisa kisalu na yandi, samu beno tombulua mpe lungusua, mpe samu beno zanga kima mosi ve. ⁵Kansi kana kati na beno mutu kena nsatu ya nduenga, yandi lombi yawu na Nzambi, yina kepesaka yawu yaku tezakana ve mpe me zanga nsembolo na batu nionso ke lombi, mpe yandi ke kuiza pesa yandi yawu. ⁶Kansi, yandi lombi na kiminu, na keti-keti ve. Samu ti mutu nionso ke sala keti-keti yandi kele lokola mayo na yimbu kena kutuadusua na mupepe mpe kunikusua kinzungidila. Pamba ve, mutu yina, yandi banza ve ti ⁷yandi ke baka kima na Mfumu. ⁸Mutu ya mutindu yina ke yaku sikadala ve na banzila na yandi. ⁹Bika mpangi ya mputu kembela na nzangudulu na yandi, ¹⁰kansi mvuama, na bumputu na yandi, samu ti yandi ke luta lokola kililia ya mfinda na matiti. ¹¹Pamba ve, muini kebima na mbandagi na yandi mpe ke yumisa dititi. Kililia ke kubua, mpe ntoko na yandi ke fukila. Mutindu mosi, mutu ya mvuama ke fukila na kati ya nzietolo na yandi. ¹²Kiese na mutu yina ke vibidilaka mpukumunu, samu ti, na manima yaku nunga mpukumunu, yandi ke tambula kolola ya moyo yina basidikilaka na batu yina ke zolaka Nzambi. ¹³Mutu mosi ve, ntangu yandi me vukumunua, tuba : "Mume vukumunua na Nzambi," samu ti Nzambi lenda vukumunua na yimbi ve, mpe yandi mosi lenda vukumuna mutu ve. ¹⁴Kansi konso mutu ke vukumunuka na nzinunu na yandi ya yimbi, ke natumuna yandi mpe ke buisa yandi. Na

manima, ntangu nzinunu me kuiza, yake butaka masumu. ¹⁵Mpe, kana masumu me yunduka, yake nataka lufua. ¹⁶Beno vunuka ve, bampangi ya munu ya luzolo. ¹⁷Nkayilu nionso ya mbote mpe ya kukoka ke katukaka na kayengele. Tata ya kiya ke kitisaka yawu. Na yandi nsekokolo to kini ya mpilukulu kele ve. ¹⁸Nzambi ponaka kubuta beto na ndinga ya kieleka, samu ti beto vuanda lokola mbutu ya ntete ya bima nionso yandi semaka. ¹⁹Bampangi na munu ya nzola, beno me zaba diambu yayi : Bika mutu nionso vuanda nzaki na kuwa, kikufi na kutuba mpe na kufuema. ²⁰Pamba ve, nganzi ya mutu ke lungisaka ve lunungu ya Nzambi. ²¹Na yawu, beno loza nsumukunu nionso mpe mfusumukunu ya mambi. Na kimpombo, beno tambula mambu kunuaka, yina lenda vulusa miela na beno. ²²Beno vuanda minvangi ya mambu, bika kaka bayina kekuwaka mpe ke kukivunaka bawu mosi. ²³Pamba ve, kana mutu ke kuwaka kaka mambu ya Nzambi mpe kesadilaka yawu ve, yandi kele lokola mutu me fiongunina kizizi na yandi na lumueno. ²⁴Yandi me kukifiongunina mpe, na manima, yandi me kuenda mpe me zimbakana mbala mosi na nini yandi me fuanana. ²⁵Kasi mutu yina me tala mbote na nsiku ya kulunga ya kimpuanza, mpe me tatamana kusala yawu, na kuvuanda kaka ve mutu yina kekuwa mpe ke zimbakana, mutu yina ke sakumunua na mavanga na yandi. ²⁶Kana mutu ke kukimona nsambidi, kasi yandi ke yalaka ve ludimi na yandi, yandi ke vuna ntima na yandi, mpe nsambudulu na yandi kele ya nkatu. ²⁷Nsambudulu ya kedika yina me kondua nsumukunu na ntadisi ya Nzambi mpe Tata na beto kele mutindu yayi : kusadisa bayina me kondua batata mpe mafola na mpasi na bawu, mpe kukikeba kukondua ditona ya nsumukunu.

Chapter 2

¹Bampangi na munu, beno bika sadila kiminu na Mfumu na beto Yesu Klisto, Mfumu ya nkembo, na ntalu zizi na batu yankaka. ²Kana mutu me kota na lukutukunu na beno ya kuvuata minlunga ya wola mpe mvuatu ya ntalu, mpe mputu me kota diaka na mvuatu ya yimbi. ³Kana nge me tala mutu yina me lutisa vuata mbote mpe nge me tuba : "Dodokolo, vuanda kisika yayi ya mbote," kansi nge me tuba na mputu : "Nge, telema kisika yina," to, "Vuanda na makulu na munu," ⁴beno kena kufundisa ve na beno mosi? Beno me kuma ve mimfundisi na mabanza ya yimbi? ⁵Bampangi ya munu ya luzolo, beno kuwa; Nzambi ponaka ve mputu ya yinza samu yandi vuanda mvuama na kiminu mpe mvingidi ya difua ya kimfumu yina yandi sidikilaka na bakiazolua na yandi? ⁶Kansi beno me bundula mputu! Bamvuama ve ke kuamisaka beno? Bawu ve ke kokaka beno na yinzo ya mfundusu? ⁷Bake tiakaka ve nkumbu ya beno ya luzitu? ⁸Kansi, kana nge ke lungisaka nsiku ya kitinu mutindu kele masonukua : "Zola mfinangani na nge lokola nge mosi," nge ke nakusala mbote. ⁹Kansi nge ke suasisaka batu, nge ke na kuvola masumu, mpe nge me nata nkanu lokola mvondi ya minsiku. ¹⁰Pamba ve, konso mutu ke tumamanaka nsiku nionso, kansi yandi me kuta sakuba na diambu mosi kaka, yandi me nata nkanu na nsiku nionso. ¹¹Samu ti yina tubaka : "Kusala kimpinga ve," yandi tubaka diaka : "Kufua mutu ve." Kana nge sala kimpinga ve kansi nge me kufua mutu, nge me nata nkanu. ¹²Na yawu beno tuba mpe beno sala lokola bayina ke fundusua na nsiku ya kimpuanza. ¹³Samu ti mfundusu me zanga nkenda na bayina monisaka nkenda ve. Nkenda ke nungaka mfundusu. ¹⁴Bampangi, nini ya mbote kele kana mutu kele na kiminu, kansi yandi me kondua mavanga? Kiminu yina lenda vulusa e? ¹⁵Kana mpangi ya bakala to ya nketo ke yaku vuata yimbi mpe me baka ve kima ya kudia kilumbu yina, ¹⁶zimbukila mosi na beno me tubila yandi : "Kuenda na yenge, yotila mpe yukuta." Kansi nge pesa yandi ve bima yina ke mfunu samuna nzutu, buna ntomoso nini yakele? ¹⁷Mutindu mosi, kiminu me kondua mavanga kele ya kufua. ¹⁸Kansi mutu ya nkaka ke tuba : "Nge ke na kiminu, munu, mavanga." Monisa munu kiminu na nge me kondua mavanga, samu munu mu monisa nge kiminu na munu na mavanga na munu. ¹⁹Nge ke lekaka kiminu ti Nzambi kele, nge ke salaka mbote. Kansi bandoki mpe kelekaka kiminu mpe kezakamaka. ²⁰Nge mutu me kondua nzayilu, nge zaba ve ti kiminu me kondua mavanga kele na ndandu ve? ²¹Abalayami, tata na beto, nungusuaka ve samu na mavanga, ntangu yandi pesaka muana na yandi Isaki nkayilu na dizikua? ²²Nge me visa ti kiminu tambulaka nzila mosi na mavanga mpe, na mavanga, kiminu na yandi tombuluaka mvimba mvimba. ²³Na yawu, masonukua me lungusua kena kutuba ti : "Abalayami lekaka kiminu na Nzambi, mpe ya tanguluaka ti yakele lunungu." Na yawu, Abalayami bokuluaka nkundi ya Nzambi. ²⁴Nge me visa ti mutu ke nungusuaka na mavanga, kasi na kiminu kaka ve. ²⁵Mutindu mosi, Lahabi nsuza nungusuaka ve na mavanga ntangu yandi yambaka bantumua, mpe yandi tinisaka bawu na nzoila yankaka? ²⁶Pamba ve, mutindu mosi nzutu me kondua muela kele ya kufua, mutindu mosi mpe kiminu me kondua mavanga kele ya kufua.

Chapter 3

¹Bampangi, minlongi bika vuanda mingi kati na beno. Beto me zaba ti beto ke fundusua na mutindu yakulutila.² Pamba ve, beto ke kutaka masakuba na mutindu mingi. Kana mutu kuta masakuba ve na mpovolo na yandi, yandi kele mutu me yunduka, mutu lenda yala nzutu na yandi nionso.³ Ntangu beto ke tulaka luvambu na yinua ya bakavalu samu ba tumamana, beto lendaka mpe kutuadisa banzutu na bawu ya mvimba.⁴ Beno tala bamasuwa, ata ya kele ya nene mpe yake natuaka na mupepe ya ngolo, yake tuadusuaka na mbindukulu ya fioti mingi na luzolo ya mbindiki.⁵ Mutindu mosi, ludimi kele kinama ya fioti na nzutu, kansi yake kukisikaka na mambu ya nene. Tala, tiya ya fioti lenda yoka mfinda ya nene.⁶ Ludimi mpe kele tiya, yinza yaku fuluka na masumu basalaka kati-kati ya binama na beto. Ya lenda sumuna nzutu ya mvimba, mpe kupedisa tiya na luzingu nionso. Yawu mosi mpe yake pedusuaka tiya na bulungi.⁷ Bibulu nionso ya mfinda, bandeke, yina ke sulumukaka mpe bibulu ya maza, bakele ya kuyadulua na mutu.⁸ Kansi mutu mosi ve lenda yala ludimi. Yakele kima ya yimbi lenda dingumusua ve, yame fuluka minsa ya lufua.⁹ Na ludimi, beto ke zitisaka Mfumu mpe Tata, mpe na yawu, beto ke singaka batu salamaka na mfikula ya Nzambi.¹⁰ Na yina mosi kaka kebimaka lusakumunu mpe lusingulu. Bampangi na munu, ya vuandila ve mutindu yina.¹¹ Yinto mosi lenda bimisa maza ya mbote mpe maza ya yimbi?¹² Bampangi, inti ya kuyu lenda buta Olive, to inti ya vinia ba kuyu e? Maza ya mungua lenda pe ve kubimisa maza ya mbote.¹³ Nani kati na beno kele nduenga mpe mayele? Yandi songa nkadulu na yandi ya mbote na mavanga ya kimpombo ya nduenga.¹⁴ Kansi kana beno kele na kimpala mpe nzinunu ya yimbi, beno bika kukiyana mpe kutuba luvunu.¹⁵ Nduenga yina me katuka na dizulu ve, kansi yakele ya ntoto, ya kimpeve ve, kansi ya kindoki.¹⁶ Pamba ve, kisika kele kimpala na nzinunu, kuna mpe kele bonso bonso mpe mavanga nionso ya yimbi.¹⁷ Kansi nduenga ya dizulu kele ntete ya kuvedila, bosu ya yenge, ya nlembami, ya nzaki na kulebuka, ya kufuluka na nkenda, na mbutu ya mbote, ya mbonokono zole ve pe yakieleka.¹⁸ Mbutu ya lunungu kekunuaka na yenge na kati ya bayina ke sosaka yenge.

Chapter 4

¹Wapi me katuka bamvita na minzonza kati na beno? Yakele ve na banzinunu na beno kena kunuanisa miela na beno? ²Beno ke zininaka, kansi beno ke bakaka ve. Beno ke kufuaka batu mpe kuzinina, kasi beno lenda ve kubaka. Beno kena kunuanasana mpe kunzonza, kansi beno kena kubaka ve samu ti beno kena kulomba ve. ³Beno kena kulomba, kansi beno kena kubaka ve samu ti beno ke lombaka yimbi, na lukanu ya kuyukutisa bansatu na beno. ⁴Beno batu ya kimpinga! Beno zaba ve ti nzola ya yinza kele kintatu na Nzambi? Yina me zona kuvuanda nkundi ya yinza fueete kuma ntatu ya Nzambi. ⁵To, beno kena kukanisa ti masonukua lenda tuba na nkatu ti : "Mpeve yina yandi kotisaka kati na beno kele kimpala mingi?" ⁶Kansi Nzambi kepesaka nlemvo me lutila nene, na yawu Masonukua ke na kutuba : "Nzambi ke kakidilaka batu ya luyan, kasi yandi ke pesaka nlemvo na yandi na batu ya kimpombo." ⁷Beno kukiyina na Nzambi. Beno kakidila nkadi ya mpemba mpe yandi ke tina beno. ⁸Beno finama na Nzambi, yandi ke finama na beno. Beno vedisa maboko na beno, batu ya masumu, mpe beno vedisa bantima na beno, batu ya disu na yinsi ya dititi. ⁹Beno vuanda na kiadi, beno nionguluka mpe beno dila! Masevo na beno kitulua matanga, mpe kiese na beno, kiadi. ¹⁰Beno kukiyina na ntadisi ya Mfumu, mpe yandi ke zangula beno. ¹¹Bampangi, beno kelasana ve. Yina ke kela mpangi mosi, to kufundisa mpangi na yandi, me kela nsiku mpe me fundisa nsiku. Kana nge me fundisa nsiku, nge ke nkebi ya nsiku ve, kansi mfundisi. ¹²Mosi kaka kele nsadi ya nsiku mpe mfundisi na yawu. Yandi kaka lenda vulusa mpe kubunga. Nani nge kele, nge ke na kufundisa mfilangani na nge? ¹³Beno kuwa, beno kena kutuba : "Bubu to mbazi beto ke kuenda na mbanza yayi, beto ke vuanda mvula ya mvimba kuna, kusala munkita mpe kubaka ndandu." ¹⁴Nani me zaba yina ke kuiza mbazi mpe mutindu nini luzingu na beno ke kumina? Pamba ve, beno kele lokola muisi yina ke monikaka na mua ntangu fioti, mpe ya me zimbana na manima. ¹⁵Beno fuana nde kutuba : "Kana Mfumu me zona, beto ke vuanda moyo mpe beto ke sala yayi to yina." ¹⁶Kansi bubu, beno kena kukisika na makanisi na beno ya luyan. Luyan nionso ya mutindu yina kele yimbi. ¹⁷Na yawu, mutu yina me zaba sala mambu ya mbote, kansi yandi kena kusala yawu ve me sala disumu.

Chapter 5

¹Bubu, beno ba mvuama beno dila mpe beno nionga samuna malema kekumina beno. ²Bimvuama na beno ke ya kubola, mpe bilele na beno me diwuka na mfua nkabu. ³Wola na beno mpe mbongo na beno me kuma nkazu-nkazu. Nkazu-nkazu yina kena kutuba kimbangi na beno. Yake kudia musuni na beno lokola tiya. Beno kena kuyudika mbongo na beno samuna bilumbu ya nsuka. ⁴Tala, nsendo ya bisadi kena kuboka (nsendo yina beno simbidilaka na bayina vuandaka yonzika na mayinza na beno). Mpe mbokolo ya banyonziki kena kukuma na makutu ya Mfumu Sabaoti. ⁵Na ntoto beno zingilaka na kindiafu, beno kukipesaka na banzinunu, beno yukutisaka bantima na beno samuna kilumbu ya mbungulu. ⁶Beno bedisaka mpe kufuaka mutu ya lunungu. Yandi kakidilaka beno ve. ⁷Na yawu, bampangi, beno vibidila ti na ngizulu ya Mfumu. Beno tala mutindu nkuni ke vibidilaka mbutu na yandi yantalu. Yandi ke vingilaka na mvibudulu nionso ti mvula ya ntete mpe ya nsuka ke noka. ⁸Beno pe, beno vibidila, beno sikidikisa bantima na beno samu ti ngizulu ya Mfumu me kuma lukufi. ⁹Bampangi, beno vunguta ve beno na beno, samu beno mfundusua ve. Tala, mfundisi me telama na nkotolo (muelo). ¹⁰Bampangi, beno baka kifuani ya bampasi mpe mvibudulu ya bambikudi yina tubaka na nkumbu ya Mfumu. ¹¹Tala, beto ke tadilaka batu yina ke tatamanaka lokola batu ya lusakumunu. Beno kuwaka ntatumunu ya Yobo mpe beno me zaba lukanu ya Mfumu, mutindu nini kele nkenda mpe nlemvo na yandi. ¹²Yina me lutisa, bampangi na munu, beno bika leva ndefi na dizulu to na ntoto, to ndefi kuandi ya nkaka. Kasi "inga" na beno ya vuanda "inga" mpe "ve" na beno ya vuanda "ve." Na mutindu yina, beno ke kubua ve na mfundusu. ¹³Mutu mosi kati na beno kena kulungu e? Yandi sambila. Mutu ke na kuyangalala? Yandi yimbila miyumbu ya nzitusu. ¹⁴Mutu kati na beno kena kubela? Yandi bokila bakulutu ya dibundu samu basambidila yandi. Bakusa yandi mafuta na nkumbu ya Mfumu. ¹⁵Lusambulu ya kiminu ke niakisa mbevo mpe Mfumu ke telimisa yandi diaka. Kana yandi salaka disumu, Nzambi ke lemvukila yandi. ¹⁶Beno tambudila masumu na beno mpe beno sambila samu na baninga, samu beno niakusua. Lusambulu ya mutu ya lunungu lenda sala mambu mingi ya lulendo. ¹⁷Elia vuandaka mutu lokola beto; yandi lombaka na lusambulu samu mvula noka ve, mpe ya nokaka ve na bamvula tatu mpe bangonde sambanu. ¹⁸Mpe Elia sambilaka diaka : dizulu kitisaka mvula, mpe ntoto pesaka mbutu na yandi. ¹⁹Bampangi, kana mutu kati na beno me vidisa kieleka, mutu ya nkaka vutula yandi na nzila, ²⁰yandi zaba ti konso kuandi mutu ke bimisa mutu ya masumu na nzila ya nzimbusu, yandi ke vulusa muela na yandi mpe ke finika masumu mingi.

1 Peter

Chapter 1

¹Petelo, ntumua ya Yesu Klisto, na banzenza yina kele yakumuangana, na basolua, na Ponto, na Ngalatia, na Kapadokia, na Aziya mpe na Bitinia. ²Mutindu kele nzayilu ya Nzambi Tata vangulaka munu na Mpeve, na ntumumunu mpe ndembolo ya menga ya Yesu Klisto. Bika nlemvo mpe yenge ya nieka na beno. ³Bika Nzambi, Tata na Mfumu na beto Yesu Klisto zitusua! Na nkenda na yandi ya nene, yandi pesaka beto mbutukulu ya yimpa samu na kivuvu ya difua. Difua yina kele na mfulukulu ya Yesu Klisto na bafua. ⁴Yayi kele samuna difua yina ke fukila ve, ke beba ve mpe ke lengila ve, yina yunduluaka beno na mazulu. ⁵Beno ke kebuaka na lulendo ya Nzambi na kiminu, samu na mpulusu yina ke monukusua na bantangu yambanunu. ⁶Beno ke na kuyangalala na yawu, atako ya kele mfunu ti bubu yayi beno monusua kindenda na bampasi ya mutindu na mutindu. ⁷Yakele mutindu yina samu kiminu na beno ya tontua, kiminu yina me lutisa ntalu na wola yina ke fukila kana yame tontua na tiya. Yafuete vuandila mutindu yayi samu kiminu na beno tambula difua ya nzitusu, ya nkembo mpe ya nsikulu ya Yesu-Klisto. ⁸Beno monaka yandi ve, kansi beno me zola yandi. Beno ke na kumona yandi ve bubu yayi, kansi beno me lekila yandi kiminu mpe beno kena kiese ke tubukusua ve pe ya nkembo. ⁹Na kilokula yayi beno ke tambula nsendo ya kiminu na beno mpulusu ya moyo na beno. ¹⁰Mpulusu mpe nlemvo yina kubukuluaka beno, bambikudi yuvulaka mpe fionguninaka yawu. ¹¹Basosaka kuzaba na nani mpe ntangu nini Mpeve ya Klisto yina kela na bawu tubilaka bawu. Ya vuanda na ntangu yandi bikulaka ndungulu ya Klisto mpe bankembo yina kekuiza. ¹²Bazayikisaka bawu ti bakena kusala bawu mosi ve, kasi beno, ntangu ba vuandaka tubila mambu yina bame zabisa beno bubu yayi na bayina ke na kulonga nsangu ya mbote na lusadusu ya Mpeve ya Nlongo fidusuka na dizulu (mambu yina bambasi zola tala mbote). ¹³Na yawu, beno kubama mpe beno dedika mpuandulu na beno. Beno vuanda na kivuvu ya kukoka na nlemvo bake natina beno na ngizulu ya Yesu Klisto. ¹⁴Lokola bana yaku tumamana, beno vukumukina ve nzinunu beno vuandaka landa ntangu beno konduaka ntete nzayilu. ¹⁵Kasi yina bokilaka beno kele ya Nlongo. Beno diaka, beno vuanda ya nlongo na ndiatulu na beno. ¹⁶Samu

yake yaku sonama : "Beno vuanda ya nlongo, samu munu mosi kele ya nlongo." ¹⁷Kana beno kena kubokidila "Tata" yina ke fundisaka na disuasanu ve mpe na mutindu kele mavanga ya mosi na mosi, beno lutisa ntangu na beno ya nzietolo na kivumi. ¹⁸Beno me zaba ti ya vuandaka ve na mbongo to na wola ke fukilaka beno kuduluaka na nkadulu ya beno ya yimbi yina beno longukaka na batata na beno. ¹⁹Kansi, beno kuluaka na menga ya ntalu ya klisto vuandaka lokola muana ya dimeme me zanga kieta mpe ditona. ²⁰Klisto ponamaka tekila lufulu ya yinza, kasi kilokula yayi, na bantangu ya mbanunu, yandi monukusuaka na beno. ²¹Beno ke lekilaka Nzambi kiminu na nzila na yandi, Nzambi yina fulukisaka yandi na bafua mpe na nani yandi pesaka nkembo samu kiminu mpe kivuvu na beno ya sikila na Nzambi. ²²Beno vedisaka miela na beno ntumumunu na kedika. Ya vuandaka samu na nzola ya kimpangi mpe ya kieleka, beno zolasana mingi beno na beno na ntima na beno yamvimba. ²³Beno butukaka mbutuka ya yimpa kele ve na mbongo ke fukilaka, kansi na mbongo ke fukilaka na nzila ya mambu ya Nzambi kele moyo mpe ke sikilaka. ²⁴Samu "musuni nionso me kokana na dititi, mpe nkembo na yandi nionso me kokana na kifulu ya dititi. Dititi ke lengilaka mpe kifulu ke kubuaka, ²⁵kansi mambu ya Nzambi ke sikilaka." Yakele nsangu ya mbote yina basamuninaka beno.

Chapter 2

¹Beno loza mayele nionso ya yimbi, luvunu, bunkita, mpuila ya yimbi mpe nkelasani. ²Lokola bana yansua, beno zomina mamvumina ya kimpeve samu, na nzila na yandi, beno yundukaka na mpulusu, ³kana beno bimbaka mutindu Mfumu kele mbote. ⁴Beno kuiza na yina kele ditadi ya moyo yina balozaka na batu, kansi yina Nzambi ponaka mpe yakele ntalu. ⁵Mutindu mosi, beno kele mabanga ya moyo kena kutungua samu yakuma yinzo ya kimpeve, samu na kuvuanda kinganga ya nlongo ke tambika minkayilu ya kimpeve ya kuzolakana na Nzambi na nzila ya Yesu Klisto. ⁶Masonukua me tuba mutindu yayi : "Tala mu me tula na Siyoni dibanga ya kifuma, yaku ponama pe yantalu. Konso mutu me lekila yandi kiminu lenda kufua nsoni ve." ⁷Nzitusu kele na beno me leka kiminu. Kansi, na bayina leka kiminu ve, "dibanga yina balozaka na mintungi, yawu me kumaka ya ntete ya kifuma," ⁸mpe, "dibanga ya ntezolo ya masakuba mpe ya mbuisulu." Baketezaka masakuba na kumanga kutumama mambu ya Nzambi, samu ti yawu bakubukuluaka. ⁹Kansi beno, beno kele batu ya kuponama (kusolua), kinganga ya kitinu, dikanda ya nlongo, batu me vuiwu na Nzambi, samu beno tendikisa mavanga ya ngolo ya yina bokilaka beno katuka na kitombe ti na kiya na yandi yangitukulu. ¹⁰Na ntama, beno vuandaka dikanda ve, kansi bubu beno kele dikanda ya Nzambi. Beno bakaka nkenda ve, kansi bubu beno me baka nkenda. ¹¹Bankundi ya zola, muke na kubombidila beno lokola banzenza mpe minkibi, na kuyambula banzinunu ya musuni ke nuanisaka muela na beno. ¹²Beno vuanda na nkalasani ya mbote na kati ya bapaganu samu ti, kana bake na kutubila beno lokola batu me sala mambu ya yimbi, balenda mona mavanga na beno ya mbote mpe kukembila Nzambi na kilumbu ya ngizulu na yandi. ¹³Beno tumama minyadi nionso ya batu samu na Mfumu, beno tumama mpe na ntinu lokola yakuzangama, ¹⁴mpe na minyadi yina fidusuaka samuna kusemba ba yina ke salaka yimbi mpe kusika ba yina ke salaka mambu ya mbote. ¹⁵Samu ti ya kele luzolo ya Nzambi ti na kusala mbote, beno kena kukanga yinua ya buzengi ya batu me zanga nzayilu. ¹⁶Lokola batu ya kimpuanza, kimpuanza na beno ya bika vuanda divunga samu na kinkesi, kansi beno vuanda lokola bisielo ya Nzambi. ¹⁷Beno zitisa batu nionso, beno zola kimpangi, beno vumina Nzambi, beno zitisa ntinu. ¹⁸Beno bisadi, beno tumama bamfumu na beno na kivumi nionso, kaka na bamfumu ya mbote mpe nlembami ve, kasi na bayina mpe kele ya yimbi. ¹⁹Samu ti yakele diambu ya nzitusu ti mutu ke vibidilaka nkuamusu, ntangu bake na kusala yandi yimbi na kuzanga lunungu samu kansasa na yandi ya mbote na ntadisi ya Nzambi. ²⁰Samu ti, nzitusu nini yakele na kundima nsembolo samu na masumu? Kasi kana nge sala diambu ya mbote mpe bake na kuyamisa nge ntangu bame semba nge, yakele nzitusu na ntuala ya Nzambi. ²¹Samu na yawu beno bokuluaka, samu ti Klisto yamusuaka mpe samu na beno. Yandi bikilaka beno mbonosono samu beno landa nsinda na yandi. ²²Yandi salaka disumu mosi ve, ata luvunu mosi bimaka na yinua na yandi ve. ²³Ntangu bafingaka yandi, yandi vutusaka ve. Ntangu yandi yamusuaka, yandi vumisaka mutu ve, kansi yandi kukiye kulaka na mfundisi ya kieleka. ²⁴Yandi nataka yandi mosi masumu na beto na nzutu na yandi na inti, samu beto tangua diaka na masumu ve mpe beto zinga samu na lunungu. Na bamputa na yandi, beto niakusuaka. ²⁵Beno vuandaka minziyeti lokola mameme ya kuzimbana. Kasi bubu beno me vutuka na mvungi na beno mpe nkengi ya miela na beno.

Chapter 3

¹Na mutindu yina, beno banketo beno lemvuka na babakala na beno. Beno sala yawu samu ti, atako ndambu ya babakala ke tumamanaka ve mambu ya Nzambi, na nzila ya banketo na bawu, banungua kuzanga ata mambu ya Nzambi kele ve; ²samu ti bake mona mpuandulu ya mbote na kivumi. ³Beno sala yawu na kitoko ya nganda ve : nsuki ya kukangua mbote, banlunga ya wola mpe bilele ya ntangu yayi. ⁴Kansi ya vuanda na mutu ya kati ya ntima, mpe kitoko ke fukilaka ve ya mpeve ya nlembami mpe ya kuvovama, yina kele ntalu na ntadisi ya Nzambi. ⁵Samu ti na ntama banketo yanlongo vuandaka vuatila mutindu yina. Bavuandaka tula kivuvu na bawu na Nzambi mpe kulemvuka na babakala na bawu mosi. ⁶Mutindu yina, Sala tumamanaka Abalayami mpe vuandaka bokila yandi mfumu na yandi. Beno me kuna bana na yandi, kana beno ke sala yina ya mbote mpe kana beno ke tina ve wonga bampasi. ⁷Mutindu yina, beno babakala, beno vuanda na mpisulu na banketo na beno, lokola kiwumbu yaku lebakana, nketo. Beno zitisa bawu lokola mimvingidi ya difua ya nkayilu ya moyo. Beno sala yawu samu ti bansambulu na beno ya kakudulua ve. ⁸Na kumanisa, beto vuanda na mabanza mosi, kufuisasana nkenda, zola ya kimpangi, kiwuntu mpe luyinunu. ⁹Kuvutusa ve yimbi na yimbi, to kifingu na kifingu. Kasi beno tatamana kusakumuna, samu ti yawu beno bokuduluaka, samu beno baka difua ya lusakumunu. ¹⁰"Mutu yina me zona zola luzingu mpe kumona bilumbu ya mbote fueite lemba kuvueza mpe kubika luvunu. ¹¹Yandi fila mambu ya yimbi manima mpe yandi sala mambu ya mbote. Yandi sosa yenge mpe kutatamana na yawu. ¹²Meso ya Mfumu ke monaka banlongo, mpe makutu na yandi ke kuwaka bandombolo na bawu. Kansi kizizi ya Mfumu ke kangamaka na bayina ke salaka yimbi." ¹³Nani yina ke sala beno yimbi kana beno ke zomina yina ya lunungu? ¹⁴Kasi kana beno ke na kuyamusua samu na lunungu, beno ke ya kusakumunua. Kutina ve yina ke na kuwongisa bawu. Kususumuka ve. ¹⁵Kansi beno bieka Mfumu, Klisto na mintima na beno. Beno vuanda ya kukubama ntangu nionso na kuvutusa bamvutu na mutu nionso ke yuvusa beno samu na nini beno ke salaka kivuvu na Nzambi? Beno sala yawu na nlembami mpe na kivumi. ¹⁶Beno vuanda na kansasa ya mbote samu ti batu kefungaka nkalasani na beno ya kusonga na Klisto bakufua nsoni samu ti bake tubaka yimbi lokola beno vuandaka batu ya yimbi. ¹⁷Yame lutisa mbote, kana Nzambi me zona, beno yamusua na kusalaka mamu ya mbote, kasi ya yimbi ve. ¹⁸Klisto mpe yamusuaka mbala mosi samuna masumu. Yandi mutu vuandaka na yandi ya lunungu, yandi yamusuaka samu na beto me zanga lunungu samu yandi vutula beto na Nzambi. Ba kufuaka yandi na musuni, kansi yandi fulukusuaka na Mpeve. ¹⁹Na nzila ya Mpeve, yandi kuendaka samuna na bampeve yina kele yaku kangama na buloko bubu yayi. ²⁰Ba tumamaka ve ntangu mvibudulu ya Nzambi vingilaka na bilumbu ya Noa, na bilumbu ya ntungulu ya nzanza, mpe Nzambi vukisaka batu ya nkaka (miela dinana) na maza. ²¹Yayi kele kifuani ya mbotokolo ke vukisa beno bubu yayi (na mpedosolo ya yimbi ya nzutu ve, kansi samu kusiamisa kansasa ya mbote na ntadisi ya Nzambi) na mfulukulu ya Yesu-Klisto. ²²Klisto kele na lubakala ya Nzambi, yandi kuendaka na dizulu. Bambasi, bimfumu nionso mpe lulendo nionso fueite vuanda na yinsi ya lulendo na yandi.

Chapter 4

¹Na yawu, samu Klisto monaka mpasi na nzutu, beno bongama mpe mutindu mosi samu mutu nionso yina me mona mpasi na nzutu me manisa na masumu. ²Na yawu, mutu ya pidina kena kuzinga diaka ve samuna batu, kansi samuna Nzambi, na bilumbu yina me bikana na yandi yaku zinga. ³Samu ti ntangu mingi bame lutisa naku salaka luzolo ya bapakanu : kinsuza, banzinunu, kukolua malavu, luvambulu, makani ya yimbi mpe mambu ya nsoni yaku sambila biteki. ⁴Bakena kuyitukua ti beno ke vuandaka ve kintuadi na bawu na mavanga yina ya mbivusu, na yawu bakena kuktuba yimbi samuna beno. ⁵Bake monikisa kisalu na yina kele ya kukubam na kufundisa batu ya moyo mpe batu kufua. ⁶Samuna yawu nde nsangu ya mbote samunuaka mpe na bafua, samu ti atako bafundisaka bawu na musuni ya bawu lokola batu, bazinga lokola Nzambi na kimpeve. ⁷Nsukulu ya bima nionso me kuma lukufi. Na yawu, beno vuanda nlongo na mpeve, mpe kukenga mabanza na beno samuna lusambulu. ⁸Na zulu ya bima nionso beno tatamana naku zolasana samu nzola ke fukaka masumu mingi. ⁹Beno vuanda na nzola ya banzenza naku vunguta ve. ¹⁰Lokola konso mutu bakaka nkayilu na yandi, beno sadila yawu naku salasana, beno sala yawu lokola minkebi ya mbote ya minkayilu ya nlemvo ya Nzambi. ¹¹Kana mutu kena kutuba, yandi sala yawu samuna kusamuna mambu ya Nzambi, kana mutu kena kusala kisielo, yandi sala yawu na lulendo yina Nzambi me pesa yandi. Beno sala mambu yayi samu ti na nionso, Nzambi kembusua na Yesu Klisto. Bika Yesu Klisto baka nkembo mpe lulendo na mvula na bamvula. Amen. ¹²Ba mpangi ya zola, beno yitukua ve na ntoto ya tiya me kuiza na beno lokola diambu mosi ya nzenza. ¹³Kansi beno yangalala na konso kuandi mpasi beno kena kumona na Yesu Klisto, samu beno yangalala diaka ntangu nkembo na yandi ke monika. ¹⁴Kana bame vuezza beno samuna nkumbu ya Klisto, beno yangalala samu ti mpeve ya nkembo mpe mpeve ya Nzambi kele na beno. ¹⁵Kansi, mosi ve yamusua lokola mutu ke kufuaka batu (mvondi), muyibi, mutu ke salaka yimbi to mutu kelundaka mambu ya ngani ve. ¹⁶Kansi kana mutu kena kuyamusua lokola nkua klisto, yandi mona nsoni ve, kansi yandi kembisa Nzambi na nkumbu yina. ¹⁷Pamba ve, ntangu me kuiza yina mfundusu ke bandila na yinzo ya Nzambi. Mpe kana yame bandila na beto, mutindu nini ke vuandila nsukulu ya bayina kena ku tumama ve nsangu ya mbote ya Nzambi? ¹⁸Mpe, kana "mutu ya lunungu ke vulusua na mpasi, wapi mutindu mutu yina me zanga kivumi ya Nzambi mpe mutu ya masumu bakevuandila?" ¹⁹Na yawu, ba yina kena kuyamusua na luzolo ya Nzambi ba yekula miela na bawu na nsemi ya kuikama, mpe ba tatamana kusala mambu ya mbote.

Chapter 5

¹Mukena kusiamisa bankulutu yina kele kati na beno, munu yina kele nkulutu, nkundi mpe mbangi ya bampasi ya Klisto; mpe yina kele mpe mosi na bayina kele na kati ya nkembo yina kemonukusua. ²Na yawu, mukena kusiamisa beno, bankulutu, beno vunga mameme ya Nzambi yina kele kati na beno. Beno dikila bawu; naku tindika ve, kansi na ntima yaku zibuka ya Nzambi. Beno tanina bawu samuna mfutu ya yimbi ve, kansi na luzolo nionso. ³Beno sala ve lokola mfumu yina kena lulendo na nkangu na yandi, kansi beno vuanda kifuani samuna dikamba ya mameme. ⁴Ntangu mvungi ya ngudi kekuiza, beto ke tambula kimpambu (koloa) ya nkembo. ⁵Mutindu mosi, beno bantuenia, beno kuwa bambuta. Mpe beno nionso, beno kukikulula mpe beno salasana beno na beno; pamba ve Nzambi kezonaka ve batu ya lulendu, kansi yandi ke songaka nlemvo naba yina ke kukikululaka. ⁶Beno kukikulula na insi ya diboko ya lulendo ya Nzambi, samu ti yandi zangula beno na ntangu yaku fuana. ⁷Beno kitisa bampasi na beno na yandi, pamda ve yandi ke kebaka beno. ⁸Beno vuanda na nkebolo, beno leka tulu ve. Ntatu na beno, nkandi ya mpemba kena kuzunga neti nkosi yina kena nsatu, yandi kena kusosa nani kuniefuna (kubufua). ⁹Beno tedimina yandi mpe beno vuanda ngolo na kiminu na beno. Beno me zaba ti bampangi na beno na yinza kena kumona mpe bampasi yango. ¹⁰Na manima yaku mona mpasi na ntangu ya fioti, Nzambi ya nlemvo nionso, yina bokilaka beno na Klisto na nkembo yina kesuka ve, yandi ke lungisa beno, vuandisa beno mpe siamisa beno. ¹¹Bika yandi baka kimfumu ba mvula na bamvula. Amen. ¹²Muke monaka Syliveni neti mpangi yaku kuikama. Mpe, na nzila na yandi nde mume sonikina beno na lukufi. Mukena kusiamisa beno mpe kupesa kimbangi ti nionso yima me sonika kele nlemvo ya kedika ya Nzambi. Beno kangama na yawu. ¹³Dibundu yina kele na Babiloni, yina kele yaku solua lokola beno, yame pesa beno mbote. Muana na munu Malako me pesa beno mbote. ¹⁴Beno pesanaka mbote beno na beno naku yambana ya nzola. Bika yenge vuanda na beno nionso yina kele na Klisto.

2 Peter

Chapter 1

¹Simoni Petelo, kisielo mpe ntumua ya Yesu Klisto na bayina tambulaka kiminu ya ntalu yina me dedakana na yayi ya beto ya lunungu ya Nzambi ya beto mpe mvulusi Yesu Klisto. ²Bika nlemvo mpe yenge ya nieka na beno na nzayilu ya Nzambi mpe ya Yesu Mfumu na beto. ³Mambu nionso me tala lulendo ya Nzambi samuna moyo, pesimilaka beto na nzila ya nzayilu ya Nzambi, yandi yina bokilaka beto na nzila na nkembo mpe mambote na yandi. ⁴Na mambu yina, yandi pesaka beto bansilulu ya ntalu mpe ya nene. Yandi salaka pidina samu beno kabula kadulu ya kinzambi, lokola beno me vuka na mbivusu yina kele na inza samuna bansatu ya yimbi. ⁵Samuna diambu yayi kaka, beno sala nionso na kubaka lusango na nzila ya kiminu na beno, mpe na nzila ya lusango na beno beno baka nzayilu. ⁶Na nzila ya nzayilu na beno beno buela kukiyala, mpe na nzila ya kukiyala na beno beno buela ntatumunu, mpe na nzila ya ntatumunu na beno beno buela kimvumi ya Nzambi. ⁷Mpe na nzila ya kimvumi ya Nzambi na beno beno buela nzola ya kimpangi, mpe na nzila ya nzola ya kimpangi na beno beno buela nzola. ⁸Pamba ve, kana bima yayi kele kati na beno mpe kena kukula kati na beno, beno ke zanga mimbutu ve na nzayilu ya Mfumu na beto Yesu Klisto. ⁹Kansi mutu yina me kondua bima yayi, mpe kena kusosa kaka yina kele pembeni, yandi kele meso yakufua (mpofo). Yandi me zimbala kuvedusua ya masumu na yandi ya ntama. ¹⁰Na yawu bampangi, beno luta sala kimfuzi samuna beno vuanda yaku siama na yina me tala mbokolo mpe nsodolo na beno. Kana beno me sala mambu yina beno ke kubua ve na masakuba. ¹¹Na mutindu yina, kotolo ke pesimina beno na kimfumu ya mvula na mvula ya Mfumu mpe Mvulusi na beto Yesu Klisto. ¹²Samuna yawu, muke vuanda ntangu nionso yaku kubama samuna kubambula beno moyo mambu yayi ata beno me zaba yawu, mpe ata ntangu yayi beno me kuma ngolo na kati ya kedika. ¹³Me banza ti yakele yaku fuana samuna munu na kusikimisa beno mpe kubambula beno moyo mambu yayi awa mukele ntete na nzutu yayi. ¹⁴Pamba ve, me zaba ti ntama ve, muke bika nzutu yayi mutindu Mfumu na beto Yesu Klisto monisaka munu yawu. ¹⁵Muke sala nionso samu ti beno bambuka moyo mambu yayi na manima ya lufua na munu. ¹⁶Pamba ve, beto landaka ve bansangu yaku tungu na mayele ya batu, ntangu beto tubilaka beno lulendo ya mbonosono ya Mfumu na beto Yesu Klisto, kansi beto vuandaka bambangi yina monaka kutunda na yandi. ¹⁷Pamba ve, yandi tambulaka na Nzambi Tata nzitusu mpe nkembo ntangu ndinga wakanaka na nkembo na yandi ya nene : "Yandi yayi kele Muana na munu ya luzolo na yina mume tula nzola na munu nionso." ¹⁸Beto kuwaka ndinga yina katukaka na dizulu, ntangu beto vuandaka na yandi na mongo ya nlongo. ¹⁹Beto kele na pova yayi ya mbikudulu, yina me luta yaku siama. Beno me sala mbote na kukangama na yawu. Ya kele lokola muinda kena kukiezula na kifulu ya kitombe ti buisi ke

kukia mpe mbuetete ya nsuka kelamuka na bantima na beno. ²⁰Beno zaba ntete diambu yayi, mbikudulu mosi ve ya masonukua me katuka na mbangudulu ya mutu. ²¹Pamba ve, mdikudulu mosi ve me katuka na luzolo ya mutu. Kansi, batu tubaka na nkumu ya Nzambi na insi ya lutuadusulu ya Mpeve ya Nlongo.

Chapter 2

¹Bambikudi ya luvunu kuizaka na kati ya batu, mpe malongi ya luvunu kekuiza mpe kati na beno. Bake kotisa na kinsueki malongi yina kebebisaka kiminu, mpe bake kadila nkau Mfumu yina kulaka bawu. Bakena kubenda mbungulu ya nzibukila na zulu ya moyo na bawu. ²Mingi ke landa kinsuni na bawu, mpe nanzila na bawu nzila ya kedika kevuezua. ³Na nzinunu ya mbongo, bake bakila beno ndandu na mambu ya luvunu. Nzengolo na bawu ke vingila ve; mbungulu na bawu ke leka tulu ve. ⁴Pamba ve, kana Nzambi kutaka ve bambasi yina volaka masumu. Kansi, yandi yekulaka bawu na Talatalusi samu balundama na bansinga na mpinda ya kitombe ti na lufundusu. ⁵Mpe, yandi kutaka yinsi ya nkulu ve, kansi yandi kebaka Noa, yina vuandaka longa lunungu, kintuadi na batu nsambodi ya nkaka, ntangu yandi tindaka nkuka ya maza na inza ya bayina kevuminaka Nzambi ve. ⁶Nzambi kitulaka mpe bambaza ya Sodomi mpe Gomola na dibombi mpe yandi zengilaka bawu mbungulu, samuna kupesa kifiani yina kekuiza na bayina ke vuminaka Nzambi ve. ⁷Na yina me tala mutu ya lunungu Loti, yina vuandaka nkuamusua ntangu nionso na nkalasani ya nsoni ya batu ya yimbi, Nzambi taninaka yandi. ⁸Pamba ve, mutu yayi ya lunungu, yina vuanda kati na bawu kilumbu na kilumbu, yamusuaka na muela na yandi ya lunungu samuna yina yandi vuandaka mona mpe kuwa. ⁹Mfumu me zaba wapi mutindi yandi lenda tanina na mpukumunu batu yina kevuminaka yandi, mpe wapi mutindu yandi lenda lunda batu ya yimbi samuna basemba bawu na kilumbu ya lufundusu. ¹⁰Diambu yayi kele ya kedika samuna bayina kena kutatamana na bansatu ya nzinunu ya nsuni mpe kena kuzitisa kinfumu ve. Bake kukiyanaka mpe bake intu ngolo. Bake monaka wonga ve naku vueza bikulutu. ¹¹Bambazi kele na ngolo mpe lulendo yaku luta nene, kansi bake finganka bawu ve na ntadisi ya Nzambi. ¹²Kansi bibulu yayi yabuzengi basalamaka samuna bakangama mpe babungua. Bazaba ve yina bakena kufinga. Bakebunga bawu. ¹³Bake tambula nsendo ya mavanga na bawu ya yimbi. Bakena banza ti kukipesa na kindiafu kilumbu ya mvimba kele diambu yaku zolakana. Bakele ya nkeni mpe yaku sumuka. Bake sepelaka na mayuya na bawu ntangu bakele na bankinzi ya beno. ¹⁴Meso na bawu me fuluka na bizizi ya banketo ya kindumba; bake fulukaka masumu ve. Bake vukumunaka miela yina yaku siama ve, na kati ya mavanga na bawu ya yimbi, mpe mintima na bawu memesanaka na nzinunu. Bana na bawu kele yaku singua. ¹⁵Basisaka nzila yaku sungama. Bake yaku zimbala mpe balandaka nzila ya Balami, muana ya Beoli, yina ke zolaka kutambula nsendo mekondua lunungu. ¹⁶Kansi ba sembaka yandi samuna nkanu na yandi. Mpunda ya bizitu, yina ketubaka ve, yatubaka na ndinga ya mutu mpe sukisaka kilawu ya mbikudi. ¹⁷Batu yayi bakele lokola into kele na maza ve. Bakele lokola matuti yina ke natuaka na kitembo. Bakubikila bawu kitombe ya nene. ¹⁸Bakena kutuba na lufundu ya mpamba. Bakena kubenda batu na nzila ya banzinunu ya nsuni. Bakena kubenda bayina kena kumeka kutina batu kena kudiata na nzimbusu. ¹⁹Bake pesaka bawu nsilulu ya kimpuanza, kansi bawu mosi kele binanga ya lubololo. Pamba ve, mutu kele nanga ya nionso yina nungaka yandi. ²⁰Konso mutu me tina bansumukunu ya yinza na nzila ya nzayilu ya Mfumu mpe Mvulusi Yesu Klisto, mpe namina mevutuka diaka na nsukumunu yina, mutindu na yandi ya nsuka me luta yimbi na yina na ntete. ²¹Ya zolaka vuanda mbote samuna bawu, babika zaba nzila ya lunungu, naku zaba yawu mpe kufila manima nsikudusu ya nlongo yina pesiminaka bawu. ²²Kingana yayi kele ya kedika samuna bawu : "Imbua me vutuka na biluzi na yandi. Ngulu yina meyobila mevutuka na poto-poto."

Chapter 3

¹Ntangu yayi, mukena kusonikina beno bampangi mukanda ya zole samuna kusikimisa mayele ya beno yaku vedila, ²samu ti beno bambuka moyo na mambi ya ntete tubaka bambikudi ya nlongo mpe na nsikudusulu ya Mfumu mpe Mvulusi, yina beno tambulaka na bantumua na beno. ³Beno teka zaba ti baminlevudi ke kuiza na bilumbu ya mbanunu, bake levula mpe ke tambula na mutindu bake zodila, ⁴mpe bake banda tubaka : "Wapi nsilulu ya ngizulu na yandi? Batata na beto mekufuaka kansi bima nionso me sikila mutindu yake vuandilaka ku banda mbadukulu ya yinza." ⁵Bame vilakana na luzolo ya bawu mosi, ti dizulu na ntoto biminaka na maza mpe na nzila ya maza, banba ntama na mambu ya Nzambi, ⁶yakele na nzila ya mambu yina nde inza ya ntangu yina bunguaka na insi ya nkuka ya maza. ⁷Tala, mazulu mpe ntoto mekubukua samuna tiya na nsikudusu kaka yina : bame kubukua samuna kilumbu ya lufundusu mpe mbungulu ya batu ya yimbi. ⁸Bampangi ya luzolo, beno vilakana ve diambu mosi, kilumbu mosi kele na Mfumu lokola kifunda ya bamvula, mpe kifunda ya bamvula lokola kilumbu mosi. ⁹Mfumu kena fuki na nsilulu na yandi ve lokola batu ya nkaka kena kubanza yawu. Kansi yandi kena vibidila samuna beto. Yandi zola ve mutu bosi bungua kasi yandi zola ti batu nionso vilula mayele. ¹⁰Kansi, kilumbu ya Mfumu ke kuiza neti muyibi. Mazulu keluta na makele ya nene. Bima ya mazulu (bambuete) keniengusua na tiya, ntoto mpe bima na yawu (mpe mavanga na yawu) kezinusua. ¹¹Lokola bima nionso yayi keniengusa mutindu yayi, batu ya mutindu nini beno fuana vuanda? Beno fueti diata na kinlongo mpe kivumi ya Nzambi. ¹²Beno fuana vingila na mvibudulu ngizulu ya kilumbu ya Nzambi; na kilumbu yina, mazulu kebedusua mpe bambuete kesiuta na tiya. ¹³Kansi, beto kena kuvingila mutindu kele nsilulu na yandi, mazulu ya yimpa mpe ntoto na yimpa, kuna lunungu ke kuiza yala. ¹⁴Na yawu yina, bampangi ya luzolo, lokola beto kena kuvingila mambu yayi, beno sala kimfuzi nionso samu yandi mona beno batu yaku vedila mpe me kondua lusembo, batu kele na yenge na yandi. ¹⁵Beno visa ti mvibudulu ya Mfumu na beto kele mpulusu na beno, kaka lokola mpangi ya beto ya luzolo Paulo sonikaka yawu na nduenga yina bapesaka yandi. ¹⁶Paulo kena kutubila mambu yayi na mikanda na yandi nionso; na kati ya mikanda yina, yakele na mambu ya mpasi naku visa. Batu yina zaba ve mpe bayina kele ve yaku sungama, bakena kubangula mbangudulu ya mambu yango mutindu bakesadilaka mpe na masonukua ya nkaka, samuna mbungulu na bawu mosi. ¹⁷Na yawu, bampangi ya luzolo, lokola beno mezaba mambi yayi, beno kukikenga samu beno zimbusua ve na luvunu ya bayina kevuminaka Nzambi ve, ti na kuzimbisa lukiukulu na beno. ¹⁸Kansi beno kula na nlemvo mpe nkayilu ya Mfumu mpe Mvulusi na beto Yesu Klisto. Yandi baka nkembo bubu mpe ntangu nionso. Amen.

1 John

Chapter 1

¹Yina vuandaka na mbadukulu (yina beto kuwaka, beto monaka na meso na beto, yina beto talaka mpe yina beto simbaka na maboko na beto) yina beto kesamunaka ya kele mambu ya moyo. ²Moyo monukusuaka mpe beto monaka yawu mpe beto kena kusamuna yawu. Beto kena kusamunina beno moyo ya mvula na mvula, yina vuandaka na Tata, mpe yina monukusuaka na beto. ³Yina beto monaka mpe kuwa beto ke samunaka mpe yawu samu beno vuanda kintuadi na beto. Mpe kintuadi na beto kele na Tata, na Muana na yandi Yesu Klisto. ⁴Beto me sonikina beno mpe mambu yayi, samu ti kiese na beto ya lunga. ⁵Yayi kele malongi beto kuwaka na yandi, mpe beto kena kusamunina beno : Nzambi kele kiya kitombe kutu kele na yandi ve. ⁶Kana beto me tuba ti beto kele kintuadi na yandi, kansi beto ke tambula na kitombe, beto kele batu ya luvunu mpe kedika kele na beto ve. ⁷Kansi kana beto kena kutambula na kiya mutindu yandi mosi kele kiya, beto kele kintuadi beto na beto mpe menga ya Muana na yandi Yesu ke vedisaka beto na masumu nionso. ⁸Kana beto me tuba ti beto kele na masumu ve, beto kena kukivuna mpe kedika kele ve kati na beto. ⁹Kansi kana beto ke tambudila masumu na beto, yandi ke ya lunungu mpe yaku kuikama samu naku yambudila beto yau mpe kuvedisa beto na yimbi nionso. ¹⁰Kana beto me tuba beto kele na masumu ve, beto kena kutula yandi mvuni mpe mambu na yandi kele kati na beto ve.

Chapter 2

¹Bana na munu, mume sonikina beno samu beno sala masumu ve. Kansi kana mutu me sala masumu, beto mebaka nzonzi na Tata, Yesu Klisto, yina nungaka. ²Yandi kele kodi na masumu na beto, samuna masumu na beto kaka ve, kasi ya yinza ya mvimba. ³Na yayi, beto me zaba yandi kana beto ke kebaka bansikudusu na yandi. ⁴Yina me tuba "mume zaba Nzambi" kansi kekebaka bansikudusu na yandi ve, yandi kele mutu ya luvunu mpe kedika kele kati na yandi ve. ⁵Yina ke lundaka mambu na yandi, ya kedika, na yandi nzola ya Nzambi lungusuaka. Na yayi beto mezaba ti beto kele kati na yandi : ⁶yina me tuba yandi kele na Nzambi yandi fueti tambula lokola yandi mosi Yesu tambulaka. ⁷Bampangi, mukena sonikina beno nsikudusu ya yimpa ve, kansi ya ntama yina beno bakaka banda mbadukulu. Nsikudusulu ya ntama, yakele mambu yina beno kuwaka. ⁸Kansi nsikudusu ya yimpa mume sonikina beno, yakele ya kedika na Klisto mpe na beno, samu ti kitombe kena katuka mpe kiya ya kedika kena kumonika. ⁹Yina me tuba ti yandi kele na kiya kansi yandi kezolaka mpangi na yandi ve, yandi kele na kitombe ti bubu yayi. ¹⁰Yina kezolaka mpangi na yandi kele na kiya, mpe diambu ya mbuilu kele ve kati na yandi. ¹¹Kansi yina ke lendaka mpangi na yandi, yandi kele na kitombe, mpe yandi ke tambulaka na kitombe; yandi zaba ve kisika yandi kena kuenda samu ti kitombe me kufuaka yandi meso. ¹²Mu me sonikina beno bana, samu ti masumu na beno me yambuduluaka samuna nkumbu na yandi. ¹³Mu me sonikina beno bambuta, samu ti beno zabaka yandi yina kele kubanda na mbadukulu. Mu me sonikina beno bantuenia, samu ti beno nungaka nkua wambi. Mu sonikinaka beno bana ya fioti samu ti beno me zaba Tata. ¹⁴Mu me sonikina beno bambuta samu ti beno zabaka yandi yina kele banda na mbadukulu. Mu sonikinaka beno bantuenia, samu ti beno kele ngolo, mpe mambu ya Nzambi kele kati na beno, mpe beno nungaka nkua wambi. ¹⁵Beno zona ve yinza na nionso kele na yinza. Kana mutu ke zonaka yinza, nzola ya Tata kele ve kati na yandi. ¹⁶Samu ti nionso kele na yinza (nzinunu ya nsuni, nzinunu ya meso, luyanu ya luzingu) ya kele ya Tata ve, kansi ya yinza. ¹⁷Yinza na banzinunu na yawu yake luta. Kansi yina ke sala luzolo ya Nzambi ke sikila mvula na mvula. ¹⁸Bana na munu ya fioti, yayi ntangu ya nsuka. Mutindu kaka beno kuwaka, Anti-klisto kena kuiza, na yawu baanti-klisto mingi monikaka. Na yawu beto me zaba ti beto me kuma na ntangu ya nsuka. ¹⁹Ba mebimina kati na beto, kansi bavuandaka ya beto ve. Samu ti kana bavuandaka ya beto, bazonaka sikila na beto. Ntangu babimaka, yawu monisaka ti bavuandaka ya beto ve. ²⁰Kansi beno me baka mbieko na yina kele ya Nlongo, mpe beno nionso me zaba kedika. ²¹Mu sonikinaka beno ve samu ti beno zaba ve kedika, kansi samu beno me zaba yawu, mpe luvunu kutu kele ve na kati ya kedika. ²²Nani kele mvuni, kana yina ve me tuba ti Yesu kele Klisto ve? Mutu yina yandi anti-klisto, samu ti yandi kena kundima ve Tata na muana. ²³Mutu mosi ve me manga kundima Muana, kele na Tata. Yina ke ndima Muana yandi kele mpe na Tata. ²⁴Samuna beno, yina beno kuwaka banda na mbadukulu yakele kati na beno. Kana yina beno kuwaka banda na mbadukulu yake sikilaka kati na beno, beno sikila na Muana mpe na Tata. ²⁵Tala nsilulu yandi pesaka beto : moyo ya mvula na mvula. ²⁶Mu sonikinaka beno mambu yayi me tadila bayina zolaka zimbisa beno. ²⁷Na yawu, samuna beno, mbieko yina beno bakaka yake sikilaka na beno, mpe beno kele na nsatu ya mutu ve samu kulonga beno. Lokola mbieko na yandi kelongaka beno mambu nionso, yakedika yakele luvunu ve mpe lokola ya longaka beno, beno sikila kati na yawu. ²⁸Bana na munu, beno sikila kati na yandi, samu ti ntangu yandi ke monika, beto ke yangalala kansi beto ke kufua nsoni ve na ntadisi na yandi ntangu yandi ke vutuka. ²⁹Kana beno mezaba ti yandi kele ya lunungu, beno mezaba ti mutu nionso yina kesalaka lunungu yandi butukaka na yandi.

Chapter 3

¹Beno tala nzola yina Tata zodilaka beto, samu beto bokudulua bana ya Nzambi mpe yau beto kele. Samuna yawu, yinza zaba beto ve, samu ti yazabaka Tata ve. ²Bampangi ya luzolo, beto kele penza bana ya Nzambi, mpe yina beto ke vuanda yazabana ntete ve. Beto mezaba ti ntangu Klisto ke monika, beto kevuanda lokola yandi, mpe beto ke mona yandi mutindu yandi kele. ³Mutu nionso kele na kivuvu yina na yandi, yandi ke kukivedisaka mutindu yandi mosi kele ya kuvedila. ⁴Yina kena tatamana vola masumu, yandi tumamanaka nsiku ve, samu ti masumu kele kukolamana nsiku. ⁵Beno me zaba ti Klisto monikaka samuna kukatula masumu na beto, mpe kati na yandi masumu kele ve. ⁶Yina kesikilaka na yandi ke volaka diaka masumu ve. Yina ke tatamana kuvola masumu, yandi monaka yandi ve mpe zabaka yandi ve. ⁷Bana na munu, mutu mosi vuna beno ve. Yina ke salaka lunungu ke lunungu, lokola yandi mosi Klisto kele lunungu. ⁸Yina kesalaka masumu kele ya Satana, samu ti Satana volaka masumu kubanda na mbadukulu. Na yawu, Muana ya Nzambi monukusuaka samuna kubunga mavanga ya Satana. ⁹Yina butukaka na Nzambi yandi ke volaka masumu ve, samu ti nkuna (nkununu) ya Nzambi kesikilaka kati na yandi. Yandi lenda tatamana kuvola masumu ve, samu ti yandi butukaka na Nzambi. ¹⁰Na yawu, bana ya Nzambi mpe bana ya Satana ke monikaka. Yina ke salaka lunungu ve, yandi kele ya Nzambi ve mutindu mosi na yina ke zolana mpangi na yandi ve. ¹¹Kuwa nsangu yina beto tambulaka banda na mbadukulu : beto fuana zolasana beto na beto, ¹²na mutindu ya Kayini ve, yina vuandaka ya Satana mpe yandi kufuaka mpangi na yandi. Samuna nini yandi kufuaka yandi? Samu ti mavanga na yandi vuandaka ya yimbi, mpe yina ya mpangi na yandi vuandaka ya lunungu. ¹³Beno yitukua ve, kana yinza me beba beno. ¹⁴Beto me zaba ti beto katukaka na lufua mpe beto mekotaka na moyo, samu ti beto ke zolaka bampangi. Yina me kondua nzola, yandi kesikilaka na lufua. ¹⁵Yina kelendaka mpangi na yandi, yandi kele mvondi. Beno me zaba ti moyo ya mvula na mvula ke sikilaka ve na mvondi. ¹⁶Beto me zaba nzola samu ti Klisto pesaka moyo na yandi samuna beto; beto mpe, beto fuana pesa moyo na beto samu na bampangi. ¹⁷Kansi yandi yina mebaka bima ya yinza kansu me mona mpangi na nsukumunu, mpe me kangila yandi ntima, inki mutindu nzola ya Nzambi ke sikila na yandi ? ¹⁸Bana na munu, beto bika zona na mpova mpe na ludimi kansu na mavanga mpe na kedika. ¹⁹Na yina beto me visa ti beto kele na kedika, mpe bantima ne beto ke siamusua na ntadisi na yandi. ²⁰Pamba ve, kana ntima na beto kena kufundisa beto, Nzambi me luta ntima na beto, mpe yandi me zaba nionso. ²¹Bampangi na munu, kana ntima na beto me fundisa beto ve, beto kena kivuvu yaku siama kati na Nzambi. ²²Konso kima beto kena kulomba, beto ka baka yawu na yandi, samu ti beto ke kebaka bansikudusu na yandi, mpe beto ke salaka mambu ya mbote na meso na yandi. ²³Yayi kele nsikudukusu na yandi, beto kelekaka kiminu na nkumbu ya Muana na yandi Yesu Klisto, mpe beto fueti zolasana beto na beto, mutindu yandi mosi zodilaka beto. ²⁴Yina kekebaka bansikudukusu ya Nzambi ke sikilaka na Nzambi mpe Nzambi kati na yandi. Na yawu beto me zaba ti yandi ke sikilaka na beto, na nzila ya Mpeve yina yandi pesaka beto.

Chapter 4

¹Bampangi ya luzolo, beno lekila bampeve nionso kiminu ve. Kansi beno tonta yawu samu na kusuasisa yina ya Nzambi, samu beno kuwaka ti bambikudi ya luvunu kuizaka na inza. ²Na yayi beno ke zaba Mpeve ya Nzambi. Mpeve nionso ke ndima ti Yesu kuizaka na nsuni yandi kele ya Nzambi, ³mpe mpeve nionso yina ke ndima ve Yesu ya kele ya Nzambi ve. Ya kele mpeve ya anti-klisto yina beno kuwaka ti yakena kuiza, kansi na ntangu yayi, ya me kukikuizilaka na inza. ⁴Beno kele ya Nzambi, bana na munu, mpe beno nungaka bawu, samu ti yina kele kati na beno meluta yandi yina kele na inza. ⁵Bakele ya yinza, samuna yawu, nionso baketubaka kele ya yinza mpe yinza ke kuwaka bawu. ⁶Beto kele ya Nzambi. Mutu nionso yina me zaba Nzambi yandi ke kuwa beto. Yina kele ya Nzambi ve yandi ke kuwa beto ve. Na yayi beto me zaba mpeve ya kedika mpe mpeve ya nzimbusu. ⁷Bampangi, beto zolasana, samu ti Nzambi kele nzola, yina nionso ke zolaka butukaka na Nzambi mpe yandi me zaba Nzambi. ⁸Mutu yina ke zolaka ve, zaba Nzambi ve; samu ti Nzambi kele nzola. ⁹Samuna yawu, nzola ya Nzambi zayikusuaka na beto : yakele ti Nzambi tindaka muana na yandi mosi kaka na yinza samu beto baka moyo kati na yandi. ¹⁰Na diambu yayi kele nzola : beto zolaka Nzambi ve, kansi yandi zolaka beto, mpe yandi tindaka muana na yandi samu yandi vuanda kodi na masumu na beto. ¹¹Bampangi, kana Tata Nzambi zolaka beto mingi, beto mpe beto fuana zolasana. ¹²Mutu mosi ve monaka Nzambi, kana beto ke zolasana, Nzambi kesikila na beto, nzola na yandi lungaka na beto. ¹³Na yawu beto me zaba ti beto kele kati na yandi, mpe yandi kati na beto, samu ti yandi pesaka beto Mpeve na yandi. ¹⁴Bosi diaka, beto monaka mpe beto ndimaka ti Tata tindaka Muana samu ti yandi vuanda Mvulusi ya yinza. ¹⁵Yandi yina me ndima ti Yesu kele Muana ya Nzambi, Nzambi kele na yandi mpe yandi na Nzambi. ¹⁶Diaka, beto zabaka mpe beto ndimaka na nzola yina Nzambi kele na yawu samuna beto. Nzambi kele nzola, yina ke sikila na nzola yina kele kati na Nzambi, mpe Nzambi kati na yandi. ¹⁷Samuna yawu, nzola yango lungusuaka kati na beto, samu beto vuanda ya kusikalala na kilumbu ya mfundusu, samu ti mutindu yandi kele, mutindu mpe beto kele na yinza yayi. ¹⁸Kati na nzola wonga kele ve. Kutu nzola ya kulunga kekatulaka wonga, samuti wonga kena monisa nsembolo. Yina nionso kele na wonga, yandi lungusuaka ve na nzola. ¹⁹Beto kezolaka samu ti Nzambi zolaka beto ya ntete. ²⁰Kana mutu metuba, "Muke zolaka Nzambi" kansi yandi kelendaka mpangi na yandi, yandi kele mutu ya luvunu. Samu ti yina ke zolaka ve mpangi na yandi yina yandi ke monaka, yandi lenda zola Nzambi ve yina yandi ke monaka ve. ²¹Tala nsikudukusu beto bakaka na yandi : Mutu nionso ke zolaka Nzambi yandi fueti zola mpe mpangi na yandi.

Chapter 5

¹Mutu nionso yina me ndima ti Yesu kele Klisto, yandi ke yaku butua na Nzambi, mpe yina kezolaka Tata yandi kezolaka mpe Muana yina butuaka na yandi. ²Yayi kele mutindu beto mezaba ti beto kezolaka bana ya Nzambi : na ntangu beto me zola Nzambi mpe beto kesalaka ba nsikudukusu na yandi. ³Tala mutindu kele nzola ya Nzambi : kana beto ke kebaka bansikudukusu na yandi. Bansikudukusu na yandi kele ya mpasi ve. ⁴Yina me butuka na Nzambi, yandi kenungaka yinza. Ndungunu yina kebedisaka yinza kele mutindu yayi : kiminu na beto. ⁵Nani yina me nunga yinza? Yandi yina me ndima ti Yesu kele Muana ya Nzambi. ⁶Tala yandi yina kuizaka na maza na menga : Yesu Klisto. Yandi kuizaka kaka ve na maza, kansi yandi kuizaka na menga diaka. ⁷Pamba ve, bima tatu ketelaka kimbangi : ⁸Mpeve, maza mpe menga. Nionso tatu yayi ketelaka kimbangi na kintuadi. ⁹Kana beto ke tambulaka kimbangi ya batu, kimbangi ya Nzambi me lutisa nene. Samuti kimbangi ya Nzambi ya kele yina yandi telaka na Muana na yandi. ¹⁰Yina me ndima Muana ya Nzambi, kimbangi kele kati na yandi mosi. Yina me leka ve Nzambi kiminu, yandi mesala yandi mutu ya luvunu, samu ti yandi ndima ve na kimbangi yina Nzambi telaka samuna Muana na yandi. ¹¹Tala kimbangi yawu yayi : Nzambi pesaka beto moyo ya mvula na mvula, moyo yango kele na Muana na yandi. ¹²Yina kele na Muana kele na moyo. Yina kele na Muana ya Nzambi ve kele na moyo ve. ¹³Musonikinaka beno mambu yayi samu beno zaba ti beno kele na moyo ya mvula na mvula, na beno yina me ndimina na nkumbu ya Muana ya Nzambi. ¹⁴Diaka, yayi kele kivuvu ya kusikalala beto kele na yawu na ntuala na yandi, yakele, kana beto me lomba kima na mutindu kele luzolo na yandi, yandi kena kuwa beto. ¹⁵Kana beto me zaba ti yandi kena kuwa, konso kuandi kima yina beto me lomba yandi, beto me zaba ti beto me baka yina beto me lomba yandi. ¹⁶Kana mutu me mona mpangi me sala masumu yina lenda nata na lufua ve, yandi fueite sambila mpe Nzambi ke pesa yandi moyo. Mukena tubila ve masumu yina kenataka na lufua. Masumu kele yina kenataka na lufua; mu tuba ve ti beno fueite sambidila yawu. ¹⁷Kukondua nionso ya lunungu kele masumu, kasi masumu yina ke nataka ve na lufua. ¹⁸Beto me zaba ti mutu nionso yina me butuka na Nzambi ke volaka masumu ve. Kansi yandi yina me butuka na Nzambi yandi ke kukikebaka yakuvulusua, mpe nkua wambi lenda buisa yandi ve. ¹⁹Beto me zaba ti beto ke ya Nzambi, mpe yinza yamvimba me yekama na nkua wambi. ²⁰Kansi beto me zaba ti Muana ya Nzambi kuizaka mpe yandi pesaka beto nzayilu, samu beto visa yandi yina kele ya kieleka. Mutindu mosi, beto kele na kati na yandi kele ya kieleka, na Muana na yandi Yesu Klisto. Yandi yina Nzambi ya kieleka mpe Moyo ya mvula na mvula. ²¹Bana na munu, beno tina nsambulu ya biteki.

Jude

Chapter 1

¹Yude, kisadi ya Yesu Klisto, mpe mpangi ya Zaki, na bayina me bokulua, bampangi ya luzolo na Nzambi Tata, mpe yaku lundama samuna Yesu Klisto : ²Bika nkenda, yenge mpe nzola pesama na beno na kulutisa. ³Bampangi ya luzolo, mu vuandaka sala ngolo naku sonikina beno samuna mpulusu na beto ya kintuadi. Mu fuanaka sonikina beno samuna ku siamisa beno na kunuana na kedika samu na kiminu yayi pesamaka na minkuikizi mbala mosi. ⁴Samu yake na batu mosi me kotila beno na kinsueki. Batu yina me ponama samuna kubaka nsembolo. Ba yina ke kuikilaka ve kena ku balula nlemvo ya Nzambi na mambu ya yimbi, pe kena ku wangana nlongisi kaka mosi na beto mpe Mfumu Yesu Klisto. ⁵Ntangu yayi, mu zona bambula beno moyo (ata beno me zaba yawu mbote) ti Mfumu vulusaka na mbala mosi nkangu mosi ya Ngipiti, kansi na manima na yawu yandi bebisaka bayina ndimaka ve. ⁶Mpe diaka ba mbasi yina bikanaka na kimfumu na bawu ve kansi babikaka yinzo na bawu mosi - Nzambi bikaka bawu mvula na mvula yaku kangama, na kitombe ti na kilumbu ya nene yina yandi ke sala lufundusu. ⁷Yakele neti Sodom na Gomola, mpe na bambanza ya nkaka yina vuandaka pene-pene, kipesaka naku sala kindumba mpe kulandisa mambu ya yimbi yina ke salamaka ve. Yakele kifuanusu na bayina kena kumona mpasi na tiya ke manisaka ve. ⁸Na mutindu mosi mpe, batu yina kotaka kati na beno na kinsueki, kena ku bebisa banzutu na bawu; bakena kumona mpamba kimfumu mpe kutuba mambu ya luvunu na bambasi yina kena nkembo na mazulu. ⁹Ata Mfumu ya bambasi Mikayeli, ntangu yandi vuandaka nuanina nzutu ya Mose na Satana, yandi pesaka yandi mfundusu ya yimbi ve, kansi yandi tubaka : "Bika Nzambi pesa nge nsembolo." ¹⁰Kansi batu yayi kena kufinga nionso bakena kuzaba ve. Mpe yina bakena kuzaba (yinu bibulu ke yindulaka ve ke zabaka na kibulu na bawu). Yawu kena kubebisa bawu. ¹¹Kiadi na bawu! Samu bame landa nzila ya Kayini mpe bame sala mutindu Balami yina salaka yina me bonga ve samu na mbongo. Bawu kufuaka samu bawu tumamaka ve, mutindu salaka Kole. ¹²Yake mambu yaku bivisa bankinzi na beno ya nzola. Bakena kusala mambu ata nsoni ve, na kudia samu naku misepedisa bawu mosi. Bake matuti yina ke nokisaka mvula ve, yina mupepe

ke nataka. Bawu kele mutindu bayinti yina ke butaka bambuma na ntangu yaku buta ve, bayinti yaku timuka mpe yina kele ya (kufua mbala zole). ¹³Bakele mayo ya ngolo ya yimbu, kena kubimisa fulu-fulu ya yimbi. Nzambi me bongisila bawu kisika na kati ya kitombe ya mvula na mvula. ¹⁴Enoki, ya nsambuadi na kikulu ya Adami, bikulaka na kutuba : "Tala. Mfumu me kuiza na mafunda na mafunda ya banlongo. ¹⁵Yandi kena kuiza pesa kitumbu na batu nionso. Yandi kena kuiza ndimisa batu nionso ya yimbi na mambu basalaka, na bampova yina ya yimbi batu ke kuikilaka ve tubaka samuna yandi." ¹⁶Yake batu ke vungutaka mpe kunionga, ke landaka bansatu ya bawu ya yimbi. Bake batu ya lulendo yina ke lengulaka batu yankaka samu babaka yina bake zona. ¹⁷Kansi beno, bankundi ya ntima, beno bambuka moyo na bampova yina tubamaka na ntama na bantumua ya Mfumu na beto Yesu Klisto, bazabisaka beno : ¹⁸"Na ntangu ya nsuka, yake vuanda na mimvuezi yina ke landa bansatu ya nzutu (musuni) ya bawu mosi." ¹⁹Nkangu yayi kena kunata kukabuana. Bake batu ya yinza mpe bake na Mpeve ve. ²⁰Kansi beno, bampangi ya luzolo, beno tatamana na kukula na kiminu ya beno ya Nlongo mpe beno sambila na Mpeve ya Nlongo. ²¹Beno tatamana kuvuanda na kati ya nzola ya Nzambi, mpe beno vingila nkenda ya Mfumu na beto Yesu Klisto yina ke natina beno moyo ya mvula na mvula. ²²Beno fuila kiadi bayina kele na keti-keti. ²³Beno vukisa bawu naku katula bawu na tiya ya lufundusu. Na bayankaka, beno fuila bawu kiadi na wonga. Beno fuana yina mpe binkutu ya bawu ya kusumuka na mavanga ya yimbi ya bawu. ²⁴Ntangu yayi, na yina kele na lulendo ya kukeba beno samu beno kubua ve na masumu mpe kunata beno kukondua dibaku mpe na kiese na ntadisi na yandi ya nkembo, ²⁵ na yandi kaka, Nzambi ya Mvulusi na beto, na Yesu Klisto Mfumu na beto, vuanda nkembo, bunene, bimfumu mpe lulendo, mazono, bubu, mpe mvula na mvula. Ameni.